

กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุริยบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

สิงหาคม 2558

กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุริยางค์บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

สิงหาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

สิงหาคม 2558

สมพร คงวิมล. (2558). กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิ
คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. ปรินซิเพอ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาปรินซิเพอ:
อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง, อาจารย์ ดร.สรภักดิ์สรณ์ จัตรกมลทัศน์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียน
โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย 2) เพื่อกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิต
ของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย 3) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม
และประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนการดำเนินการวิจัย แบ่งออก
เป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัญหา
การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน
ในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จำนวน 11 คน ตอนที่ 2 การกำหนดกลยุทธ์การ
พัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่ง
ประเทศไทย จำนวน 5 คน ตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ การพัฒนาทักษะชีวิต
ของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ดำเนินการโดยการจัดกลุ่มสนทนา
(Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
จำนวน 9 คน และตอนที่ 4 การประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ดำเนินการโดยนำกลยุทธ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิ
พิจารณาว่าเหมาะสมมาเป็นเนื้อหาจัดสร้างเป็นแบบสอบถามความเป็นไปได้ จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
ในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 100 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
สำเร็จรูป วิเคราะห์สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์
คำถามปลายเปิดโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
ที่จำเป็น ได้แก่ (1) ทักษะการตัดสินใจ และ (2) ทักษะการแก้ปัญหา โดยวิธีการพัฒนาทักษะชีวิต
ยังไม่มีดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม และวิธีการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ที่โรงเรียนควร
ดำเนินการ ได้แก่ (1) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (2) การจัดทำหลักสูตรเสริม (3) การจัดการเรียนรู้แบบ
ปัญหาเป็นฐาน (PBL) และ (4) โครงการ/กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ในด้านทักษะการตัดสินใจ
และทักษะการแก้ปัญหา

2. กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล
แห่งประเทศไทย ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) กลยุทธ์การเสริมสร้างความตระหนัก 2) กลยุทธ์
การเสริมสร้างการยอมรับ และ 3) กลยุทธ์การพัฒนาพฤติกรรมสู่การปฏิบัติ โดยกลยุทธ์แต่ละด้าน
มีการดำเนินการใน 2 ระดับ คือ 1) ระดับมูลนิธิ มี 3 กลยุทธ์หลัก 10 กลยุทธ์ขับเคลื่อน 4 โครงการ/
กิจกรรม และ 2) ระดับโรงเรียน มี 3 กลยุทธ์หลัก 12 กลยุทธ์ขับเคลื่อน 5 โครงการ/กิจกรรม

3. กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล
แห่งประเทศไทยมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากทุกระดับและทุกด้าน

THE STRATEGIES FOR STUDENT'S LIFE SKILLS DEVELOPMENT IN SCHOOLS
UNDER ST.GABRIEL'S FOUNDATION THAILAND

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Doctor of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

August 2015

Somporn kongvimon. (2015). *The Strategies for Student's Life Skills Development in Schools under Gabriel's foundation Thailand*. Dissertation, Ed.D. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor Committee: Dr. Somchai Thepsaeng, Dr. Sorrapakksorn Chatrakamollathas.

The purpose of the research were 1) to study the problem of student's life skills development in schools under St. Gabriel's foundation Thailand 2) to develop strategies for developing student's life skills in schools under St. Gabriel's foundation Thailand and 3) to investigate the appropriateness of those strategies and validating the possibility of the strategies for developing student's life skills in schools under St. Gabriel's foundation Thailand. The research procedures were divided into 4 steps which were step 1: studying and exploring about the problem of student's life skills development by interviewing 11 participants in educational management / educational administration of schools under St. Gabriel's foundation Thailand, step 2: defining strategies of student's life skills development by interviewing 5 eminents of St. Gabriel's foundation Thailand, step 3: investigating the appropriateness of strategies for student's life skills development in schools under St. Gabriel's foundation Thailand by conducting a focus group of 9 eminents innvolveing in student's life skills development and step 4: validating the possibility of the strategies for student's life skills development in schools under St. Gabriel's foundation Thailand by using the 5 rating scale question that to collect the created from the results in step 3 data from 100 informants in 5 schools. Which included school directors, school committees, teachers, students and parents the qualitative data were analyze by content analysis quantitative the computer program for frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results were :

1. The problem of student's life skills development in schools Under St. Gabriel's **foundation** Thailand as following : 1) Decision-Making skill 2) Problem-Solving skill.
2. The strategies for developing the life skills in schools under St. Gabriel's foundation Thailand were divided into 3 aspects. They were the strategy of developing the awareness in St. Gabriel's foundation Thailand and in schools under St. Gabriel's foundation Thailand, the strategy of developing the accepted in St. Gabriel's foundation Thailand and in schools under St. Gabriel's foundation Thailand and the strategy of developing the capacities in St. Gabriel's foundation Thailand and in schools under St. Gabriel's foundation Thailand.

3. The strategies for developing the life skills in schools under St. Gabriel's foundation Thailand were propriety accepted and possibility validated in the high level both in each level and in each aspect.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ของ

สมพร คงวิมล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน..... พ.ศ. 2558

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ที่ปรึกษาหลัก

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โยธิน ศรีโสภณ)

..... ที่ปรึกษาร่วม

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สรศักดิ์สรณ์ จัตรกมลทัศน์)

(อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สรศักดิ์สรณ์ จัตรกมลทัศน์)

..... กรรมการ

(เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ ราชบัณฑิต ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ ตั้งใจและเข้าใจ เป็นผู้มีความเป็นกัลยาณมิตรแก่ศิษย์ ทำให้ระลึกถึงและเฝ้าจำด้วยความซาบซึ้งภูมิใจ สมควร แก่เป็นผู้ทรงความรู้ละภูมิปัญญา จึงทำให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอระลึกถึง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.สรภักดิ์สรณ์ ฉัตรกมลทัศน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ให้ความเมตตา เป็นที่ปรึกษาที่ดี แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขงานวิจัย ติดตาม และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ความเป็นครู ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้ จึงควรแก่การเคารพและยกย่องไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โยธิน ศรีโสภา ที่กรุณาเป็นประธาน กรรมการสอบปากเปล่า และเรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย ที่กรุณาร่วมเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ให้ผู้วิจัย พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์เพิ่มมากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้กรุณาสละเวลาร่วมในการ สันทนากลุ่มและตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนา ตลอดจน ให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

ขอขอบพระคุณมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยที่เห็นความสำคัญของการศึกษา ให้ทุนการศึกษา และทุนวิจัย ภราดา ดร. ศิริชัย ฟอนซีกา ที่อนุญาตในการศึกษาต่อของผู้วิจัย ภราดา สุรสิทธิ์ สุขชัย ประธานมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และคณะที่ปรึกษา ที่ให้ การสนับสนุนตลอดมา ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่ง ประเทศไทยที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการทำปริญญานิพนธ์

ทุกคุณค่าและคุณประโยชน์ที่จะพึงได้รับจากปริญญานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณแก่ บิดา มารดาที่ได้อบรมสั่งสอน ตลอดจนคณาจารย์ หลักสูตรการศึกษาคุณูปการบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรม และถ่ายทอดความรู้ต่างๆ แก่ผู้วิจัย

สมพร คงวิมล

สารบัญ

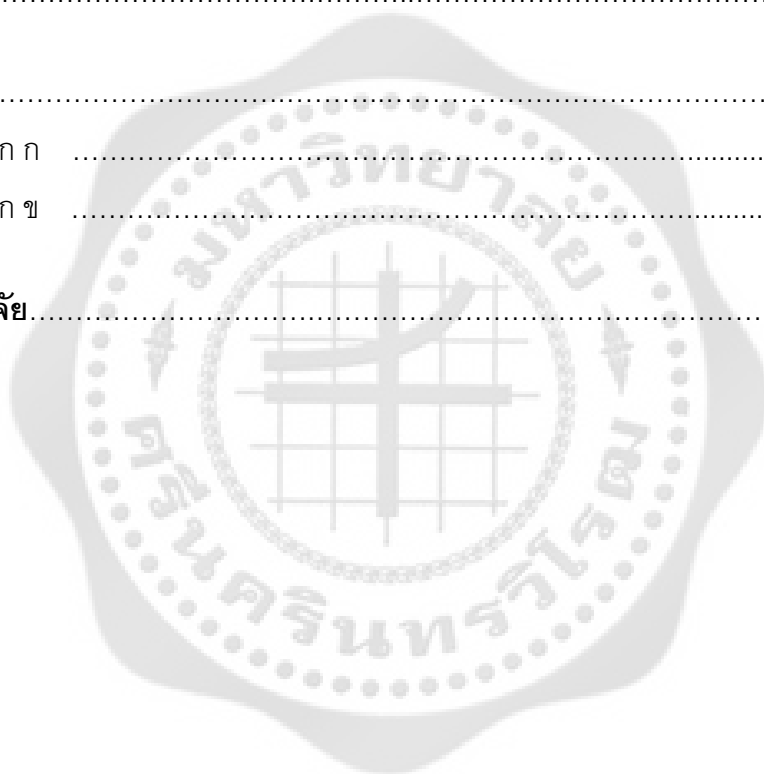
บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ความสำคัญของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
กรอบแนวคิดในการวิจัย	12
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์.....	18
ความหมายของกลยุทธ์.....	18
องค์ประกอบของกลยุทธ์.....	21
ขั้นตอนการพัฒนากลยุทธ์.....	29
การกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาระดับโรงเรียน.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์.....	55
การจัดการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.....	59
ความเป็นมาของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในเครือมูลนิธิ	
คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.....	59
ระบบการบริหารของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.....	62
นโยบายด้านการศึกษา ตามแผนยุทธศาสตร์มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล	
แห่งประเทศไทย ระยะ 6 ปี.....	67
สภาพปัจจุบันและปัญหา.....	68
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.....	71
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะชีวิต.....	73
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.....	73
ความหมายของทักษะชีวิต.....	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ความสำคัญของการพัฒนาทักษะชีวิต.....	77
องค์ประกอบของทักษะชีวิต.....	79
แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต.....	89
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่น.....	98
ทักษะชีวิตกับการจัดการศึกษาภาคพลศึกษา.....	103
ทักษะชีวิตกับการจัดการศึกษามูลนิคคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.....	106
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต.....	121
3 วิธีดำเนินการวิจัย	134
ตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และ วิธีการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน.....	137
ตอนที่ 2 การกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในเครือมูลนิค คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.....	139
ตอนที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนในเครือมูลนิคคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.....	140
ตอนที่ 4 การประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของ นักเรียนในเครือมูลนิคคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.....	142
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	147
ผลการศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาทักษะชีวิต ของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิคคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.....	148
กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในเครือมูลนิคคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย.....	149
ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของ นักเรียนในเครือมูลนิคคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.....	156
ผลการประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ในเครือมูลนิคคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.....	164

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	174
สรุปผลการวิจัย	175
อภิปรายผลการวิจัย	178
ข้อเสนอแนะ	188
บรรณานุกรม.....	190
ภาคผนวก	207
ภาคผนวก ก	208
ภาคผนวก ข	211
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	225

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การสังเคราะห์การจัดการเชิงกลยุทธ์.....	28
2 การสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร.....	39
3 การสังเคราะห์การกำหนดหลักสูตรการพัฒนาระดับโรงเรียน.....	54
4 สถานศึกษาในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.....	61
5 พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังและตัวชี้วัดจำแนกตามองค์ประกอบทักษะชีวิต ระดับมัธยมศึกษา เรื่องการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์.	86
6 การสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะชีวิต.....	88
7 การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต.....	97
8 เปรียบเทียบการประยุกต์ทฤษฎีต่างๆ ที่ใช้สำหรับการพัฒนาทักษะชีวิต.....	102
9 เปรียบเทียบทักษะชีวิตกับค่านิยมพระวรสาร.....	105
10 เปรียบเทียบแนวคิดองค์การอนามัยโลกกับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย..	108
11 ตารางสังเคราะห์กระบวนการตัดสินใจ	115
12 ตารางสังเคราะห์กระบวนการแก้ปัญหา.....	120
13 รายชื่อโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	143
14 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการประเมินความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของ หลักสูตรการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย.....	163
15 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของ หลักสูตรการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.....	164
16 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของ หลักสูตรการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย ระดับโรงเรียน.....	168

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	16
2 กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์.....	22
3 แบบจำลองการจัดการกลยุทธ์ ของ Dess, Lumpkin; & Eisner.....	23
4 แบบจำลองการจัดการกลยุทธ์ ของ David.....	25
5 แบบจำลองพื้นฐานในการบริหารเชิงกลยุทธ์ ของ Wheelen; & Hunger.....	27
6 ขั้นตอนการจัดทำแผนกลยุทธ์.....	30
7 กลยุทธ์/ ยุทธศาสตร์.....	35
8 ระดับของกลยุทธ์.....	38
9 ระบบการบริหารของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.....	64
10 ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิต ทักษะคิด ค่านิยม และพฤติกรรมสุขภาพ.....	78
11 องค์ประกอบทักษะชีวิตตามแนวของยุทธร วงศ์ภิรมย์ศานต์ และ สุวรรณา เรืองกาญจน์เศรษฐ์.....	81
12 การพัฒนาทักษะชีวิต.....	96
13 ขั้นตอนการตัดสินใจ.....	112
14 ขั้นตอนในการวิจัย.....	135
15 สรุปขั้นตอนในการวิจัย.....	136
16 กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย ระดับมูลนิธิ.....	162
17 กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย ระดับโรงเรียน.....	163

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพสังคมในทศวรรษใหม่ กำลังเคลื่อนจากยุคของข้อมูลข่าวสาร ผ่านยุคสารสนเทศเข้าสู่ยุคสังคมใหม่ โลกกำลังจะกลายเป็นแบนราบด้วยความเจริญทางเทคโนโลยีการและสื่อสาร (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2553: 16) ความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม การหล่อหลอมรวมความคิดและความเชื่อของกลุ่มคนที่บุคคลในสังคมจะต้องตั้งรับการมีวิถีชีวิตยุคใหม่อย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กวัยเรียน ทั้งการดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง และความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการศึกษาต่อของบุตรหลาน ตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุหรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ รอบตัว ก่อให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างมาก ทั้งปัญหาด้านการปรับตัว ปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความรุนแรง ปัญหาเด็กติดเกม ปัญหายาเสพติด ปัญหาทางเพศ เป็นต้น โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชนที่มีทักษะชีวิตต่ำ ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดี เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว อาจเป็นคนที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีปัญหาทางอารมณ์ จิตใจ และมีความขัดแย้งในชีวิตได้ง่าย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2554: 1) โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนมัธยมศึกษาซึ่งจัดอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่ถือว่าเป็นวัยวิกฤต เนื่องจากมีภาวะอารมณ์แปรปรวนสูง วุฒิภาวะทางอารมณ์ยังไม่สมบูรณ์ มีความสับสนในการวางบทบาทของตนเองในสังคม ขาดทักษะและประสบการณ์ในการเผชิญปัญหา การขาดความเข้าใจในตนเอง การขาดทักษะ และประสบการณ์ในการเผชิญปัญหาของวัยรุ่น ประกอบกับการขาดแรงสนับสนุนที่เหมาะสมจากสังคม อาจทำให้วัยรุ่นมีปัญหาสุขภาพจิต เช่น ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ความสับสนในการปฏิบัติตัวต่อกลุ่มเพื่อน เป็นต้น (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2541: 1)

วัยรุ่นเป็นวัยเปลี่ยนผ่านที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและความคิดจิตใจอย่างสำคัญ ช่วงวัยรุ่นมีโอกาสเสี่ยงภัยสูง ทั้งเรื่องพฤติกรรมต่อต้านต่อต้านผู้ใหญ่ ความล้มเหลวในการเรียน การได้รับอิทธิพลจากเพื่อน การติดบุหรี่ เหล้า ยาเสพติด การมีพฤติกรรมความสัมพันธ์ทางเพศแบบเสี่ยงภัย การเกเร การก่อความรุนแรง ระบายทำร้ายคนอื่น พฤติกรรมสุ่มเสี่ยงต่างๆ รวมทั้งการละเมิดกฎหมาย ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี ระบบทุนนิยมโลกปัจจุบันมุ่งเอาเปรียบและค้ากำไร วัยรุ่น ผู้ที่อยู่ในวัยที่จะตกเป็นเหยื่อได้ง่ายเพิ่มขึ้นมาก เพราะวัยรุ่นคือตลาดสำหรับการขายสินค้าหลายอย่าง เช่น เสื้อผ้า รองเท้า เครื่องแต่งตัว เครื่องสำอาง กีฬา เกม ความบันเทิง และสินค้าผิดศีลธรรมและกฎหมาย เช่น บุหรี่ เหล้า เปย์ การพนัน ยาเสพติด รวมทั้งวัยรุ่นยังถูกระบบทุนนิยมทำให้เป็นตัวสินค้าเอง เช่น การขายแรงงาน และบริการ

ทางเพศ (วิทยากร เชียงกุล. 2553: 64-65) ซึ่งนายแพทย์ชาติรี บานชื่น (อภิชัย วรสิทธิ์จร. 2553: 1; อ้างอิงจาก ชาติรี บานชื่น. ม.ป.ป.) อธิปไตยกรมสุขภาพจิต ได้อธิบายไว้ว่า จากงานวิจัย พบปัญหาสุขภาพจิตของเด็กวัยรุ่นไทยนั้น เป็นปัญหาอารมณ์และจิตใจ ได้แก่ (1) ปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 73.9 (2) ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว คิดเป็นร้อยละ 29.6 (3) ปัญหาสมาธิสั้น/อยู่นิ่ง คิดเป็นร้อยละ 27.8 (4) ปัญหาด้านอารมณ์ คิดเป็นร้อยละ 13.9 ซึ่งปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อน เป็นปัญหาที่สำคัญ หากเด็กไม่สามารถเข้าไปรวมกลุ่มเพื่อนที่จะร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ อาจทำให้เกิดความเครียดจนหันเหไปอยู่กับกลุ่มที่สร้างปัญหาให้กับสังคมได้ ปัญหาด้านสุขภาพของวัยรุ่นไทยจากการสำรวจ 21 จังหวัด ทั่วประเทศ พบว่า วัยรุ่นกินอาหารไม่ถูกต้องมากถึงร้อยละ 59 ใช้วิธีควบคุมน้ำหนักผิด ๆ ร้อยละ 10 เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 51 โดยอายุ 13 ปี พบมากที่สุด การสูบบุหรี่พบว่าร้อยละ 30 เคยสูบบุหรี่มากกว่า 100 มวน ปัญหาคู่บิตเหตุทางรถยนต์พบว่าเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ได้รับอุบัติเหตุมากที่สุด สาเหตุการบาดเจ็บรุนแรงที่ทำให้เสียชีวิตมากที่สุด ได้แก่ อุบัติเหตุการขนส่ง นอกจากนี้ ยังพบว่าเด็กนักเรียนที่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 84.1 ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเล่นเกม การสนทนา การบันเทิง และเข้าเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมมากกว่าการติดตามข่าวสารหรือการค้นคว้าหาความรู้ ซึ่งสภาพของความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กวัยรุ่นรับวัฒนธรรมและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมของไทยมาใช้ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2552: 46) ขาดทักษะด้านการคิด และความตระหนักในการดูแลสุขภาพตนเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 :20; อ้างอิงจาก สุวรรณี คำมัน. 2551) ปัญหาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการบริหารและการจัดการศึกษาของประเทศที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้สอดคล้องกับสังคมโลกยุคปัจจุบัน

จากการรายงานผลการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนประจำปี 2558 ในช่วงระยะ 8 เดือน ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2557 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2558 พบว่า 1)นักเรียนถูกละเมิดทางเพศ 58 คน 2) เกิดจากความรุนแรง 318 คน โดยมีทั้งกรณีเด็กกับเด็ก ครู/บุคลากรทางการศึกษากับเด็ก บุคลากรในครอบครัวกับเด็ก 3) พฤติกรรมไม่เหมาะสม 2,054 คน เสียชีวิตจากอุบัติเหตุ 458 คน ท้องไม่พร้อมโดยสมยอม 120 คน และท้องไม่พร้อมโดยถูกละเมิด 3 คน (2558, 13 สิงหาคม เดลินิวส์)

เด็กและเยาวชนคืออนาคตของชาติ ดังนั้น การพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลง มาสู่ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก แต่สถานการณ์เด็กและเยาวชนในประเทศไทยที่เรากำลังเผชิญนั้นมีหลายอย่าง ด้านการศึกษา เรื่องระดับสติปัญญาที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้เป็นเพียงแค่ปัญหาที่เราเห็นในสังคมเท่านั้น และจากโครงการการสำรวจระดับสติปัญญาเด็กนักเรียนไทย ในปี 2554 ของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์

รายงานของเด็กนักเรียนไทยทั่วประเทศมีคะแนนสติปัญญา (IQ) เฉลี่ยเท่ากับ 98.59 ซึ่งถือมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ามาตรฐานสากลที่ (100) และมีการกระจายตัวในลักษณะที่มีเด็กนักเรียนที่ IQ ต่ำกว่าค่าปกติมากกว่ามาตรฐานสากล และพบว่าเด็กนักเรียนกลุ่มที่มี IQ ต่ำ ก็จะมีค่ามาก ในขณะที่เดียวกันเด็กนักเรียนที่ IQ สูงก็มีแนวโน้มจะสูงมาก หรืออธิบายได้ว่ามีช่องว่างของสติปัญญาระหว่างกลุ่มที่มีสติปัญญาดีกับกลุ่มที่มีปัญหาสติปัญญามาก โดยมีปัจจัยจากเรื่องของภาวะโภชนาการ ปัจจัยจากตัวเด็กและปัจจัยจากสิ่งแวดล้อมและการเลี้ยงดู จากการสำรวจของ Child Watch 2554-2555 แสดงให้เห็นแนวโน้มการศึกษาของเด็กไทยที่น่าเป็นห่วง โดยพิจารณาจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (Onet) ที่มีคะแนนลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสาระวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จากการวิจัยพัฒนาการเด็กแบบองค์รวมของเด็กไทยของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก และเยาวชนผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ (2554) พบว่า ทักษะชีวิตเยาวชนไทยที่มีคะแนนค่อนข้างต่ำ 5 อันดับ คือ 1) ความคิดสร้างสรรค์ 2) คติวิเคราะห์ 3) แก้ปัญหา 4) ตระหนักในตนเอง และ 5) การจัดการอารมณ์ เมื่อเยาวชนขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาทำให้ความสามารถในการวิเคราะห์และจัดการกับปัญหาของตนเองเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก (มูลนิธิธรรมาทร. 2558: ออนไลน์)

เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2555 นพ.ทวี ตั้งเสรี รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต กล่าวว่า ปัญหาการฆ่าตัวตายเป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทย โดยแต่ละปีจะมีคนฆ่าตัวตายสำเร็จมากกว่า 3,500 คน และจากตัวเลขล่าสุดในปี พ.ศ. 2554 มีคนไทยเสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายถึง 3,873 คน เมื่อวิเคราะห์สถิติในแต่ละกลุ่มช่วงอายุ พบว่า วัยรุ่นไทยเป็นกลุ่มที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องเผชิญปัญหาชีวิตและต้องปรับตัวในหลายๆ ด้าน ทั้งประสบการณ์ชีวิตยังไม่มากนัก อาจส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตตามมาด้วย (2555, 6 กันยายน ไทยรัฐออนไลน์)

ทุกประเทศจึงให้ความสำคัญกับการศึกษาเพราะถือว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในการจัดระบบชีวิตของตนเองให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. 2554: 1) ซึ่งทักษะชีวิตได้ถูกใช้สำหรับเตรียมความพร้อมในการปรับตัวในอนาคต ทั้งในเรื่องบทบาทชายหญิง เพศสัมพันธ์ สารเสพติด สุขภาพ จริยธรรม อิทธิพลของสื่อ สิ่งแวดล้อม ชีวิตครอบครัว ตลอดจนปัญหาสังคมด้วยความคิดเชิงเหตุผล อันจะนำไปสู่การตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ (นพวรรณ วงศ์วิชัยวัฒน์. 2547: 3 ;อ้างอิงจาก กรมสุขภาพจิต. 2543) และทักษะชีวิตยังเป็นคุณลักษณะหรือความสามารถทางจิตสังคม ช่วยให้ผู้คนสามารถเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (องค์การอนามัยโลก. 1997:1)

นอกจากนี้ทักษะชีวิตยังเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาบุคลิกภาพภายในบุคคล (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2550: 7) และเป็นทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตและสามารถแข่งขันได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. 2553: 19; อ้างอิงจาก สุวรรณี คำมัน. 2551)

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต โดยมีเหตุผล 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก ทักษะเหล่านี้แทบไม่ถูกบรรจุในหลักสูตรหรือถูกประเมินเลย ประการที่ 2 ทักษะเหล่านี้มีความสำคัญต่อนักเรียนทุกคนในวันนี้ ไม่ได้จำกัดเฉพาะอาชีพบางกลุ่ม ประการที่ 3 เป็นการเตรียมความพร้อมสู่รั้ววิทยาลัย และสู่การทำงาน เห็นว่า มีความจำเป็นต่อความสำเร็จซึ่งเป็นการรวมเนื้อหาและทักษะเข้าด้วยกัน เพื่อให้เยาวชนพร้อมเผชิญกับโลกได้ดียิ่งขึ้น (Ken. 2554: 40-42) ซึ่งสอดคล้องกับจอห์น แบเรลล์ (2554: 275) ได้อธิบายไว้ว่า สาเหตุที่ทำให้ศตวรรษที่ 21 พิเศษกว่ายุคก่อนหน้าคือปัญหาใหม่ที่กำลังคุกคามเราทั้งภายในและนอกประเทศ จนทำให้เราต้องใส่ใจกับวิถีคิดและการแก้ปัญหา ความซับซ้อนที่เพิ่มขึ้นของปัญหาต่างๆ ทำให้เราต้องทุ่มเทมากยิ่งขึ้นเพื่อเตรียมนักเรียนให้เป็นนักแก้ปัญหา ต้องจัดหายุทธศาสตร์ที่ช่วยนักเรียนรับมือกับปัญหาการเรียนรู้จากปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning หรือ PBL) คือหนึ่งในยุทธศาสตร์นั้น

โดยประเทศไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะชีวิต จะเห็นได้ว่าจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ยังคงยึดหลักการปฏิบัติตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ยึดแนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนา” เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยมีวิสัยทัศน์ คือ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” มีพันธกิจเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะและการเปลี่ยนแปลงและมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มทุกวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งทางกาย ใจ สติปัญญา อารมณ์ คุณธรรม จริยธรรม และสถาบันทางสังคมมีบทบาทหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2553: 7-9)

สำหรับการพัฒนาชีวิตด้วยการศึกษานั้นการพัฒนาทักษะชีวิต จัดเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้ปกครอง ครู อาจารย์ จะต้องคำนึงถึงในการปลูกฝังและฝึกฝนให้นักเรียนมีพื้นฐานของทักษะชีวิตที่ดีงามครบถ้วน เพื่อมุ่งไปสู่จุดประสงค์ที่จะให้นักเรียนมีพื้นฐานของชีวิต ในลักษณะเป็นมนุษย์ที่ดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นความเก่งที่มีลักษณะการใช้ความคิด สติปัญญา และลักษณะของการทำงานที่เรียกว่า คิดเป็น คือการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล คิดเชื่อมโยงในความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ทำให้เกิดปัญญา มีโลกทัศน์กว้างขวางที่สามารถสร้างความรู้ใหม่ได้ และการคิดเป็นย่อมนำไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่นการทำเป็น และการอยู่ร่วมกัน (กรมสุขภาพจิต. 2543: 4-8)

ทักษะชีวิตเป็นทักษะทั่วไป ที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน สามารถสร้างรากฐานการศึกษาด้วย ทักษะชีวิตเพื่อส่งเสริม สุขภาพจิต และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ทักษะชีวิตเป็นเหมือนตัวเชื่อมระหว่าง ความรู้ ทศนคติ และค่านิยม ซึ่งเป็นปัจจัยด้านแรงจูงใจกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (องค์การอนามัยโลก. 1997: 4) เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่มุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาดังกล่าวแล้ว แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) (2553: 9) ได้มีเจตนารมณ์ เพื่อมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ อย่างมีความสุข มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก ประกอบด้วย มีวินัย ประหยัด มีความเอื้ออาทร เกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร เสียสละ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างสันติสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2553: 7-9) ซึ่งเชื่อมโยงมาสู่การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลาง ของประเทศ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐาน การเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งความสามารถในด้านทักษะชีวิตนั้น เป็นความสามารถในการนำ กระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการ ปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและ สภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 5-6)

จะเห็นได้ว่าทักษะชีวิตได้ถูกนำมาใช้ในการเตรียมการสำหรับวัยรุ่นให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ โดยมีหลักการว่า ทักษะชีวิตจะช่วยให้เยาวชนได้ค้นพบความต้องการขั้นพื้นฐาน ที่นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของตนเองซึ่งมีความสำคัญที่สุดต่อการทำหน้าที่ทางสังคมของตนเอง ในอนาคตได้ จากความสำคัญดังกล่าว ทักษะชีวิตจึงได้ถูกนำมาใช้แก้ไขปัญหาสังคมด้านต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชน เช่น ปัญหายาเสพติด เป็นต้น (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2550: 5)

มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เป็นมูลนิธิที่จัดการศึกษาให้กับเยาวชนในประเทศไทย มีโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 14 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ระดับอาชีวศึกษาจำนวน 2 แห่ง สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษาและระดับมหาวิทยาลัย 1 แห่ง สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในปีการศึกษา 2554 มีนักเรียนในระดับการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 3,417 คน ระดับชั้นพื้นฐาน จำนวน 45,097 คน รวมทั้งสิ้น 48,514 คน (มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. 2555: 1) ที่มีลักษณะเฉพาะ โดยประกอบด้วย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ปรัชญา นโยบาย ตามเจตนารมณ์ทางการศึกษา ของนักบุญหลุยส์ มารี กรีญอง เดอ มงฟอร์ต มีปรัชญาเป็นแนวทางในการวางแผน นโยบายของสถานศึกษา มุ่งพัฒนาบุคลากรและสถานศึกษา เน้นการส่งเสริมให้มีอิสรภาพภายใน การสร้างบรรยากาศ การเปิดรับ และสัมผัสกับความจริง การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสันติ ปรัชญาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย ประกอบด้วย 1) จุดหมายของชีวิตคือการรู้จัก สัจธรรม ความจริง และการเข้าถึงสัจธรรม อันสูงส่ง อันเป็นบ่อเกิดแห่งชีวิต 2) มีความวิริยะ อุตสาหะ นำมาซึ่งความสำเร็จ และมีนโยบายทางการศึกษาเน้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง พัฒนาเชาวน์ปัญญาวิจรรณญาณ รู้จักวิเคราะห์ และประเมินค่า พัฒนาหล่อหลอมจินตนาการ อารมณ์ และความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาร่างกายและจิตใจด้วยกีฬา รักษาคุณภาพในการดำเนินชีวิต เพื่อจะได้รู้จักทั้งรับและให้ มีมนุษยสัมพันธ์มีความเป็นสากล (คณะกรรมการการศึกษามูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. 2543: 32-33) และเมื่อนักเรียน จบการศึกษาจะต้องเป็นบุคคลที่บรรลุดุติภาวะด้านกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และศาสนา ยอมรับ ตนเอง ด้านความสามารถพิเศษและขีดจำกัด มีความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นมากขึ้น (คณะกรรมการ การศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. 2537: 60-65)

นอกจากนี้ มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะชีวิต โดยกำหนดเป็นเป้าหมายหลักข้อที่ 1 นักเรียนของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีคุณภาพระดับมาตรฐานสากล ในข้อที่ 1.5 มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ในแผนยุทธศาสตร์ มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ระยะ 6 ปี (พ.ศ. 2553-2558) (มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย. 2553: 34) จากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 3 โรงเรียนทางภาคตะวันออกของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย พบว่า 1) นักเรียนขาดกระบวนการคิด 2) ไม่มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับ สังคม 3) ไม่มีความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ และ 4) ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ (รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียน อัสสัมชัญระยอง. 2554: 7; รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา 2555: 8; รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเซนต์หลุยส์ ฉะเชิงเทรา. 2555: 8) และจากการสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย จำนวน 3 คน และครูแนะแนวโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

จำนวน 3 คน พบว่า ปัญหาด้านทักษะชีวิตของนักเรียนที่จำเป็นประกอบด้วย 1) ทักษะการตัดสินใจ 2) ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม 3) ทักษะการแก้ปัญหา และ 4) ทักษะการติดต่อสื่อสาร และจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ศาสนา พหุวัฒนธรรม จำนวน 5 คน พบว่า ทักษะชีวิตที่ประกอบด้วยทักษะการตัดสินใจ ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการตัดสินใจ ซึ่งสรุปได้ว่าทักษะชีวิตที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่มต่อการพัฒนา ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจและทักษะการแก้ปัญหา

การพัฒนาทักษะชีวิตจะต้องมีการวางแผนระยะยาว และจะต้องดำเนินการอย่างมีกลยุทธ์ กล่าวคือ กลยุทธ์หมายถึง ทุกละเอียดในการทำงาน กำหนดลำดับขั้นตอนของการกระทำให้มีความยืดหยุ่น ตามสถานการณ์ ครอบคลุมถึงปัจจัยแทรกซ้อน มุ่งให้สิ่งที่จะทำประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และสามารถเอาชนะคู่แข่งได้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2556: 1) นอกจากนี้ กลยุทธ์จึงเป็นทั้งการสร้าง และการพัฒนาวิธีปฏิบัติ เพื่อระดมและจัดสรรทรัพยากรให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ได้ถูกกำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ ทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว ช่วยรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลขององค์กร และมีทั้งเป้าหมายระยะสั้นและเป้าหมายระยะยาว (สมชาย เทพแสง, ม.ป.พ.: 1)

จากที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนที่มีช่วงอายุวัยรุ่น ยังเป็นปัญหา สำคัญควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนา แต่ยังคงกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน เป็นเหตุหนึ่ง ที่ทำให้ผลผลิตจากสถานศึกษายังมีคุณภาพไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการพัฒนาประเทศ ดังนั้นในฐานะผู้วิจัยดำรงตำแหน่งผู้บริหารของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะ เซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ซึ่งมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบการจัดและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ให้ประชากรในวัยเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามปรัชญา และแผนยุทธศาสตร์มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ระยะ 6 ปี จึงสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์การพัฒนา ทักษะชีวิตของนักเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยผลจากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และเป็นต้นแบบที่จะขยายผลให้แก่สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีบริบทใกล้เคียงในโอกาสต่อไป

คำถามการวิจัย

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยกำหนดคำถามของการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย เป็นอย่างไร

2. กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เป็นอย่างไร

3. กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
2. เพื่อกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
3. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีความสำคัญดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ได้กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตที่สามารถนำไปประยุกต์เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงทักษะชีวิตของนักเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
2. การวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้บริหารของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และผู้เกี่ยวข้องในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานได้แนวคิดในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
3. การวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
4. การวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานทางการศึกษาอื่นๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน และที่เกี่ยวข้องในการนำไปพิจารณาให้การสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษาในสังกัดในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละสถานศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 จากการศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูแนะแนว และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคาทอลิก พบว่า ทักษะชีวิตที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนา ได้แก่

- 1) ทักษะการตัดสินใจ
- 2) ทักษะการแก้ปัญหา

1.1.2 กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็นกลยุทธ์ 2 ระดับ คือ

- 1) ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
- 2) ระดับโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

- 2.1) การเสริมสร้างความตระหนักในการพัฒนาทักษะชีวิต
- 2.2) การสร้างการยอมรับในการพัฒนาทักษะชีวิต
- 2.3) การพัฒนาพฤติกรรมสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละขั้นตอนของการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียน

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ คือ ผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญ ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ และผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญระยอง และครูแนะแนวโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยจากกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 3 คน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคาทอลิก จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 11 คน

ตอนที่ 2 การกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิ คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล
แห่งประเทศไทย จำนวน 5 คน ได้แก่ ประธานมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
รองประธานมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญ
ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี และผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญนครราชสีมา

ตอนที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของ นักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนา
ทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จำนวน 9 คน

ตอนที่ 4 การประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรครู ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน และตัวแทนครู จากโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จำนวน 5 โรงเรียน
กำหนดจำนวนให้ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียนดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน บุคลากรครู
จำนวน 6 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น จำนวน 5 คน ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 100 คน

1.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา คือ กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิ
คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่ง
ประเทศไทย ผู้วิจัยนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1. **ทักษะชีวิต** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการจัดการกับชีวิตของ
ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสบความสำเร็จในชีวิต และไม่เป็นภาระของสังคม ประกอบด้วย
ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหาตามรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ทักษะการตัดสินใจ (Decision-Making Skill) หมายถึง พฤติกรรมในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การวิเคราะห์สถานการณ์และข้อมูลเพื่อพิจารณาความเสี่ยงในการตัดสินใจ และการประเมินผลของการตัดสินใจ ประกอบด้วย ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา และความสามารถในการหาทางเลือก

1.2 ทักษะการแก้ปัญหา (Problem-Solving Skill) หมายถึง พฤติกรรมในการกำหนดหรือระบุปัญหาที่เกิดขึ้น การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยความเป็นเหตุเป็นผล และการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆ ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์หาสาเหตุ การกำหนดทางเลือก และการดำเนินการตามทางเลือก

2. กลยุทธ์ หมายถึง กุศโลบายหรือวิธีการดำเนินงานที่ดำเนินไปอย่างมีแบบแผน เป็นขั้นตอน มีความเหมาะสมในการสร้างความสำเร็จ มีความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์ จนสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ประกอบด้วย

2.1 กลยุทธ์ระดับมูลนิธิ หมายถึง กุศโลบายของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ในการทำงาน แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ต่างๆ มุ่งที่จะให้สิ่งที่จะทำประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก

2.1.1 การเสริมสร้างความตระหนักในการพัฒนาทักษะชีวิต

2.1.2 การเสริมสร้างการยอมรับในการพัฒนาทักษะชีวิต

2.1.3 การพัฒนาพฤติกรรมสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

2.2 กลยุทธ์ระดับโรงเรียน หมายถึง กุศโลบายของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ในการทำงาน แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ต่างๆ มุ่งที่จะให้สิ่งที่จะทำประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก

2.2.1 การเสริมสร้างความตระหนักในการพัฒนาทักษะชีวิต

2.2.2 การเสริมสร้างการยอมรับในการพัฒนาทักษะชีวิต

2.2.3 การพัฒนาพฤติกรรมสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

2.3 กลยุทธ์ขับเคลื่อน หมายถึง วิธีการ กลไกในการส่งเสริมสนับสนุนของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ให้การทำงาน การจัดทำโครงการ/กิจกรรม ต่างๆ บรรลุเป้าหมาย ตัวชี้วัดของกลยุทธ์หลัก โดยกำหนดวิธีการที่ดีที่สุดเพื่อให้ประสบความสำเร็จ

3. กลยุทธ์หลัก หมายถึง กระบวนการที่จะช่วยส่งเสริมกุศโลบายหรือวิธีการทำงานอย่างแบบยดในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย

3.1 การเสริมสร้างความตระหนักในการพัฒนาทักษะชีวิต

3.2 การเสริมสร้างการยอมรับในการพัฒนาทักษะชีวิต

3.3 การพัฒนาพฤติกรรมสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

4. การตรวจสอบความเหมาะสมและการประเมินความเป็นไปได้ หมายถึง การประเมินความเหมาะสมและประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ไปปฏิบัติตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

5. โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย หมายถึง โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 แห่ง

6. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประธานมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยดำรงตำแหน่งในฐานะผู้รับใบอนุญาต ผู้อำนวยการ มีอำนาจสูงสุดและมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

7. ผู้ร่วมบริหาร หมายถึง หัวหน้าฝ่าย และหัวหน้าแผนกต่างๆ ของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

8. ครู หมายถึง ครูผู้สอนของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

9. ครูแนะแนว หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่แนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา ของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิต สามารถสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดทักษะชีวิต เป็นความสามารถของบุคคลในการกระทำหรือจัดการกับความต้องการในชีวิตประจำวันได้สำเร็จ (WHO. 1997: 1) เลือกทางเดินชีวิตที่เหมาะสมเพื่อสามารถเผชิญปัญหาต่างๆ รอบตัว (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2553: 47) ซึ่งองค์การอนามัยโลก (WHO.1997: 1-3) ได้จำแนกองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 10 ประการ ดังนี้

- 1) ทักษะการตัดสินใจ 2) ทักษะการแก้ปัญหา 3) ทักษะการมีความคิดริเริ่ม 4) ทักษะการวิเคราะห์
- 5) ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 6) ทักษะการมีสัมพันธภาพกับบุคคลรอบข้าง 7) ทักษะการตระหนักถึงและรู้จักตนเอง 8) ทักษะการเห็นใจผู้อื่น 9) ทักษะการจัดการกับอารมณ์ 10) ทักษะการบริหารความเครียด

จากแนวคิดของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 1) ได้สรุปไว้ว่า การพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้น การพัฒนาทักษะชีวิตต้องสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม การสอนทักษะชีวิตในโรงเรียนยังเป็นการช่วยให้

ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูดีขึ้น (WHO. 1997: 7 ;citing Parson. 1988) มีพฤติกรรมทางด้านวิชาการ ซึ่งเป็นผลมาจากการสอนทักษะชีวิตสูงขึ้น (WHO. 1997: 7 ;citing Weissberg. 1989) รวมทั้งมีทัศนคติชอบการมาเรียน มีความก้าวร้าวน้อยลง และมีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างเด็กและพ่อแม่ (WHO. 1997: 7 ;citing Zabin. 1986) แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กและเยาวชน ได้แก่ 1) การจัดโปรแกรมทักษะชีวิตเฉพาะด้าน 2) การสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน 3) การจัดหลักสูตร/กิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ และสุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์. 2551: 12; Mangrulkar; Whitman; & Posner. 2001: 22) ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต ประกอบด้วย 2 ด้าน มาใช้ในการศึกษา ดังนี้

1.1 ทักษะการตัดสินใจ (Decision Making Skills) เป็นการตัดสินใจเลือกทางเลือกจากหลายๆ ทางเลือก (Swansburg. 2002: 256) คลัฟ และคณะ (Couch; et al. 2000: 25-27) ได้อธิบายไว้ว่า กระบวนการตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนที่จะช่วยให้พิจารณาทางเลือกต่างๆ เพื่อสามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ระบุปัญหา (Define the Problem) ตรวจสอบความเป็นไปได้และผลกระทบของทางเลือก (Examine the Possible Choices and the Consequences of Each Choice) เลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (Select the Best Choice) ปฏิบัติตามการตัดสินใจ (Act on Your Decision) ประเมินผลการตัดสินใจ (Evaluate Your Decision)

1.2 ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skills) เป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลแก้ปัญหาต่างๆ ทางร่างกายและจิตใจได้ (WHO. 1997: 2) การแก้ปัญหาคือกระบวนการของแนวทางที่เหมาะสมหรือ การกระทำที่จำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหา (Rue; & Byars. 2005: 65) การแก้ปัญหาคือการตัดสินใจที่จะไปถึงปัญหา แต่การแก้ปัญหาก็เกี่ยวกับการตัดสินใจในหลายๆ ครั้ง (Swansburg. 2002: 263) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การประเมินและการวิเคราะห์ (Assess and Analyze) การวางแผน (Plan) การนำแผนไปปฏิบัติ (Implement) การประเมินผล (Evaluate)

2. แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์ ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสาร ข้อมูล หลักการ แนวคิด ดังนี้

2.1 กลยุทธ์ จากแนวคิดของเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2556: 1) ได้สรุปไว้ว่า กลยุทธ์เป็นกุศโลบายในการทำงาน กำหนดลำดับขั้นตอนของการกระทำให้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ตระหนักถึงปัจจัยแทรกซ้อน มุ่งให้สิ่งที่จะทำประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และสามารถเอาชนะคู่แข่งได้ และจากแนวคิดของ มินซ์เบิร์ก (Mintzberg. 1996: 10-16) ที่ได้อธิบายลักษณะของกลยุทธ์ มีดังนี้ 1) กลยุทธ์ คือ แผน (Strategy is a Plan = p1) เป็นแผนปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งกำหนดทิศทาง (Direction) ขององค์กร หรือเป็นแนวทางในการเผชิญกับสถานการณ์ 2) กลยุทธ์ คือ แบบแผนหรือรูปแบบ (Strategy is a Pattern = p2) มีจุดเน้นที่การปฏิบัติ 3) กลยุทธ์ คือ

การกำหนดฐานะหรือตำแหน่ง (Strategy is a Position = p3) เน้นไปที่ความสำคัญของฐานะหรือตำแหน่งของกิจการในสนามการแข่งขัน 4) กลยุทธ์ คือ มุมมอง (Strategy is a Perspective = p4) มุมมอง เป็นวิธีการดำเนินงานที่ต้องการให้คนในองค์กรยึดถือร่วมกัน (Commitment to Ways of Acting and Responding) เน้นความสำคัญของการพิจารณาสภาพที่แท้จริงภายในองค์กร หรือ คุณลักษณะ (Character) ขององค์กร 5) กลยุทธ์ คือ การปรับเปลี่ยนในการเดินหมาก (Strategy is a Ploy = p5) ในสถานการณ์ที่มีการต่อสู้หรือการแข่งขัน สิ่ง que ทุกคนต้องการคือต้องการได้เปรียบ

2.2 องค์ประกอบของกลยุทธ์ ได้ประยุกต์แนวคิดของณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ (2552: 23) เดส, แลมกิน และอิสเนอร์ (Dess; Lumpkin; & Eisner. 2007: 13-18) เดวิด (David 2009: 5-15) และวีแลน และ ฮังเกอร์ (Wheelen; & Hunger. 2012: 62) ได้สรุปองค์ประกอบของกลยุทธ์ไว้ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 4) การประเมิน และการควบคุมกลยุทธ์

2.3 ขั้นตอนการพัฒนากลยุทธ์ ได้ประยุกต์แนวคิดของเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2556: 1-3) สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2546: 43-49) เดวิด (David. 2009: 15) วีแลนและฮังเกอร์ (Wheelen; & Hunger. 2012: 65-69) สรุปมี 5 ขั้นตอน ที่ใช้ในการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนา ได้แก่

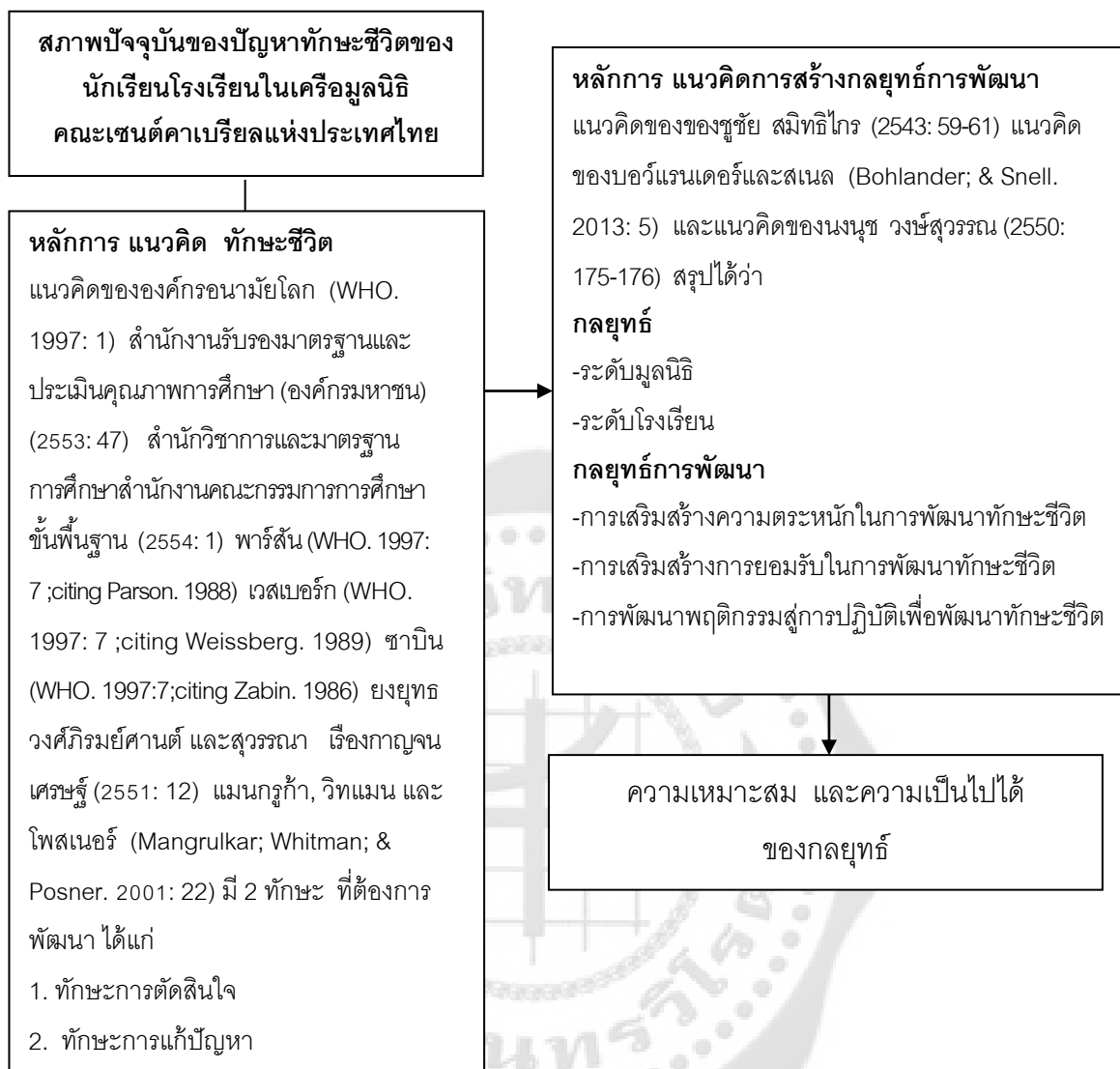
- 1) การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม 2) การกำหนดทิศทางขององค์กร อันประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และวัตถุประสงค์ 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การดำเนินกลยุทธ์ 5) การกำกับติดตาม และประเมินกลยุทธ์

3. กรณีศึกษาการกำหนดกลยุทธ์ในระดับโรงเรียน 6 โรงเรียน ประกอบด้วย 1) โรงเรียน อัสสัมชัญ (2555: ออนไลน์) ได้กำหนดไว้ดังนี้ วิสัยทัศน์ พันธกิจ คุณค่าหลัก เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ วิธีดำเนินการยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และผู้รับผิดชอบ 2) โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย (2555: ออนไลน์) ได้กำหนดไว้ดังนี้ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดความสำเร็จ โครงการ/กิจกรรม เป้าหมายการดำเนินงานรายปี และผู้รับผิดชอบ 3) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) (2553: ออนไลน์) ได้กำหนดไว้ดังนี้ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ นโยบาย โดยในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ประกอบด้วย เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด เป้าหมาย การดำเนินงาน กลยุทธ์แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ 4) โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา (2555: ออนไลน์) ได้กำหนดไว้ดังนี้ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด เป้าหมายการดำเนินงานรายปี และมาตรการสู่การปฏิบัติ 5) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ (2553: ออนไลน์) ได้กำหนดไว้ดังนี้ วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ โดยในแต่ละกลยุทธ์ ประกอบไปด้วย มุมมอง เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด เป้าหมายรายปี แผนงานโครงการ 6) โรงเรียนเทพศิรินทร์ (ม.ป.พ.: ออนไลน์) ได้กำหนดไว้ดังนี้ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของโรงเรียน กลยุทธ์ โดยในแต่ละ

กลยุทธ์ประกอบด้วย ตัวชี้วัด โครงการกิจกรรม ผู้รับผิดชอบ ผู้วิจัยได้สรุปการกำหนดกลยุทธ์ในระดับโรงเรียน ดังนี้ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ ตัวชี้วัด เป้าหมายการดำเนินงานรายปี โครงการ/กิจกรรม และผู้รับผิดชอบ

4. กลยุทธ์การพัฒนาตามแนวคิดของซูซีย์ สมิทธีไกร (2543: 59-61) ที่ได้สรุปเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่ามีจุดประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อปรับปรุงระดับความตระหนักรู้ในตนเอง (Self-awareness) ของแต่ละคน 2) เพื่อเพิ่มพูนทักษะการทำงาน (Job Skills) ของแต่ละบุคคล 3) เพื่อเพิ่มพูนแรงจูงใจ (Motivation) ของแต่ละคน และแนวคิดของบอร์แรนเดอร์และสเนล (Bohlander; & Snell. 2013: 5) ได้อธิบายถึงการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ในองค์กรจำเป็นอย่างยิ่ง จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยการพัฒนาศักยภาพมนุษย์จะต้องพัฒนาด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และประสบการณ์ในการทำงาน (Experience) และแนวคิดของนงนุช วงษ์สุวรรณ (2550: 175-176) ได้อธิบายถึงปรัชญาและแนวคิดในการพัฒนามนุษย์ ไว้ว่าบุคคลทุกคนมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาให้เพิ่มพูนขึ้นได้ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ถ้าหากมีแรงจูงใจที่ดีพอ และการพัฒนาศักยภาพของบุคคล ควรดำเนินการโดยยึดหลักสมรรถนะ

จากแนวคิดเกี่ยวกับ กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิต ที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นได้นำมาสังเคราะห์ ในบริบท ด้านการศึกษา ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเรียบเรียงตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์
 - 1.1 ความหมายของกลยุทธ์
 - 1.2 องค์ประกอบของกลยุทธ์
 - 1.3 ขั้นตอนการพัฒนากลยุทธ์
 - 1.4 แนวคิดในการพัฒนากลยุทธ์ระดับโรงเรียน
 - 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์
2. การจัดการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
 - 2.1 ความเป็นมาของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
 - 2.2 ระบบการบริหารของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
 - 2.3 นโยบายด้านการจัดการศึกษาตามแผนยุทธศาสตร์ มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยระยะ 6 ปี
 - 2.4 สภาพปัจจุบันและปัญหา
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะชีวิต
 - 3.1 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
 - 3.2 ความหมายของทักษะชีวิต
 - 3.3 ความสำคัญของการพัฒนาทักษะชีวิต
 - 3.4 องค์ประกอบของทักษะชีวิต
 - 3.5 วิธีการพัฒนาทักษะชีวิต
 - 3.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิต
 - 3.7 ทักษะชีวิตกับการจัดการศึกษาคาทอลิก
 - 3.8 ทักษะชีวิตกับการจัดการศึกษามูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
 - 3.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต

1. แนวคิด และทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์

1.1 ความหมายของกลยุทธ์

คำว่า Strategy เป็นศัพท์ทางทหาร มาจากภาษากรีกว่า Strategos แต่เดิมหมายถึง นายพล ที่คุมกองทัพ ความหมายของคำนี้เปลี่ยนแปลงมาเรื่อยๆ ต่อมาหมายถึง ศิลปะของนายพลที่มีทักษะ ในการจัดการ ศิลปะการพูดหรือวิธีพูดต่อหน้ากลุ่มคน อำนาจในการสั่งการ ในที่สุดความหมาย กลายเป็นความสามารถในการใช้กำลังเพื่อเอาชนะกำลังของฝ่ายตรงกันข้าม เมื่อคำนี้มาใช้ทางการศึกษา และทางสังคมศาสตร์ มีความหมายที่แคบลง ในหน่วยราชการหรือสถานศึกษาใช้คำว่า กลยุทธ์ แทน ยุทธศาสตร์ และใช้คำว่า Tactic (กลวิธี) เป็นคำย่อยของกลยุทธ์ แม้ว่ากลยุทธ์กับยุทธศาสตร์จะใช้คำ ว่า Strategy เหมือนกัน แต่ในปัจจุบันใช้ยุทธศาสตร์เป็นความหมายกว้างและใช้กลยุทธ์ในความหมาย ที่แคบลง และเป็นส่วนย่อยของยุทธศาสตร์ เช่น ยุทธศาสตร์ที่ 1 ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ เป็นต้น (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2556: 1) ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ ความหมายของคำว่ากลยุทธ์ไว้ดังนี้

สมชาย เทพแสง (2554: 1) ได้อธิบายถึงความหมายของกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ (Strategies) ว่า เป็นการปฏิบัติงานด้วยการตัดสินใจที่มีศักยภาพของผู้นำสูงสุด ในการบริหารจัดการและเน้น วัตถุประสงค์ระยะยาว โดยการขับเคลื่อนเพื่อให้ลูกค้าพึงพอใจ และองค์กรประสบผลสำเร็จมีข้อสังเกต ดังนี้

1. กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ ทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว
2. กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์มีความหมายหลากหลาย
3. กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ช่วยรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลขององค์กร
4. กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์มีทั้งเป้าหมายระยะสั้นและเป้าหมายระยะยาว

กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์จึงเป็นทั้งการสร้าง และการพัฒนาวิธีปฏิบัติ เพื่อระดมและจัดสรร ทรัพยากรให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ได้ถูกกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปกรณ ปรียากร (2543: 52) ได้อธิบายเกี่ยวกับกลยุทธ์ว่ามีรากฐานมาจากศาสตร์ทาง การทหาร ในภาษาอังกฤษคำว่า “STRATEGY” มีรากมาจากคำว่า “STRATEGOS” ในภาษากรีก โบราณ ถ้าเป็นคำนามมีความหมายว่า “นายพลหรือผู้นำทัพ” แต่ถ้าใช้เป็นคำกริยาจะหมายถึง “การ วางกลวิธีเพื่อโจมตีฝ่ายศัตรู ด้วยการใช้อำนาจและอาวุธยุทธโปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลคือ ได้รับชัยชนะ

พวงรัตน์ เกษรแพทย์ (2543: 12) ได้ให้ความหมายของ กลยุทธ์ (Strategy) ว่าเป็นคำที่ใช้ใน ความหมายที่แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์และบทบาทหน้าที่ขององค์กร

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ (2552: 16) ได้อธิบายถึงความหมายของกลยุทธ์ว่าหมายถึง รูปแบบหรือแผนการที่มุ่งสร้างองค์กรให้มีความได้เปรียบในการแข่งขันเหนือคู่แข่ง จากความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์ โดยการมุ่งเน้นไปที่แผนการในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2553: 10) ได้อธิบายถึงความหมายของกลยุทธ์ว่าหมายถึง แนวทางหรือวิธีทำงานที่ดีที่สุด เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ภารกิจ และวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในกรอบระยะเวลาที่ต้องการ

สุมิตร สุวรรณ (2554: 19) ได้อธิบายไว้ว่า กลยุทธ์ (Strategy) เป็นแนวทาง วิธีการ หรือมาตรการเชิงรุกที่ไม่ใช่วิธีการแบบเดิมที่เคยทำกันมา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2553: 10) ได้สรุปไว้ว่า กลยุทธ์ (Strategy) ซึ่งหมายถึง แนวทางหรือวิธีทำงานที่ดีที่สุด เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ ภารกิจและวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในกรอบระยะเวลาที่ต้องการ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2556: 1) ได้สรุปไว้ว่า กลยุทธ์หมายถึง กุศโลบายในการทำงานกำหนดลำดับขั้นตอนของการกระทำให้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ตระหนักถึงปัจจัยแทรกซ้อนมุ่งให้สิ่งที่จะทำประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และสามารถเอาชนะคู่แข่งได้

มินซ์เบิร์ก (Mintzberg, 1996:10-16) ได้สรุปความหมายของกลยุทธ์โดยใช้หลัก 5P ดังนี้

1. กลยุทธ์ คือ แผน (Strategy is a Plan = p1) กล่าวคือ เป็นแผนปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งกำหนดทิศทาง (Direction) ขององค์กรหรือเป็นแนวทางในการเผชิญกับสถานการณ์ มีลักษณะที่จำเป็น 2 ประการคือ เป็นการวางแผนล่วงหน้า และเป็นการพัฒนาอย่างมีจุดหมายซึ่งพิจารณาใน ความหมายนี้จะเห็นได้ว่า องค์กรทุกประเภทล้วนมีกลยุทธ์เพื่อรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ทั้งสิ้น เพราะทุกองค์กรจะมีแนวทางในการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ

2. กลยุทธ์ คือ แบบแผนหรือรูปแบบ (Strategy is a Pattern = p2) มีจุดเน้นที่การปฏิบัติ กลยุทธ์ในความหมายของ p2 เป็นเรื่องเกี่ยวกับด้านพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องในแต่ละช่วงเวลา อันสะท้อนว่าในการวางแผนในอนาคตจำเป็นต้องคำนึงถึงวิวัฒนาการขององค์กรที่สืบเนื่อง จากอดีต และขณะเดียวกันการใช้บทบาทของนักบริหารในการวางแผนเรื่องใดเรื่องจำเป็นต้องคำนึงถึง ความสามารถหรือความคาดหวังของผู้ปฏิบัติด้วย เพราะในหลายกรณีปรากฏว่าเจตนารมณ์เชิงกลยุทธ์ หรือสิ่งที่ผู้บริหารตั้งใจจะทำอาจเป็นไปได้ แต่ผู้ปฏิบัติอาจใช้ความชำนาญด้านต่างๆ ปรับกลยุทธ์ ในระหว่างปฏิบัติงานจนแปรเปลี่ยนเป็นกลยุทธ์ที่เกิดขึ้นจริงก็ได้ การทำความเข้าใจแบบแผนเชิง พฤติกรรมในองค์กรต่างๆ จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งในการกำหนดกลยุทธ์

3. กลยุทธ์ คือ การกำหนดฐานะหรือตำแหน่ง (Strategy is a Position = p3) กลยุทธ์ในความหมายของ p3 เน้นไปที่ความสำคัญของฐานะหรือตำแหน่งของกิจการในสนามการแข่งขัน ดังนั้นสินค้าหรือการบริการที่เสนอออกไป จำเป็นต้องเหมาะสมกับความต้องการของลูกค้าแต่ละประเภทโดยไม่สนใจการตลาด เทคโนโลยี และการเมือง ซึ่งในความหมายนี้แสดงให้เห็นว่า การขาดความเข้าใจฐานะหรือตำแหน่งทางการตลาด หรือการขาดความรู้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการแข่งขันย่อมจะนำไปสู่ความล้มเหลวในการเสนอบริการต่างๆ ด้วย

4. กลยุทธ์ คือ มุมมอง (Strategy is a Perspective = p4) มุมมองหมายถึง วิธีการดำเนินงานที่ต้องการให้คนในองค์กรยึดถือร่วมกัน (Commitment to Ways of Acting and Responding) ซึ่งในความหมายของ p4 เน้นความสำคัญของการพิจารณาสภาพที่แท้จริงภายในองค์กร หรือคุณลักษณะ (Character) ขององค์กรดังที่ดริคเกอร์ใช้สำนวนว่า “ทฤษฎีในการดำเนินธุรกิจ (Theory of the Business)” ซึ่งถือเป็นจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้สมาชิกขององค์กรยึดถือร่วมกัน และแมคโดนัลด์ส (McDonald's) มีชื่อเสียงขึ้นมาจากการมุ่งเน้นให้องค์กรของตนยึดถือหลักการที่ประกอบด้วย “คุณภาพ การบริการ และสะอาด (Quality, Service and Cleanliness)”

5. กลยุทธ์ คือ การปรับเปลี่ยนในการเดินหมาก (Strategy is a Ploy = p5) ในความหมายของ p5 เป็นความหมายที่เฉพาะเจาะจงเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ในสถานการณ์ที่มีการต่อสู้หรือการแข่งขันสิ่งที่ทุกคนต้องการคือต้องการได้เปรียบเพราะนั่นคือเดิมพันที่สำคัญ ดังนั้นในความจำเป็นเช่นนั้น ทุกฝ่ายจึงต้องวางกลยุทธ์โดยคำนึงถึงการใช้อุบายในการดำเนินงาน (Maneuver) หรือกลวิธี (Tactics) ในการเดินหมาก เดินเกมส์ เพื่อเอาชนะฝ่ายตรงข้ามให้ได้ (a Specific Maneuver Intended to Outwit an Opponent or Competitor)

จากแผนกลยุทธ์ทั้ง 5 ด้านที่กล่าวมา ทำให้เห็นภาพความหมายของกลยุทธ์อย่างชัดเจน แต่ในการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรหนึ่งๆ มินซ์เบิร์กกล่าวว่า ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความครบถ้วนสมบูรณ์ในความหมายทั้ง 5 ด้านดังที่กล่าวมาแล้ว เนื่องจากกลยุทธ์มีความแตกต่างกันไปได้เสมอตามสถานการณ์แวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กรที่เปลี่ยนไป ดังนั้นในการใช้กำหนดกลยุทธ์จึงสามารถเลือกใช้ความหมายทั้ง 5 ด้าน (Ecdlecticism) ให้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างแท้จริง

เดวิด (David. 2009: 44) ให้ความหมายกลยุทธ์ว่า เป็นวิธีที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ระยะยาวขององค์กร

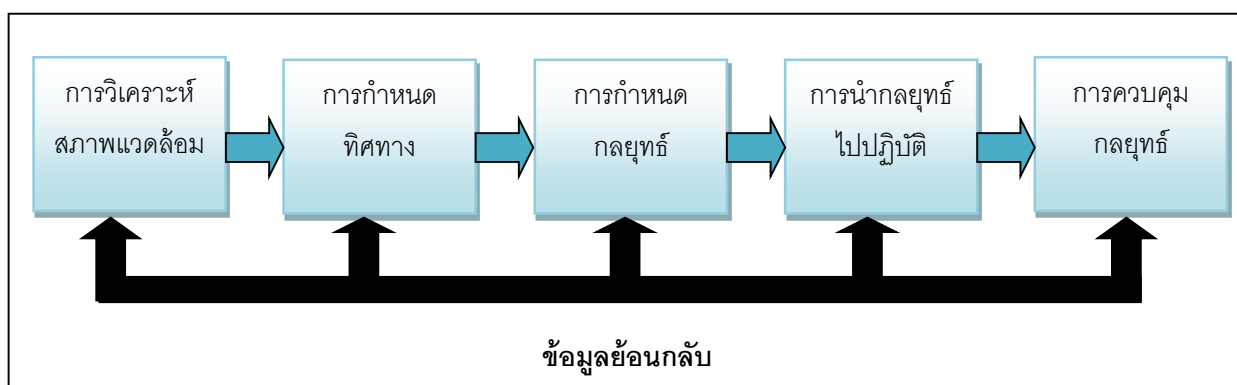
จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า กลยุทธ์ หมายถึง แนวทางหรือวิธีการดำเนินงานตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ และวิสัยทัศน์โดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อให้สามารถดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้

1.2 องค์ประกอบของกลยุทธ์

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ (2552: 23) ได้นำเสนอกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์มีส่วนประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมหรือที่เรียกว่า การวิเคราะห์ SWOT (Environment Analysis) ผู้บริหารหรือนักกลยุทธ์ (Strategist) จะต้องศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยในด้านต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) และสภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) องค์กร โดยทำการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) หรือที่เรียกว่า “การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)” ว่าแต่ละปัจจัยมีส่วนเอื้ออำนวยหรือขัดขวางการดำเนินงานขององค์กรอย่างไรบ้าง
2. การกำหนดทิศทางขององค์กร (Set Organization Direction) ผู้บริหารจะนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์โอกาสและข้อจำกัดมาทำการประมวลผลเพื่อใช้กำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ขององค์กร โดยที่การกำหนดทิศทางขององค์กรสามารถกระทำได้ในลักษณะของการกำหนดภารกิจและการตั้งเป้าหมาย (Mission and Goal Establishment)
3. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) หมายถึงการนำทิศทางขององค์กรที่กำหนดไว้อย่างกว้างๆ มาพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานในอนาคตขององค์กร โดยมักจะกำหนดกลยุทธ์ตามระดับชั้นภายในองค์กร ตั้งแต่กลยุทธ์องค์กร กลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์ตามหน้าที่ ซึ่งจะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป
4. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) หมายถึง การนำกลยุทธ์ที่ถูกกำหนดขึ้นไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการจัดโครงสร้างบุคลากร และการประสานงานร่วมกันอย่างมีระบบ
5. การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ (Strategy Evaluation and Control) หมายถึง การติดตามและตรวจสอบ (Monitoring) วิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทาง ปรับปรุงและพัฒนาให้กลยุทธ์ที่กำหนดอยู่เกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์จริง เพื่อองค์กรจะได้คุณค่าสูงสุดจากการดำเนินงาน ตลอดจน ทำการประเมินผลจากการดำเนินกลยุทธ์ว่าประสบผลสำเร็จดังที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ เพียงใด เพื่อนำไปพิจารณาในการพัฒนากลยุทธ์ต่อไปดังภาพประกอบ 2

รายละเอียดของกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ นำเสนอดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์

ที่มา: ณัฐพันธุ์ เชจรณ์นนท์. (2552). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น. หน้า 24.

จะเห็นได้ว่าการจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลมาจากตัวแปรต่างๆ ที่อาจจะก่อให้เกิดปรากฏการณ์ที่ไม่สามารถคาดเดาได้ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมภายนอกหรือปัจจัยภายในองค์กร ส่งผลให้ผู้บริหารจะต้องมีความตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อทำการปรับปรุง และพัฒนากลยุทธ์ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา

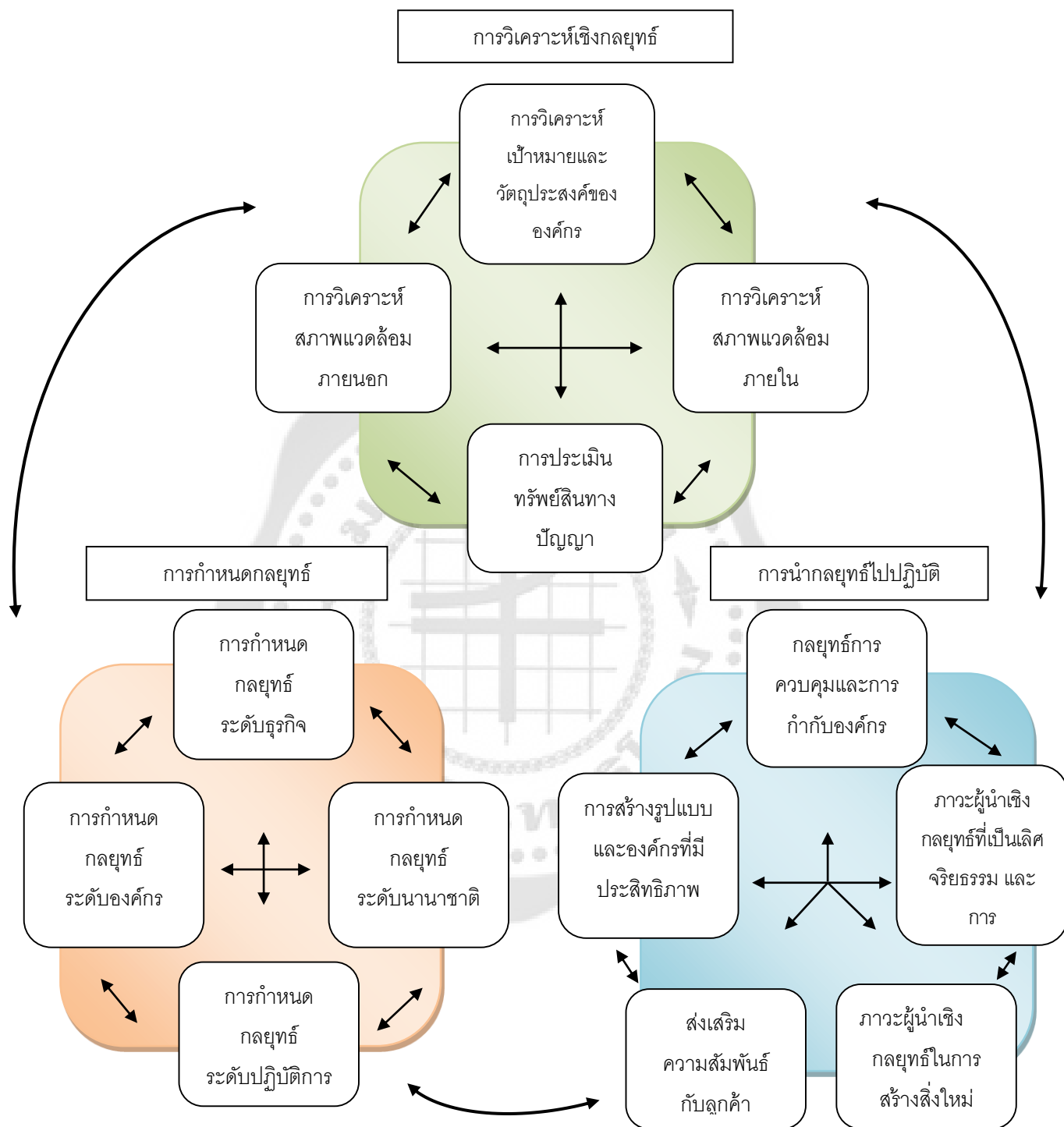
เดส ลัมปีคิน และอีสนอร์ (Dess; Lumpkin; & Eisner. 2007: 13-18) ได้อธิบายไว้ว่า องค์ประกอบของกลยุทธ์เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการกระทำ โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (Strategy Analysis) เป็นกระบวนการแรกของการจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นการทำงานก่อนเพื่อที่จะทำให้การกำหนดกลยุทธ์และการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย การวิเคราะห์เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร

2. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) การกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรมีหลายระดับ 1) กลยุทธ์ระดับธุรกิจ โดยเน้นที่จะทำอย่างไรให้องค์กรประสบความสำเร็จ เพื่อรักษาความได้เปรียบในการแข่งขัน 2) กลยุทธ์ระดับองค์กรประกอบด้วย 2.1) จะต้องตอบคำถามว่าสิ่งที่แข่งขัน 2.2) วิธีการที่จะทำงาน เพื่อให้บรรลุร่วมกันโดยการสร้างค่านิยมจากการทำงานร่วมกัน 3) การกำหนดกลยุทธ์ระดับนานาชาติ

3. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ รวมถึงการสร้างเชื่อมั่นว่าองค์กรมีการควบคุมกลยุทธ์ที่เหมาะสม ประกอบด้วย การควบคุมเชิงกลยุทธ์ และการกำกับกิจการ การออกแบบที่เหมาะสมขององค์กร การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ และองค์กรทางจริยธรรม ส่งเสริมความสัมพันธ์กับลูกค้า การสร้างสิ่งแปลกใหม่

รายละเอียดของการจัดการเชิงกลยุทธ์นำเสนอภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบของการจัดการเชิงกลยุทธ์

ที่มา: Dess, G.G.; Lumpkin, G.T.; & Eisner, A.B. (2007). Strategic Management:

Text and Cases. New York: McGraw-Hill. Page 14.

เดวิด (David. 2009: 5-15) กล่าวถึงองค์ประกอบของกลยุทธ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

1. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) หมายถึง การพัฒนาวิสัยทัศน์ พันธกิจ การวิเคราะห์โอกาสและสิ่งคุกคามภายนอก การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนภายใน การกำหนดวัตถุประสงค์ระยะยาว การกำหนดทางเลือกกลยุทธ์ และการเลือกกลยุทธ์

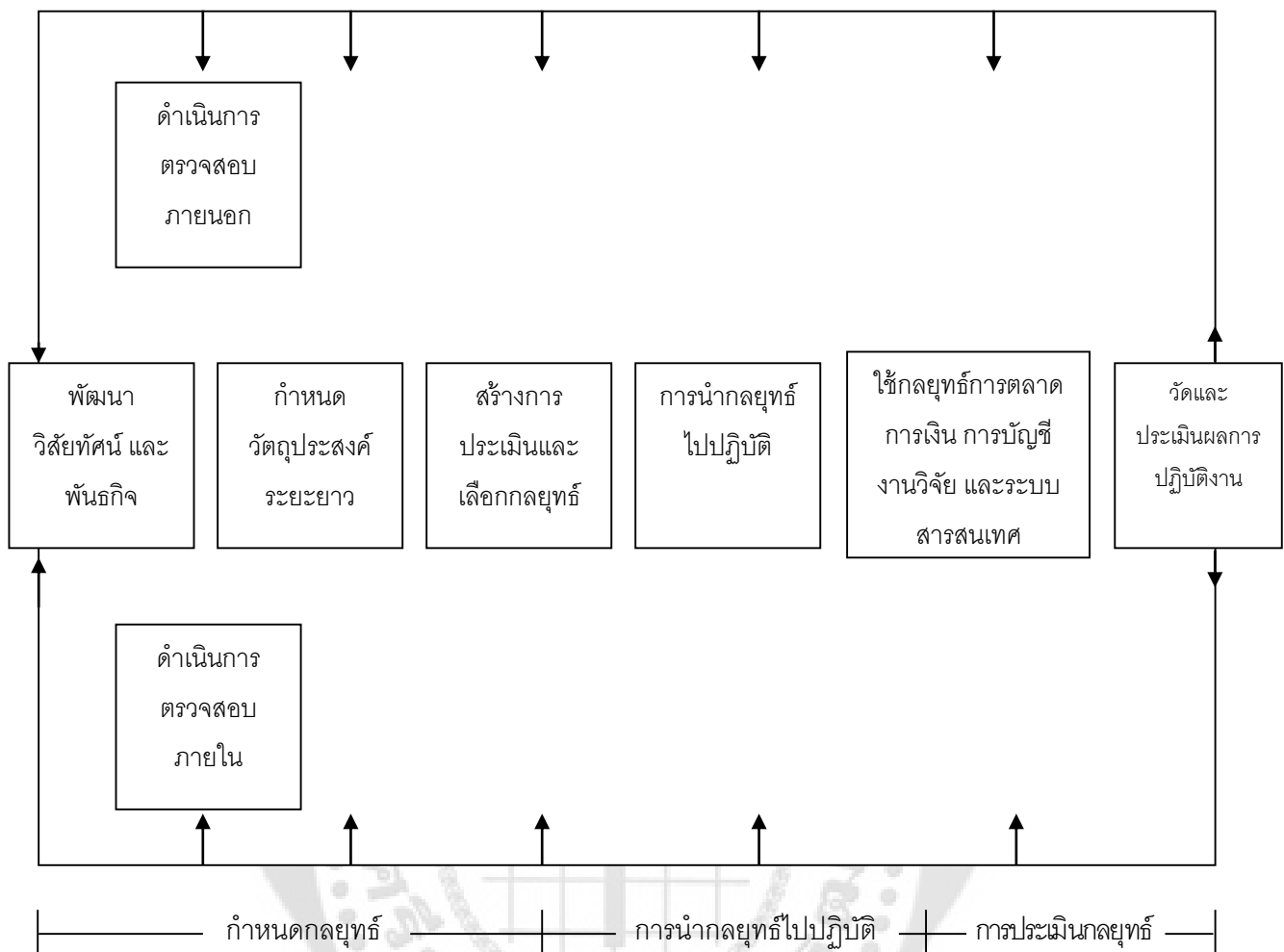
2. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) หมายถึง การสร้างวัตถุประสงค์ประจำปี วางแผนเกี่ยวกับนโยบาย สร้างแรงจูงใจให้พนักงานและจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้การกำหนดกลยุทธ์สามารถดำเนินการได้ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ รวมถึงการพัฒนาวัฒนธรรมในการสนับสนุนกลยุทธ์ การสร้างโครงสร้างขององค์กรที่มีประสิทธิภาพ การทบทวนแผนการตลาด การจัดเตรียมงบประมาณ การพัฒนาและการใช้ระบบข้อมูล และการเชื่อมโยงค่าตอบแทนต่อผลงานขององค์กร

3. การประเมินกลยุทธ์ (Strategy Evaluation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการจัดการเชิงกลยุทธ์ ผู้จัดการมีความจำเป็นที่จะต้องรู้กลยุทธ์ทั้งหมด เมื่อกลยุทธ์ไม่ประสบความสำเร็จ การประเมินกลยุทธ์เป็นวิธีการขั้นแรกในการรวบรวมข้อมูล กลยุทธ์ทั้งหมดอาจมีการปรับในอนาคต เพราะปัจจัยภายนอกและภายใน หลักการพื้นฐานของการประเมินกลยุทธ์ ประกอบด้วย 3 ประการ ดังนี้

1. ทบทวนองค์ประกอบภายนอกและภายใน เพื่อเป็นฐานสำหรับกลยุทธ์ปัจจุบัน
2. การวัดผลการดำเนินงาน
3. การดำเนินการแก้ไข

การประเมินผลกลยุทธ์มีความจำเป็น เพราะการประสพผลวันนี้ ไม่ได้เป็นการป้องกันว่าจะประสพผลสำเร็จในวันพรุ่งนี้ การประสพความสำเร็จตลอดเวลาจะสร้างปัญหาใหม่ และแตกต่างกัน เป็นองค์กรที่ไม่มีการเคลื่อนไหว

รายละเอียดของแบบจำลองการจัดการเชิงกลยุทธ์นำเสนอด้วยภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 แบบจำลองการจัดการเชิงกลยุทธ์

ที่มา: David, F.R. (2009). Strategic Management: Concepts and Cases. 12th ed. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson. Page 15.

วีเลน และ ฮังเกอร์ (Wheelen; & Hunger. 2012: 62) ได้เสนอแบบจำลองพื้นฐานในการจัดการกลยุทธ์ (Basic Model of Strategic Management) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วนดังนี้

1. การตรวจสอบสภาพแวดล้อม (Environmental Scanning) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (External) ได้แก่ สภาพแวดล้อมทั่วไปทางสังคม (Societal Environment) สภาพแวดล้อมเฉพาะของงาน (Task Environment) และปัจจัยภายในองค์กร (Internal) ได้แก่ โครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมองค์กร และทรัพยากร นั่นคือ การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภัยคุกคาม หรือ SWOT Analysis

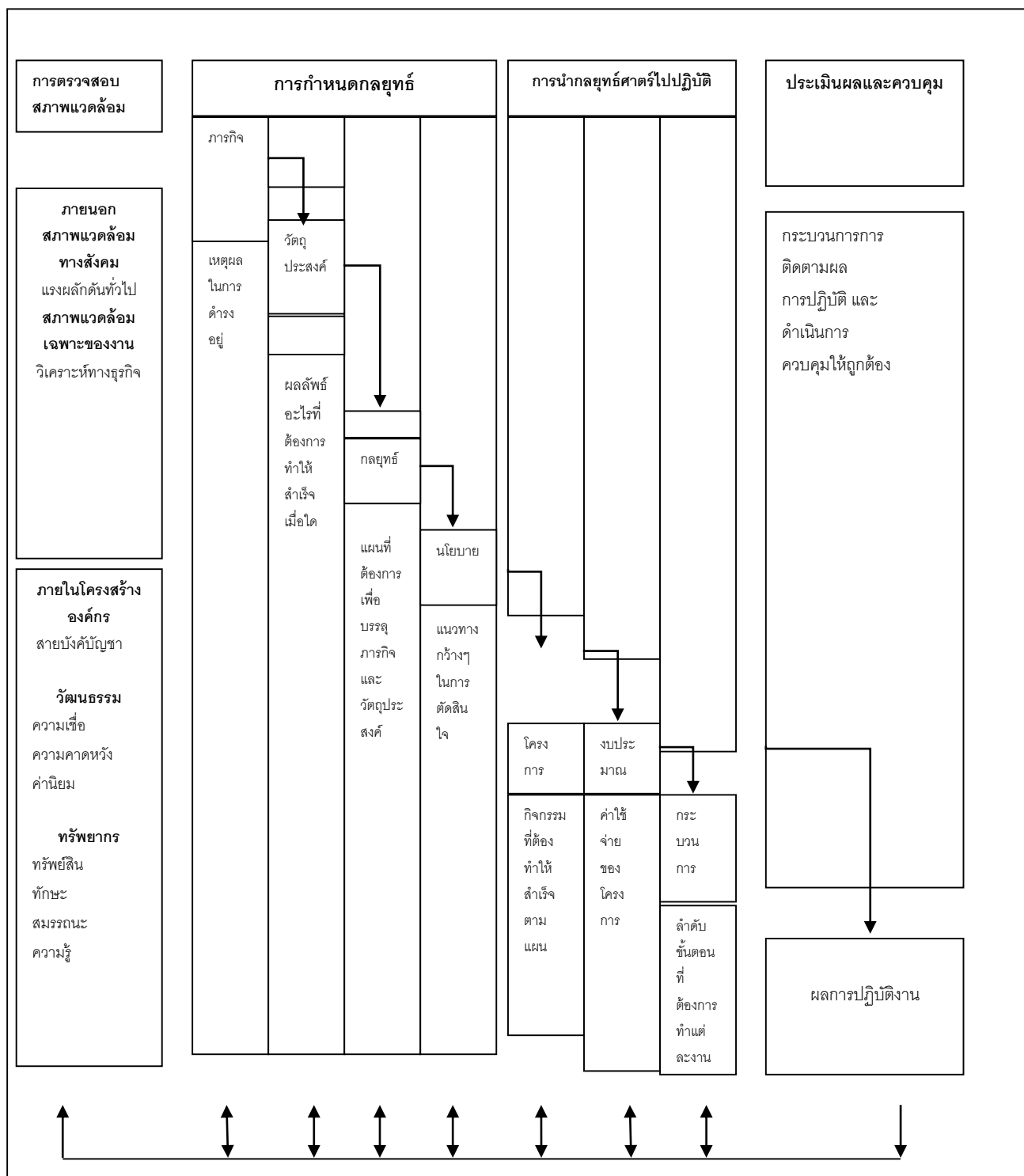
2. การจัดทำกลยุทธ์ (Strategy Formulation) เป็นการพิจารณากำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่ต้องทำให้เสร็จสมบูรณ์ โดยกำหนดเงื่อนไขเวลาไว้ด้วย กลยุทธ์เป็นแผนเพื่อให้บรรลุถึงภารกิจและวัตถุประสงค์ และนโยบายในการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ

3. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) เป็นการนำกลยุทธ์ และนโยบายที่กำหนดมาจัดทำเป็นโครงการ (Programs) การจัดทำงบประมาณของโครงการและกำหนดลำดับขั้นตอนการทำงาน

4. การควบคุมและประเมิน (Evaluation and Control) เป็นกระบวนการในการติดตามการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ และดำเนินการตรวจสอบควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปอย่างเหมาะสมถูกต้อง

รายละเอียดของแบบจำลองพื้นฐานในการบริหารกลยุทธ์ (Basic Model of Strategic Management) ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 แบบจำลองพื้นฐานในการบริหารกลยุทธ์ (Basic Model of Strategic Management)

ที่มา: Wheelen, T.L.; & Hunger, J.D. (2012). Strategic Management and Business Policy. 13th ed. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson. Page 63.

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ แนวคิดของ ฌ็อง-ฌัก กูว์แซง (2552: 23) ที่อธิบายถึงกระบวนการจัดการกลยุทธ์ ประกอบด้วย 5 ประการ คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดทิศทางขององค์กร 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 5) การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ แนวคิดของ เดส, แลมกิน และอีสเนอร์ (Dess; Lumpkin; & Eisner. 2007: 13-18) ได้อธิบายไว้ว่าการจัดการกลยุทธ์ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน 1) การวิเคราะห์กลยุทธ์ 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ แนวคิดของ เดวิด (David. 2009: 5-15) ได้อธิบายไว้ว่าการจัดการกลยุทธ์แบ่งออกเป็น 3 ประการคือ 1) การกำหนดกลยุทธ์ 2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 3) การประเมินกลยุทธ์และการจัดการเชิงกลยุทธ์ของ วีแลนและฮังเกอร์ (Wheelen; & Hunger. 2012: 62) ได้อธิบายไว้ว่าองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการเชิงกลยุทธ์ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การตรวจสอบสภาพแวดล้อม 2) การจัดทำกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 4) การควบคุมและประเมิน

จากแนวคิดเหล่านี้สามารถสรุปเป็นตารางสังเคราะห์การจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์การจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด

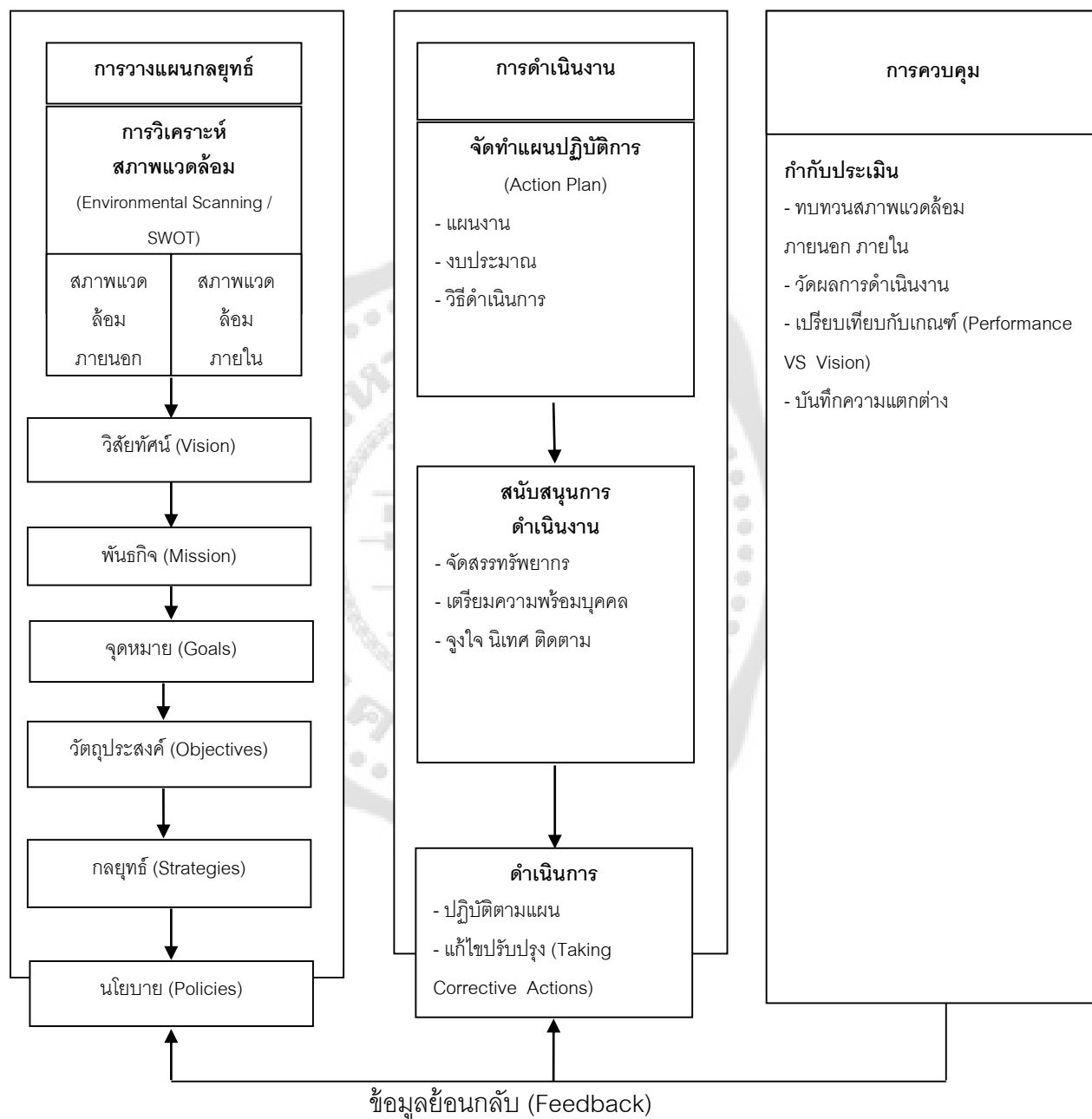
ผู้ให้แนวคิด	ปี	แนวความคิด
ฌ็อง-ฌัก กูว์แซง	2552	1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดทิศทางขององค์กร 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 5) การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์
เดส, แลมกิน และอีสเนอร์ (Dess; Lumpkin; & Eisner)	2007	1) การวิเคราะห์กลยุทธ์ 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ
เดวิด (David)	2009	1) การกำหนดกลยุทธ์ 2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 3) การประเมินกลยุทธ์
วีแลน และ ฮังเกอร์ (Wheelen; & Hunger)	2012	1) การตรวจสอบสภาพแวดล้อม 2) การจัดทำกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 4) การควบคุมและประเมิน

จากตาราง 1 พบว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ได้นำมาสังเคราะห์ในบริบทด้านการศึกษาได้บริบทที่สอดคล้องกับการศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 4) การประเมินและการควบคุมกลยุทธ์

1.3 ขั้นตอนการพัฒนากลยุทธ์

สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2546: 43-49) ได้อธิบายถึง ขั้นตอนในการจัดทำแผนกลยุทธ์ว่ามีขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดกลยุทธ์ (Strategic Formulation) การดำเนินการตามกลยุทธ์ที่กำหนด (Strategic Implementation) และการควบคุมหรือการประเมินและควบคุม (Evaluation and Control) สำหรับผู้ที่กำหนดร่างออกไป อาจแยกการวิเคราะห์บริบท (Environmental Scanning) ไว้เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการ หรือกำหนดกระบวนการไว้เป็นขั้นตอนย่อยๆ โดยในที่นี้จะกำหนดรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยเน้นหน้าที่สำคัญของผู้บริหาร 3 ประการ คือ การวางแผน การสนับสนุน การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการควบคุม ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 ขั้นตอนการจัดทำแผนกลยุทธ์

ที่มา: สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. (2546). บริบททางการบริหารการศึกษา.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. หน้า 43-49.

จากภาพประกอบ 6 ขั้นตอนการจัดทำแผนกลยุทธ์มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ดังนี้

1. การวางแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วยกิจกรรมหลักดังนี้

1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายใน จุดมุ่งหมายเพื่อจะหาปัจจัยเชิงกลยุทธ์ได้แก่ องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในที่จะเป็นตัวกำหนดอนาคตขององค์กร วิธีการที่ใช้เป็นการวิเคราะห์ SWOT คือ การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) ภายในองค์กร รวมทั้งโอกาส (Opportunity) และข้อจำกัดหรือภัยคุกคาม (Threats) จากภายนอก โดยที่สภาพแวดล้อมภายนอกประกอบด้วย สภาพแวดล้อมในระดับมหภาค อันได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานขององค์กร เช่น สภาพแวดล้อมเฉพาะของโรงเรียน ได้แก่ ระบบการศึกษา ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทย กำลังมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ คือ การมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ส่งผลกระทบต่อระบบการบริหารของโรงเรียน ส่วนสภาพแวดล้อมภายในส่วนใหญ่จะกล่าวถึงโครงสร้างองค์กร (เช่น รวมอำนาจ กระจายอำนาจ สายการบังคับบัญชา เป็นต้น) ทรัพยากรขององค์กรและในปัจจุบันได้เน้นย้ำเรื่องวัฒนธรรมองค์กร (เช่น ปรัชญา/ความเชื่อ ความคาดหวัง ค่านิยม เป็นต้น) จะเห็นได้ว่า สภาพแวดล้อมทั้งภายนอก และภายในนี้อาจเป็นทั้งปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

1.2 การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ผลจากการวิเคราะห์ SWOT จะนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ คือ ภาพอนาคตขององค์กรที่ต้องการจะไปให้ถึง เมื่อมีการกำหนดวิสัยทัศน์แล้วก็จะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ ตัวอย่างตัวชี้วัดอาจเป็นจำนวนรายวิชาเลือกโดยอิสระ การกำหนดวิสัยทัศน์ควรมีการมีส่วนร่วมซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของทุกกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา หลักการมีส่วนร่วมโดยทั่วไป คือ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น มีหน้าที่รับผิดชอบ หรือเป็นผู้รับผลกระทบเป็นผู้มีความสามารถในการที่จะมีส่วนร่วม และเต็มใจมีส่วนร่วม ดังนั้นโรงเรียนสังกัดในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จึงควรสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมที่แท้จริง ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสถานประกอบการต่างๆ ที่เป็นผู้ใช้ผลผลิตของสถานศึกษา ตลอดจนผู้บริหาร ครู บุคลากร และสังคมโดยรวมวิสัยทัศน์ที่กำหนดขึ้นจะต้องมีความชัดเจน ให้ทุกคนรับทราบเข้าใจ และยอมรับเป็นข้อสัญญาที่จะยึดถือและใช้เป็นทิศทางร่วมกัน โดยมีแผนปฏิบัติการรองรับ

1.3 การกำหนดพันธกิจ (Mission) เป็นการกล่าวถึงสิ่งที่องค์กรจะกระทำพันธกิจต้องเชื่อมโยงกับจุดมุ่งหมาย หรือเหตุผลในการจัดตั้งองค์กรนั้น พันธกิจอาจตั้งให้กว้างเพื่อให้ยืดหยุ่นได้ แต่ต้องมีความชัดเจนและต้องกำหนดโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมด้วย

1.4 การกำหนดจุดหมาย (Goals) เป็นผลที่ต้องการให้เกิดในระยะยาว

1.5 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives) เป็นผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นในลักษณะจำเพาะเจาะจง จะเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมตามที่วางแผนไว้ วัตถุประสงค์ที่กำหนดในแผนกลยุทธ์จะระบุว่าต้องทำอะไรให้สำเร็จเมื่อไร และควรจะทำได้ วัตถุประสงค์ในทุกระดับขององค์กรต้องสอดคล้องกัน

1.6 การกำหนดกลยุทธ์ (Strategies) กลยุทธ์เป็นวิธีการที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จ ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งในการกำหนดทั้งวัตถุประสงค์และกลยุทธ์จะต้องมีการจัดลำดับความสำคัญ เพื่อเลือกปฏิบัติในเรื่องที่มีความสำคัญสูง กลยุทธ์ที่ปฏิบัติจริงอาจมีทั้งส่วนที่เป็นกลยุทธ์ตามแผน และกลยุทธ์ที่ปรับให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ในการกำหนดกลยุทธ์จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งภายนอกและภายใน เพื่อจะเลือกวิธีการที่ได้ใช้โอกาสจากภายนอกและจุดแข็งที่องค์กรมีอยู่ แปลงข้อจำกัดและภัยคุกคามจากภายนอกเป็นโอกาส จำกัดหรือขจัดจุดด้อยหรือใช้จุดด้อยขององค์กรให้เกิดประโยชน์มากที่สุด กลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นจะต้องกำหนดให้สอดคล้องกันไปในทุกทิศทางเดียวกันทุกระดับขององค์กรและทุกหน่วยย่อยในระดับเดียวกัน เช่น ความสอดคล้องระหว่างกลยุทธ์ของสถานศึกษา ฝ่ายและงาน หรือระหว่างส่วนวิชา เป็นต้น เป็นที่น่าสังเกตว่าองค์กรทางธุรกิจมีการกำหนดรูปแบบกลยุทธ์ที่จะใช้กับองค์กรในสภาวะการณ์ต่างๆ ไว้อย่างหลากหลาย

1.7 การกำหนดนโยบาย (Policies) เป็นแนวการดำเนินงานอย่างกว้างๆ ซึ่งจะเชื่อมโยงการกำหนดกลยุทธ์กับการนำไปปฏิบัติ นโยบายจะเป็นสิ่งที่ช่วยกำกับให้ทุกจุดในองค์กรตัดสินใจ และปฏิบัติการไปในทิศทางที่สนับสนุนการบรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดหมาย วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ที่วางไว้

ในขั้นตอน 1.1 -1.7 ดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า เป็นขั้นการกำหนดหรือจัดทำกลยุทธ์ (Strategic Formulation)

2. การดำเนินงาน เป็นการนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ซึ่งมีกิจกรรมที่ต้องทำใน 2 ระดับ คือ ระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการ เมื่อองค์กรได้กำหนดนโยบายแล้วก็เป็นที่ของหน่วยปฏิบัติ ที่จะนำนโยบายไปจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วยแผนงาน (Program) งบประมาณ (Budget) และวิธีการดำเนินการ (Procedures) ในทางธุรกิจอาจใช้ว่า Standard Operation Procedures (SOP) ซึ่งการระบุขั้นตอนหรือเทคนิคการดำเนินงานในรายละเอียดว่าแต่ละงานจะต้องทำอย่างไร แผนปฏิบัตินี้จะใช้วิสัยทัศน์เป็นเครื่องนำทางโดยเน้นว่า แนวทางการดำเนินงานของแต่ละคนจะต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ในการปฏิบัติงานจริง ผลสำเร็จของงานจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยฝ่ายบริหารทำหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมทั้งตรงตามประเภท ตรงตามปริมาณ และคุณภาพที่กำหนดตรงเวลา ในส่วนของทรัพยากรบุคคลก็จะต้องมีการเตรียมความพร้อม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ดี มีการจูงใจ การนิเทศ

ติดตาม เพื่อให้งานเป็นไปตามที่กำหนด ส่วนฝ่ายปฏิบัติการก็ต้องลงมือดำเนินการไปตามแผน และแก้ไขปรับปรุงเมื่อผลงานไม่เป็นไปตามที่วางแผนไว้โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมิน

3. การควบคุม สำหรับขั้นตอนของการควบคุม ประกอบด้วยการกำกับและประเมิน การประเมินผล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเชิงกลยุทธ์ จะมีขั้นตอนของการทบทวน สภาพแวดล้อม ภายนอก และภายในด้วย เพื่อตรวจสอบว่า การดำเนินงานและผลงานยังสามารถตอบสนองความจำเป็นของสภาพแวดล้อมที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ และเมื่อมีการวัดผลงานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สิ่งที่เราควรให้ความสนใจ คือ สิ่งที่แตกต่างกันจากเกณฑ์ ซึ่งถ้าแตกต่างกันในทางลบ ก็จะเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ให้เกิดการแก้ไขปรับปรุง ถ้าเกิดความแตกต่างในทางบวกก็อาจมีการปรับเป้าหมาย หรือปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ขององค์กร ผลประเมินในภาพรวมจะเป็นข้อมูลย้อนกลับไปสู่วัฏจักรใหม่ของการบริหารเชิงกลยุทธ์ในขั้นตอนแรกคือ การวางแผนกลยุทธ์ต่อไป

คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา (2555: 32) ได้อธิบายไว้ว่า ขั้นตอนการพัฒนากลยุทธ์ ประกอบด้วย

- ขั้นที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์
- ขั้นที่ 2 การกำหนดพันธกิจ
- ขั้นที่ 3 การกำหนดอัตลักษณ์
- ขั้นที่ 4 การกำหนดยุทธศาสตร์
- ขั้นที่ 5 การกำหนดตัวบ่งชี้
- ขั้นที่ 6 การกำหนดโครงการ/กิจกรรม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (2555: 4-7) ได้อธิบาย ถึงขั้นตอนการพัฒนากลยุทธ์ว่าประกอบด้วย

1. การกำหนดปรัชญา (Philosophy)
2. การกำหนดปณิธาน (Determination)
3. การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision)
4. การกำหนดพันธกิจ (Mission)
5. การกำหนดค่านิยมองค์กร (Core Values)
6. การกำหนดวัฒนธรรมองค์กร (Corporate Culture)
7. การกำหนดอัตลักษณ์ (Identity)
8. การกำหนดเอกลักษณ์ (Uniqueness)
9. การกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategic Issue)
10. การกำหนดเป้าประสงค์ (Goal)

11. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategies)

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2556:2-3) ได้อธิบายถึงการพัฒนางานกลยุทธ์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม (Environment Analysis)

สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ไม่สามารถแยกแยะจากสิ่งแวดล้อมได้ สถานศึกษามีอิทธิพลต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ในขณะเดียวกันสิ่งแวดล้อมก็มีอิทธิพลต่อสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องหาประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารจัดการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ในขณะเดียวกันก็ต้องขจัด หรือ ลดปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารจัดการอันจะนำไปสู่ความล้มเหลวในการดำเนินงาน โดยวิเคราะห์ หรือ ประเมินสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา เพื่อหาจุดแข็ง – จุดอ่อน (Strengths – Weaknesses) และวิเคราะห์ หรือ ประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อหาโอกาส-อุปสรรค (Opportunity – Threats) จากปัจจัยภายนอกองค์กร หรือสถานศึกษา

2. การกำหนดทิศทางขององค์กร (Organizational Direction)

ในขั้นนี้ เป็นการสำรวจขั้นของเหตุผลในการมีองค์กร โดยหาคำตอบอย่างสมเหตุสมผลว่าโรงเรียนตั้งขึ้นมาทำไม ตั้งขึ้นมาเพื่ออะไร จึงต้อง กำหนด 1) วิสัยทัศน์ (Vision) ซึ่งหมายถึง ภาพอนาคตที่ปรารถนาและมีความเป็นไปได้ 2) พันธกิจ (Mission) ซึ่งเป็นโครงการ หรือกิจกรรมที่ต้องทำเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ 3) เป้าประสงค์ (Goals) ซึ่งเป็นเจตจำนงที่บ่งบอกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษา 4) วัตถุประสงค์ (Objectives) ซึ่งเป็นเจตจำนงที่ระบุผลสำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งอาจพิจารณาจากนโยบาย มาตรการ แผน โครงการ การดำเนินการทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ วัตถุประสงค์นั้นจะต้องปฏิบัติได้ วัด และประเมินได้

3. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation)

ในขั้นนี้ เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินสภาพแวดล้อมภายในระหว่างจุดแข็งและจุดอ่อน กับผลการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกระหว่างโอกาสและอุปสรรค เพื่อออกแบบหรือกำหนดกลยุทธ์ ทั้งประเภทและระดับต่างๆ จากนั้น จึงเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ได้จริง จากการวิเคราะห์ทางเลือกต่างๆ

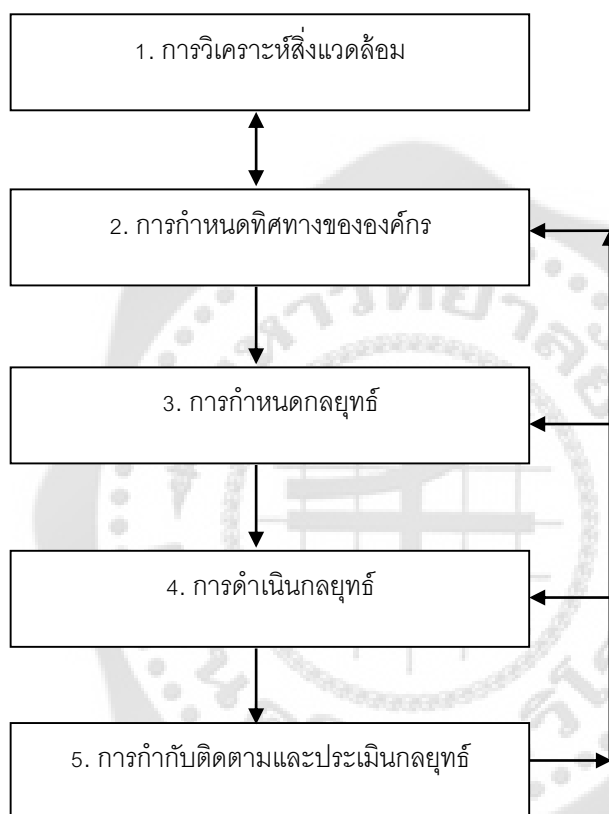
4. การดำเนินกลยุทธ์ (Strategy Implementation)

ในขั้นนี้ เป็นการแปลงกลยุทธ์ที่เลือกไปสู่แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย 1) การจัดทำแผนทีกลยุทธ์ 2) การจัดทำแผนปฏิบัติการ 3) การกระจายแผนกลยุทธ์ เป็นการกระจายกลยุทธ์ของแต่ละงานไปยังหน่วยปฏิบัติต่างๆ เพื่อรับผิดชอบ

5. การกำกับติดตามและประเมินกลยุทธ์ (Strategy Monitoring and Evaluation)

ในขั้นนี้ เป็นการตรวจสอบ ติดตาม ควบคุม และประเมินผลการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายสำคัญของการประเมิน คือ ประเมินว่าการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัตินั้น สามารถปฏิบัติตามแผนหรือไม่ บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคประการใดที่ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ได้ จำเป็นจะต้องหาทางปรับปรุงหรือแก้ไข

กระบวนการพัฒนากลยุทธ์ สามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 กลยุทธ์/ ยุทธศาสตร์

ที่มา: เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2556) เรื่อง กลยุทธ์/ ยุทธศาสตร์. เอกสารประกอบการสอน

ทอมป์สันและสตรีกแลนด์ (Thompson; & Strickland. 1995: 4) ได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างแผนกลยุทธ์ 4 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดข้อความวิสัยทัศน์ ข้อความพันธกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ (Formulation of Vision, Mission Statement, Goals and Objectives) เป็นการกำหนดจุดหมาย 5 ประการ ดังนี้

1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร (Organization's Vision) เป็นข้อความทั่วไปซึ่งกำหนดทิศทาง ข้อความภารกิจ เป็นข้อความที่กำหนดส่วนประกอบของวิสัยทัศน์ควรจะอธิบายถึงรายละเอียดขององค์กร ขอบเขตของการปฏิบัติ ความต้องการ(Needs)และค่านิยมเบื้องต้นขององค์กร

1.2 การกำหนดข้อความภารกิจ (Mission Statement) เป็นขอบเขตของงานในองค์กร ซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อเป็นภาพรวม และดำเนินการวินิจฉัยออกมาเขียนเป็นเฉพาะที่เป็นเป้าหมายขององค์กรออกมา

1.3 การกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ (Strategic Goals) เป็นข้อความอย่างกว้างของจุดมุ่งหมายของโรงเรียน ซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อให้บรรลุภารกิจ (Mission) เป็นความมุ่งหมายขององค์กร หรือหลักเหตุผลซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความอยู่รอด หรือการคาดคะเนระยะยาวถึงสิ่งที่องค์กรต้องการให้เกิดขึ้น ภารกิจจึงเป็นลักษณะเด่น

1.4 การกำหนดเป้าหมาย (Goals) เป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการในอนาคตซึ่งองค์กรต้องพยายามให้เกิดขึ้น โดยเป็นส่วนประกอบของการวางแผนที่สำคัญเกี่ยวกับเป้าหมายในอนาคตที่องค์กรต้องการให้บรรลุถึงจุดหมายนั้น

1.5 การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Objectives) วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ เป็นข้อความเฉพาะอย่างที่กำหนดหลักเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่เป็นโอกาสภายใต้สภาพแวดล้อม

2. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) หรือการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) หมายถึง การกำหนดกลยุทธ์ทางเลือก และเลือกจากทางเลือกซึ่งสามารถบรรลุจุดประสงค์ เป็นแผนที่สำคัญและเป็นแผนระยะยาว

3. การปฏิบัติตามกลยุทธ์ (Strategy Implementation) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ ให้เป็นการปฏิบัติและเป็นผลลัพธ์ คือ

- 3.1 การกำหนดโครงสร้างขององค์กร
- 3.2 การจัดระบบการปฏิบัติที่ที่เหมาะสม
- 3.3 การยอมรับรูปแบบการจัดการที่เหมาะสม
- 3.4 การจัดวัฒนธรรมขององค์กรหรือค่านิยม

4. การประเมินผลและการควบคุมเชิงกลยุทธ์ (Evaluation and Strategic Control) การควบคุมเชิงกลยุทธ์ เป็นกระบวนการพิจารณาว่ากลยุทธ์ได้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ต่อการดำเนินงานหรือไม่

เดวิด (David. 2009: 15) ได้อธิบายถึงขั้นตอนการพัฒนากลยุทธ์ 4 ด้าน คือ 1) การพัฒนาวิสัยทัศน์ 2) การพัฒนาพันธกิจ 3) การกำหนดวัตถุประสงค์ 4) การสร้างการประเมิน และเลือกกลยุทธ์

วีแลน และ ฮังเกอร์ (Wheelen; & Hunger. 2012: 65-59) ได้อธิบายถึงขั้นตอนในการจัดทำกลยุทธ์ อธิบายการกำหนดกลยุทธ์ว่าเป็นการกำหนดแผนระยะยาวในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพที่มีต่อโอกาสและภัยคุกคาม ในแง่ของจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร รวมถึงการกำหนดภารกิจ กำหนดวัตถุประสงค์ พัฒนากลยุทธ์ และกำหนดนโยบาย โดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่

1. การกำหนดพันธกิจ(Mission) หมายถึง จุดมุ่งหมายหรือเหตุผลในการดำรงอยู่ขององค์กร วิสัยทัศน์จะบอกถึงสิ่งที่องค์กรจะทำอะไรเพื่อสังคม วิสัยทัศน์ที่ดีจะกำหนดพื้นฐานและลักษณะเฉพาะขององค์กร พันธกิจยังรวมถึงค่านิยม และปรัชญาขององค์กรเกี่ยวกับการทำกิจการและวิธidue พนักงาน พันธกิจเป็นคำพูดที่จะไม่บอกเพียงถึงองค์กรที่เป็นอยู่ในเวลานี้ แต่บอกถึงองค์กรที่ต้องการจะเป็นอย่างไรด้วย พันธกิจส่งเสริมความคาดหวังร่วมกัน และสื่อสารภาพลักษณ์ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสภาพแวดล้อมการทำงานขององค์กร บางคนบอกว่าวิสัยทัศน์และพันธกิจมีความแตกต่างกัน พันธกิจอธิบายสิ่งที่องค์กรเป็นอยู่ในขณะนี้ วิสัยทัศน์อธิบายถึงสิ่งที่องค์กรต้องการที่จะเป็นในอนาคต

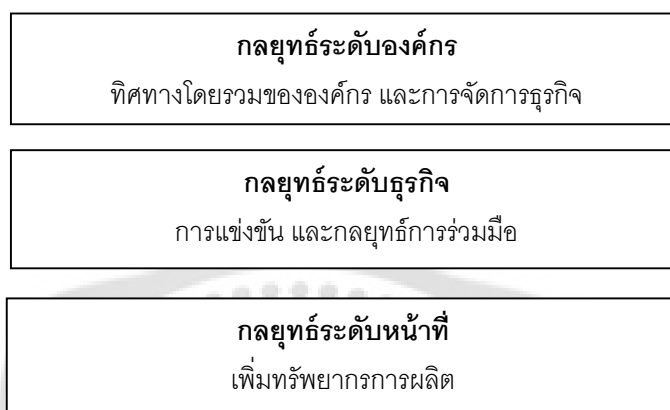
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives) วัตถุประสงค์เป็นผลมาจากกิจกรรมการวางแผน วัตถุประสงค์จะหมายถึง การกระทำ และบอกถึงวิธีการที่จะประสบความสำเร็จโดยระยะเวลา และปริมาณ วัตถุประสงค์ขององค์กรที่ประสบความสำเร็จจะส่งผลต่อพันธกิจของบริษัท คำว่าเป้าหมาย บ่อยครั้งมักจะใช้สลับกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายเป็นข้อความที่บ่งบอกถึงสิ่งที่ต้องการจะบรรลุ ไม่บอกจำนวนของสิ่งที่ต้องการบรรลุและเวลาสำหรับการสิ้นสุด

3. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategies) กลยุทธ์ขององค์กรเป็นแผนแม่บทที่ครอบคลุมถึง ทำอย่างไรที่จะทำให้พันธกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กรประสบความสำเร็จ กลยุทธ์เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และลดการเสียเปรียบจากการแข่งขัน กลยุทธ์แบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

3.1 กลยุทธ์ระดับองค์กร(Corporate Strategy) อธิบายถึงทิศทางโดยรวมขององค์กร ในแง่ของทัศนคติทั่วไปต่อความเจริญเติบโต และการจัดการขององค์กรต่างๆ และประเภทของสินค้า กลยุทธ์ขององค์กรประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 ประการคือ ความมั่นคง การเติบโต และการลดค่าใช้จ่าย

3.2 กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) โดยหน่วยธุรกิจและระดับการผลิต เน้นการพัฒนาของการแข่งขันและการบริการ กลยุทธ์ธุรกิจประกอบด้วย กลยุทธ์การแข่งขัน และกลยุทธ์ความร่วมมือ

3.3 กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) เป็นวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ขององค์กรและธุรกิจ โดยการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 ระดับกลยุทธ์

ที่มา: Wheelen, T. L.; & Hunger, J.D.. (2012). Strategic Management and Business Policy. 13th ed. Upper Saddle, New Jersey: Pearson. Page 68.

4. การกำหนดนโยบาย (Policies) นโยบายเป็นแนวทางกว้างๆ สำหรับการตัดสินใจ ซึ่งเชื่อมโยงกับการกำหนดกลยุทธ์ และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ องค์กรจะใช้นโยบาย เพื่อสร้างความมั่นใจ พนักงานขององค์กร และการตัดสินใจต่างๆ จะสนับสนุน ภารกิจ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ ขององค์กร

จากแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนากลยุทธ์ของ วีเลนและฮังเกอร์ (Wheelen; & Hunger. 2012: 65-69) ได้อธิบายว่าขั้นตอนการทำกลยุทธ์ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดพันธกิจ 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การกำหนดนโยบาย และแนวคิดของสวานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2546:43-49) ได้อธิบายว่าการวางแผนกลยุทธ์ประกอบด้วยกิจกรรมหลักคือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ 3) การกำหนดภารกิจ 4) การกำหนดจุดหมาย 5) การกำหนดวัตถุประสงค์ 6) การกำหนดกลยุทธ์ 7) การกำหนดนโยบาย และแนวคิดของ ทอมป์สันและสติกแลนด์ (Thompson; & Stickland. 1995: 4) กำหนดขั้นตอนการสร้างแผนกลยุทธ์ 4 ขั้นตอนคือ 1) การกำหนดข้อความ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ 4) การประเมินและควบคุมกลยุทธ์ และแนวคิดของเดวิด (David. 2009: 15) ได้อธิบายถึงขั้นตอน

การพัฒนากลยุทธ์ 4 ขั้นตอน คือ 1) การพัฒนาวิสัยทัศน์ 2) การพัฒนาพันธกิจ 3) การกำหนดวัตถุประสงค์ 4) การสร้างการประเมิน และเลือกกลยุทธ์ และแนวคิดของคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา (2555:32) ได้อธิบายถึงการพัฒนากลยุทธ์ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนคือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ 2) การกำหนดพันธกิจ 3) การกำหนดอัตลักษณ์ 4) การกำหนดยุทธศาสตร์ 5) การกำหนดตัวบ่งชี้ 6) การกำหนดโครงการและกิจกรรม และแนวคิดของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (2555:4-7) ที่อธิบายไว้ว่า ขั้นตอนการพัฒนากลยุทธ์ประกอบด้วย 1) การกำหนดปรัชญา 2) ปณิธาน 3) วิสัยทัศน์ 4) พันธกิจ 5) ค่านิยมขององค์กร 6) วัฒนธรรมองค์กร 7) อัตลักษณ์ 8) เอกลักษณ์ 9) ประเด็นยุทธศาสตร์ 10) เป้าประสงค์ 11) การกำหนดกลยุทธ์ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2556 :1-3) ได้สรุปไว้ว่า การพัฒนากลยุทธ์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม 2) การกำหนดทิศทางขององค์กร 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การดำเนินกลยุทธ์ 5) การกำกับติดตามและประเมินกลยุทธ์ จากแนวคิดเหล่านี้สามารถสรุปได้ตารางสังเคราะห์ ขั้นตอนการพัฒนากลยุทธ์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดได้ดังตาราง 2

ตาราง 2 การสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนากลยุทธ์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด

องค์ประกอบย่อย ของการพัฒนากลยุทธ์	สมานลิตร์ ดุคนธรินทร์ (2546)	คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา (2555)	คณะครุศาสตร์ อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (2555)	เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2556)	Thompson; & Stickland (1995)	David (2009)	Wheelen; & Hunger (2012)	รวม
1. การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม	✓			✓				2
2. การกำหนดวิสัยทัศน์	✓	✓	✓	✓	✓	✓		6
3. การกำหนดพันธกิจ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7
4. การกำหนดเป้าประสงค์	✓			✓	✓			3
5. การกำหนดวัตถุประสงค์	✓		✓	✓	✓	✓	✓	6
6. การกำหนดกลยุทธ์	✓	✓	✓	✓	✓		✓	6
7. การกำหนดนโยบาย	✓						✓	2
8. การปฏิบัติตามกลยุทธ์				✓	✓			2
9. การประเมินและควบคุมกลยุทธ์					✓			1
10. การสร้างการประเมิน และเลือกกลยุทธ์				✓		✓		2
11. การกำหนดอัตลักษณ์ เอกลักษณ์		✓	✓					2
12. การกำหนดตัวบ่งชี้		✓						1

13. การกำหนดโครงการและกิจกรรม		✓						1
14. การกำหนดปรัชญา			✓					1
15. ปณิธาน			✓					1
16. ค่านิยมขององค์กร			✓					1
17. วัฒนธรรมองค์กร			✓					1
18. การกำกับติดตามและประเมินกลยุทธ์				✓				1

จากตาราง 2 ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นแล้วนำองค์ประกอบย่อยที่มีความถี่สูงสุดและมีปริมาณความถี่ห่างจากความถี่องค์ประกอบย่อยอื่นๆ มีจำนวน 5 องค์ประกอบดังนี้ 1) การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม 2) การกำหนดทิศทางขององค์กร อันประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และวัตถุประสงค์ 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การดำเนินกลยุทธ์ 5) การกำกับติดตามและประเมินกลยุทธ์

1.4 แนวคิดในการพัฒนากลยุทธ์ของโรงเรียน

ในการพัฒนากลยุทธ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์ของโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนของรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนที่มีชื่อเสียง กรณีศึกษา 6 โรงเรียน โดยคัดเลือกจาก 100 โรงเรียนที่มีคุณภาพดีที่สุดในประเทศไทย ประจำปี 2556 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนอัสสัมชัญ (2555: ออนไลน์) ได้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญ ปีการศึกษา 2555-2559 ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

นักเรียนอัสสัมชัญเป็นผู้มีคุณธรรมและคุณภาพมาตรฐานสากล

พันธกิจ (Missions)

1. จัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

2. พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสากล

3. ส่งเสริมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล

4. ส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนให้มีความรับผิดชอบต่อองค์กรและสังคมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

คุณค่าหลัก (Core Values)

1. เพื่อพระเจ้าเท่านั้นหรือศรัทธาในศาสนา

2. มีเมตตาธรรมและรักสันติ

3. มีความวิริยะอุตสาหะ

4. มีความซื่อสัตย์สุจริต

5. มีวินัย

6. ใฝ่เรียนรู้

7. มีความมัยยัสต์และประหยัด

8. มีจิตสาธารณะ

9. รักสิ่งแวดล้อม

10. ความเป็นสุภาพบุรุษอัสสัมชัญ

เป้าหมาย (Goals)

1. นักเรียนอัสสัมชัญเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. นักเรียนอัสสัมชัญมีความรับผิดชอบต่อองค์กรและสังคม ในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

3. ครูอัสสัมชัญมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนและโรงเรียน มาตรฐานสากล เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

5. โรงเรียนบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6. โรงเรียนมีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7. เป็นโรงเรียนชั้นนำด้านการศึกษาระดับประเทศ

ยุทธศาสตร์ (Strategies)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 บูรณาการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เร่งสร้างคุณภาพผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบต่อองค์กรและสังคม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ปฏิรูปครูผู้สอนสู่มาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยกกระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นสังคมภูมิปัญญาและ

การเรียนรู้เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนและมาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการความรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ปรับระบบการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 พัฒนาคุณภาพการประกันคุณภาพภายใน

ยุทธศาสตร์ที่ 8 ยกกระดับโรงเรียนอัสสัมชัญเป็นโรงเรียนชั้นนำของประเทศ

โดยในประเด็นยุทธศาสตร์มีการกำหนดยุทธศาสตร์ ได้แก่ วิธีดำเนินการยุทธศาสตร์
ตัวชี้วัดความสำเร็จ และผู้รับผิดชอบ

2. โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย (2555: ออนไลน์) ได้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย ปีการศึกษา 2555-2559 ดังนี้

วิสัยทัศน์โรงเรียน (Vision)

โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัยบริหารจัดการด้วยมาตรฐานสากล เป็นแบบอย่างของสถานศึกษา
พัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นเลิศครบทุกมิติ เจริญชีวิตในสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วยความรับผิดชอบ
และมีความสุข

พันธกิจโรงเรียน (Mission)

1. วางแผนและดำเนินการให้บุคคลองค์กรทรัพยากรและกลไกดำเนินการ
ให้สอดคล้องส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาของกันและกันอย่างมีความสุข

2. สร้างและเปิดโอกาสให้มีกิจกรรมและกระบวนการใดๆ ที่เอื้อต่อการบูรณาการศิลปะ
พื้นบ้าน ภูมิปัญญา วัฒนธรรมประเพณี สิ่งแวดล้อมเทคโนโลยี และนวัตกรรมทุกด้านทั้งศาสตร์
และศิลป์พัฒนาหลักสูตรสู่สากล

3. สร้างพัฒนาองค์ความรู้และต่อยอดได้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่หลากหลาย
และบริบทของการเปลี่ยนแปลง

4. สร้างเครือข่ายและปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวชุมชนองค์กรทั้งในประเทศและต่างประเทศ
สิ่งแวดล้อม ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อระดมสรรพกำลังในการสนับสนุนกระบวนการจัด
การศึกษาของโรงเรียนให้เป็นมาตรฐานสากล

5. สร้างค่านิยมอันดีงามเจริญชีวิตในสังคมด้วยความรับผิดชอบต่อมีความสุขและ
เป็นแบบอย่างของสถานศึกษา

เป้าหมายโรงเรียน (Goals)

1. บุคลากรเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอิมเปิ อบอุ่น อารี และมีคุณธรรมคุณภาพสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 1.1 ส่งเสริมบุคลากรให้มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์

ยุทธศาสตร์ที่ 1.2 ส่งเสริมให้บุคลากรมีความตระหนักและประพฤติตนตามจิตตารมณ์

นักบุญหลุยส์ มารี กรีญอง เดอ มงฟอร์ต ด้วยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 1.3 ส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้ชีวิตการศึกษาคณะธรรม ค่านิยม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน

ยุทธศาสตร์ที่ 1.4 ส่งเสริมให้บุคลากรสามารถเชื่อมประสานการทำงานร่วมกัน จนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพตนเองให้มีความสามารถรอบด้านคิดอย่างเป็นระบบคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ

ยุทธศาสตร์ที่ 2.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างเป็นระบบสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2.2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพและยกระดับความสามารถของตนอย่างรอบด้าน

ยุทธศาสตร์ที่ 2.2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพและยกระดับความสามารถของตนอย่างรอบด้าน

ยุทธศาสตร์ที่ 2.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถให้ข้อมูลข่าวสารทางสังคมและเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ตลอดเวลา

3. ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการที่หลากหลาย สามารถสร้างองค์ความรู้นำมาแก้ไขปัญหา และปรับปรุงสู่การพัฒนาทักษะวิชาชีพอย่างต่อเนื่องทันต่อเหตุการณ์

ยุทธศาสตร์ที่ 3.1 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาตนเองเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 3.2 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาตนเอง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในทางด้านภาษาและเทคโนโลยี

ยุทธศาสตร์ที่ 3.3 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษาและนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้/การปฏิบัติงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 3.4 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้สื่อ/เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้/ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ 3.5 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาคิดค้นสร้างสรรค์ความรู้ใหม่/นวัตกรรม เพื่อนำมาแก้ไขปัญหา ปรับปรุง พัฒนาทักษะวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำมาต่อยอดได้

4. โรงเรียนบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้ กระบวนการทำงานให้มีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 4.1 ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

ยุทธศาสตร์ที่ 4.2 ส่งเสริมให้มีการจัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 4.3 ส่งเสริมให้มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 4.4 ส่งเสริมให้มีการนำระบบประกันคุณภาพภายในตามกฎกระทรวง มาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 4.5 ส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ

5. โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรที่เชื่อมโยงองค์ความรู้ของผู้เรียนสู่สากล

ยุทธศาสตร์ที่ 5.1 ส่งเสริมให้ครูจัดทำหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่พัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สากล

ยุทธศาสตร์ที่ 5.2 ส่งเสริมให้ครูมีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลาย

ยุทธศาสตร์ที่ 5.3 ส่งเสริมให้ครูมีการนิเทศกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมพัฒนาอย่างหลากหลาย

ยุทธศาสตร์ที่ 5.4 จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างนวัตกรรม

6. โรงเรียนพัฒนาการจัดการศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาสถานศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 6.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียนผู้ปกครองศิษย์เก่า ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 6.2 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน / องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน และปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะพื้นบ้าน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตกันและกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 6.3 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับองค์กร

ระดับภูมิภาคประเทศและระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 6.4 สร้างส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
จนเกิดกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก

โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จ งาน/โครงการ/กิจกรรม เป้าหมาย
การดำเนินงานรายปี และหน่วยงานที่รับผิดชอบ

3. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) (2553: ออนไลน์)
ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ 10 ปี (พ.ศ. 2553 - 2562) โดยมีรายละเอียดดังนี้

วิสัยทัศน์

เป็นองค์กรต้นแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมุ่งสร้างนวัตกรรมบนฐาน
การวิจัย เพื่อสังคมอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาเพื่อผลิตเยาวชนให้มีคุณภาพตามศักยภาพเฉพาะตน และมีคุณธรรม
ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2. สร้างสรรค์งานวิจัยและนวัตกรรมที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อร่วมผลิตบัณฑิต
และพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นครูมืออาชีพ

3. บริการวิชาการและแหล่งเรียนรู้ของสังคมอย่างต่อเนื่อง

4. สร้างองค์ความรู้ในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมร่วมกับชุมชนอย่างยั่งยืน

5. พัฒนาระบบบริหารที่มีคุณภาพตามหลักธรรมาภิบาล

ประเด็นยุทธศาสตร์

1. สร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามศักยภาพ

เป้าประสงค์

1.1 ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม

1.2 ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพโดยผู้สอนที่มีคุณภาพ

2. พัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษาสู่ระดับชาติ

เป้าประสงค์

2.1 มีระบบและกลไกกระตุ้นให้บุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุน
วิชาการผลิตผลงานวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษาเพิ่มขึ้น

2.2 สนับสนุนผลงานวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษาของบุคลากรในองค์กร
สู่ระดับชาติ

2.3 บุคลากรทางการศึกษาและบัณฑิตนำผลการวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา

ไปใช้ในการพัฒนาสู่ความเป็นครูมืออาชีพ

3. เผยแพร่และพัฒนาการให้บริการวิชาการที่มีคุณภาพ เพื่อชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน
เป้าประสงค์

- 3.1 ให้บริการวิชาการที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม
อย่างต่อเนื่อง

- 3.2 นักเรียน บุคลากรทางการศึกษาและชุมชน เรียนรู้และพัฒนาตนเอง
จากบริการวิชาการที่ได้รับ

4. สร้างองค์ความรู้ในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมร่วมกันชุมชนอย่างยั่งยืน
เป้าประสงค์

- 4.1 อาจารย์ บุคลากรนิสิต นักเรียน และชุมชน มีจิตสำนึกในการสร้างและ
เผยแพร่องค์ความรู้เพื่ออนุรักษ์สืบสาน ศิลปวัฒนธรรมอันธำรงเอกลักษณ์ของชาติ

- 4.2 โรงเรียนมีบทบาทและเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนสังคม ด้านการทำนุบำรุง
สืบสานศิลปวัฒนธรรม และเผยแพร่แลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมกับนานาชาติ

5. พัฒนาระบบบริหารที่มีคุณภาพโดยใช้เครื่องมือทางการบริหารและเทคโนโลยี
สารสนเทศ

เป้าประสงค์

- 5.1 แผนพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรระยะสั้น ระยะยาวและ
สนับสนุนการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

- 5.2 พัฒนาระบบฐานข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ
นโยบาย

1. ด้านการพัฒนาศักยภาพเฉพาะตนของเยาวชน

ส่งเสริมและสนับสนุนเยาวชนด้วยกระบวนการด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย
เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ความสนใจ เจตคติ ให้เต็มตามศักยภาพเฉพาะตน

2. ด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาสังคม

ส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องให้เยาวชนมีความประพฤติดี
มีระเบียบวินัย มีความเป็นผู้นำ มีจิตสำนึกสาธารณะ มีเจตคติที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว สถานศึกษา
และสังคมอย่างยั่งยืน

3. ด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากร ศึกษาค้นคว้าทดลอง ในการสร้างองค์ความรู้
และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศอย่างยั่งยืน

4. ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอย่างมืออาชีพ

ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน บัณฑิตและบุคลากรทางการศึกษาทั่วไป ให้มีศักยภาพ และเป็นต้นแบบในการจัดการเรียนรู้

5. ด้านการบริการวิชาการเพื่อสังคม

ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนา รูปแบบการให้บริการทางการศึกษาที่สอดคล้องและตอบสนอง ความต้องการของชุมชนทางการศึกษาด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เป็นต้นแบบ

6. ด้านสืบสานศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย

ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการจัดกิจกรรมบูรณาการเรียนรู้ ด้านศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ร่วมกับชุมชน เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึก สืบสาน สร้างสรรค์ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยอย่างยั่งยืน

7. ด้านการบริหารจัดการ

ส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีความมั่นคงเกิดความคล่องตัว ต่อการปฏิบัติงาน การติดตาม และการประเมินผลตามหลักธรรมาภิบาลโดยใช้เครื่องมือทางการ บริหารและเทคโนโลยีสารสนเทศ

8. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาระบบและบุคลากร ให้มีวัฒนธรรมการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานสากล

โดยในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด เป้าหมายการ ดำเนินงาน กลยุทธ์ แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ แกไขจุดอ่อน/เสริมจุดแข็ง

4. โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา (2555:ออนไลน์) ได้จัดทำแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีรายละเอียดดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

สถาบันชั้นนำที่เป็นเลิศ และโดดเด่นในการสร้างเยาวชนให้มีอัตลักษณ์เป็นที่ยอมรับ ของทุกภาคส่วนด้วยคุณภาพ และมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับสากล

พันธกิจ (Mission)

1. จัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากลเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น ผู้ที่เรียนดี มีคุณธรรม กิจกรรมเด่น เป็นระเบียบ

2. วิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ให้บริการวิชาการแก่สังคมเพื่อนำพาสู่สังคมอุดมปัญญา

4. พัฒนาโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง และพึ่งตนเองได้

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue)

1. การพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ

2. ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

3. ให้บริการวิชาการแก่สังคมเพื่อนำพาสู่สังคมอุดมปัญญา

4. การพัฒนาระบบบริหารจัดการ และบุคลากร

เป้าประสงค์ (Goals)

1. นักเรียนของโรงเรียนมีความเป็นเลิศ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามอัตลักษณ์

ของโรงเรียน

2. โรงเรียนมีผลงานวิจัย/นวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนหรือพัฒนางานของโรงเรียน

3. โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการบริการทางวิชาการ เป็นแหล่งอ้างอิง และคลังความรู้

ทางวิชาการ

4. โรงเรียนพึ่งตนเองได้ในทุกด้าน มีความเข้มแข็งทางการบริหารจัดการ นักเรียน

และบุคลากรมีความสุข มั่นคงในคุณภาพชีวิต

กำหนดกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานตามมิติ 4 ด้านดังนี้

กลยุทธ์ในมิติประสิทธิผลของแผนยุทธศาสตร์ (Financial Perspective)

1. สร้างโอกาส และช่องทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการเงิน

และงบประมาณของโรงเรียนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

กลยุทธ์ในมิติคุณภาพของการบริการ (Customer Perspective)

1. สร้างและพัฒนานักเรียนให้มีอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์พร้อมมีกระบวนการทัศน์

ในการดำรงชีวิตและมีทักษะสากล

2. พัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมในการเป็นศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

และสาขาที่เกี่ยวข้องที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ

3. นำพาสังคมและชุมชนให้พัฒนาเป็นสังคมอุดมปัญญาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

กลยุทธ์ในมิติการบริหารจัดการภายใน (Internal Process Perspective)

1. แสวงหาภาคีเครือข่ายด้านการบริหารจัดการศึกษาทั้งในระดับประเทศ

และนานาชาติ มุ่งยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สากล

2. ปรับระบบการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในระดับ

สากลด้วยกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาและการเทียบเคียง

3. พัฒนาโรงเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นอุทยานการเรียนรู้ทางการศึกษาของประเทศ
4. ปรับระบบบริหารจัดการภายในของโรงเรียนให้มีความคล่องตัวสูงและสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา

กลยุทธ์ในมิติการพัฒนาองค์กร (Learning and Growth Perspective)

1. พัฒนาโรงเรียนให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเอื้อต่อการเรียนการสอนและการบริหาร
2. สร้างระบบการจัดการความรู้และการพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นศูนย์กลางแห่งความเป็นเลิศด้านการสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และภาษาที่สมบูรณ์ทั้งด้านการสอน การทดลองและการทดสอบ
3. พัฒนาคณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนให้มีความสามารถสูงสอดคล้องกับภารกิจและยุทธศาสตร์การพัฒนา
4. คิดค้น พัฒนาผลงานวิจัย /นวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อเป็นต้นแบบที่ดี (Best Practice) และเกิดประโยชน์ต่อการศึกษาระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. สร้างความโดดเด่นในด้านการรักษาทำนุบำรุงศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคมบนพื้นฐานการเป็นแบบอย่างที่ดี และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยในแต่ละกลยุทธ์ประกอบด้วย ตัวชี้วัด เป้าหมายรายปี และมาตรการสู่การปฏิบัติ
5. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ (2553: ออนไลน์) ได้จัดทำธรรมนูญโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการฉบับที่6ปีงบประมาณพ.ศ. 2554 – 2558 โดยมีรายละเอียดดังนี้

วิสัยทัศน์

มุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้นสู่มาตรฐานสากล มีคุณลักษณะเป็นพลโลก และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พันธกิจ

1. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้นสู่มาตรฐานสากล
2. ส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะเป็นพลโลก
3. จัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน
4. พัฒนาคณาจารย์ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้
5. พัฒนาระบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสร้างความเข้มแข็งด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
6. จัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายกลุ่มร่วมพัฒนา

เป้าประสงค์ของโรงเรียน

1. นักเรียนเป็นคนดีมีความสุขและเก่งตามมาตรฐานสากล
2. นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นพลโลก
3. ครูได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะและมีวิทยฐานะสูงขึ้น
4. โรงเรียนมีระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ
5. โรงเรียนมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา
6. โรงเรียนบริหารงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

กลยุทธ์โรงเรียน (กลยุทธ์องค์กร)

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณธรรมนำความรู้ส่งเสริมคุณลักษณะเป็นพลโลกภายใต้วิถีชีวิต

ประชาธิปไตยและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงและเสมอภาค

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นและสู่มาตรฐานสากล

กลยุทธ์ที่ 4 เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสร้างเครือข่ายกลุ่ม

ร่วมพัฒนา

โดยในแต่ละกลยุทธ์ประกอบไปด้วย มุมมอง เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด เป้าหมายรายปี
แผนงาน/โครงการ

6. โรงเรียนเทพศิรินทร์ (ม.ป.พ.: ออนไลน์) ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน โดยมี
รายละเอียดดังนี้

วิสัยทัศน์

เป็นองค์กรชั้นนำแห่งการเรียนรู้สู่มาตรฐานสากล พัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ มีคุณธรรม
จริยธรรม และความเป็นสุภาพบุรุษ มีทักษะในการดำรงชีวิต มีจิตสำนึกในความเป็นไทย และ
ศักยภาพเป็นพลโลก

พันธกิจ

1. พัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ให้ได้มาตรฐานการศึกษาชาติและสากล เพื่อพัฒนา
ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด และความสามารถเต็มตามศักยภาพ
ทุกด้าน

2. จัดการศึกษาอบรมผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นสุภาพบุรุษ
มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความรับผิดชอบ และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. จัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานทั้งด้านการคิด การเรียนรู้

การทำงานและการพัฒนาตนเอง มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายจิตใจ และห่างไกลยาเสพติด

4. สร้างจิตสำนึกในความเป็นไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. พัฒนาครูและบุคลากรให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรู้ ความสามารถ ตามมาตรฐานวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

6. บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์กรให้มีวิธีปฏิบัติและผลการดำเนินการ ที่เป็นเลิศสู่มาตรฐานสากล

7. พัฒนาสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งการเรียนรู้ เพื่อใช้แสวงหาองค์ความรู้สู่การเป็นผู้นำองค์กรแห่งการเรียนรู้

8. สร้างความร่วมมือกับองค์กร เครือข่ายผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ พัฒนาการจัดการศึกษา

9. เสริมสร้างเกียรติยศชื่อเสียงของสถาบันเพื่อเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมที่ดีงามขององค์กร อย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์ของโรงเรียน

1. ด้านคุณภาพนักเรียน

1.1 นักเรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานสากล

1.2 นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดำรงชีวิตในสังคม ได้อย่างมีความสุข

1.3 นักเรียนมีทักษะด้านการคิด การสื่อสารการเรียนรู้ การทำงานและผลิตงานอย่าง สร้างสรรค์พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.4 นักเรียนมีความสมบูรณ์ทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ มีสุนทรียภาพและศักยภาพด้าน ศิลปะดนตรี กีฬา และมีทักษะชีวิตปลอดจากอบายมุขและสิ่งเสพติด

1.5 นักเรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.6 นักเรียนมีวินัย รัก ศรัทธาและเชื่อมั่นในเกียรติภูมิสถาบันเทพศิรินทร์

2. ด้านคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.1 ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรมาตรฐานสากล

2.2 ครูมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพ

2.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.4 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีขวัญ กำลังใจในการทำงาน

3. ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ

3.1 โรงเรียนมีการบริหารจัดการศึกษาด้วยระบบคุณภาพ มีวิธีปฏิบัติและผลการดำเนินการที่เป็นเลิศเทียบเคียงมาตรฐานสากล

3.2 โรงเรียนมีเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามที่มีประสิทธิภาพ

3.3 โรงเรียนมีสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเป็นผู้นำองค์กรแห่งการเรียนรู้

3.4 โรงเรียนมีระบบเครือข่ายในการพัฒนาการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 โรงเรียนมีอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ในการพัฒนาการศึกษา ที่เป็นวัฒนธรรมที่งดงามขององค์กรอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเทียบเคียงมาตรฐานสากลและมีศักยภาพเป็นพลโลก

กลยุทธ์ระดับแผนงานได้แก่

1.1 พัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุผลตามมาตรฐานการศึกษาชาติ

1.2 พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม

ประชาธิปไตย และจิตสำนึกในความเป็นไทย

1.3 เสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ ตอบสนองต่อความถนัดและศักยภาพตามความต้องการของนักเรียน

1.4 พัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก

1.5 พัฒนานักเรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ มีสุนทรียภาพ และศักยภาพด้าน ศิลปะ ดนตรี กีฬา และมีทักษะชีวิตปลอดจากอบายมุขและสิ่งเสพติด

1.6 นักเรียนมีทักษะด้านการคิด การสื่อสาร การเรียนรู้ การทำงานและผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการจัดการศึกษา

กลยุทธ์ระดับแผนงานได้แก่

2.1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ได้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานสากล

2.2 จัดการเรียนรู้เทียบเคียงมาตรฐานสากล

2.3 พัฒนาครูให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และก้าวหน้าการเปลี่ยนแปลง
ในยุคโลกาภิวัตน์

2.4 พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร
มาตรฐานสากล

2.5 ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้

2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้กระบวนการวิจัย สื่อ นวัตกรรมเพื่อพัฒนานักเรียน
อย่างต่อเนื่อง

2.7 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.8 ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพการปฏิบัติงานให้เป็นองค์กรชั้นนำ
แห่งการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างเสริมและพัฒนาองค์กรด้วยระบบคุณภาพ

กลยุทธ์ระดับแผนงาน ได้แก่

3.1 เสริมสร้างและพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้เข้าสู่มาตรฐานสากลเพื่อรองรับการ
ประกันคุณภาพทางการศึกษา

3.2 เป็นองค์กรผู้นำทางวิชาการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

3.3 มีระบบการจัดการความรู้และการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

3.4 โรงเรียนมีเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบการนิเทศ กำกับ
ติดตามที่มีประสิทธิภาพ

3.5 พัฒนาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างความร่วมมือกับองค์กรและเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

กลยุทธ์ระดับแผนงาน ได้แก่

4.1 ส่งเสริมและพัฒนากลไกสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน นักเรียน ครู
ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรอื่นๆ

4.2 เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการศึกษาและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพ

4.3 เสริมสร้างเครือข่ายบุคคล องค์กรและแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยที่เอื้อต่อการเรียนรู้
ของนักเรียน

โดยในแต่ละกลยุทธ์ประกอบไปด้วย ตัวชี้วัด โครงการ/กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ

สรุปได้ว่า การกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรหรือสถาบันการศึกษา คือ การกำหนดแนวทางหรือวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ตามพันธกิจ (Mission) ของแต่ละองค์กรหรือสถาบัน จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนที่เป็นระบบ มีกระบวนการที่ชัดเจน สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม การเมือง เศรษฐกิจ สังคม โดยจะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนงาน โครงการ เป็นองค์ประกอบย่อยของกลยุทธ์

จากการศึกษาเอกสารข้างต้น สามารถสรุปได้ตารางสังเคราะห์การกำหนดกลยุทธ์การพัฒนา ระดับโรงเรียน เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดได้ดังตาราง 3

ตาราง 3 การสังเคราะห์การกำหนดกลยุทธ์การพัฒนา ระดับโรงเรียน

องค์ประกอบย่อย การกำหนดกลยุทธ์การพัฒนา	โรงเรียนอัสสัมชัญ	โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย	โรงเรียนสาธิต มศว. ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)	โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” ม.บูรพา	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ	โรงเรียนเทพศิรินทร์	รวม
1. วิสัยทัศน์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
2. พันธกิจ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
3. คุณค่าหลัก	✓						1
4. เป้าหมาย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
5. ยุทธศาสตร์	✓	✓	✓				3
6. วิธีดำเนินการยุทธศาสตร์	✓						1
7. ตัวชี้วัด	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
8. ผู้รับผิดชอบ	✓	✓	✓			✓	4
9. เป้าหมายการดำเนินงานรายปี		✓	✓	✓	✓		4
10. นโยบาย			✓				1
11. กลยุทธ์			✓	✓	✓	✓	4
12. โครงการ/กิจกรรม			✓			✓	2
13. มาตรการสู่การปฏิบัติ				✓			1
14. มุมมอง					✓		1

จากตาราง 3 ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาในระดับโรงเรียนแล้วนำองค์ประกอบย่อยที่มีความถี่สูงสุดและมีปริมาณความถี่ห่างจากความถี่องค์ประกอบย่อยอื่นๆ มีจำนวน 8 องค์ประกอบย่อยได้ดังนี้ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ ตัวชี้วัด เป้าหมายการดำเนินงานรายปี โครงการ/กิจกรรม และผู้รับผิดชอบ

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์

ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาปรากฏในงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

พรศรี ฉิมแก้ว (2552: 231-237) ศึกษาเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคือความเป็นมืออาชีพ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ด้านหลัก คือ คุณลักษณะ สมรรถนะ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ และผลการปฏิบัติงาน โดยแต่ละด้านหลักมีด้านย่อยรวมทั้งสิ้น 24 รายการ 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคือความเป็นมืออาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) การกำหนดให้การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพเป็นวาระแห่งชาติ (2) การพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียน (3) การสะท้อนการพัฒนาวิชาชีพจากผลการปฏิบัติงาน

นพวรรณ บุญธรรม (2553: 229-233) ศึกษาเกี่ยวกับ กลยุทธ์การพัฒนาศาสนสถานอุดมศึกษา เอกชนไทยสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย พบว่า กลยุทธ์ที่นำเสนอ คือ V-A-L-U-E ประกอบด้วย (1) กลยุทธ์วิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ (Vision Creatively) (2) กลยุทธ์สู่การรับรองคุณภาพและคุณค่างานวิจัย (Accreditation on Quality) (3) กลยุทธ์ผลิตผลงานและการใช้ประโยชน์ (Utility of Research) (4) กลยุทธ์สร้างเครือข่ายและความร่วมมือด้านวิจัย (Linkage and Network) (5) กลยุทธ์เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ (Efficiency of Management) ซึ่งเป็นการเสนอกลยุทธ์การพัฒนาศาสนสถานอุดมศึกษา เอกชนไทยสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย ในภาพรวมและกรณีศึกษามหาวิทยาลัยสยาม

พัชรินทร์ ศิริสุข (2553: 206-210) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์การบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพทั่วไป และกลยุทธ์การบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีการดำเนินงานตามองค์ประกอบการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผน 7 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยการดำเนินงานจากด้านที่มากที่สุดไปจนถึงการดำเนินงานในด้านที่น้อยที่สุด ดังนี้ 1) การกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลง 2) ปัจจัยที่สนับสนุนให้การเปลี่ยนแปลงประสบความสำเร็จ 3) บทบาทหน้าที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลง

4) กลวิธีการเปลี่ยนแปลง 5) กลยุทธ์การเปลี่ยนแปลง 6) กระบวนการเปลี่ยนแปลง 7) การลดการต่อต้าน การเปลี่ยนแปลงการพัฒนา กลยุทธ์การบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมี 4 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์ร่วมคิดร่วมทำ นำสู่การปฏิบัติที่ดี 2) กลยุทธ์ประสานความคิด กำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลง 3) กลยุทธ์พัฒนาทีมงานเข้มแข็งเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน 4) กลยุทธ์พัฒนาความรู้ใหม่ใช้งานวิจัยเป็นฐานการเปลี่ยนแปลง

สุดดี อุปปินใจ (2553: 179-182) ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนา กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่สูงภาคเหนือ พบว่า กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่สูงภาคเหนือ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก คือ 1) สร้างสมัชชาการศึกษาชุมชน 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างเครือข่ายการระดมทุน และทรัพยากรในเพื่อพัฒนาการศึกษา 3) พัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน และ 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

อ้อมอารี สุวรรศรี (2553: 208-210) ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนา กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจครูโรงเรียนเอกชนพบว่า กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจครูโรงเรียนเอกชนประกอบด้วยกลยุทธ์ด้านการจัดเงื่อนไขที่ทำให้พลังอำนาจครูต่ำ ได้แก่ กลยุทธ์การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ กลยุทธ์การสร้างความสำเร็จในวิชาชีพครู กลยุทธ์การสร้างจิตสำนึกความเป็นเจ้าของ และกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมให้ครูได้รับรู้สมรรถนะการทำงานได้แก่ กลยุทธ์การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม กลยุทธ์การสร้างเวทีศักยภาพครู และกลยุทธ์การสร้างขวัญกำลังใจ

อารีรัสมิ วัฒนทองผิวน (2553: 119-120) ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนา กลยุทธ์การบริหารความขัดแย้งสำหรับสถานศึกษาของรัฐ พบว่า กลยุทธ์การบริหารความขัดแย้งสำหรับสถานศึกษาของรัฐที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ 1) กลยุทธ์พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา 2) กลยุทธ์พัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่ความเป็นมืออาชีพ 3) กลยุทธ์เสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานและสร้างขวัญกำลังใจ และ 4) กลยุทธ์สร้างระบบบริหารจัดการสถานศึกษาที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล

เลื่อนบุญ ทัพพะ (2553: 275-281) ศึกษาเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบการพอเพียง 1.1 ยุทธศาสตร์รณรงค์พัฒนานักศึกษาให้มีภาวะผู้นำตามแนวทางคุณธรรมนำความรู้ให้เป็นเงื่อนไขสู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1.2 ยุทธศาสตร์รณรงค์ส่งเสริมกิจกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือสหกิจศึกษา 1.3 ยุทธศาสตร์รณรงค์พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างความยั่งยืนของความพอเพียง 2.1 ยุทธศาสตร์รณรงค์สร้างความตระหนักคิด นิยมไทย

ใช้ของไทย ใช้จ่ายพอเพียง 2.2 ยุทธศาสตร์รอง การพัฒนาภาวะผู้นำ บุคคลต้นแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2.3 ยุทธศาสตร์รอง การสร้างสังคมชุมชนพอเพียงในมหาวิทยาลัย

กมลทิพย์ ทองกำแหง (2554: 245-249) ศึกษาเกี่ยวกับ กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเอกชน พบว่า 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมี 3 ด้านคือ (1) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมต่อตนเอง ประกอบด้วย 21 ตัวชี้วัด (2) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน ประกอบด้วย 17 ตัวชี้วัด และ (3) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมต่อวิชาชีพ ประกอบด้วย 25 ตัวชี้วัด 2) กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเอกชน มี 3 กลยุทธ์ คือ (1) กลยุทธ์การนำตนเอง (2) กลยุทธ์การนำผู้อื่น และ (3) กลยุทธ์การนำองค์กร และ ได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ยุพา เวียงกมล อัดโดตร (2554: 214-215) ศึกษาเกี่ยวกับ กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนพบว่า กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนควรประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก คือ (1) พลิกโฉมการวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (2) วัดผลประเมินผลการพัฒนาที่ยั่งยืน (3) ปรับการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและ (4) เปลี่ยนกระบวนการทัศน์หลักสูตรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

วีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย (2554: 234-236) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์การบริหารความขัดแย้งในนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่ากลยุทธ์การบริหารความขัดแย้งในนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย กลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์ กลยุทธ์รอง 11 กลยุทธ์ กลยุทธ์หลักได้แก่ 1) กลยุทธ์สร้างความเข้าใจระหว่างอำนาจทางประชาธิปไตยและอำนาจทางวิชาชีพ 2) กลยุทธ์เสริมสร้างขีดความสามารถ 3) กลยุทธ์และเพิ่มสิทธิประโยชน์ และ 4) กลยุทธ์แก้ไขกฎหมาย

ลือชัย แก้วสุข (2554: 282-284) ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนของสถานประกอบการ พบว่า กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนของสถานประกอบการประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 9 กลยุทธ์รอง และวิธีดำเนินการ 19 วิธี ได้แก่ 1. กลยุทธ์หลักการวางแผนเชิงรุก กลยุทธ์รอง 1.1 กำหนดแผนการผลิตกำลังคนเชิงรุก 1.2 กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการผลิตกำลังคน 1.3 กำหนดเวลาในการปรับปรุงแผน และวิธีการดำเนินงาน 6 วิธี 2. กลยุทธ์นำแผนสู่การปฏิบัติด้วยไตรภาคี กลยุทธ์รอง 2.1 ไตรภาคี สารสนเทศกำลังคน 2.2 ไตรภาคีในการพัฒนาทักษะกำลังคน 2.3 ไตรภาคีในการผลิตกำลังคน และวิธีการดำเนินงาน 7 วิธี 3. กลยุทธ์ปรับกระบวนการทัศน์ในการประเมินผล กลยุทธ์รอง 3.1 ประเมินประสิทธิภาพภายนอกอย่างต่อเนื่อง 3.2 นำผลการประเมินไปปรับปรุงการดำเนินงาน 3.3 แจ้งผลการทำงานหลังสำเร็จการศึกษา และวิธีดำเนินงาน 6 วิธี

ฤทัยวรรณ หาญกล้า (2554: 214-217) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์หลัก 13 กลยุทธ์รอง และ 68 วิธีการ ได้แก่ กลยุทธ์หลักที่ 1 ริเริ่มสร้างสรรค์สัมพันธ์ชุมชน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง กลยุทธ์หลักที่ 2 เพิ่มพลังศักยภาพการวางแผน ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์รอง กลยุทธ์หลักที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์รอง กลยุทธ์หลักที่ 4 มุ่งสร้างคุณภาพการประเมินผลสู่ความเข้มแข็ง ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์รอง และกลยุทธ์หลักที่ 5 มุ่งสู่ความสำเร็จและรับผลประโยชน์ร่วมกันประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง

สมพิศ ใช้เอ็ง (2554: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตเมืองและชนบท พบว่า กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตเมือง และชนบทประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 14 กลยุทธ์รอง และ 66 กลยุทธ์ระดับแนวทางปฏิบัติ แยกตามกระบวนการบริหารและความต้องการจำเป็นดังนี้ 1) กลยุทธ์เสริมสร้างขีดความสามารถในการนำแผนทรัพยากรทางการศึกษาสู่การปฏิบัติ เป็นกลยุทธ์ด้านการดำเนินการมี 1 กลยุทธ์หลัก 6 กลยุทธ์รอง และ 31 กลยุทธ์ระดับแนวทางปฏิบัติ 2) กลยุทธ์พัฒนาระบบการประเมินผลการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา เป็นกลยุทธ์ ด้านการประเมินผล มี 1 กลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์รอง และ 16 กลยุทธ์ระดับแนวทางปฏิบัติ และ 3) กลยุทธ์เสริมสร้างขีดความสามารถในการวางแผนทรัพยากรทางการศึกษา เป็นกลยุทธ์ด้านการวางแผนมี 1 กลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์รอง และ 19 กลยุทธ์ระดับแนวทางปฏิบัติ

งานวิจัยในต่างประเทศ

จูดิธ (Judith. 2010: Online) ศึกษาเกี่ยวกับ การสร้างการรับรู้ของวิทยาลัยเทคนิคที่เดลลาแวร์ และวิทยาลัยชุมชน ผ่านกลยุทธ์การตลาด วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อตรวจสอบการรับรู้และวิทยาลัยเทคนิคของเดลลาแวร์ และวิทยาลัยชุมชน โดยการตรวจสอบภายในและภายนอก และเพื่อพัฒนาและใช้กลยุทธ์การตลาดในการสร้างความคิดเชิงบวก ผลการวิจัยพบว่าผู้วิจัยเสนอแนะให้ใช้กลยุทธ์การตลาดในการสร้างความรับรู้เชิงบวก

เลซ (Leigh. 2010: Online) ศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มความรู้และความสามารถสำหรับงานเพื่อการมีส่วนร่วม การใช้ CD-ROM เป็นกลยุทธ์สำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบผลกระทบของโปรแกรม การใช้ CD-ROM เพื่อพัฒนาตนเองในการเพิ่มความรู้และทักษะของนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ พบว่า หลังจากใช้กลยุทธ์ในการสร้างความรู้ นักเรียนมีผลการตอบคำถามและคะแนนสูงขึ้น นักเรียนบางคนมีความสามารถในการวางแผนเพิ่มขึ้น

ลินน์ (Lynn. 2010: Online) ศึกษาเกี่ยวกับการแสวงหาความรู้แบบสืบเสาะ กลยุทธ์การประเมินเพื่อการสร้างความรู้และการสอดแทรกสำหรับนักเรียนภาษาอังกฤษ การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการใช้การแสวงหาความรู้แบบสืบเสาะในการสร้างการเรียนรู้ ใช้ทฤษฎีทางวัฒนธรรมสังคม และทฤษฎีการประเมินข้อมูลในการตัดสินใจในการสร้างการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ครูใช้กระบวนการเรียนแบบสืบเสาะในการทำให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

จิล (Jill. 2011: Online) ศึกษาเกี่ยวกับการรักษาเกรด การสำรวจประสบการณ์การสอน และทัศนคติของครูประถมที่มีอิทธิพลต่อการรักษาเกรดของนักเรียนชั้นประถม วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อสำรวจองค์ประกอบที่มีส่วนในการตัดสินใจ ที่สะท้อนความเห็นของครูในระดับประถมในเมืองไกล เซสเตอร์ และ แคมป์เดน ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ และเพื่อสำรวจข้อมูลประชากร ประสบการณ์ความเชื่อที่มีต่อการรักษาเกรดของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า มีทัศนคติเชิงลบต่อแนวปฏิบัติในการรักษาเกรดของนักเรียน เชื่อว่าครูที่มีประสิทธิภาพ มีกลยุทธ์ในการเรียนการสอน

ซาราซินสกีและคณะ (Zarazinski et al. 2012: Online) ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การสอน: กลยุทธ์การสอนให้นักเรียนสร้างความรู้; ผลจากวิทยาลัยชุมชนและโรงเรียนประถม การวิจัยครั้งนี้เป็นการใช้กลยุทธ์ในการบูรณาการในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ในวิทยาลัย 2 แห่ง เป็นการดีที่จะสนับสนุนให้นักเรียนมีความสามารถเชื่อมโยงแต่ละวิชา โดยเฉพาะในวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยผ่านทางบูรณาการหลักสูตร การบูรณาการระหว่างวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มีผลต่อทัศนคติของนักเรียน และส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจในด้านการเรียน ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การสร้างความรู้ของนักเรียนมีผลดีต่อการเรียนการสอน

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น พบว่า เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ในด้านการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย กลยุทธ์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชน กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำ กลยุทธ์การบริหารความขัดแย้ง กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจครู แต่ยังไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียนโดยเฉพาะการพัฒนาเด็กในด้านทักษะชีวิต

2. การจัดการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

2.1 ความเป็นมาของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยได้รับก่อตั้งโดยมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ดำเนินงานโดยภราดาคณะเซนต์คาเบรียล เป็นคณะนักบวชในพระศาสนจักรโรมันคาทอลิก ขึ้นตรงต่อสมเด็จพระสันตปาปานักบุญหลุยส์ มารี กรีญอง เดอ มงฟอร์ต เป็นผู้สถาปนาคณะเซนต์คาเบรียล

ท่านนักบุญเกิดที่ตำบลมงฟอร์ต ประเทศฝรั่งเศส ท่านบวชเป็นพระสงฆ์ในปี ค.ศ.1700 และสิ้นชีวิตในปี ค.ศ.1716 เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปในนาม “คุณพ่อมงฟอร์ต” ระยะเวลา 16 ปี ท่านได้อุทิศตนเพื่อเยาวชนและคนด้อยโอกาสในสังคม โดยผ่านการศึกษา ท่านเอาใจใส่เป็นพิเศษต่อคนยากจน ต่อมาใช้ชื่ออย่างเป็นทางการว่า “ภราดาคณะเซนต์คาเบรียล” คณะภราดาจัดการศึกษาที่เน้นคตินิยมแห่งชีวิตของคุณพ่อมงฟอร์ต “God Alone” แปลว่า “พระเจ้าเท่านั้น” ท่านนักบุญได้ตั้งคณะนักบวช 3 คณะ คือ 1. คณะพระสงฆ์มงฟอร์ต (The Company of Mary) 2. ภคินีคณะธิดาปรีชาญาณ (The Daughters of Wisdom) 3. คณะภราดาเซนต์คาเบรียล (Brothers of St.Gabriel) (แผนยุทธศาสตร์มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยระยะ 6 ปี. 2552: 8-10)

การจัดการศึกษาของภราดาคณะเซนต์คาเบรียล เริ่มต้นในปี ค.ศ.1877 โดย บาทหลวงเอมิกอลมเบต์ ชาวฝรั่งเศส พระสงฆ์คณะมิสซังต่างประเทศแห่งกรุงปารีส เจ้าอาวาสวัดอัสสัมชัญด้วยอุดมการณ์อันมั่นคงในการที่จะให้ความรู้แก่เด็กชาวสยามเพื่อเป็นวิทยาทาน และเมตตาธรรม ท่านได้รับเด็กกำพร้าเข้ามาไว้ใน การดูแลของท่าน จนกระทั่งเปิดเรียนอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1885 ท่านได้เปิดสอนอย่างเป็นทางการ ใช้ชื่อว่า “โรงเรียนอาสนวิหารอัสสัมชัญ” หรือ “โรงเรียนอัสสัมชัญ” การเรียนการสอนในยุคนั้น เปิดสอนภาษาไทยควบคู่กับภาษาฝรั่งเศส และสองปีต่อมาได้เปิดสอนภาษาอังกฤษเพิ่มอีก อาคารเรียนหลังแรกของโรงเรียนเป็นเรือนไม้ได้ถุนสูงในปีแรก คุณพ่อกอลมเบต์ ต้องขอรับรองผู้ปกครองให้นำบุตรหลานมาเรียนหนังสือ ในวันเปิดเรียนวันแรกมีนักเรียน 33 คน คนเรียนคนแรกคือนายวรบัลลิส เขียวเม่ง เด็ก นับแต่นั้นมาโรงเรียนรับนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกปีต่อมามีท่านประสงค์จะมีเวลาในการดูแลสั่งตบรูปร่างมากขึ้น จึงได้ติดต่อเชิญคณะภราดาเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มาทำหน้าที่บริหารโรงเรียนอัสสัมชัญที่ท่านก่อตั้งไว้ในวันที่ 20 ตุลาคม ค.ศ. 1901 คณะเซนต์คาเบรียล ได้ส่งคณะภราดา 5 ท่านมาถึงประเทศไทย เพื่อสานต่อเจตนารมณ์ของคุณพ่อกอลมเบต์ ได้แก่ ภราดามารติน เดอ ตูร์ส์ ภราดาอาเบล ภราดาออสติน ภราดาคาเบรียล เฟร์เรตี และ ภราดาอีแลร์ ได้เข้ามาสานต่องานด้านการศึกษาทำให้โรงเรียนอัสสัมชัญกลายเป็นโรงเรียนแห่งแรกในมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ที่รับเฉพาะนักเรียนชายด้วยความตั้งใจในการจัดการศึกษาจนทำให้มีความต้องการให้คณะภราดา ได้ดำเนินการจัดการศึกษาตามหัวเมืองต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ที่จะให้เยาวชนมีความรู้ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เข้าถึงความจริง และเสียสละตนเองที่จะทำงานให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติสืบไปต่อมาภราดาอีแลร์ได้ขอเปลี่ยนเป็น “โรงเรียนอัสสัมชัญ” ซึ่งมีความหมายว่า ตำแหน่งที่สำหรับประทับบาป และหาวิชาความรู้ (ที่อยู่ของความรู้) ในเวลาเดียวกันตรงกับภาษาอังกฤษว่า “ASSUMPTION” ซึ่งหมายถึง พระนางมารีย์ได้รับเกียรติยกขึ้นสวรรค์ทั้งกายและวิญญาณ ซึ่งเป็นศาสนนามของโรงเรียนต่อมา การจัดการศึกษาที่โรงเรียนอัสสัมชัญ ได้ความนิยมมากขึ้น จนมีนักเรียนจำนวนมาก สถานที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงได้ขยายไปที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล

(St.Gabriel's College : SG) ที่สามเสนในปี ค.ศ. 1920 และด้วยเหตุผลทางด้านการศึกษา ภาวดา คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยจึงได้ขยายงานไปตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย (มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. 2550: 8-10)

สถาบันการศึกษาในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มุ่งดำเนินจัดการศึกษาตามหลักการของท่านนักบุญหลุยส์ มารี กรีญอง เดอ มงฟอร์ต ดังนั้นการจัดการศึกษาของคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ต้องมีปรัชญา วัตถุประสงค์ เป้าหมาย เป็นเข็มทิศชี้ทางการจัดการศึกษามุ่งพัฒนาบุคลากรและสถานศึกษาเน้นการส่งเสริมให้มีอิสรภาพภายใน การสร้างบรรยากาศ การเปิดรับและสัมผัสกับความจริง การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสันติ มีปรัชญาประกอบด้วย 1) จุดหมายของชีวิต คือการรู้จัก สัจธรรม ความจริง และการเข้าถึงสัจธรรมอันสูงส่ง อันเป็นบ่อเกิดแห่งชีวิต 2) มีความวิริยะอุตสาหะ นำมาซึ่งความสำเร็จ นโยบายทางการศึกษาเน้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง พัฒนาเชาว์ปัญญา วิจ্ঞาณญาณ รู้จักวิเคราะห์ และประเมินค่า พัฒนาหล่อหลอมจินตนาการ อารมณ์ และความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาร่างกายและจิตใจด้วยกีฬา รักษาคุณภาพในการดำเนินชีวิต เพื่อจะได้รู้จักทั้งรับและให้มีมนุษยสัมพันธ์มีความสากล (คณะกรรมการการศึกษามูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. 2543: 32-33)

ปัจจุบันภาวดาคณะเซนต์คาเบรียลภายใต้การบริหารงานของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีสถาบันการศึกษาตั้งอยู่ในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 14 โรงเรียน ระดับอาชีวศึกษาจำนวน 2 โรงเรียน นอกจากนี้ยังมีระดับมหาวิทยาลัย 1 แห่ง โดยเรียงลำดับประเภทก่อตั้งดังนี้ (ประกาศมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย 87/2555 วันที่ 12 มิถุนายน 2555) ดังตาราง 4

ตาราง 4 โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ลำดับ	ชื่อโรงเรียน	จังหวัด	ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.
1	โรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกมัธยม	กรุงเทพฯ	พ.ศ. 2428
2	โรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม	กรุงเทพฯ	พ.ศ. 2428
3	โรงเรียนเซนต์คาเบรียล	กรุงเทพฯ	พ.ศ. 2463
4	โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัยแผนกมัธยม	เชียงใหม่	พ.ศ. 2475
5	โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัยแผนกประถม	เชียงใหม่	พ.ศ. 2475
6	โรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการ	กรุงเทพฯ	พ.ศ. 2482

7	โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา	ชลบุรี	พ.ศ. 2487
8	โรงเรียนเซนต์หลุยส์	ฉะเชิงเทรา	พ.ศ. 2491
9	โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง	ลำปาง	พ.ศ. 2501
10	โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี	กรุงเทพฯ	พ.ศ. 2504

ตาราง 4 (ต่อ)

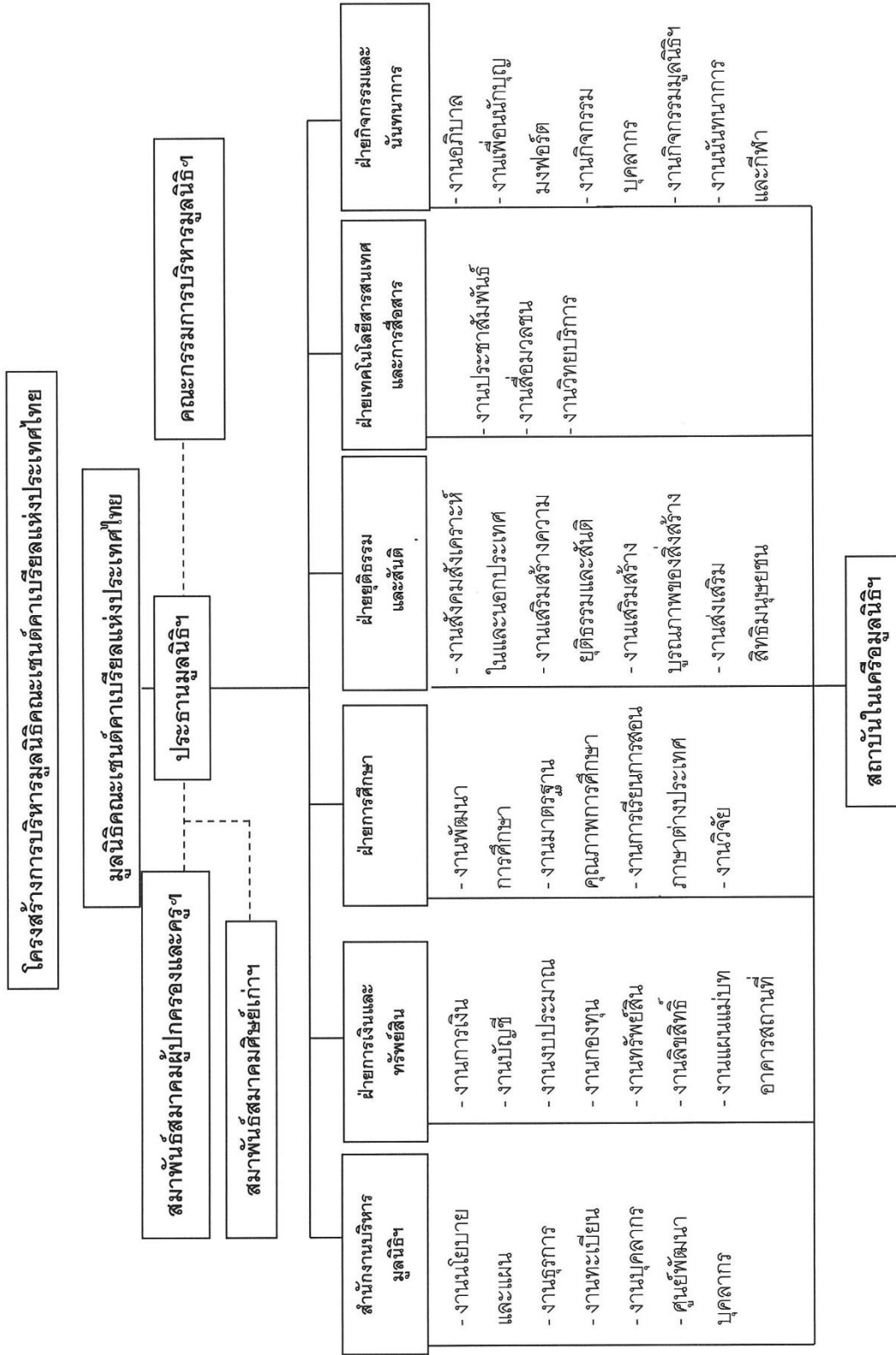
ลำดับ	ชื่อโรงเรียน	จังหวัด	ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.
11	โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง	ระยอง	พ.ศ. 2506
12	โรงเรียนอัสสัมชัญอุบลราชธานี	อุบลราชธานี	พ.ศ. 2508
13	โรงเรียนอัสสัมชัญนครราชสีมา	นครราชสีมา	พ.ศ. 2510
14	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	กรุงเทพฯ	พ.ศ. 2510
15	โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ	สมุทรปราการ	พ.ศ. 2522
16	โรงเรียนอัสสัมชัญเทคนิคนครพนม	นครพนม	พ.ศ. 2541
17	โรงเรียนอัสสัมชัญหลักสูตรภาษาอังกฤษ พระราม 2	สมุทรสาคร	พ.ศ. 2555

2.2 ระบบการบริหารของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

การบริหารงานของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานใหญ่ภราดาคณะเซนต์คาเบรียลแห่งโรม (Brothers of Saint Gabriel) ประเทศอิตาลี โดยมีการบริหารแบ่งออกเป็นแขวงต่างๆ (Provinces) ภราดาอยู่ตามประเทศต่างๆ ทั่วโลก คณะภราดาเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เป็นแขวงหนึ่งในการบริหารซึ่งมีอธิการเจ้าคณะแขวงแห่งประเทศไทยเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหาร (Provincial) และมีคณะกรรมการที่ปรึกษา (Council) มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยมีเจ้าคณะแขวงแห่งประเทศไทย และคณะที่ปรึกษามีวาระในการดำรงตำแหน่ง 3 ปี การบริหารงานของคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีการจัดโครงสร้างออกมาในรูปคณะกรรมการ ประกอบด้วย

- 1) สำนักงานบริหารมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
- 2) ฝ่ายการเงินและการทรัพย์สิน
- 3) ฝ่ายการศึกษา
- 4) ฝ่ายยุติธรรมและสันติ และบูรณภาพของสิ่งสร้าง
- 5) ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร
- 6) ฝ่ายกิจกรรมและนันทนาการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. 2553: 21-28)

1. ฝ่ายสำนักบริหารมูลนิธิ มีหน้าที่รับผิดชอบงานนโยบายและแผน งานธุรการ งานทะเบียน งานบุคลากร และศูนย์พัฒนาบุคลากรเพื่อการพัฒนางานฝ่ายต่างๆ
 2. ฝ่ายการเงินและทรัพย์สิน มีหน้าที่รับผิดชอบ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารการเงินและทรัพย์สิน ดูแลการบริหารการเงินและทรัพย์สิน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยมีภาระงานคือ งานการเงิน งานบัญชี งานงบประมาณ งานกองทุน งานทรัพย์สิน งานลิขสิทธิ์ และงานแผนแม่บทอาคารสถานที่
 3. ฝ่ายการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามจิตตารมณ์ของนักบุญหลุยส์ มารี กรีญอง เดอ มงฟอร์ต และนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาล โดยฝ่ายศึกษามีภาระงานดังนี้ คือ งานพัฒนาการศึกษา งานมาตรฐานการศึกษา งานการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและงานวิจัย
 4. คณะกรรมการยุติและสันติ และบูรณภาพของสิ่งสร้างมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมบุคคลที่ด้อยโอกาสให้เขาเหล่านั้น ได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งนี้ฝ่ายยุติธรรมและสันติ และบูรณภาพของสิ่งสร้างทำงานบนพื้นฐานของการเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยมีภาระงานดังนี้คือ งานสังคมสงเคราะห์ในและนอกประเทศ งานเสริมสร้างความยุติธรรมและสันติ งานเสริมสร้างบูรณภาพของสิ่งสร้างและงานส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
 5. ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมีหน้าที่รับผิดชอบส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการศึกษา และงานด้านประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยมีภาระงานดังนี้คือ งานประชาสัมพันธ์ งานสื่อมวลชน และงานวิทยบริการ
 6. ฝ่ายกิจกรรมและนันทนาการ มีหน้าที่ส่งเสริมด้านจิตตารมณ์ของนักบุญหลุยส์ มารี เดอ กรีญอง มงฟอร์ต พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนและส่งเสริมกิจกรรมด้านดนตรี กีฬา โดยมีภาระงานดังนี้คือ งานอภิบาล งานเพื่อนนักบุญมงฟอร์ต งานกิจกรรมบุคลากร งานกิจกรรมของมูลนิธิ คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และงานนันทนาการและกีฬา
- กล่าวโดยสรุป ฝ่ายต่างๆ ของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย รวม 6 ฝ่าย กำหนดแผนพัฒนางานซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จ แผนรายปี เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมุ่งหวังให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามเจตนารมณ์ของนักบุญหลุยส์ มารี กรีญอง เดอ มงฟอร์ต และนโยบายด้านการจัดการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

จากภาพประกอบ 9 อธิบายได้ว่า โครงสร้างการบริหารการศึกษามีประธานมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เป็นผู้บริหารสูงสุดร่วมกับคณะกรรมการบริหารมูลนิธิ มีหน้าที่กำหนดนโยบายในการบริหารคณะเซนต์คาเบรียลในทุกด้าน เป็นผู้บังคับบัญชาสถาบันในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ซึ่งการบริหารมีรูปแบบการบริหารโดยยึดการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management) ให้เป็นไปตามนโยบายของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย กำกับและติดตามผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารสูงสุด ซึ่งเป็นภราดา (นักบวช) โดยได้รับการแต่งตั้งจากประธานมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และมีคณะกรรมการที่ปรึกษาผู้อำนวยการเป็นผู้ร่วมบริหาร ซึ่งเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยให้สมราวาสีบพาท่วมกับผู้อำนวยการ ซึ่งจากปริมาณงานในโรงเรียนมีมากขึ้น จำนวนภราดาที่มีจำนวนลดน้อยลง โรงเรียนแต่ละแห่งดำเนินตามนโยบายของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารสูงสุด มีอิสระในการทำงาน ด้านงานวิชาการ งานปกครอง งานกิจกรรม งานบริหารทั่วไป ทำให้โรงเรียนมีการพัฒนาแตกต่างกันไปตามบริบทและพฤติกรรมในการบริหารงานของผู้อำนวยการแต่ละโรงเรียน

ระบบการบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ประกอบไปด้วย คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ผู้รับใบอนุญาต ผู้อำนวยการ และผู้จัดการ ในการบริหารงานของโรงเรียนประกอบไปด้วย ฝ่ายธุรการ-การเงิน ฝ่ายบริหารทั่วไป สำนักผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ และฝ่ายกิจการนักเรียน โดยฝ่ายธุรการ-การเงิน และฝ่ายบริหารทั่วไป มีผู้จัดการ มีอำนาจสั่งการ รองจากผู้อำนวยการ มีหน้าที่ดูแลฝ่ายธุรการ-การเงิน งานย่อยประกอบด้วย งานสารบรรณ งานทะเบียน-สถิติ งานประชาสัมพันธ์ งานการเงิน งานบัญชี-งบประมาณ งานจัดซื้อ งานพัสดุ-ครุภัณฑ์ และฝ่ายบริหารทั่วไป งานย่อยประกอบด้วย งานอาคารสถานที่ งานโภชนาการ งานยานพาหนะ งานพยาบาล งานรักษาความปลอดภัย ในส่วนของงานสำนักผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ และฝ่ายกิจการนักเรียน ผู้อำนวยการสั่งการ สำนักผู้อำนวยการ งานย่อยประกอบด้วย งานนโยบายและแผน งานทรัพยากรมนุษย์ งานเทคโนโลยีและสารสนเทศ งานอภิบาล งานประกันคุณภาพภายใน ฝ่ายวิชาการ งานย่อยประกอบด้วย งานหลักสูตร งานการเรียนการสอน งานวัดและประเมินผล งานกลุ่มสาระ งานกิจการพัฒนาผู้เรียน ฝ่ายกิจการนักเรียน งานย่อยประกอบด้วย งานระดับชั้น งานส่งเสริมระเบียบวินัย งานสถานนักเรียน งานลูกเสือ/งานรักษาดินแดน งานกีฬา งานดนตรี และงานสัมพันธ์ชุมชน

สภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทำให้มีผลกระทบต่อ การดำเนินการศึกษาของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยเฉพาะด้าน การเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ทำให้นโยบายด้านการศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้อย่าง ต่อเนื่อง ส่งผลต่อโรงเรียนให้โรงเรียนต้องปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของ สังคม โดยเฉพาะ ในด้านการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษา ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ระบุในมาตรา 23 ในเรื่องการจัดการศึกษาต้องเน้นความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม ซึ่งความรู้เป็นความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของ สังคมไทย ระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทักษะด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม การกีฬาภูมิปัญญาไทย ทักษะ ด้านคณิตศาสตร์ ภาษา และทักษะในการประเมินอาชีพ และดำรงอย่างมีความสุข การเปลี่ยนแปลง ด้านต่างๆ ที่กล่าวมา ทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

จากแนวทางการจัดการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ได้ยึดตาม ปรัชญา วิสัยทัศน์ และเป้าหมายของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ในการพัฒนานักเรียน ให้เป็นบุคคลทั้งครบ คือ พัฒนาทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และจิตใจ ความดีเลิศทางวิชาการ เน้น การปฏิบัติและการปลูกฝังค่านิยม ของการเคารพในสิทธิต่อกันและกัน ร่วมพัฒนาตนเองที่อาศัยอยู่ และยึดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นหลัก โดยเน้นให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ พัฒนาตนเองทั้งครบ เก่งด้านวิชาการ เคารพบุคคลอื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผู้วิจัย จึงสนใจเกี่ยวกับทักษะชีวิตซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกับคนอื่นตามเป้าหมาย ของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ

ปรัชญาของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

1. จุดมุ่งหมายของชีวิตคือการรู้จักสัจธรรม ความจริง และการเข้าถึงธรรมอันสูงส่งอันเป็น ป่อเกิดแห่งชีวิต

2. มนุษย์ทุกคนต้องทำงาน ความอุตสาหะวิริยะเป็นหนทางไปสู่ความสำเร็จ (Labor Omnia Vincit)

วัตถุประสงค์ของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

1. จัดการศึกษาโดยร่วมมือกับทุกฝ่าย ในการสร้างบรรยากาศแห่งความรัก และเสรีภาพที่ แท้จริง โดยการดำเนินชีวิตเป็นแบบอย่างในการรับใช้เยี่ยงพระคริสตเจ้า เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตนเองในทุกด้าน และอุทิศตนรับใช้

2. มนุษย์ทุกคนต้องทำงาน ความอุตสาหะวิริยะเป็นหนทางไปสู่ความสำเร็จ (Labor Omnia Vincit)

เป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

1. พัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลทั้งครบ คือ พัฒนาร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และจิตใจ ภายใต้อบรมของเสถียรภาพและความรัก
2. ปลุกฝังความรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ เป็นวิถีชีวิตของคนไทยในระบบ ประชาธิปไตย รู้รักสามัคคีวัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามของชาติ
3. เน้นความดีเลิศทางวิชาการ และการปฏิบัติ การเงินจัดทางภาษา คณิตศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์ อันจะช่วยให้เด็กเป็นคนที่มีความรู้รอบด้าน มีความคิดเห็นตรงต่อ มีระเบียบวินัยต่อตนเอง และเป็นคนที่ทันสมัยทันโลก รู้จักใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนา ภาวะ แวดล้อมและคุณภาพชีวิตในสังคมมนุษย์
4. เน้นการปฏิบัติและการปลุกฝังค่านิยมของการเคารพในสิทธิต่อกันและกัน และการฝึก กำลังความดี ร่วมกันพัฒนาชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ โดยการศึกษาและเข้าใจอารยธรรมและมรดกทาง วัฒนธรรมของตนเอง ชุมชน และชาติอื่น เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมสันติภาพ และความเข้าใจอันดี ระหว่างมวลมนุษยชาติ

2.3 นโยบายด้านการศึกษาตามแผนยุทธศาสตร์มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ระยะ 6 ปี

มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ได้กำหนดนโยบายที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2553 โดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ระยะ 6 ปี (2553-2558) ให้ดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ มรดก ลักษณะ การศึกษาเซนต์คาเบรียลตามเจตนารมณ์ของนักบุญหลุยส์ มารี กรีญอง เดอ มงฟอร์ต ทนต่อสภาพการณ์ ความจำเป็นเร่งด่วน และยุคสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารของมูลนิธิฯ และทิศทางการพัฒนา การศึกษาของประเทศ สภาพความต้องการทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) (มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย. 2552: 1) โดยเน้นการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพระดับสากลตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “มูลนิธิ คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรทางการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพระดับ มาตรฐานสากล อยู่ร่วมและรับใช้สังคมตามจิตตารมณ์ นักบุญหลุยส์ มารี กรีญอง เดอ มงฟอร์ต” และได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนด้านทักษะชีวิตในเป้าหมายที่ 1 คือ นักเรียนของ โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยมีคุณภาพระดับมาตรฐานสากล โดยมี เป้าหมายรอง ประกอบด้วย ความสามารถในการสื่อสารระดับสากล ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

มีความเมตตากรุณา (Compassion) มีจริยธรรม (Ethic) มีสมรรถนะ (Competent) ทั้งวิชาการ และวิชาชีพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคม (Engaged Citizens) และสิ่งแวดล้อม เรียนรู้ เข้าใจ ยอมรับในศาสนา วัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่างกัน เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และสิทธิของมนุษย์และเป้าหมายที่ 3 คือสร้างโรงเรียนให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายรอง ประกอบด้วย พัฒนาคนอย่างรอบด้าน และสมดุล รู้จักและรักพระเป็นเจ้า และบรรลุสู่ความสุขของจิตวิญญาณ (มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. 2552: 34-35)

จากการศึกษานโยบายด้านการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ซึ่งมีเป้าหมายและส่งเสริมการจัดการศึกษาแก่นักเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นสำคัญแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการพัฒนาและผลักดันให้เกิดการพัฒนา แต่มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ไม่ได้กำหนดวิธีการ หลักสูตรแนวการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงสนใจเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ดังจะกล่าวรายละเอียดในลำดับต่อไป

2.4 สภาพปัจจุบันและปัญหา

โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยได้รับการก่อตั้งโดย มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีภราดาคณะเซนต์คาเบรียลดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2444 ปัจจุบันสถาบันการศึกษาที่อยู่ในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีโรงเรียน จำนวน 14 แห่ง และมหาวิทยาลัย 1 แห่ง อาชีวศึกษา 2 แห่ง ในปีการศึกษา 2554 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจำนวนนักเรียน ระดับปฐมวัยจำนวน 3,417 คน ระดับพื้นฐานจำนวน 45,097 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 48,514 คน มีครูและบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัยและขั้นพื้นฐาน จำนวน 3,394 คน แยกตามวุฒิ วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 124 คน วุฒิปริญญาตรี จำนวน 2,561 คน วุฒิปริญญาโท จำนวน 700 คน และวุฒิปริญญาเอก จำนวน 9 คน (โรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกมัธยม ประจำปีการศึกษา 2554: 1; โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมประจำปีการศึกษา 2554: 1; โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ประจำปีการศึกษา 2554: 1; โรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการ ประจำปีการศึกษา 2554: 1; โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ประจำปีการศึกษา 2554: 1; โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ ประจำปีการศึกษา 2554: 1; โรงเรียนเซนต์หลุยส์ ฉะเชิงเทรา ประจำปีการศึกษา 2554: 1; โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง ประจำปีการศึกษา 2554: 1; โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา ประจำปีการศึกษา 2554: 1; โรงเรียนอัสสัมชัญอุบลราชธานี ประจำปีการศึกษา 2554: 1; โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง ประจำปีการศึกษา 2554: 1;

โรงเรียนนวมพอร์ท วิทยาลัย แผนกมัธยม ประจำปีการศึกษา 2554: 1; โรงเรียนนวมพอร์ท วิทยาลัย แผนกประถม ประจำปีการศึกษา 2554: 1)

จากแผนยุทธศาสตร์มูลนิธิดนเนชเนศดาเบรียลแห่งประเทศไทย ระยะเวลา 6 ปี (2553-2558) ได้แบ่งโครงสร้างการบริหารโรงเรียนโดยได้กำหนดคณะกรรมการฝ่ายและตำแหน่งต่างๆ ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการที่ปรึกษาผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการ และฝ่ายต่างๆ โดยควบคุม ในการบริหารโรงเรียน และมีการแบ่งฝ่ายการบริหารดังนี้ (มูลนิธิดนเนชเนศดาเบรียลแห่งประเทศไทย. 2552: 22) คือ

1. ฝ่ายวิชาการ
2. ฝ่ายปกครอง
3. ฝ่ายกิจกรรม
4. ฝ่ายธุรการและการเงิน
5. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
6. สำนักผู้อำนวยการ

สำหรับการพัฒนานักเรียนจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับ 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายกิจกรรมซึ่งฝ่ายวิชาการเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนงานห้องสมุด และงานวัดและประเมินผล เน้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ ทางด้านพุทธิพิสัย ทักษะนิสัยและจิตพิสัยกล่าวโดยสรุป ฝ่ายวิชาการมีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและ กิจกรรมต่างๆ ทางด้านวิชาการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียน นอกจากนี้ยังมี ฝ่ายปกครอง และฝ่ายกิจกรรมเกี่ยวข้องกับนักเรียนในมุมกว้าง เป็นกิจกรรมต่างๆ นอกห้องเรียน เป็นงาน ที่มุ่งจะช่วยสร้างคุณสมบัติหลายประการที่มุ่งหวังให้เกิดแก่นักเรียน ประกอบด้วย ด้านการมีวินัยในตนเอง ชื่อสัตย์สุจริต เชื้อมั่นในตนเอง มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อยู่ร่วมกับคนอื่น ซึ่งเกี่ยวกับ นักเรียนในกิจกรรมต่างๆ นอกห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญา (กาญจนา ศรีกาพิสินธุ์. 2538: 5) แต่จากผลการปฏิบัติงานในด้านการพัฒนานักเรียน แต่ละโรงเรียนมีแนวทางการพัฒนาแตกต่างกัน ตามบริบทของแต่ละโรงเรียน ดังนั้นการพัฒนางานด้าน กิจกรรมนักเรียนจึงมีความแตกต่างกันออกไป บางโรงเรียนปฏิบัติกันจนเป็นประเพณี ไม่ได้มีการวัดและ ประเมินผลอย่างจริงจัง โดยการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พิจารณาจากมาตรประมาณค่า คะแนน (Rating Scale) จากหัวข้อประเมินโดยใช้ครูเป็นผู้ประเมิน จึงทำให้การวัดและประเมินผล มีความแตกต่างกันด้วย และจากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบที่ 3 (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในเครือ มูลนิธิดนเนชเนศดาเบรียลแห่งประเทศไทยในภาคตะวันออก จำนวน 3 โรงเรียนจากการสังเคราะห์รายงานใน

ด้านนักเรียน ในภาพรวมของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ภาค ตะวันออก พบว่าในด้านผู้เรียนมีจุดที่ควรพัฒนาสามารถสรุปได้ดังนี้(สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2554: 7, สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน); สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).2555: 8; สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2555: 8)

1. นักเรียนขาดกระบวนการคิด
2. นักเรียนไม่มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม
3. นักเรียนไม่มีความสามารถในการด้านการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจ
4. นักเรียนไม่มีด้านความคิดสร้างสรรค์

ผลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง(Semi-Structure Interview) ผู้อำนวยการโรงเรียนใน เครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 3 คน และครูแนะแนวโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จำนวน 3 คน พบว่าทักษะการ ตัดสินใจทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการติดต่อสื่อสาร มี ความสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่าในปัจจุบันมีการพัฒนาทักษะชีวิต ด้วยเหตุผลที่ว่ามีการพัฒนาทักษะ ชีวิตในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดกิจกรรมเสริม ส่วนแนวทางในการเสริมสร้างทักษะชีวิตสามารถ พัฒนาได้จากโรงเรียน โดยการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และจากชุมชน ส่วน ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูที่ทะนุถนอมมากเกินไป สื่อ สารเสพติด เกมส์ คุราด ความเข้าใจ และขาดการพัฒนา ที่เป็นระบบชัดเจน จำนวนนักเรียนมีมากเกินไป กิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ระบบการจัดการศึกษาของประเทศไทยไม่ชัดเจนในบริบทของการพัฒนาทักษะชีวิต ไม่มีความชัดเจน ในการพัฒนา โดยเฉพาะการกำหนดไว้ในหลักสูตร

ผลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ผู้เกี่ยวข้องในการจัด การศึกษาคาทอลิกในวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2556 เวลา 09.00 น. – 10.00 น. ณ มูลนิธิคณะ เซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็น ประกอบด้วย ประธาน มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ประธานฝ่ายการศึกษามูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่ง ประเทศไทย ผู้อำนวยการโรงเรียนเซนต์คาเบรียล หัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนอัสสัมชัญระยอง หัวหน้า ฝ่ายกิจกรรมโรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา รวมจำนวน 5 คน โดย ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านได้แสดงความคิดเห็น ว่าทักษะการตัดสินใจ ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการติดต่อสื่อสาร เป็นทักษะที่สำคัญในการพัฒนานักเรียน และต่อข้อคำถามที่ว่าท่านคิดว่าทักษะใดสำคัญที่สุด ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับทักษะการตัดสินใจ ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และ

ทักษะการแก้ปัญหา เรียงตามความสำคัญ และให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ ได้แก่ มุลนิธิฯ ควรจัดโครงการอบรมนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยร่วมกัน และต้องมีแผนกลยุทธ์ที่ชัดเจนในการพัฒนา

กล่าวโดยสรุปจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง(Semistructure Interview) พบว่าทักษะชีวิตที่จำเป็น ประกอบด้วย ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหาเป็นทักษะชีวิตด้านความคิดตามแนวคิดของแมนกรูก้า; วิทแมน และโพสเนอร์ (Mangrulkar; Whitman; & Posner.2001:22-28) ซึ่งผู้วิจัยจะใช้ทักษะด้านความคิดเป็นกรอบในการทำวิจัยต่อไป

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

อาทิพย์ สอนสุจิตรา (2552: 311-312) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานสำหรับครูสังกัดโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เพื่อการพัฒนากระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานสำหรับครูสังกัดโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ สภาพการบริหารผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานสำหรับครูสังกัดโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ที่ควรจะเป็นองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบหลักคือ 1) องค์ประกอบด้านการวางแผน 2) องค์ประกอบด้านการดำเนินงาน 3) องค์ประกอบการทำงานกับติดตาม 4) องค์ประกอบด้านการทบทวน 5) องค์ประกอบด้านข้อมูลย้อนกลับ

ชำนาญ เหล่ารักผล (2553: 315-316) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การจัดการความรู้สำหรับโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เพื่อพัฒนาศาสตร์การจัดการความรู้สำหรับโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา ด้วยวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ภาพรวมสภาพปัจจุบันของการจัดการความรู้อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติมากคือด้านการแสวงหาความรู้ สภาพปัจจัยที่เกี่ยวข้องและเอื้อต่อการจัดการความรู้ที่มีการดำเนินงานมากที่สุดคือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านภาวะผู้นำ ยุทธศาสตร์การจัดการความรู้สำหรับโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 จัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการความรู้ในทุกระดับขององค์กร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาโรงเรียนในเครือมูลนิธิให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมโครงสร้างการบริหาร ภาวะผู้นำ และวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการจัดการความรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการความรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 5 สร้างเครือข่ายภายในและภายนอกเพื่อสนับสนุนการจัดการความรู้

ศักดิ์ดา สกนธวัฒน์ (2555: 228-231) ได้ทำการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภาวะคุกคาม และพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับดังนี้ 1) ด้านการนำไปปฏิบัติ 2) ด้านการประเมินผล และ 3) ด้านการวางแผน สำหรับ การบริหารโรงเรียนทุกด้านของการปลูกฝังการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมและเครือข่ายสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการนำไปปฏิบัติของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงการนำไปปฏิบัติและการประเมินผลของการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับดังนี้ 1) ด้านการประเมินผล 2) ด้านการนำไปปฏิบัติ และ 3) ด้านการวางแผน ทุกองค์ประกอบของทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นการมีส่วนร่วมและเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก สภาพการบริหารโรงเรียนที่เป็นจุดแข็งและโอกาสคือการบริหารโรงเรียนทุกด้านของการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีสภาพเป็นจุดแข็งและภาวะคุกคามคือการวางแผนของการปลูกฝังการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการวางแผนและการนำไปปฏิบัติของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกเหนือจากนี้มีสภาพเป็นจุดอ่อนและภาวะคุกคามยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์หลัก ดังนี้ 1) ปฏิรูปการวางแผนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน 2) ยกกระตือรือร้นการกำกับติดตามและประเมินผล เพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน 3) ปรับกระบวนการนำแผนไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และ 12 ยุทธศาสตร์ 55 วิธีดำเนินการ และ 41 เป้าหมายความสำเร็จ

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะชีวิต

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีหลักการและแนวคิดดังนี้

3.1 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ทรัพยากรมนุษย์ เป็นทรัพยากรที่เป็นกำลังสำคัญต่อการขับเคลื่อนและกำหนดทิศทางการดำเนินกิจกรรมขององค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน หรือแม้แต่ในองค์กรอาสาสมัคร ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพนับเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงมีความสำคัญและจำเป็น มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายและแนวคิดไว้ดังนี้

บรยงค์ ไตจินดา (2546: 192) ได้อธิบายถึงความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่ามีความหมายรวมถึงกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ เพื่อให้เป็นประโยชน์และสอดคล้องกับความต้องการของตลาด การค้นหาวิธีการและเครื่องมือต่างๆ ที่จะสร้างบรรยากาศในการทำงาน เพื่อกระตุ้นให้ทรัพยากรมนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ปิยนาด ศรีสมเพ็ชร (2556: 145) ได้สรุปความหมายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ได้ว่าเป็นกิจกรรมที่มีความครอบคลุมถึงการดึงดูดใจ หรือจูงใจ (Attractiveness) การพัฒนา (Development) และการธำรงรักษา (Maintenance) ผู้มีความรู้ความสามารถเข้ามาเป็นกำลังสำคัญขององค์กรทั้งในปัจจุบันและอนาคต

บอร์เรนเดอร์และสเนล (Bohlander; & Snell. 2013: 5) ได้อธิบายถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรจำเป็นอย่างไรจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะต้องพัฒนาด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และประสบการณ์ในการทำงาน (Experience)

นงนุช วงษ์สุวรรณ (2550: 175-176) ได้อธิบายถึงปรัชญาและแนวคิดในการพัฒนามนุษย์ ไว้ว่า

1. บุคคลทุกคนมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาให้เพิ่มพูนขึ้นได้ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ถ้าหากมีแรงจูงใจที่ดีพอ
2. การพัฒนาศักยภาพของบุคคล ควรดำเนินการโดยยึดหลักสมรรถนะ
3. การพัฒนาทรัพยากรบุคคล จะต้องดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นระบบสอดคล้องกับระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์กร นับตั้งแต่การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การประเมินและการพัฒนา
4. วิธีการในการพัฒนาบุคคลมีหลายวิธี จะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของบุคคลและองค์กร

5. จัดให้มีระบบการประเมินการพัฒนาความสามารถของบุคคลเป็นระยะๆ เพื่อพัฒนาบุคคลแต่ละกลุ่มให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันก็สนับสนุนให้ผู้มีความสามารถสูง ได้ก้าวหน้าไปสู่ตำแหน่งใหม่ที่ต้องใช้ความสามารถที่สูงขึ้น

6. ระบบข้อมูลบุคคลขององค์กรจะต้องครบถ้วน ถูกต้องและทันสมัยสามารถตรวจสอบความก้าวหน้ารายบุคคลได้

7. การพัฒนาบุคคลจะต้องทำทุกด้าน คือ สุขภาพอนามัย ความรู้ความสามารถ จิตใจ และคุณธรรม คู่กันไป

8. องค์กรต้องคำนึงถึงความมั่นคงและความก้าวหน้าของบุคคลควบคู่กันไปกับความก้าวหน้าขององค์กรองค์กรจะอยู่ไม่ได้ถ้าขาดบุคคลที่มีกำลังกาย กำลังใจและสติปัญญา ทุ่มเทให้กับองค์กร

ซูซีย์ สมิททิกอร์ (2543: 59-61) ได้สรุปเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่ามีจุดประสงค์ 3 ประการ คือ

1. เพื่อปรับปรุงระดับความตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) ของแต่ละคน ความตระหนักรู้ในตนเอง คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองในองค์กร และปรัชญาที่ยึดถือการเข้าใจถึงทัศนคติที่มีต่อตนเอง และการเรียนรู้ว่าการกระทำของตนเองมีผลกระทบต่อผู้อื่น

2. เพื่อเพิ่มพูนทักษะการทำงาน (Job Skills) ของแต่ละบุคคล โดยอาจจะเป็นทักษะในด้านใดด้านหนึ่งก็ได้ เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ การดูแลรักษาความปลอดภัยในการทำงานการปกครองบังคับบัญชาลูกน้อง

3. เพื่อเพิ่มพูนแรงจูงใจ (Motivation) ของแต่ละคน อันจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดผลดี แม้ว่าบุคคลหนึ่งๆ จะมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน แต่หากขาดแรงจูงใจในการทำงาน บุคคลนั้นก็จะมิได้ใช้ความรู้ความสามารถในการทำงานของตนเองอย่างเต็มที่ และผลงานก็ย่อมจะไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้น การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในความสำเร็จขององค์กร

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ การนำกิจกรรมที่มีการกำหนดและวางรูปแบบอย่างเป็นระบบมาใช้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถและปรับปรุงพฤติกรรมให้ดีขึ้น

3.2 ความหมายของทักษะชีวิต

ทักษะชีวิตในความหมายด้านความสามารถเชิงจิตวิทยา ที่จะต้องแตกต่างไปจากทักษะที่สำคัญอื่นๆ ที่หวังไว้ว่าเยาวชนจะได้รับในขณะที่เจริญเติบโตขึ้น เช่น การอ่าน การคิดคำนวณ และเทคนิคและการปฏิบัติเป็นต้น ทักษะที่กล่าวมานี้เป็นทักษะภายนอกที่แสดงออกมาให้เห็นชัดเจนโดยตรงจากการกระทำหรือจากการปฏิบัติ ทักษะที่กล่าวมาเราเรียกทักษะเหล่านี้ว่า ทักษะในการดำรงชีวิต ในภาษาอังกฤษเรียกว่า“Livelihood Skill” ซึ่งเป็นคนละอย่างกับทักษะชีวิต ทักษะที่กล่าวมาและทักษะอื่นๆ เป็นสิ่งที่เยาวชนควรจะได้เรียนรู้ทั้งในโรงเรียน ที่บ้าน และในชุมชน (องค์การอนามัยโลก. 1997:5) ซึ่งนักวิชาการ ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ดังนี้

ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ (2540: 8) ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลอันประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บทบาทชายหญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพลสื่อต่างๆ สิ่งแวดล้อม จริยธรรมและปัญหาสังคมในด้านต่างๆ

กรมสุขภาพจิต (2543: 1) ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะชีวิตเป็นความสามารถ ประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บทบาทชาย-หญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพลสื่อ สิ่งแวดล้อม จริยธรรม ปัญหาสังคม เป็นต้น

วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี (2546: 1) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็น

1. ความสามารถของมนุษย์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด
2. ความสามารถที่มนุษย์สามารถเรียนรู้จากตนเองและผู้อื่น ซึ่งรวมถึงสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ และทางสังคมที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น
3. ความสามารถที่ประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะการจัดการกับชีวิตของตนเองกับปัญหาสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้
4. ความสามารถที่มนุษย์ควรจะได้จนบรรลุจุดสูงสุดในชีวิต คือความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547: 48) ได้ให้ความหมายว่า ทักษะชีวิต (Life Skill) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิต อันประกอบด้วยความสามารถด้านความรู้ เจตคติและทักษะในการที่จะจัดการกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในสภาพสังคมปัจจุบันและการเตรียมความพร้อมเพื่อการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บทบาทของชายและหญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพลสื่อ สิ่งแวดล้อม จริยธรรม และปัญหาสังคม

ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ (2550: 27) ให้ความหมายทักษะชีวิต หมายถึง เป็นความสามารถของบุคคลที่ประกอบด้วย ความรู้เจตคติและทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหาอุปสรรคตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และการเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตไม่ว่าจะเป็นชีวิตครอบครัว สุขภาพ คุณธรรม จริยธรรมให้เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม

สกล วรเจริญศรี (2550: 9) ให้ความหมายทักษะชีวิต หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการจัดการหรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย ทักษะด้านสังคม ทักษะด้านการคิด และทักษะด้านการเผชิญทางอารมณ์

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 6) ให้ความหมายทักษะชีวิตไว้ว่า เป็นความสามารถรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการกับปัญหา และความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

ปณิษา จีรพรชัย (2552: 40) ได้ให้ความหมายทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ต่างๆ ในสังคมปัจจุบัน สามารถเผชิญกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ และเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตอย่างถูกต้องเหมาะสม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2553: 7) ได้ให้ความหมายทักษะชีวิต เป็นความสามารถเชิงจิตสังคม (Psychosocial Competency) ซึ่งเป็นความสามารถที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมสุขภาพกายและจิตเพื่อการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบันได้อย่างปกติสุข เมื่อเกิดปัญหาทางด้านพฤติกรรม ความเครียด และแรงกดดันที่เกิดขึ้นในชีวิต จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความสามารถเชิงจิตสังคมอันจะนำไปสู่การส่งเสริมสุขภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงการช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) (2553:47) ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึง คุณลักษณะหรือความสามารถขั้นพื้นฐานของบุคคลที่เป็นทักษะภายในที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเตรียมพร้อมในการปรับตัวและเลือกทางเดินชีวิตที่เหมาะสมเพื่อสามารถเผชิญปัญหาต่างๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคต เช่น การดูแลสุขภาพ สิ่งเสพติด ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม ฯลฯ เพื่อให้สามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization. 1997: 1) ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการกระทำหรือจัดการกับความต้องการ และสิ่งท้าทาย ในชีวิตประจำวันได้สำเร็จ ทำให้สามารถปรับตัวและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ยูนิเซฟ (UNICEF. 2001: Online) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะชีวิตเป็นความสามารถทางจิตวิทยาสังคม สำหรับการปรับตัว และพฤติกรรมด้านบวกที่จะช่วยให้บุคคลสามารถรับมือกับความ ต้องการ และความท้าทายในชีวิตประจำวัน ทักษะชีวิตถูกแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ทักษะในการ เรียนรู้ การวิเคราะห์ และมีเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะส่วนบุคคลสำหรับพัฒนาหน่วยงาน และตัวเอง และ ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายจากนักวิชาการต่างๆ สรุปได้ว่าทักษะชีวิต หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึง ความสามารถในการจัดการกับชีวิตของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสบความสำเร็จในชีวิต และ ไม่เป็นภาระของสังคม

3.3 ความสำคัญของการพัฒนาทักษะชีวิต

การพัฒนาทักษะชีวิตในการดำเนินชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษามีความสำคัญ เนื่องจากนักเรียนในวัยนี้ จะมีอายุในช่วงอายุระหว่าง 12-18 ปี ซึ่งเป็นช่วงของวัยรุ่นตอนกลาง จะมี การพัฒนาความรู้สึกของตนเองในการที่จะดูแลหรือปกครองตนเอง มุ่งความสนใจไปสู่กลุ่มเพื่อนมาก ขึ้น มีความเป็นอิสระจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กในวัยนี้ จึงจำเป็นต้องส่งเสริม และพัฒนานักเรียนให้สามารถเข้าใจ รับรู้ ปฏิบัติ มีเจตคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของ ตนเอง และการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อม ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดปัญหา การตัดสินใจ การ แก้ปัญหา นอกจากนั้นยังจะทำให้นักเรียนตระหนักรู้ และรู้จักตนเอง และเห็นใจผู้อื่น สามารถจัดการ กับอารมณ์ ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม ทั้งด้านป้องกันและส่งเสริม

การพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ กำหนดทักษะเป็นสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ ความรู้สึกนึกคิด ให้รู้จักสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล รู้จักจัดการปัญหา และความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ป้องกันตนเองในภาวะคับขัน และจัดการกับชีวิตอย่างมี ประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554: 1)

กรมสุขภาพจิต (2543: 4-8) ได้อธิบายไว้ว่าสำหรับการพัฒนาชีวิตด้วยการศึกษานั้นการ พัฒนาทักษะชีวิตจัดเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้ปกครองครูอาจารย์จะต้องคำนึงถึงในการ

ปลูกฝังและฝึกฝนให้นักเรียนมีพื้นฐานของทักษะชีวิตที่ดีงามครบถ้วนตามองค์ประกอบเพื่อมุ่งไปสู่จุดประสงค์ที่จะให้นักเรียนมีพื้นฐานของชีวิตในลักษณะมนุษย์ที่ดีมีปัญญามีคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นความเก่งที่มีลักษณะการใช้ความคิดสติปัญญาและลักษณะของการทำงานที่เรียกว่าคิดเป็นคือการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลคิดเชื่อมโยงในความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆทำให้เกิดปัญญามีโลกทัศน์กว้างขวางที่สามารถสร้างความรู้ใหม่ได้และการคิดเป็นย่อมนำไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์เช่นการทำให้เป็นและการอยู่ร่วมกัน

วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี (2546: 2-5, 34-56) ได้อธิบายไว้ว่าเมื่อต้องการพัฒนาชีวิตจะต้องเข้าใจว่าการรู้ชีวิตมีความสำคัญเท่าๆกันหรือมากกว่าการรู้ความรู้เสียอีกเพราะการรู้ชีวิตเกี่ยวข้องกับศีลธรรมและจริยธรรมของการอยู่ร่วมกันพึงพาอาศัยและพึ่งพิงกันรวมไปถึงการปลดปล่อยตนเองความเป็นอิสระการเรียนรู้ชีวิตเป็นทักษะที่แตกต่างไปจากการเรียนรู้ที่เป็นวิชาการเป็นทักษะที่ต้องอาศัยจิตวิญญาณซึ่งบางทีความรู้ที่เราจำได้วิเคราะห์เก่งเรียนได้คะแนนสูงไม่ได้ช่วยให้มนุษย์สามารถมีทักษะชีวิตได้ทักษะชีวิตต้องเกิดจากการรู้และเข้าใจตนเองและรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราซึ่งจากข้อความนี้สอดคล้องกับแนวคิดของการปฏิรูปการศึกษาที่มีแนวทางในการพัฒนาเด็กให้เป็นคนดีคนเก่งมีความสุขเพื่อเป็นพลังในการสร้างสรรค์โลกการพัฒนาชีวิตของเยาวชนเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการศึกษาเพราะชีวิตจะพัฒนาได้อย่างมีมาตรฐานมีคุณภาพชีวิตที่ดีต้องอาศัยการศึกษาเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนาชีวิตที่ได้รับการพัฒนาจะต้องพัฒนาในรูปองค์รวมของชีวิตคือองค์ความรู้และทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก (1997: 4) ได้อธิบายไว้ว่าความสำคัญของการสอนทักษะชีวิตเป็นทักษะทั่วไป ที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน สามารถสร้างรากฐานการศึกษาด้วยทักษะชีวิตเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ทักษะชีวิตเป็นเหมือนตัวเชื่อมระหว่าง ความรู้ ทศนคติ และ ค่านิยม ซึ่งเป็นปัจจัยด้านแรงจูงใจกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งจะเป็นการป้องกันด้านสุขภาพอนามัยในเบื้องต้นได้ ดังภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิต ทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมสุขภาพ

ที่มา: World Health Organization. (1997). Life Skills Education For Children and Adolescents in Schools. Geneva. Page 4.

ทักษะชีวิตจะทำให้บุคคลแปลงความรู้ ทักษะ และค่านิยมไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างแท้จริง การได้รับการฝึกทักษะชีวิต และการนำไปใช้จะมีผลต่อตัวเราและคนอื่น ทักษะชีวิตจะทำให้การรับรู้ด้านความสามารถของความมั่นใจ และความภูมิใจ ในตนเอง ทักษะชีวิตมีความสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดี การส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดี ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะมองตัวเอง และคนอื่นๆ ป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านสุขภาพและพฤติกรรมที่เป็นปัญหานอกจากนั้นการสอนทักษะชีวิตในโรงเรียนยังเป็นการช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูดีขึ้น (WHO. 1997: 7 ;citing Parson. 1988) มีพฤติกรรมทางด้านวิชาการซึ่งเป็นผลมาจากการสอนทักษะชีวิตสูงขึ้น (WHO. 1997: 7 ;citing Weissberg. 1989) รวมทั้งมีทัศนคติชอบการเรียนรู้ มีความก้าวร้าวน้อยลง และมีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างเด็กและพ่อแม่ (WHO. 1997: 7; citing Zabin. 1986)

สรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรกำหนด และสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องเข้ามามีส่วนพัฒนาพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตต่อไป

3.4 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก (WHO.1997: 1-3) ได้อธิบายไว้ว่าทักษะชีวิตมีจำนวนมาก ธรรมชาติและคำจำกัดความของทักษะชีวิตมีความแตกต่างกันตามวัฒนธรรมและที่ตั้ง อย่างไรก็ตามจะมีทักษะชีวิตหลัก (Core set of Skills) ซึ่งเป็นหัวใจของการส่งเสริม การรักษาสุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชน องค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 10 ประการดังนี้

1. ทักษะการตัดสินใจ (Decision Making Skill) เป็นทักษะที่จะช่วยให้บุคคลมีการตัดสินใจในการกระทำต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ มีการประเมินทางเลือก และประเมินผลของการตัดสินใจเลือกทางเลือกนั้น

2. ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skill) เป็นทักษะที่จะช่วยให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่ทำให้เกิดภาวะตึงเครียด ทางร่างกาย หรือจิตใจของเขาได้

3. ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking Skill) เป็นส่วนที่จะสนับสนุนการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาเป็นความสามารถที่จะนำประสบการณ์มาใช้ในการปรับตัวในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม

4. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Skill) เป็นความสามารถของบุคคลในการวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ รอบตัว

5. ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication Skill) เป็นความสามารถในการใช้คำพูดท่าทาง เพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของคนอย่างเหมาะสม อีกทั้งสามารถรับรู้ถึงความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่ายได้ด้วย

6. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship Skill) เป็นความสามารถของบุคคลในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข

7. ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง (Self Awareness Skill) เป็นความสามารถของบุคคลในการเข้าใจ จุดดีและจุดด้อยของตนเอง และเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล

8. ทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy Skill) เป็นความสามารถที่จะเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ว่าในแง่ความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา เป็นต้น

9. ทักษะการจัดการเกี่ยวกับอารมณ์ (Coping with Emotion Skill) เป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์ รู้จักและเข้าใจอารมณ์ของตนเอง และผู้อื่น ทั้งรู้วิธีการจัดการกับอารมณ์ ซึ่งจะทำให้สามารถ แสดงพฤติกรรมออกมา ได้เหมาะสม

10. ทักษะการจัดการเกี่ยวกับความเครียด (Coping with Stress Skill) เป็นความสามารถในการรู้ถึงสาเหตุ และรู้วิธีผ่อนคลายความเครียด พร้อมทั้งเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม

ทักษะชีวิตที่กล่าวมาข้างต้น เป็นส่วนหนึ่งที่สามารถนำมาสอนให้วัยรุ่น ให้เขามีความสามารถด้านทักษะชีวิต โดยผ่านการเรียนรู้ของการปฏิบัติ เน้นอนบัจจยทางสังคมและทางวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดลักษณะที่แน่นอนของทักษะชีวิต เนื้อหาที่แท้จริงของการศึกษาทักษะชีวิต จึงต้องได้รับการพิจารณาในระดับประเทศและในระดับท้องถิ่นมากขึ้น อย่างไรก็ตามข้ออธิบายทั่วไป เกี่ยวกับทักษะชีวิตจะได้รับการสอน ในหลายประเทศ ซึ่งเป็นการสอนที่เกี่ยวข้องกับการข้ามวัฒนธรรมนอกจากนี้ องค์การอนามัยโลก ได้จัดกลุ่มทักษะชีวิตเหล่านี้ออกเป็น 5 กลุ่ม (WHO. 1997: 3) ดังนี้

คู่มือที่ 1 ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ไขปัญหา

คู่มือที่ 2 ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ และทักษะการคิดวิเคราะห์วิจารณ์

คู่มือที่ 3 ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและทักษะการสื่อสาร

คู่มือที่ 4 ทักษะการตระหนักรู้ในตนเองและทักษะการเห็นอกเห็นใจคนอื่น

คู่มือที่ 5 ทักษะการจัดการเกี่ยวกับอารมณ์ และทักษะการจัดการเกี่ยวกับความเครียด

ในประเทศไทยได้มีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของทักษะชีวิต โดยจัดองค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ และการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ เป็นแกนกลางที่เป็นองค์ประกอบร่วมพื้นฐานของทุกองค์ประกอบ จัดองค์ประกอบด้านการตระหนักรู้ในตนเองและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มาเป็นด้านจิตพิสัย โดยเพิ่มเจตคติอีก 1 คู่มือ คือ การเห็นคุณค่าในตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนที่เหลืออีก

3 คู่เป็นทักษะพิสัยทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยที่อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่าน และสืบสานด้านเจตคติและค่านิยม ซึ่งสามารถจัดแบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตตามพฤติกรรมการเรียนรู้ไว้ 3 ด้าน (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และ สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์. 2551: 5) ได้แก่

1. ด้านพุทธิพิสัย (ด้านสติปัญญาและความคิด) ที่เป็นองค์ประกอบร่วม ได้แก่ ความคิด วิเคราะห์วิจารณ์และความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นองค์ประกอบด้านการสอนความรู้
2. ด้านจิตพิสัย (ด้านจิตใจ) ได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง และความเห็นอกเห็นใจ
3. ด้านพิสัย (ด้านการกระทำ) ประกอบด้วย การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา และการจัดการกับอารมณ์ และความคิด ซึ่งเป็นองค์ประกอบด้านการสอนทักษะทั่วไป

ภาพประกอบ 11 องค์ประกอบทักษะชีวิตตามแนวของยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และ สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์

ที่มา: ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และ สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์ .(2551). ทักษะชีวิต. กระทรวงสาธารณสุขศูนย์ส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น. หน้า 7.

ลักษณะองค์ประกอบของทักษะชีวิต

องค์ประกอบด้านพุทธิพิสัยประกอบด้วย

1. ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Thinking) หมายถึง ความสามารถที่จะวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ รอบตัว

2. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) หมายถึงความสามารถในการคิดออกไปอย่าง กว้างขวางโดยไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ หรือสิ่งที่คิดต่อเนื่องจนกลายเป็นความเคยชิน

องค์ประกอบด้านจิตพิสัยประกอบด้วย

1. ความตระหนักรู้ในตน (Self Awareness) หมายถึง ความสามารถในการค้นหาและเข้าใจ จุดดี จุดด้อยของตนเองและความแตกต่างจากบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นในแง่ของความสามารถ (เพศ วัย ระดับความสามารถ ศาสนา ฯลฯ)

2. ความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและเห็นอก เห็นใจบุคคลที่แตกต่างจากเรา

องค์ประกอบด้านพิสัยประกอบด้วย

1. การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร (Interpersonal Communication) หมายถึง ความสามารถในการใช้คำพูดและภาษา ท่าทาง เพื่อสื่อสาร ความรู้สึกนึกคิดของตน และรับรู้ความรู้สึก นึกคิดของอีกฝ่าย

2. การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา (Decision Making and Problem Solving) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหาสาเหตุ หาทางเลือกวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของทางเลือก ประเมิน ทางเลือก ตัดสินใจเลือก และลงมือแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง เหมาะสม

3. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด (Coping with Emotion and Stress) หมายถึง ความสามารถในการประเมินและรู้เท่าทันอารมณ์หรือความเครียดว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน เลือกใช้วิธีการจัดการกับอารมณ์หรือความเครียด และมีวิธีการป้องกันการเกิดอารมณ์หรือความเครียด ที่เหมาะสม

องค์กรช่วยเหลือเด็กแห่งสหประชาชาติ ซึ่งรับผิดชอบปัญหาเด็กทั่วโลกให้ความสำคัญกับการยับยั้งปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวี (HIV) ได้นำทักษะชีวิตมาใช้เพื่อป้องกันโรคเอดส์ และ เป็นที่มาของการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์ของยูนิเซฟได้กล่าวถึงองค์ประกอบ ของทักษะชีวิตไว้ 9 ประการ (UNICEF. 2001: Online) ดังนี้

1. ทักษะการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์
2. ทักษะในการประเมินศักยภาพของตนเองในสถานการณ์เฉพาะหน้า
3. ทักษะในการคิดหาทางเลือกและวิเคราะห์จัดลำดับ

4. ทักษะในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในการเลือกทางที่เหมาะสม
5. ทักษะในการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดและการตัดสินใจ
6. ทักษะในการปฏิเสธ การเจรจาต่อรองเพื่อรักษาน้ำใจและเพื่อประโยชน์อันชอบธรรมของตนเอง
7. ทักษะการควบคุมอารมณ์ ความคิดเห็นและพฤติกรรมภายใต้แรงกดดัน
8. ทักษะการพัฒนาและปรับเปลี่ยนทัศนคติของตนเองและผู้เกี่ยวข้อง
9. ทักษะการใช้เหตุผลโน้มน้าว จูงใจผู้อื่นให้เห็นคล้อยตาม และสนับสนุนแนวคิด และการกระทำที่ถูกต้อง

องค์กรศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ได้นำทักษะชีวิตไปขยายผลในด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อป้องกันเอดส์ในกลุ่มประเทศที่เป็นสมาชิกในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ไว้ในชุดการสอนที่ชื่อว่า ทักษะชีวิตเพื่อเพิ่มความสามารถเชิงสังคมจิตวิทยาในการสร้างเสริมสุขภาพ และคุณภาพที่ดีสำหรับเยาวชน (Life Skills for Psychosocial Competency) ได้อธิบายถึง องค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 10 ประการ (UNESCO. 2001: Online) ดังนี้

1. ทักษะการตัดสินใจ
2. ทักษะการแก้ปัญหา
3. ทักษะการมีความคิดริเริ่ม
4. ทักษะการวิเคราะห์
5. ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
6. ทักษะการมีสัมพันธภาพกับบุคคลรอบข้าง
7. ทักษะการตระหนักรู้และรู้จักตนเอง
8. ทักษะการเห็นใจผู้อื่น
9. ทักษะการจัดการกับอารมณ์
10. ทักษะการบริหารความเครียด

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กำหนดองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 12 ประการ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.2543: 25-26) ดังนี้

1. ทักษะความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Thinking) เป็นความสามารถที่จะวิเคราะห์ แยกแยะ ข้อมูล ข่าวสารปัญหา สถานการณ์ต่างๆ รอบตัว
2. ทักษะความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นความสามารถในการคิดออกไปอย่าง กว้างขวางโดยไม่ยึดติดในสิ่งที่เป็นกรอบ
3. ทักษะความตระหนักรู้ในตน (Self Awareness) เป็นความสามารถในการค้นหาและ เข้าใจในจุดดีจุดด้อยของตนเอง และความแตกต่างของตนเองกับผู้อื่น

4. ทักษะความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) เป็นความสามารถในการเข้าใจความรู้สึก และเห็นอกเห็นใจบุคคลที่แตกต่างกับเรา

5. ทักษะความภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) ความรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่า คั่นพบ และภูมิใจในความสามารถด้านต่างๆ ของตน โดยไม่มุ่งสนใจแต่เรื่องความโก้เก๋ รูปร่างหน้าตา เสน่ห์ หรือความสามารถทางเพศ

6. ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) ความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีส่วนรับผิดชอบต่อความเจริญหรือเสื่อมของสังคม

7. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ (Interpersonal Relationship) เป็นความสามารถในการใช้คำพูด ความรู้สึกนึกคิดของตนเองรวมถึงความสามารถในการรับรู้ ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น

8. ทักษะการสื่อสาร (Communication Skill) เป็นความสามารถในการใช้ท่าทางเพื่อสื่อสาร ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รวมถึงความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น

9. ทักษะการตัดสินใจ (Decision Making Skill) เป็นความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุหาทางเลือกวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของทางเลือก ประเมินทางเลือก ตัดสินใจเลือก

10. ทักษะการแก้ไขปัญหา (Problem Solving Skill) เป็นความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุหาทางเลือกวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของทางเลือก ประเมินทางเลือก ตัดสินใจทางเลือก และลงมือแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องเหมาะสม

11. ทักษะการจัดการกับอารมณ์ (Coping with Emotion) เป็นความสามารถในการประเมินและรู้เท่าทันอารมณ์ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน เลือกใช้วิธีการจัดการกับอารมณ์ และมีวิธีการป้องกันการเกิดอารมณ์ที่เหมาะสม

12. ทักษะในการจัดการกับความเครียด (Coping with Stress Skill) เป็นความสามารถในการประเมินและรู้เท่าทันความเครียดว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน เลือกใช้วิธีการจัดการกับความเครียด และมีวิธีป้องกันการเกิดความเครียดที่เหมาะสม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543:6) ได้สรุปทักษะชีวิตที่ต้องการให้เกิดในการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. ทักษะด้านการรู้จักตนเอง เข้าใจตนเองและเห็นคุณค่าของตนเอง
2. ทักษะด้านการรู้จักสื่อสารสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น
3. ทักษะด้านการกล้าเสี่ยง
4. ทักษะด้านการมีวิสัยทัศน์
5. ทักษะด้านการรู้จักคิด ตัดสินใจและแก้ปัญหา
6. ทักษะด้านการรู้จักตั้งเป้าหมาย การวางแผน และดำเนินการตามแผน

7. ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม
8. ทักษะด้านการปรับตัว การรู้จักเห็นใจผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อสังคม
9. ทักษะด้านการแสวงหาและการใช้ข้อมูล

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตที่สำคัญที่จะสร้างและพัฒนาเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้กับเด็กและเยาวชนในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตไว้ 4 องค์ประกอบพร้อมทั้งพฤติกรรมที่คาดหวังและตัวชี้วัดทักษะชีวิต ในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับระดับประถมศึกษาอยู่ในองค์ประกอบที่ 2 และในระดับมัธยมศึกษาอยู่ในองค์ประกอบที่ 2 ดังนี้ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554: 1-12)

ระดับประถมศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หมายถึงการแยกแยะข้อมูล ข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์รอบตัววิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้องรับรู้ปัญหาสาเหตุของปัญหาหาทางเลือกและตัดสินใจในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์

ระดับมัธยมศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์หมายถึงการแยกแยะข้อมูล ข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์รอบตัววิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้องรับรู้ปัญหาสาเหตุของปัญหาหาทางเลือกและตัดสินใจในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์

พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังและตัวชี้วัดจำแนกตามองค์ประกอบทักษะชีวิตระดับมัธยมศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีพฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังและตัวชี้วัดจำแนกตามองค์ประกอบทักษะชีวิตระดับมัธยมศึกษา ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังและตัวชี้วัดจำแนกตามองค์ประกอบทักษะชีวิต
ระดับมัธยมศึกษา เรื่องการคิดวิเคราะห์หัดตัดสินใจและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

พฤติกรรมทักษะชีวิตที่ คาดหวัง	ตัวชี้วัด
1. เลือกรับข้อมูลข่าวสารอย่าง ไตร่ตรองและรู้เท่าทันสังคมที่ เปลี่ยนแปลง	วิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าของข้อมูลข่าวสาร เลือกใช้ข้อมูล ข่าวสารเพื่อสร้างภูมิความรู้และตัดสินใจเมื่อเผชิญสถานการณ์ รอบตัว
2. ตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ที่เผชิญอย่างมีเหตุผลและ รอบคอบ	2.1 ประเมินสถานการณ์ต่างๆ ที่เผชิญด้วยข้อมูลและเหตุผลที่ ถูกต้อง 2.2 ตัดสินใจสถานการณ์ต่างๆ ที่เผชิญด้วยทางเลือกที่ เหมาะสมและไม่เกิดผลกระทบต่อนตนเองและผู้อื่น
3. แก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤต ได้อย่างเป็นระบบ	3.1 แก้ปัญหาเมื่อเผชิญสถานการณ์วิกฤตอย่างไตร่ตรองอย่างเป็น ระบบ 3.2 วิเคราะห์ผลกระทบและหาทางป้องกันหรือแก้ปัญหาที่เกิด จากพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ 3.3 วางตัวและกำหนดทำที่ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีจินตนาการและความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์	สร้างสรรค์ผลงานและแสดงพฤติกรรมได้เป็นที่ยอมรับ
5. มองโลกในแง่ดี	5.1 มีมุมมองด้านดีในบรรยากาศหรือสภาพเหตุการณ์ที่เป็นปัญหา ได้ 5.2 มีความยืดหยุ่นทางความคิด
6. มีทักษะในการแสวงหาข้อมูล และใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์	แสวงหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ถูกต้องและเหมาะสม นำมาใช้ประโยชน์กับตนเองและผู้อื่น
7. ประเมินและสร้างข้อสรุป บทเรียนชีวิตของตนเอง	ประเมินและสรุปผลการกระทำ การตัดสินใจ และแก้ปัญหาใน สถานการณ์คับขันจากประสบการณ์ที่ดีของตนเองและผู้อื่น เป็นบทเรียนชีวิตของตนเอง

แมนกรูการ์, วิทแมน และโพสเนอร์ (Mangrulkar; Whitman; & Posner. 2001: 22-28) อธิบายว่า ทักษะชีวิตที่จำเป็นมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ทักษะ คือ

1. องค์ประกอบทักษะทางสังคม (Social Skills) ประกอบด้วยทักษะการติดต่อสื่อสาร ทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการให้ความร่วมมือ และทักษะการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่นเนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยของความท้าทาย มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ กลุ่มเพื่อน หรือบุคคลอื่นๆ ในสังคม สิ่งเหล่านี้จะเพิ่มความซับซ้อนของการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมให้กับวัยรุ่น การที่วัยรุ่นขาดทักษะทางสังคมที่พอเพียงหรือวัยรุ่นที่ล้มเหลวในการพัฒนาทักษะสำหรับการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น อาจนำมาซึ่งพฤติกรรมต่างๆ ที่ไม่เหมาะสม เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว การแยกตัวออกจากสังคม การใช้สารเสพติด เป็นต้น

2. องค์ประกอบทักษะทางความคิด (Cognitive Skills) ประกอบด้วย ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการตัดสินใจการพัฒนาทักษะชีวิตส่วนใหญ่จะรวมทักษะทางสังคมและทักษะทางความคิดเข้าด้วยกัน การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ เป็นทักษะสำคัญของทักษะทางความคิด ในการที่จะช่วยพัฒนาทักษะชีวิตให้กับวัยรุ่น

3. องค์ประกอบทักษะเผชิญทางอารมณ์ (Emotional Coping Skills) ประกอบด้วย ทักษะการจัดการความเครียด ทักษะการเผชิญความโกรธ และทักษะการควบคุมดูแลตนเองทักษะการเผชิญทางอารมณ์ โดยผ่านการเรียนรู้ ในการบริหารจัดการตนเอง และการควบคุมความเครียด การเพิ่มทักษะของการควบคุมอารมณ์จะช่วยให้บุคคลที่มีปัญหาสามารถคิด และจัดการเกี่ยวกับสถานการณ์ที่คับข้องใจ และสถานการณ์ที่ยั่วเย้าได้ ทั้งนี้การจัดการกับความเครียด หรือความวิตกกังวลได้นั้น จะมีแนวโน้มของการรับรู้ที่บิดเบือน (Distorted Perception) การขาดความเชื่อในความสามารถของตน (Lack of Self-Efficacy) ในทักษะของการจัดการทางอารมณ์นั้น จะรวมถึงการควบคุมตนเองภายในใจ (Internal Locus of Control) การควบคุมตนเองและความรับผิดชอบในชีวิต การเรียนรู้ที่จะชะลอความพึงพอใจการตั้งเป้าหมายที่แท้จริง เป็นต้น

จากความคิดเห็นของนักวิชาการที่ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของทักษะชีวิต ตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบของทักษะชีวิตตามตาราง 6

ตาราง 6 การสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะชีวิต

องค์ประกอบย่อยของทักษะชีวิต	องค์การอนามัยโลก (1997)	Mangrulkar, Whitman, & Posner(2001)	UNESCO (2001)	UNICEF (2001)	กระทรวงศึกษาธิการ (2543)	สาธารณสุข (2543)	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 2551(2554)	รวม
1. ทักษะด้านการตัดสินใจ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7
2. ทักษะด้านการแก้ปัญหา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7
3. ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์	✓		✓			✓	✓	4
4. ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	✓		✓	✓	✓	✓	✓	6
5. ทักษะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7
6. ทักษะด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	✓		✓			✓	✓	4
7. ทักษะด้านการตระหนักรู้ในตน	✓		✓	✓	✓	✓	✓	6
8. ทักษะด้านการเห็นใจผู้อื่น	✓		✓		✓		✓	4
9. ทักษะด้านการจัดการกับอารมณ์	✓	✓	✓	✓		✓	✓	6
10. ทักษะด้านการจัดการกับความเครียด	✓	✓	✓			✓		4
11. ทักษะด้านการกล้าเสี่ยง		✓			✓			2
12. ทักษะด้านการมีวิสัยทัศน์					✓			1
13. ทักษะด้านการวางแผน และการจัดการ					✓			1
14. ทักษะด้านการทำงานเป็นทีมและให้ความร่วมมือ		✓			✓			2
15. ทักษะด้านการปรับตัว เปลี่ยนทัศนคติของตนและผู้อื่น				✓	✓			2
16. ทักษะด้านการแสวงหาและการใช้ข้อมูล					✓			1
17. ทักษะด้านการภูมิใจในตนเอง		✓				✓		2
18. ทักษะด้านการรับผิดชอบต่อสังคม					✓	✓		2
19. ทักษะด้านการปฏิเสธและการต่อรอง		✓				✓		2
20. ทักษะด้านการทำงานเป็นทีมและการช่วยเหลือ					✓			1
21. ทักษะด้านการเห็นคุณค่าในผู้อื่น							✓	1
22. ทักษะการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์							✓	1
23. ทักษะการใช้เหตุผลในมน้ำผู้อื่น				✓				1

จากตาราง 6 พบว่า หน่วยงานต่างๆ ได้ให้องค์ประกอบของทักษะชีวิตต่างกัน แล้วนำองค์ประกอบย่อยที่มีความถี่สูงสุดและมีปริมาณความถี่ห่างจากความถี่องค์ประกอบย่อยอื่นๆ มีจำนวน 10 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ทักษะด้านการตัดสินใจ ทักษะด้านการแก้ปัญหา ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะด้านการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทักษะด้านการตระหนักรู้ในตน ทักษะด้านการเห็นใจผู้อื่น ทักษะด้านการจัดการกับอารมณ์ ทักษะด้านการจัดการกับความเครียด สอดคล้องกับผลจากการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนในเครือข่ายนิคมธนะเศรษฐ์คาเบรียลแห่งประเทศไทยที่พบว่า มีทักษะชีวิตที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนา ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจและทักษะการแก้ปัญหา

3.5 วิธีการพัฒนาทักษะชีวิต

แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดทักษะชีวิตเป็นสมรรถนะที่สำคัญ ที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับจากพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความรู้สึกรู้สีกคิด ให้รู้จักสร้างสัมพันธอันดีระหว่างบุคคล รู้จักจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม ปรับตัวให้ทันถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ป้องกันตัวเองในภาวะคับขัน และจัดการกับชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554:1)

ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และสุวรรณา เรืองกาญจน์เศรษฐ์ (2551: 12) ได้อธิบายไว้ว่ากลยุทธ์ในการสร้างทักษะชีวิตให้เกิดขึ้นกับเด็กในโรงเรียนอยู่บนพื้นฐานของแนวคิด 3 ประการ คือ ส่งเสริม ป้องกัน แก้ไขหรือรักษาและฟื้นฟู

1. ส่งเสริม หมายถึง การสร้างทักษะชีวิตให้เกิดขึ้นกับนักเรียนกลุ่มปกติ หรือมีพฤติกรรมปกติ (Normal Behavior) เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตของเด็ก
2. ป้องกัน หมายถึง ช่วยเหลือเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (Risk Behavior) เช่น เด็กที่เริ่มมีพฤติกรรมให้มีทักษะชีวิต และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นเด็กปกติ
3. แก้ไขหรือรักษาและฟื้นฟู หมายถึง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นปัญหาแล้ว หรือป่วยแล้ว โดยการช่วยเหลือ บำบัด และรักษา

กลวิธีในการสร้างทักษะชีวิต

1. การสร้างทักษะชีวิตโดยระบบเรียนรู้ (การเรียนรู้การสอน)

จากความหมายของทักษะชีวิตที่ว่า “ทักษะชีวิตเป็นความสามารถอันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบๆ ตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต” จากองค์ประกอบทั้ง 12 ประการของทักษะชีวิต (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และสุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์. 2551: 15-16) อาจแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 ทักษะชีวิตทั่วไปซึ่งเป็นความสามารถพื้นฐานของเด็กที่จะเผชิญกับปัญหาปกติในชีวิตประจำวัน เช่น ความขัดแย้งทะเลาะกัน การตัดสินใจเลือกทำสิ่งต่างๆ เป็นต้น ความสามารถนี้ กระบวนการศึกษาเรียกว่า “คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้” และเป็นองค์ประกอบของทักษะชีวิตที่ เรียกว่า ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) และความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Thinking) ความสามารถทั้ง 2 ประการนี้ เกิดจากการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการสอนตามปกติในชั้นเรียน ซึ่งการสอนแบบนี้ช่วยให้เด็กได้ฝึกคิดฝึกวิเคราะห์ก็จะเกิดทักษะชีวิต พื้นฐาน 2 ประการนี้

1.2 ทักษะชีวิตเฉพาะคือ ความสามารถที่จำเป็นในการเผชิญปัญหาเฉพาะ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ และเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม เป็นต้นก็ต้องมีทักษะชีวิตเฉพาะอีก 10 ประการที่เหลื่อ เช่น ความตระหนักรู้ในตนก็คือ ตระหนักในความแตกต่างระหว่างชาย หญิง ใน เรื่องเพศ ความภูมิใจในตนเอง เช่น ตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของชายหญิง ทักษะในการปฏิเสธ การชวนไปมีพฤติกรรมเสี่ยง เป็นต้น แต่ในการสอนปกติในหลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อย่างแท้จริง ก็สามารถสร้างทักษะชีวิตได้ครบทุกตัวเช่นกัน

ทักษะชีวิตเฉพาะ เกิดจากการสอนทักษะชีวิตในวิชาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เช่น สปช. สังคมศึกษา สลน. สุขศึกษาพลานามัย เนาะแนว เป็นต้น

2. การสร้างทักษะชีวิตโดยระบบกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จำเป็นในการสร้างทักษะชีวิตมีหลากหลายลักษณะ เช่น การทำ กิจกรรมชมรมต่างๆ เพื่อเด็กได้ทำงานร่วมกัน ได้มีโอกาสสร้างสัมพันธภาพ ได้สื่อสารกับผู้อื่น ได้รู้จัก ตนเองและรู้จักผู้อื่น ได้ตัดสินใจแก้ไขปัญหา เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เกิดความรับผิดชอบต่อ สังคม เป็นต้นกิจกรรมที่ได้จะต้องมีลักษณะ (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และสุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์. 2551: 17-18) ดังนี้

- เด็กคิดเองทำเอง โดยมีครู/ผู้ใหญ่เป็นที่ปรึกษา
- ดำเนินการได้ตลอดปี เพราะมาจากพลังของเยาวชนเอง
- สามารถสืบทอดจากรุ่นพี่ไปสู่รุ่นน้องได้ เพราะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของจากเยาวชนเอง

กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สร้างทักษะชีวิตทั่วไปให้กับเด็ก เช่น กิจกรรมชมรมห้องสมุด กิจกรรมชมรมทางวิชาการต่างๆ กิจกรรมกีฬา เป็นต้น

กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สร้างทักษะชีวิตเฉพาะปัญหา เช่น ชมรมด้านสารเสพติด ชมรมด้านภัยเอดส์ ชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน เป็นต้น

3. การสร้างทักษะชีวิตด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การสร้างทักษะชีวิต เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการช่วยเหลือแนะนำ (Advisory) โดยครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น ซึ่งหน้าที่การให้คำปรึกษาและช่วยเหลือ โดยครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองเพื่อวิเคราะห์แยกแยะพฤติกรรมของเด็กและการค้นหาเด็กกลุ่มเสี่ยง ตลอดจนให้ความช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ตั้งแต่ต้น ก่อนที่เด็กจะเป็นเด็กที่มีปัญหารุนแรง (ยงยุทธ์ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และสุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์. 2551: 19)

4. สร้างทักษะชีวิตเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกินกว่าที่ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นจะแก้ไขได้และต้องอาศัยการใช้จิตวิทยาการแนะแนวหรือการให้คำปรึกษา (Counseling) หรืออาจส่งต่อ (Refer) กรณีต้องการบำบัดรักษาจากสถานบริการทางสาธารณสุข หรือหน่วยงานต่างๆ เช่น การติดยาบ้าแล้ว หรือการมีพฤติกรรมทางจิต เป็นต้น (ยงยุทธ์ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และสุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์. 2551: 20)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547:10-11) ได้สรุปว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียน จะต้องจัดเป็นกระบวนการที่หลากหลาย ต่อเนื่อง เหมาะสมกับระดับความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน เน้นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจตั้งแต่การวางแผน การฝึกปฏิบัติ การตรวจสอบ และประเมินผลให้ครอบคลุมกิจกรรมสุขภาพทั้งด้านป้องกันส่งเสริมและดำรงสุขภาพ โดยจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. สถานศึกษาต้องจัดทำหลักสูตร และกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน
2. จัดกิจกรรมให้นักเรียนหมั่นฝึกฝน และเอาใจใส่ดูแลสถานภาพตนเอง และความแข็งแรงของร่างกาย เข้าร่วมกิจกรรมพลศึกษา นันทนาการและกิจกรรมอื่นๆ ที่ต้องฝึกฝนตนเองตามกฎกติการะเบียบและหลักการ
3. สนับสนุนให้เกิดการแข่งขันและการทำงานเป็นทีม
4. ฝึกให้เกิดการยอมรับว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และยอมรับผลทั้งด้านบวกและด้านลบที่เกิดจากพฤติกรรมของตนเองและส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2545ค: 37-46) ได้เสนอแนวทางการพัฒนานักเรียนด้วยการใช้กิจกรรม วิธีการหรือนวัตกรรมมาใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนานักเรียน ให้สอดคล้องกับเป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสถานการณ์ ควรมีขั้นตอนดำเนินงานดังนี้

1. สร้างกรอบแนวคิดในการพัฒนา
 - 1.1 ศึกษาหลักสูตรเนื้อหาและเนื้อเรื่องที่สอน
 - 1.2 ศึกษาจุดเด่น และจุดด้อยของเนื้อหาวิชา
 - 1.3 ศึกษาสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน
 - 1.4 กำหนดแนวทางการพัฒนา
2. วิเคราะห์หลักสูตร
 - 2.1 วิเคราะห์โครงสร้างของเนื้อหา
 - 2.2 วิเคราะห์ความยาวนาน ของเวลาที่ใช้
 - 2.3 วิเคราะห์ผู้เรียน
3. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้
 - 3.1 พุทธิพิสัย
 - 3.2 ทักษะพิสัย
 - 3.3 จิตพิสัย
4. กำหนดคุณลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้
5. สำรวจทรัพยากรการดำเนินงาน
 - 5.1 สำรวจบุคลากร
 - 5.2 สำรวจเครื่องมือ
 - 5.3 สำรวจงบประมาณ
 - 5.4 สำรวจสถานที่
6. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
 - 6.1 หลักการและทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษา
 - 6.2 หลักการออกแบบ
 - 6.3 หลักการสื่อสาร
 - 6.4 หลักการเรียนรู้
7. วางแผนและดำเนินการพัฒนา
 - 7.1 กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน
 - 7.2 การดำเนินงานตามแผน

8. การตรวจสอบคุณภาพวิธีการของกิจกรรมการเรียนรู้

9. สรุปและประเมินผล

วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี (2546: 77-81) ได้อธิบายไว้ว่าหลักการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ประกอบด้วย

1. กำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางการสอน รวมทั้งกิจกรรมที่เน้นในด้านการปฏิบัติ อย่างชัดเจนที่สามารถวัดและประเมินได้
 2. จัดกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียนตามหลักจิตวิทยาการศึกษาและภูมิหลังที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของผู้เรียน
 3. ใช้กระบวนการกลุ่มและกระบวนการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดประสบการณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และทักษะที่จะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง
 4. บูรณาการองค์ความรู้กับทักษะชีวิตเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของความสำคัญในสาระความรู้ที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาทักษะชีวิตอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
 5. จัดโอกาสให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ชุมชน ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
 6. จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลา สถานที่ และสอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นจริงของบุคคล เป้าหมายของสถานศึกษานั้นๆ
 7. มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง
 8. นำผลที่ประเมินได้จากการจัดการในข้างต้นมาวิเคราะห์
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 2) ได้อธิบายไว้ว่าการสร้างทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่เกิดในตัวนักเรียนได้ด้วยวิธีการสำคัญ 2 วิธีคือ
1. เกิดเองตามธรรมชาติ เป็นการเรียนรู้ที่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และการมีแบบอย่างที่ดี แต่การเรียนรู้ตามธรรมชาติจะไม่มีทิศทางและเวลาที่แน่นอน บางครั้งกว่าจะเรียนรู้ก็อาจสายเกินไป
 2. การสร้างและพัฒนาโดยกระบวนการเรียนการสอนเป็นการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม ผ่านกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ได้ลงมือปฏิบัติ ได้ร่วมคิดอภิปราย แสดงความคิดเห็นได้ แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกันได้ สะท้อนความรู้สึกรู้สึกคิด มุมมองเชื่อมโยงวิถีชีวิตของตนเองเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ และปรับใช้กับชีวิต

การพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง และเตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต จึงเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะต้องจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

โดยเสริมสร้างทักษะชีวิตให้มากที่สุดทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมนักเรียน (กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมชมรม / ชุมชน) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ กิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะตามนโยบายสถานศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตได้ทุกองค์ประกอบของทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก (1997:5) ได้อธิบายไว้ว่าในการส่งเสริมสุขภาพการศึกษาทักษะชีวิตอยู่บนพื้นฐานการสอนทักษะชีวิตทั่วไป รวมทั้งการฝึกฝนทักษะเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ทางด้านสุขภาพและสังคม บทเรียนการสอนทักษะชีวิตควรจะมีการผสมผสานกับข้อมูลข่าวสารทางด้านสุขภาพ (Health Information) ซึ่งอาจจะออกแบบโปรแกรมให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางสังคม และสิ่งแวดล้อมที่จะมีผลต่อสุขภาพและการพัฒนาเยาวชน

วิธีการที่ใช้ในการสอนทักษะชีวิตเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบุคคลต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัว จากการสังเกตว่าเขาปฏิบัติอะไร ปฏิบัติอย่างไร จากพฤติกรรมที่แสดงออกมาซึ่งสามารถอธิบายได้โดยทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) พัฒนาขึ้นโดยแบนดูรา (Bandura. 1977) ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยตรงจากการมีประสบการณ์จริง (WHO. 1997: 5)

การศึกษาทักษะชีวิต (Life Skill Education) จึงเป็นกระบวนการเรียนการสอนแบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม วิธีการที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม คือการให้เรียนเป็นกลุ่ม 2 คน หรือกลุ่มย่อยเพื่อระดมสมอง การแสดงบทบาท สมมุติ เกมส์ และการได้วาที การสอนทักษะชีวิตควรเริ่มจากผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือความรู้ของตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตของตนเอง โดยมีการตั้งประเด็นขึ้นมาแล้วให้ผู้เรียนได้อภิปรายและถกเถียงกัน ในรายละเอียดภายในกลุ่มหรืออาจจะให้แสดงบทบาท สมมุติในสถานการณ์ต่างๆ โดยให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทักษะชีวิตที่จำเป็น ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ของการสอนทักษะชีวิตศึกษา และในช่วงท้ายเป็นขั้นตอนการประยุกต์แนวคิดผู้สอนจะมอบหมาย งานให้ผู้เรียนนำไปอภิปรายและฝึกปฏิบัติทักษะกับครอบครัวและเพื่อนต่อไป (WHO. 1997: 5)

วิธีการที่นิยมการใช้บทเรียนด้านทักษะชีวิตคือการระดมสมอง และการแสดงบทบาทสมมุติ มีรายละเอียดดังนี้

1. การระดมสมอง คือ เทคนิคที่สร้างสรรคในการสร้างความคิด และข้อเสนอแนะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะคำถามจะใช้ในการถามจะใช้ในการแนะนำในรูปแบบง่ายๆ เป็นคำ หรือเป็นวลีสั้นๆ การระดมสมอง คนที่ร่วมเพียงแต่พูดถึงสิ่งที่ตนเองคิด ควรจะใช้การหมุนเวียนไปรอบๆ ที่ละคน ข้อเสนอแนะทั้งหมดควรจะทำเป็นรายการเพื่อทุกคนจะได้เห็น การระดมสมองให้โอกาสสำหรับความคิดของทุกคนและเปิดโอกาสให้คนอื่นวิพากษ์วิจารณ์ การระดมสมองเป็นเทคนิคที่ดีสำหรับครูในการสอนเกี่ยวกับทักษะชีวิต

เพื่อจะได้อธิบายว่านักเรียนมีความเข้าใจอย่างไร? และเพื่อจะได้อธิบายว่านักเรียนจะสามารถอธิบายได้โดยใช้คำพูดตัวเอง เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการรวบรวมความคิดจากกลุ่มในเวลาจำกัด

2. การแสดงบทบาทสมมติ คือ การแสดงเกี่ยวกับสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งอยู่บน พื้นฐานของสถานการณ์ที่สมมุติขึ้น โดยครูและนักเรียน การแสดงบทบาทสมมติมีแง่มุมต่างๆ ใน สถานการณ์เดียวกันที่สามารถดึงออกมา และนักเรียนสามารถแสดงออกถึงทักษะชีวิตที่ได้รับการสอน การแสดงบทบาทสมมติอาจเป็นวิธีการที่สำคัญที่สุดในการสอนเกี่ยวกับทักษะชีวิต ที่ทำให้นักเรียนได้มี ประสบการณ์ด้วยตนเองในการใช้ทักษะใหม่ๆ ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน การแสดงบทบาทสมมติมี คุณค่าต่อการจัดการกับปัญหาที่ทำให้เกิดการวิตกกังวลในสถานการณ์จริง ผู้เรียนสามารถสังเกตและ ฝึกฝนวิธีในการปฏิบัติที่ปลอดภัย ควบคุมสภาพแวดล้อมก่อนที่จะเผชิญกับสถานการณ์จริง (WHO. 1997: 19-20)

องค์การอนามัยโลก (WHO. 1997: 6) ได้อธิบายถึง การสอนทักษะชีวิตในเด็กและเยาวชน ได้มีการนำไปใช้อย่างกว้างขวาง เพื่อป้องกันปัญหาการใช้ยาที่ไม่ถูกต้อง และการตั้งครมภ์ของวัยรุ่น ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพจิต และการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม กลยุทธ์ที่เหมาะสมของการนำ ทักษะชีวิตมาใช้ควรจะเริ่มต้นจากกลุ่มเด็กและเยาวชนที่อยู่ในระบบโรงเรียน ซึ่งการส่งเสริมการเรียน การสอนทักษะชีวิตเป็นการสนับสนุนให้มีสุขภาพที่ดี มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลและการมี สุขภาพจิตที่ดี นอกจากนี้ยังเป็นการป้องกันเยาวชนตั้งแต่เริ่มแรกก่อนที่จะเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ในอนาคต

สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการเริ่มต้นการสอนทักษะชีวิตเนื่องจาก

1. เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่จะอยู่ในระบบโรงเรียนซึ่งจะเข้าถึงได้ง่าย
2. มีโครงสร้างชัดเจนคุ้มค่าต่อการนำไปใช้
3. ผู้สอนมีประสบการณ์อยู่แล้ว
4. ผู้ปกครองและชุมชนให้ความเชื่อถือและไว้วางใจ
5. สามารถที่จะติดตามประเมินผลได้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

แมนกรูการ์, วิทแมนและพอสเนอร์ (Mangrulkar; Whitman; & Posner. 2001: 22) อธิบายว่า การพัฒนาทักษะชีวิตควรประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญได้แก่ การพัฒนาทักษะ (Skills Development) เนื้อหา ข้อมูลข่าวสาร (Information Content) และวิธีการสอนแบบมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Teaching Methodology) โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้เป็นธรรมชาติ ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ การเรียนรู้จากต้นแบบ และการใช้กิจกรรมกลุ่มเป็นต้น ดังภาพประกอบ 12

ภาพประกอบ 12 การพัฒนาทักษะชีวิต

ที่มา: Mangrulkar; Whitman; & Posner. (2001). Life Skills Approach to Child and Adolescence Health Human Development. Education Development Center, Tric. Page 22.

จากการทบทวนแนวคิดของการพัฒนาทักษะชีวิต ของยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ และสุวรรณ เรืองกาญจนเศรษฐ์ (2551: 12) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนาทักษะชีวิต ประกอบด้วย 1) ระบบกิจกรรม 2) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) นักจิตวิทยา และแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547: 10-11) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนาทักษะชีวิต ประกอบด้วย 1) จัดทำหลักสูตรและกิจกรรม 2) การทำงานเป็นทีม 3) กิจกรรมนันทนาการ และแนวคิดของสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2545ค: 37-46) ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนาทักษะชีวิต ประกอบด้วย 1) สร้างกรอบแนวคิด 2) วิเคราะห์หลักสูตร 3) กำหนดวัตถุประสงค์ 4) กำหนดคุณลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ 5) สำรวจทรัพยากรการดำเนินงาน 6) ออกแบบกิจกรรม 7) วางแผนดำเนินงาน 8) ดำเนินงาน 9) สรุปและประเมินผล หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2554: 2) ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนาทักษะชีวิตประกอบด้วย 1) การเสริมสร้างทักษะชีวิตใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี (2546: 72-81) ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนาทักษะชีวิตประกอบด้วย 1) การเรียนการสอนที่เน้นการกระทำ 2) หลักการสอนเชิงประสบการณ์ 3) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นบูรณาการ และแนวคิดของ

องค์การอนามัยโลก (WHO. 1997: 5) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนาทักษะชีวิต ประกอบด้วย

- 1) กระบวนการเรียนการสอนแบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม 2) การให้แรงสนับสนุนทางสังคม 3) กระบวนการกลุ่มและแนวคิดของ แมนกู้า, วิทแมน และพอสเนอร์ (2001: 22) ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนาทักษะชีวิตประกอบด้วย 1) การพัฒนาทักษะ 2) วิธีการสอนแบบเชิงปฏิสัมพันธ์ และ 3) การใช้กิจกรรมกลุ่ม
- จากแนวคิดเหล่านี้ สามารถสรุปเป็นตารางสังเคราะห์ การพัฒนาทักษะชีวิตได้ดังตาราง 7

ตาราง 7 การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต

องค์ประกอบย่อย แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547)	สำนักงานวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2545)	ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และ สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์ (2551)	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2554)	องค์การอนามัยโลก (1997)	แมนกู้า, วิทแมน และพอสเนอร์ (2001)	รวม
1. ระบบกิจกรรม			✓				1
2. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน			✓				1
3. ใช้หลักจิตวิทยา			✓				1
4. จัดทำหลักสูตรและกิจกรรม	✓			✓			2
5. กระบวนการกลุ่ม	✓				✓		2
6. กิจกรรมนันทนาการ	✓						1
7. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		✓		✓			2
8. กระบวนการเรียนการสอนแบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม					✓	✓	2
9. การให้แรงสนับสนุนทางสังคม					✓		1
10. การพัฒนาทักษะโดยให้เนื้อหาข้อมูลข่าวสาร						✓	1

จากตาราง 7 สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กและเยาวชน มีจำนวน 3 องค์ประกอบย่อยได้แก่ 1) การจัดโปรแกรมทักษะชีวิตเฉพาะด้าน 2) สอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน 3) การจัดหลักสูตร/กิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งองค์ประกอบย่อยดังกล่าวได้มาจากการสังเคราะห์ข้อที่มีความถี่สูงสุดและมีปริมาณความถี่ห่างจากความถี่องค์ประกอบย่อยอื่นๆ ผลการสังเคราะห์ดังกล่าวสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ถึงแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิต

3.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่นมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ทฤษฎีพัฒนาการจิตสังคม

อีริคสัน (เสาวภา ไพทยวัฒน์. 2550: 32; อ้างอิงจาก Erikson.1902-1994) มีความเห็นว่า

บุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากการที่บุคคลได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมตลอดเวลา การอบรมเลี้ยงดูและวัฒนธรรมของสังคมจึงมีผลต่อสุขภาพจิต และบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งเขาได้แบ่งออกเป็น 8 ขั้น แต่ละขั้นมีช่วงวิกฤติของชีวิตดังนี้

1.1 ขั้นไว้วางใจ - ไม่ไว้วางใจ (อายุ 0 – 1 ปี) เป็นขั้นพัฒนาตามความเชื่อถือและไว้วางใจผู้อื่น ซึ่งมีผลสะท้อนการมองโลกเชิงบวกและเชิงลบ

1.2 ขั้นเป็นตัวของตัวเอง - ไม่เป็นตัวของตัวเอง (อายุ 2 - 3 ปี) เป็นช่วงวัยในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง

1.3 ขั้นมีความคิดริเริ่ม – ความรู้สึกผิด (อายุ 4 – 5 ปี) เป็นระยะเวลาที่มีผลต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

1.4 ขั้นมีความขยันหมั่นเพียร – ความรู้สึกต่ำต้อย (อายุ 6–11 ปี) เป็นช่วงที่เด็กไปโรงเรียน เกิดการเรียนรู้ ผูกพันทักษะการเขียน ในช่วงนี้เด็กต้องการกำลังใจจากผู้ใหญ่เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและมีความมานะอดทน

1.5 ขั้นแสวงหาเอกลักษณ์ – ความสับสนในบทบาท (อายุ 12 – 18 ปี) ในช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยรุ่น เป็นวัยแห่งการค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งผลจากการสังสมใน 4 ขั้นที่ผ่านมาจะก้าวไปสู่ความสำเร็จ ถ้าหากในวัยนี้เด็กขาดประสบการณ์การหล่อหลอมบุคลิกภาพจะส่งผลในด้านการตามเพื่อน – ติดเพื่อน

1.6 ขั้นมีความผูกพัน – แยกตัว เป็นช่วงวัยผู้ใหญ่ เริ่มออกไปประกอบอาชีพ การรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตน ถ้าหากบุคคลใดขาดความสมหวังในชีวิตจะมีนิสัยชอบอิจฉาริษยา ไม่สามารถแก้ไขข้อแย้งได้ถ้าหากเป็นผู้แต่งงานแล้ว การขาดความเข้าใจจะเป็นเหตุแห่งการหย่าร้าง

1.7 ขั้นการทำประโยชน์สร้างสรรค์ – ความเห็นแก่ตัว ในช่วงวัยนี้ขึ้นอยู่กับวัยกลางคน ถ้าหากบุคคลได้รับการฝึกฝนความรับผิดชอบมาก่อน จะส่งผลในการช่วยเหลือสังคมโดยรวม ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่ถูกเลี้ยงดูอย่างตามใจหรือเป็นคนที่ขาดความรักจากบุคคลอื่นจะพบนิสัยเห็นแก่ตัว

1.8 ขั้นบูรณาภาพ – สิ้นหวัง วัยสูงอายุจัดเป็นช่วงสุดท้ายของชีวิต ถ้าหากบุคคลเคยได้รับการยกย่อง เป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูงจะรู้สึกภาคภูมิใจ ในทางตรงกันข้าม บุคคลที่ไม่สมหวังกับการดำรงชีวิตในวัยหนุ่มสาวจะกลายเป็นคนโดดเดี่ยว เหนง ว่าเหว่ สิ้นหวัง และขาดความสุขในการดำรงชีวิต

สรุปได้ว่าจากพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างวัยเด็กตอนต้นจนส่งผลสู่วัยรุ่นนั้นมีการเปลี่ยนที่สำคัญๆมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ การเปลี่ยนแปลงทางด้านสัมพันธภาพกับกลุ่มเพื่อนและครอบครัว ตลอดจนความสามารถในการเจริญงอกงามสำหรับวัยรุ่นตอนต้นในการคิดอย่างเป็นนามธรรม การคิดพิจารณาถึงปัญหาในหลายๆ มิติ และการพิจารณาอย่างรอบคอบต่อตนเองและบุคคลอื่น ดังนั้นการที่เข้าใจถึงการพัฒนาการเหล่านี้จะช่วยให้สามารถจัดทักษะชีวิตที่จำเป็นที่จะช่วยในการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ดีที่เหมาะสมในวัยผู้ใหญ่ต่อไป

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีนี้พัฒนาโดยนักจิตวิทยาแคนาดา อัลเบิร์ต แบนดูรา (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2553: 47-60; อ้างอิงจาก Albert Bandura.1977) แนวคิดพื้นฐานนั้น เขามีความเชื่อว่าพฤติกรรมของคนเรานั้น ไม่ได้เกิดขึ้น และเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่จะต้องมีปัจจัยส่วนบุคคลร่วมด้วย และเขายังได้ใช้การเสริมแรงในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยการเสริมแรงทำหน้าที่เป็นข้อมูลให้บุคคลรู้ว่าควรจะทำพฤติกรรมอะไรในสถานการณ์ใดในอนาคต การเสริมแรงเป็นสิ่งจูงใจ และการเสริมแรงจะเพิ่มความถี่ของพฤติกรรม นอกจากนี้ แบนดูรา ยังเน้นแนวคิด 3 ประการคือ 1) แนวคิดของการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) โดยเชื่อว่าการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของคนเรานั้นเกิดขึ้นจากการสังเกตจากตัวแบบ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ประสบการณ์ตรงที่ต้องอาศัยการลงมือ ลองผิด ลองถูก ประกอบด้วย กระบวนการตั้งใจ (Attentional Process) กระบวนการเก็บจำ (Retention Process) กระบวนการกระทำ (Production Process) และกระบวนการจูงใจ (Motivational Process) 2) แนวคิดของการกำกับตนเองโดยเชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์เรานั้นไม่ได้เป็นผลของการเสริมแรงและการลงโทษจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ว่ามนุษย์เราสามารถกระทำบางสิ่งบางอย่าง เพื่อควบคุม ความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเอง ประกอบด้วย กระบวนการสังเกตตนเอง (Self Observation) กระบวนการตัดสิน (Judgment Process) และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-Reaction) 3) แนวคิดของการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) เป็นความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของตนเอง การแสดงออกที่เฉพาะเจาะจง และความคาดหวังนี้เป็นตัวกำหนด การแสดงออกของพฤติกรรม ประกอบด้วย ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ (Mastery Experiences) การใช้ตัวแบบ (Modeling) การใช้คำพูดชักจูง (Verbal Persuasion) และการกระตุ้นทางอารมณ์ (Emotional Arousal)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมมีประเด็นสำคัญ 2 ประการคือ 1) การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการสังเกตจากตัวแบบ การเรียนรู้เกิดจากการกำกับตัวเอง และการเรียนรู้เกิดจากการรับรู้ความสามารถ

ของตนเอง 2) การพัฒนาทักษะของเยาวชน เช่น ทักษะการกำกับตนเอง ทักษะการรับรู้ความสามารถของตนเองจะทำให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวก

3. ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem – Behavior Theory)

ผู้พัฒนาทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ เจสเซอร์ โดโนแวน และโคสตา(Jessor; Donovan; & Costa. 1991: 18) หลักของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาสัมพันธ์กับตัวแปรทางด้านจิตวิทยา (Psychosocial Variables) 3 ประการได้แก่

3.1 ระบบบุคลิกภาพ (Personality System) ได้แก่ ตัวแปรทางด้านความคิดของสังคม ค่านิยม ความคาดหวัง ความเชื่อ ทศนคติ และสิ่งที่อยู่รอบตัวเราและสังคมที่สะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้ทางสังคม และการพัฒนาของประสบการณ์ ตั้งแต่แรก 11 ตัวของระบบบุคลิกภาพแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ 1) การสร้างแรงบันดาลใจจะเน้นเกี่ยวกับทิศทางหรือเป้าหมาย 2) ตัวแปรด้านความเชื่อของบุคคล หมายถึง การควบคุมตนเองด้านการวิจารณ์ทางสังคม การควบคุมตนเอง การยอมรับในบรรทัดฐานทางสังคม การควบคุมตนเอง การยอมรับในบรรทัดฐานทางสังคม คุณค่าและการปฏิบัติ การมีจุดมุ่งหมายในชีวิตประจำวัน 3) การควบคุมตนเอง

3.2 การรับรู้ระบบของสิ่งแวดล้อม (Perceived Environment System) ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงตรรกะของสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่ทำให้เชื่อว่าเป็นการรับรู้ความหมาย และปรากฏการณ์ธรรมชาติ ซึ่งพฤติกรรมจะคงที่มากที่สุด จะสะท้อนเกี่ยวกับมิติด้านสังคมที่มีความหมาย โดยเฉพาะเกี่ยวกับพ่อแม่ และเพื่อน

3.3 ระบบพฤติกรรม (Behavior System) มีตัวแปรตาม 3 ตัว ได้แก่ การควบคุมของพ่อแม่ การควบคุมของเพื่อน และอิทธิพลของพ่อแม่และเพื่อน

กล่าวโดยสรุปตัวแปรที่จะกระตุ้นหรือควบคุมต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ถ้าตัวแปรมีความเข้มแข็งก็จะมีแนวโน้มหรืออาจเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าตัวแปรกระตุ้นไม่เข้มแข็ง และตัวแปรควบคุมเข้มแข็งก็จะทำให้ช่วยลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

4. ทฤษฎีอิทธิพลทางสังคม (Social Influence Theory)

ทฤษฎีอิทธิพลทางสังคมนี้ได้รับอิทธิพลมาจากแบนดูรา เปรียบทฤษฎีนี้ได้กับว่าเป็นการเพาะเชื้อทางด้านจิตใจ (Psychological Inoculation) ของมนุษย์ อิทธิพลทางสังคมเป็นที่ยอมรับว่าเด็กและวัยรุ่นอยู่ภายใต้ความกดดันจากกลุ่มเพื่อน ตัวแบบของพ่อแม่ที่ดูบนหรี สื่อต่างๆ จากสังคม เป็นต้น จากแนวความคิดพื้นฐานของทฤษฎีอิทธิพลทางสังคมนี้ การสร้างโปรแกรมการป้องกันและพัฒนา อาจกระทำโดยการคาดการณ์ถึงความกดดันต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและวัยรุ่น ตลอดจนการสอนเกี่ยวกับทั้งสิ่งที่กดดันและวิธีการที่จะต่อต้านสิ่งเหล่านั้น ก่อนที่เด็กและวัยรุ่นจะถูกคุกคามจากความกดดันต่างๆ จากสังคม เช่น การสูบบุหรี่ การหนีเรียน การดื่มสุรา และการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม

วิธีการอื่นๆ ที่ใช้ในการจัดโปรแกรมการป้องกันและการพัฒนา อาจมีการให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ต่อผลที่เกิดขึ้นกับพฤติกรรมเสี่ยง และหรือใช้ความกลัวที่จะพยายามป้องกันเด็กและวัยรุ่นจากความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่จะนำไปให้ชีวิตไม่ประสบความสำเร็จ (Mangrulkar; Whitman; & Posner. 2001: 12; citing Hasen. 1992)

สรุปได้ว่า ทฤษฎีอิทธิพลทางสังคมเกี่ยวข้องกับความคิดจากกลุ่มเพื่อน และสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ สามารถป้องกันได้ ส่วนเด็กและวัยรุ่นจะถูกกดดัน ดังนั้นการป้องกันจึงค่อนข้างสำคัญกว่าการแก้ไข โดยเฉพาะการสอนทักษะการต่อต้านเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพหนึ่งที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมนักเรียน เพราะจะช่วยลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหามากกว่าการให้ข้อมูลหรือผลลัพธ์ของพฤติกรรมนั้น

5. ทฤษฎีการตระหนักรู้การแก้ปัญหา (Cognitive – Problem Solving Theory)

ทฤษฎีการตระหนักรู้การแก้ปัญหาเป็นโมเดลการสร้างสมรรถนะของการป้องกันปฐมภูมิสอนเกี่ยวกับทักษะความตระหนักในการแก้ปัญหของบุคคลให้กับวัยรุ่นสามารถลดและป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงได้ซึ่งจากการศึกษาวิจัยพบความแตกต่างของระดับทักษะการคิดภายในของเด็กที่คิดแบบเชิงบวกและเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ทักษะนี้เน้นที่ความสามารถในการหาทางเลือกในการแก้ปัญหา และความสามารถในการสร้างกรอบความคิด ผลของพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจทางสังคม การพัฒนาทักษะความตระหนักในการแก้ปัญหาเริ่มขึ้นในวัยก่อนเรียน โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อการป้องกันการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตเด็ก ด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การแก้ปัญหาในสภาวะวิกฤต การแสดงความคิด การแสดงบทบาทสมมติและการสะท้อนกลับ การเรียนรู้ในการหาทางแก้ปัญหาทำให้เด็กเผชิญกับความผิดหวังได้ดีกว่า สามารถรอได้ดีกว่า และมีพฤติกรรมก้าวร้าวน้อยกว่าเมื่อเป้าหมายไม่ได้เป็นอย่างที่ตนเองวางไว้ (ปาณิศา หมวดเอียด. 2553: 15 ;อ้างอิงจาก Mangrulkar; Whitman & Posner. 2001) ดังนั้นการแก้ปัญหาโดยเฉพาะการประยุกต์ใช้ในการพัฒนานุคลิกภาพในวัยเด็กจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโปรแกรมทักษะชีวิต

6. ทฤษฎีพหุปัญญา หรือทฤษฎีความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ (Multiple Intelligence Theory: Including Emotional Intelligence) แคมเบล และแคมเบล กล่าวถึงความสามารถทางด้านสติปัญญาไว้ 9 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถด้านภาษา (Linguistic Intelligence) 2) ความสามารถด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical-Mathematical Intelligence) 3) ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence) 4) ความสามารถด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily or Kinesthetic Intelligence) 5) ความสามารถด้านดนตรี (Musical Intelligence) 6) ความสามารถด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal Intelligence) 7) ความสามารถด้านการรู้จักตนเอง (Intrapersonal

Intelligence) 8) ด้านธรรมชาติวิทยา (Naturalist Intelligence) 9) ความฉลาดในการใคร่ครวญ (Existential

Intelligence) (Campbell & Campbell. 1999:8 citing Howard Gardner.1993)

แนวคิดและหลักการของทฤษฎีพหุปัญญานั้นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการนำไปประยุกต์ใช้กับระบบการศึกษา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาความสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และความสามารถด้านการรู้จักตนเอง

สรุปได้ว่า ทฤษฎีพหุปัญญาหรือ ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์เป็นทฤษฎีที่ช่วยให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่มีมิติทางสติปัญญาที่หลากหลาย ดังนั้นวิธีการสอนทักษะชีวิตนั้นจะต้องมีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายให้นักเรียนรู้จักจัดการกับอารมณ์ และการเข้าใจความรู้สึกของตนเอง รวมถึงการเข้าใจความรู้สึกของคนอื่นการสอนให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักคิดว่าจะทำอย่างไร (How to Think) ดีกว่าสอนให้เด็กวัยรุ่นนั้นคิดว่า คิดอะไร (What to Think) สิ่งเหล่านี้จะเป็นส่วนช่วยให้นักเรียนสามารถคิดแก้ปัญหา สร้างการตัดสินใจ และการจัดการอารมณ์ของตนเอง โดยผ่านกระบวนการของการมีส่วนร่วม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและวัยรุ่นเป็นอย่างมาก โดยดูได้จากรายละเอียดจากตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบการประยุกต์ทฤษฎีต่างๆ ที่ใช้สำหรับการพัฒนาทักษะชีวิต

การประยุกต์ทฤษฎีต่างๆ สำหรับการพัฒนาทักษะชีวิต (Implications of Theories for Developing Life Skills)	
1.ทฤษฎีพัฒนาการจิตสังคม (Psychosocial Development)	1. ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่สำคัญของโอกาสที่จะสร้างทักษะและพฤติกรรมทางบวกต่างๆ มีความสามารถที่จะคิดอย่างเป็นนามธรรมและความสามารถที่จะคิดแก้ปัญหาได้ดี 2. การพัฒนาทักษะและความสามารถต่างๆ เป็นวิธีทางหนึ่งที่จะช่วยให้วัยรุ่นมีพัฒนาการด้านต่างๆ ได้ดี
2.ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)	1.การสอนทักษะชีวิตจำเป็นที่จะต้องมีการเป็นขั้นตอนและเป็นธรรมชาติโดยให้เด็กและวัยรุ่นเรียนรู้พฤติกรรมจาก ตัวแบบ ด้วยการสังเกต การทำกับตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง

2. เด็กและวัยรุ่นจำเป็นต้องมีทักษะภายใน เช่น ทักษะการควบคุมตนเอง ทักษะการผ่อนคลายความเครียด ทักษะการบริหารตนเอง ทักษะการตัดสินใจ เป็นต้น ซึ่งทักษะเหล่านี้จะสามารถสนับสนุนให้เด็กและวัยรุ่นเกิดพฤติกรรมทางบวก

ตาราง 8 (ต่อ)

การประยุกต์ทฤษฎีต่างๆ สำหรับการพัฒนาทักษะชีวิต
(Implications of Theories for Developing Life Skills)

3. ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem Behavior Theory)	ค่านิยม ความเชื่อ เจตคติ การรับรู้ของเพื่อน ครอบครัว เกี่ยวกับพฤติกรรมนั้นๆ จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล
4. ทฤษฎีอิทธิพลทางสังคม (Social Influence Theory)	1. ความกดดันจากกลุ่มเพื่อและสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ สามารถป้องกันได้ก่อนเด็กและวัยรุ่นจะถูกกดดัน ดังนั้น การป้องกันจึงค่อนข้างสำคัญกว่าการแก้ไข 2. การสอนทักษะการต่อต้านเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่งที่จะช่วยลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหามากกว่าการให้ข้อมูลหรือผลลัพธ์ของพฤติกรรมนั้น
5. การตระหนักรู้การแก้ปัญหา (Cognitive Problem Solving)	1. การป้องกันปฐมภูมิสอนเกี่ยวกับทักษะความตระหนักในการแก้ปัญหาของบุคคลและการตัดสินใจทางสังคม 2. การสอนทักษะการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในช่วงเด็กและวัยรุ่นเป็นช่วงที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด
6. พหุปัญญา : ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ (Multiple Intelligence: Including Emotional Intelligence)	1. มนุษย์มีมิติทางสติปัญญาที่หลากหลาย ดังนั้นวิธีการสอนทักษะชีวิตนั้นๆ จะต้องมีการเรียนรู้ที่หลากหลาย 2. การจัดการอารมณ์ และการเข้าใจความรู้สึกของตนเอง รวมถึงการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น เป็นสิ่งสำคัญของพัฒนาการมนุษย์

3.7 ทักษะชีวิตกับการจัดการศึกษาคาทอลิก

การศึกษาคาทอลิก ซึ่งดำเนินมาตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน ยึดแนวปรัชญาของการศึกษา คือ ทำให้เด็กคิดเป็น มีความรับผิดชอบ เพราะถือว่าการศึกษเป็นส่วนประกอบของการแพร่ธรรมของ พระศาสนจักร ที่จะประกาศยืนยัน ความรัก ความเมตตาของพระเจ้าที่มีต่อมนุษย์ อบรมเลี้ยงดู ชี้นำ เยาวชน ชาย-หญิง ไปสู่ความดี สมบูรณ์พร้อมทั้งในแง่ของความเป็นมนุษย์ และการเป็นคริสตชน เพื่อ พระอาณาจักรสวรรค์ (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก. 2531:12, 33-34) โดยมีแนวคิดที่ว่า พระเจ้า ทรงมอบพันธกิจ (Mission) การอภิบาลในสถาบันการศึกษาให้กับเรา การศึกษาคาทอลิกมีปรัชญาและ นโยบายการศึกษาที่ต้องยึดพระคริสต์ เป็นศูนย์กลาง นำคำสั่งสอนของพระเยซูคริสต์เจ้าเป็นหลักการบริหารงาน และจัดกิจกรรม สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ช่วยให้เด็กและเยาวชนพัฒนาศักยภาพตามจิตตารมณ์ ของพระคริสต์ ดำเนินชีวิตของตนอย่างเป็นสุข ให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และนำประโยชน์แก่ สังคม เป้าหมาย ของการศึกษาคาทอลิก โรงเรียนจะต้องเคารพ และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด วิธีสอน แผนวิชาที่จะสอน โครงสร้าง เป็นต้น โดยผสมผสานวัฒนธรรมของมนุษย์เข้ากับสารแห่ง ความรอด โรงเรียนจะต้องช่วยนักเรียนแต่ละคนให้เข้าถึงศักยภาพของตนและเตรียมเขาให้พร้อมที่จะ รับผิดชอบในฐานะสมาชิกของสังคม โดยมีกรอบอ้างอิงคือ ค่านิยมของพระวรสาร เป็นแรงบันดาลใจ ในการดำเนินงานของโรงเรียน (สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก. 2531:53-54, 100-101)

มิเกล กาไรซาเบล (2539: 15) ได้สรุปเอกลักษณ์ของการศึกษาคาทอลิกไว้ดังนี้

1. เป้าหมายของการศึกษาคาทอลิก คือ การพัฒนาที่ครบครันของนักเรียน ทั้งในด้าน สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคม และร่างกาย
2. การสอนศาสนาและการสร้างเสริมมโนธรรม เป็นภารกิจหลักของการศึกษาคาทอลิก
3. นักเรียนพึงได้รับการอบรมให้เป็นสมาชิกที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และสามารถ เอาชนะการมองแต่ประโยชน์ส่วนตนในทุกรูปแบบ
4. โรงเรียนคาทอลิกเป็นกลุ่มสังคมที่ดำเนินชีวิตตามค่านิยมแห่งพระวรสาร ซึ่งได้แก่การร่วม แรงร่วมใจกัน มีความยุติธรรม และเป็นหนึ่งเดียวกับผู้นำพระศาสนจักร
5. ครูของโรงเรียนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาหล่อหลอมนักเรียน กล่าวโดยสรุป การจัดการศึกษาคาทอลิก มุ่งเน้นการพัฒนาที่ครบครันของนักเรียน ทั้งด้าน สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคมและร่างกาย เป็นสมาชิกที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ดำเนินชีวิตตาม ค่านิยมแห่งพระวรสารตามแบบอย่างพระคริสต์เจ้าคือรักและรับใช้

จากที่กล่าวมาการจัดการศึกษาคาทอลิก ยึดค่านิยมตามพระวรสารตามแบบอย่างพระคริสต์เจ้า จิตตารมณ์ของพระคริสต์เจ้าที่เน้น คือ “รัก (มาระโก 12: 31) และรับใช้ (ยอห์น 12: 15)” โดยแบบอย่าง พระคริสต์เจ้าเป็นผู้นำแบบรับใช้ (Servant) จุดมุ่งหมายหลักของผู้นำแบบนี้ คือ สนองความต้องการของผู้อื่น

ลอบ (Laub, 2003: 160-165) กล่าวว่า คุณลักษณะแบบรับใช้ประกอบด้วย 6 ด้าน การเห็นคุณค่าของผู้อื่น การพัฒนาผู้อื่น การสร้างสังคมชุมชน การแสดงออกทางคุณธรรม การส่งเสริมการเป็นผู้นำ การใช้ภาวะผู้นำร่วมกัน จะกล่าวได้ว่าปรากฏเด่นชัดอยู่ในปรัชญาการศึกษาคาทอลิกเยาวชนต้องได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ดำเนินชีวิตของตนอย่างมีความสุข และให้ความช่วยเหลือมนุษย์ ตามค่านิยมแห่งพระวรสาร ซึ่งค่านิยมแห่งพระวรสาร ตามแนวคิดของภราดาวิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์ (ม.ป.ป.: 7) อธิบายว่า ค่านิยมและความห่วงใยที่ปรากฏอยู่ในพระวรสารต้องมีปรากฏอย่างเด่นชัดในวิสัยทัศน์และพันธกิจ และให้การรับรู้ และมีปรากฏอยู่ทั่วไปในโครงสร้าง หลักสูตร และกระบวนการทำงาน นโยบายของสถานศึกษาคาทอลิกมีดังนี้ 1) ชุมชน (Community) 2) การรับใช้ (Service) 3) ความเชื่อ (Faith) 4) ความรัก (Love) 5) ความยุติธรรม (Justice) 6) การเปิดเผย/ไว้วางใจ (Openness/Trust) 7) ความนับถือ/ความเคารพศักดิ์ศรี (Reverence/Respect) 8) การให้อภัย (Forgiveness) 9) ความกรุณา (Compassion) 10) ความหวัง (Hope)

จากแนวคิดเหล่านี้สามารถสรุปเป็นตารางสังเคราะห์การจัดการศึกษาคาทอลิกกับคุณค่าพระวรสารได้ดังตาราง 9

ตาราง 9 เปรียบเทียบทักษะชีวิตกับค่านิยมพระวรสาร

ทักษะชีวิต	ค่านิยมพระวรสาร	
	Loub (2003)	วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์ (ม.ป.ป.)
ทักษะด้านสังคม (Social Skills) หมายถึงความสามารถต่างๆในการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้แก่ 1. ทักษะการติดต่อสื่อสาร 2. ทักษะการปฏิเสธและการเจรจาต่อรอง 3. ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม 4. ทักษะการให้ความร่วมมือ 5. ทักษะการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น	การเห็นคุณค่าของคน การพัฒนาผู้อื่น การสร้างสังคมชุมชน	ชุมชน การรับใช้ ความรัก ความนับถือ/ความเคารพศักดิ์ศรี การให้อภัย ความกรุณา
ทักษะด้านการคิด (Cognitive Skills) หมายถึงความสามารถในการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบความคิดได้แก่ 1. ทักษะการตัดสินใจ 2. ทักษะการแก้ปัญหา	การส่งเสริมความเป็นผู้นำ การใช้ภาวะผู้นำร่วมกัน	ความยุติธรรม

ทักษะด้านการเผชิญทางอารมณ์ (Emotional Coping Skills) หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ที่จะจัดการกับ อารมณ์ตนเองได้แก่ 1. ทักษะการจัดการความเครียด 2. ทักษะการเผชิญความโกรธ 3. ทักษะการควบคุมดูแลตนเอง	การแสดงออกทาง คุณธรรม	ความเชื่อ การเปิดเผยหัวใจ ความหวัง
--	--------------------------	--

สรุปจากตาราง 9 การเปรียบเทียบทักษะชีวิตกับคุณค่าพระวรสารมีความหมายที่เหมือนกัน ที่เน้นความรักต่อตนเองและรับใช้ผู้อื่น โดยผู้รับใช้นั้น จะต้องมีความรู้สึกที่อยู่ภายในของธรรมชาติในตัวบุคคล เกิดความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นก่อน เห็นคุณค่า และความสำคัญของการเป็นบุคคลของมนุษย์ทุกคน รับผิดชอบต่อความต้องการของกลุ่มมากกว่าความต้องการส่วนตัว ทำงานร่วมกัน แข่งขันและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจส่งเสริมความรู้สึกของการเป็นชุมชนเดียวกัน ให้มีความสำคัญกับพฤติกรรมตามหลักคุณธรรม และการเอาใจใส่ผู้อื่น

3.8 ทักษะชีวิตกับการจัดการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

การจัดการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มุ่งดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักการของท่านนักบุญหลุยส์ มารี กรีญอง เดอ มงฟอร์ต ดังนั้นการจัดการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ต้องมีเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ เป็นเข็มทิศในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ปรัชญาและนโยบาย ลักษณะเฉพาะของการจัดการศึกษามูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ แห่งการจัดการศึกษาของนักบุญหลุยส์ มารี กรีญอง เดอ มงฟอร์ต (คณะกรรมการการศึกษามูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. 2543: 32-33)

เป้าหมายการจัดการศึกษามูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เพื่อปลูกความสำนึกว่ามนุษย์และสิ่งสร้างทั้งมวลเป็นส่วนหนึ่งของพระสัจธรรมอันสูงส่ง ศักดิ์สิทธิ์และบริสุทธิ์ ความหมายของชีวิตมนุษย์อันจะพัฒนาศักยภาพแห่งปัจเจกชนในทุกมิติถึงขีดสุดอย่างสมบูรณ์ เพื่อให้สมาชิกรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีจุดเน้นคือ การมีอิสรภาพในการเติบโตจากภายใน การใฝ่รู้เรียนอย่างต่อเนื่อง รู้จักวิเคราะห์ และประเมินค่า พัฒนาหล่อหลอมจิตนาการ อารมณ์และความคิดสร้างสรรค์ ชำบซึ่งในวรรณกรรม สุนทรียภาพ การดนตรีและศิลปกรรมพัฒนาร่างกายและจิตใจด้วยกีฬา เสียสละแบ่งปันเพื่อความก้าวหน้าของหมู่คณะ รักษาคุณภาพในการดำเนินชีวิตเพื่อจะได้รู้จักทั้งรับและให้ รักและเคารพ

และรับใช้สังคม สำนึกในหน้าที่ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (คณะกรรมการการศึกษามูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. 2543: 32-33)

การจัดการการศึกษามูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ใช้กับทุกคน โดยไม่แบ่งชั้นวรรณะ เพราะถือว่าทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเสมอกันในการพัฒนาปัจเจกภาพของตน เปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลมุ่งพัฒนาได้สุดความสามารถของตน คือ เป็นหน้าที่อันดับแรกที่จะเปิดโอกาสให้กับผู้ด้อยโอกาส ผู้ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ และแบ่งปันความเชื่อ นอกจากนี้ยังเป็นถึงสิ่งจะต้องปลูกจิตสำนึกให้บุคลากรทุกคนให้ยึดหลักความยุติธรรม สันติธรรมและภราดรภาพ

ปรัชญาและนโยบายของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยเป็นแนวทางในการวางแผน นโยบายของสถานศึกษา มุ่งพัฒนาบุคลากรและสถานศึกษา โดยเน้นการส่งเสริมให้มีอิสรภาพภายใน และได้ใช้เสรีภาพในสังคมอย่างเหมาะสม ปลูกฝังให้ทุกคนเอื้ออาทรต่อกัน การเป็นผู้ให้อย่างจริงใจที่จะช่วยให้ทุกคนบรรลุจุดหมาย เดิมนั้นคุณภาพชีวิตได้เหมาะสมกับเหตุการณ์พัฒนาศักยภาพทุกมิติของบุคคลผู้สูงสุดของแต่ละคน มุ่งเน้นพัฒนาบุคลากร ให้สำนึกในคุณค่าแห่งการเสียสละ เน้นการช่วยเหลือคนยากจน สนับสนุนความยุติธรรมควบคู่ไปกับการเป็นเลิศทางวิชาการ มุ่งสร้างบรรยากาศให้บุคคลแบ่งปันกับตัวเอง พร้อมกับเผชิญสถานการณ์ทุกรูปแบบ มุ่งการทำงานอย่างจริงจังด้วยความอดทน การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสันติ (คณะกรรมการการศึกษามูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. 2543:32-33)

การจัดการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มุ่งแสวงหาความสำเร็จของนักเรียน โดยมีการบรรยายคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ (คณะกรรมการการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล. 2537: 60-67)

1. เปิดรับความเจริญเติบโต เป็นบุคคลที่บรรลุจุดหมายด้านกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และศาสนาในระดับที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อการเจริญเติบโตของตน ในฐานะเป็นบุคคลผู้หนึ่ง เรียนรู้ในการยอมรับตนเองทั้งในด้านความสามารถพิเศษ และขีดจำกัดของตนเอง มีความสำนึกถึงความรู้สึกต่างๆ ของตนเองมากขึ้น เผชิญกับการที่จะต้องจัดการกับอารมณ์ มีความเอาใจใส่ต่อชีวิต และสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติมากขึ้น มีความอ่อนน้อมถ่อมตนและมีใจกว้างต่อความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และมีความเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้อื่นมากขึ้น

2. มีความสามารถทางสติปัญญา โดยมีมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย แยกความสามารถทางสติปัญญา เป็นทักษะและเจตคติทั่วไป โดยมีความรู้สึกซึ่งในวิชาต่างๆ พัฒนาความเข้าใจของการใช้ทักษะอันชอบด้วยเหตุผลและการใช้ความคิดอย่างพินิจพิเคราะห์ พัฒนาความนึกคิดและแสดงออก ทั้งในด้านการเขียน และในด้านการพูด พัฒนาความอยากรู้อยากเห็นในการสำรวจ

ตรวจหาข้อคิดเห็นต่างๆ พัฒนาความสามารถในการนำความรู้และทักษะไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ได้

3. เป็นผู้มีศรัทธาในศาสนา นักเรียนควรจะได้รับความรู้หลักคำสอน และหลักปฏิบัติของศาสนาต่างๆ นอกจากนี้นักเรียนจะสามารถเลือกแนวทางขั้นพื้นฐานในการเข้าหาธรรมะสูงสุด และเพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์กับจารีตประเพณีทางศาสนากับชุมชน

4. รับภาระผูกพันที่จะกระทำแต่ความยุติธรรม โดยเมื่อจบการศึกษาจะต้องมีจิตสำนึกถึงความต้องการอันหลากหลายของชุมชนท้องถิ่นของตนและชุมชนทั่วไป

ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของมนุษย์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด สามารถรู้จากตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสภาพแวดล้อม และทางสังคม ประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะการจัดการกับชีวิตของตนเองและปัญหาทางสภาพแวดล้อม พัฒนาได้จนบรรลุจุดสูงสุดในชีวิต สมบูรณ์ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล (วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี. 2546: 1) สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาของคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ที่เขียนไว้ในเป้าหมายที่ว่า ความหมายของชีวิตมนุษย์อันจะพัฒนาศักยภาพแห่งปัจเจกชนในทุกมิติถึงขีดสุดอย่างสมบูรณ์ เป็นสมาชิกที่รับผิดชอบต่อสังคม (คณะกรรมการการศึกษามูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. 2543: 32-33) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ว่า เปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลมุ่งพัฒนาบุคลากร พัฒนาศักยภาพทุกมิติของบุคคลอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสันติ นอกจากนี้แล้วการจัดการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลยังเน้นนักเรียนให้มีทักษะชีวิต โดยระบุไว้ในคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ประกอบด้วย เปิดรับความเจริญเติบโต มีความสามารถทางสติปัญญา เป็นผู้มีศรัทธาในศาสนา รับภาระผูกพันที่จะกระทำแต่ความยุติธรรม คุณสมบัติที่กำหนดไว้อาจจะเหลื่อมล้ำกับประเภทอื่นได้ เพราะต่างมีปฏิกริยาเชิงผลขัดต่อกันและกัน (คณะกรรมการการศึกษามูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. 2537: 60-66) แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ได้มีการเน้นทักษะชีวิต โดยเน้นในรูปแบบของการวางแผนตั้งแต่ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ปรัชญาและนโยบาย และคุณสมบัติ ของนักเรียนที่จะสำเร็จการศึกษา โดยผู้วิจัยขอเปรียบเทียบแนวคิดของทักษะชีวิตขององค์กรอณามัยโลกกับแนวคิดของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ดังตาราง 10

ตาราง 10 ตารางเปรียบเทียบแนวคิดองค์กรอณามัยโลกกับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

แนวคิดองค์กรอณามัยโลก (1997)	แนวคิดมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
------------------------------	--

	(2537, 2543)
1. ทักษะการตัดสินใจ	ความคิดสร้างสรรค์
2. ทักษะการแก้ปัญหา	รู้จักคิดวิเคราะห์
3. ทักษะการคิดสร้างสรรค์	รู้จักประเมินค่า
4. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	
5. ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	การฝึกฝนด้านเทคโนโลยี
6. ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสันติ มีมนุษยสัมพันธ์

ตาราง 10 (ต่อ)

แนวคิดองค์กรอนามัยโลก (1997)	แนวคิดมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย (2537, 2543)
7. ทักษะตระหนักรู้ในตนเอง	ยอมรับในตนเอง
8. ทักษะเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา
9. ทักษะการจัดการเกี่ยวกับอารมณ์	มีความสำนึกถึงความรู้สึกต่างๆ เหนือกว่าการที่จะต้องจัดการกับอารมณ์
10. ทักษะการจัดการเกี่ยวกับความเครียด	มีอิสรภาพในการเติบโตจากภายใน

นอกจากการจัดการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลที่ให้ความสำคัญกับทักษะชีวิตแล้ว แผนยุทธศาสตร์ระยะ 6 ปี (2553-2558) ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญกับทักษะชีวิตโดยระบุไว้ในเป้าหมายหลักที่ 1 ที่ว่า นักเรียนของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีคุณภาพระดับสากล โดยมีเป้าหมายรอง ประกอบด้วย ความสามารถในการสื่อสารระดับสากล ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะชีวิต (มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. 2552: 34)

กล่าวโดยสรุป มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อเยาวชนให้เป็นบุคคลที่ครบทุกมิติ มิติด้านร่างกาย มิติสติปัญญา มิติอารมณ์ และมิติสังคม และการส่งเสริมทักษะชีวิต

การกำหนดทักษะชีวิต

จากการศึกษาสภาพปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยและสังเคราะห์องค์ประกอบย่อยเพื่อนำไปใช้ในการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา

1. ทักษะการตัดสินใจ (Decision Making Skills)

การตัดสินใจ (Decision) มาจากคำกริยาภาษาละตินที่มีความหมายว่า “ตัดทิ้ง (to Cut Off)” สัมพันธ์กับคำที่เกี่ยวกับการตัด อย่างเช่น “กรรไกร (Scissors)” และ “การผ่าตัด (Incision)”

สิ่งที่ “ตัดทิ้ง” เป็นการตัดสินใจ คือ กิจกรรมขั้นตอนของการคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของการชั่งใจระหว่างทางบวก (Pros) และทางลบ (Cons) (รัชนี เอนกพิระศักดิ์. 2551: 40)

ปณิศา จีระพรชัย (2553: 86) ได้อธิบายไว้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง การตกลงใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดจากแนวทางปฏิบัติหลายๆ แนวทาง โดยกระบวนการปฏิบัตินำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

องค์การอนามัยโลก (WHO. 1997: 2) ได้อธิบายไว้ว่า ทักษะการตัดสินใจ เป็นทักษะที่จะช่วยให้บุคคลมีการตัดสินใจในการกระทำต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ มีการประเมินทางเลือก และประเมินผลของการตัดสินใจเลือกทางเลือกนั้น

คลีฟ และคณะ (Couch; et al. 2000: 25) ได้อธิบายไว้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง เป็นการเลือกทางเลือกที่มีอยู่สองทางหรือมากกว่านั้น หรือเลือกจากความเป็นไปได้

แมทลิน (Matlin. 2002: 401) ได้อธิบายไว้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการที่ใช้ประเมินทางเลือกเพื่อเลือกทางเลือกในการปฏิบัติ ที่มีทางเลือกที่มีอยู่หลายๆ ทางเลือก

สกอตต์ (Scott. 2002: 39) ได้อธิบายไว้ว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการการเลือกจากทางเลือกหลายทางเลือกเพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์

สวอนส์เบิร์กและสวอนส์เบิร์ก (Swansburg; & Swansburg. 2002: 256) ได้อธิบายไว้ว่า การตัดสินใจหมายถึง การตัดสินใจเลือกทางเลือกจากหลายๆ ทางเลือก เป็นกระบวนการที่นำมาใช้โดยมีลำดับขั้นตอนตามระบบเพื่อการปรับตัว ให้เข้ากับสภาพแวดล้อม

รู และ ไบรอัล (Rue; & Byars. 2005: 65) ได้อธิบายไว้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกจากทางเลือกหลายๆ ทางเลือก

จอห์น (2551: 1) ได้อธิบายไว้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง เรื่องเกี่ยวกับการตกลงใจว่าจะทำอะไร ปกติแล้วเกี่ยวข้องกับทางเลือกต่างๆ

รอบบินส์ และ โคลเตอร์ (Robbins; & Coulter. 2009:137) ได้อธิบายไว้ว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการ ไม่ใช่การเลือกทางเลือกหลายๆ ทางเลือก

ฮัล (Hal. 2012:16) ได้อธิบายไว้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง การใช้ดุลยพินิจในการเลือกทางเลือก และทำตามทางเลือกนั้น การตัดสินใจ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ การตัดสินใจที่ดีและการตัดสินใจที่ไม่ดี

กล่าวโดยสรุป การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการประเมินทางเลือก ทำตามทางเลือกนั้น และประเมินผลของการตัดสินใจเลือกทางเลือก เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

กระบวนการตัดสินใจ

สมยศ นาวิการ (2545: 86-89) การตัดสินใจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น วิธีการประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

1. การระบุปัญหาและการพิจารณาสาเหตุของปัญหา

เมื่อระบุถึงปัญหาได้แล้ว ต้องวิเคราะห์และหาสาเหตุของปัญหา ถ้าหากว่าปัญหาไม่อธิบายไว้อย่างชัดเจนแล้ว การหาสาเหตุของปัญหาจะเป็นเรื่องที่ยากในการอธิบายปัญหา

2. การสร้างและการประเมินทางเลือก

การแก้ปัญหาขั้นตอนดังกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับการสร้างทางเลือกของการแก้ปัญหา การพิจารณาถึงข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือกและเลือกที่ดีที่สุดในตอนสุดท้าย การสร้างทางเลือกเป็นกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ แนวทางอย่างหนึ่งในการแสวงหาความคิดเห็นใหม่ๆ คือการรวบรวมความคิดเห็นจากบุคคลหลายคน ความคิดเห็นที่รวบรวมได้จากบุคคลที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน จะช่วยสามารถสร้างทางเลือกจากทัศนะต่างๆ ขึ้นมาได้ วิธีการอีกอย่างหนึ่งคือ “การระดมความคิด” การระดมความคิด คือ การคิดถึงทางเลือกให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้โดยปราศจากการประเมิน

3. การดำเนินการตัดสินใจ

ผลที่เกิดขึ้นสุดท้ายจากกระบวนการตัดสินใจคือการกระทำภายหลังจากการเลือกทางเลือก การตัดสินใจต้องถูกดำเนินการ และการติดตามผลต้องเกิดขึ้นเพื่อความแน่ใจว่าจะไม่มีผลลัพธ์ที่ไม่ได้คาดหมายไว้เกิดขึ้นจากทางเลือกที่ได้ดำเนินการไป การตัดสินใจบางอย่าง คุณภาพมีความสำคัญมากกว่าการยอมรับ การตัดสินใจที่ต้องใช้ความชำนาญด้านเทคนิคสูงมาก เช่น การเลือกช่างกลึงเหล็กในการก่อสร้างอาคารสูงๆ ที่ต้องใช้ความรู้ การตัดสินใจอย่างอื่น การยอมรับอาจมีความสำคัญมากกว่าคุณภาพการตัดสินใจ เช่น ถ้าหากว่า ต้องการเสมียนสองคนทำงานล่วงเวลาในวันอาทิตย์แล้ว ไม่ต้องสนใจเลยว่าเสมียนคนไหนจะทำงานในวันอาทิตย์ เสมียนทุกคนทำงานได้ การตัดสินใจมีความสำคัญต่อเสมียน อย่างไรก็ตามในการตัดสินใจส่วนใหญ่ทั้ง

คุณภาพและการยอมรับมีความสำคัญ ต้องมีความแน่ใจว่าการตัดสินใจมีคุณภาพสูงและถูก
ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

ณัฐยา สันตะการผล (2550: 22-25) ได้อธิบายไว้ว่า กระบวนการตัดสินใจ ประกอบด้วย
5 ขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนความสำเร็จ
2. การกำหนดกรอบของประเด็นปัญหาอย่างเหมาะสม
3. การสร้างทางเลือก
4. การประเมินทางเลือก
5. การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

อุษณีย์ ลลิตผสวน (2551: 42) แบ่งขั้นตอนการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลที่เน้นถึงขั้นตอนการ
ประเมินผลการตัดสินใจ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุปัญหา โดยการหาสาเหตุของปัญหาว่าเนื่องจากสาเหตุใด

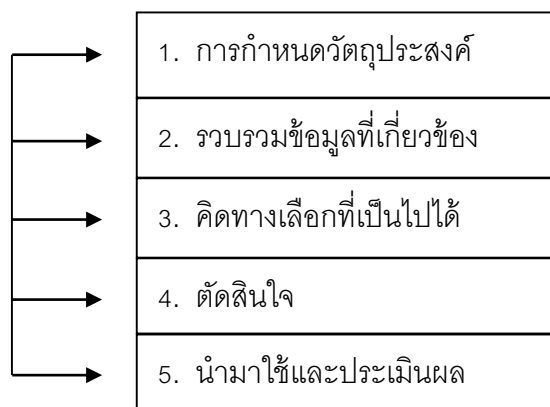
ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกของปัญหา เพื่อเป็นฐานของการตัดสินใจ โดย
ต้องพยายามรวบรวมข้อมูลให้มากที่สุด เพราะเป็นข้อมูลที่มีมากพอจะทำให้สามารถเห็นแนวทางได้
หลายทาง

ขั้นตอนที่ 3 พิจารณาและตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดในสถานการณ์นั้นๆ โดยพิจารณา
ถึงทางเลือกที่ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ตัดสินใจสูงสุด แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงผลกระทบที่จะเกิดกับผู้อื่น
ว่าไม่ทำให้ใครเกิดความเสียหาย

ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติตามทางเลือกที่เลือก

ขั้นตอนที่ 5 ติดตามประเมินผลจากการปฏิบัติ เพื่อเก็บไว้เป็นข้อมูลในครั้งต่อไป

จอห์น (John. 2551: 27) ได้อธิบายไว้ว่า การตัดสินใจ มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ภาพประกอบ 13 ขั้นตอนการตัดสินใจ

ที่มา: จอห์น (John, Adair). (2551). แปลจาก *Decision Making & Problem Solving Strategies*. โดย รัชณี เอนกพิระศักดิ์. (2551). กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊คส์. หน้า 27.

รู และ ไบรอัล (Rue; & Byars.2005: 65;citing Herbert Simon) ได้อธิบายไว้ว่า ขั้นตอนการตัดสินใจประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การใช้สติปัญญา (Intelligence) คือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่ต้องการสำหรับการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) เป็นขั้นตอนของการเลือก พัฒนาและวิเคราะห์ความเป็นไปได้สำหรับการนำไปปฏิบัติ

ขั้นที่ 3 การเลือกทางเลือก (Choice) เป็นขั้นตอนของการเลือกทางเลือกสำหรับการดำเนินการ

คัลฟ์ และคณะ (Couch; et al. 2000: 27)ได้อธิบายไว้ว่า กระบวนการตัดสินใจ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา (Define the Problem)

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบความเป็นไปได้และผลกระทบของทางเลือก (Examine the Possible Choices and the Consequences of Each Choice)

ขั้นที่ 3 เลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (Select the Best Choice)

ขั้นที่ 4 ปฏิบัติตามการตัดสินใจ (Act on Your Decision)

ขั้นที่ 5 ประเมินผลการตัดสินใจ (Evaluate Your Decision)

สวอนส์เบิร์กและสวอนส์เบิร์ก (Swansburg; & Swansburg. 2002: 257-260) ได้อธิบายไว้ว่า กระบวนการตัดสินใจประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (Establish Goals and Objectives)

ขั้นที่ 2 ระบุและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และเลือกทางเลือกสำหรับการลงมือปฏิบัติ (Identify and Prioritize Problems and Select One for Doing)

ขั้นที่ 3 พัฒนาทางเลือก (Develop Plausible Solutions)

ขั้นที่ 4 ประเมินทางเลือกสำหรับการแก้ปัญหา (Evaluate Potential of Each Solution for Solving Problem)

ขั้นที่ 5 เลือกทางเลือกที่ดีที่สุด และทำแผนปฏิบัติการ (Select Most Promising Solution and Make a Plan for Implementing it)

ขั้นที่ 6 การนำแผนไปปฏิบัติ (Implement Solution)

ขั้นที่ 7 ติดตามผล (Follow Up)

โรบบินส์ และ โคลเตอร์ (Robbins; & Coulter. 2009:137) ได้อธิบายไว้ว่า กระบวนการตัดสินใจประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา (Identification of a Problem)

ขั้นที่ 2 แยกแยะปัญหาเพื่อการตัดสินใจ (Identification of Decision Criteria)

ขั้นที่ 3 เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา (Allocation of Weights to Criteria)

ขั้นที่ 4 หาทางเลือก (Development of Alternatives)

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ทางเลือก (Analysis of Alternative)

ขั้นที่ 6 เลือกทางเลือก (Selection of an Alternative)

ขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามทางเลือก (Implementation of the Alternative)

ขั้นที่ 8 การประเมินผลการตัดสินใจ (Evaluation of Decision Effectiveness)

ฮัล (Hal. 2012: 20) ได้อธิบายไว้ว่า ขั้นตอนการตัดสินใจประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การเตรียมการตัดสินใจ (Decision Preparation) หมายถึง

- การรวบรวมข้อมูล (Decision Statement) เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ เพื่อกำหนดทางเลือก

- กำหนดกรอบของการตัดสินใจ (Decision Type) เป็นการตัดสินใจที่มุ่งมั่นเพื่อให้แน่ใจว่าเลือกทางเลือกที่สามารถแก้ปัญหาและการนำไปปฏิบัติที่ดีที่สุด

- เลือกทางเลือกแก้ไขปัญหา (Decision Solution) เป็นการเลือกทางเลือกเพื่อนำไปปฏิบัติ โดยพิจารณาจากขอบเขต และข้อจำกัด ข้อกฎหมาย จริยธรรม ผู้สนับสนุนลักษณะของบุคคล ประสพการณ์ในอดีต ค่านิยม โอกาสและความเสี่ยง

ขั้นที่ 2 การตัดสินใจ (Deciding) เป็น การตัดสินใจทางเลือกที่ดีที่สุด บนพื้นฐานของกรอบของการแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กฎหมาย ความจริง และความเป็นไปได้

จากแนวคิดเหล่านี้ สามารถสรุปเป็นตารางสังเคราะห์ กระบวนการการตัดสินใจ ได้ดังตาราง 11

ตาราง 11 การสังเคราะห์กระบวนการการตัดสินใจ

องค์ประกอบย่อย ของกระบวนการตัดสินใจ	Couch; et al. (2000)	Swansburg; & Swansburg (2002)	Rue; & Byars. (2005)	Robbins; & Coulter (2009)	Hai (2012)	สมยศ นาวิการ (2545)	ณัฐยา สันตะการผล (2550)	รัชนิ เอ็นกพีระศักดิ์ (2551)	อุษณีย์ ดิลิตผลงาน (2551)	รวม
1.การตั้งเป้าหมายและ วัตถุประสงค์		✓						✓		2
2. วิเคราะห์			✓				✓	✓		3
3. ระบุปัญหา	✓	✓		✓		✓	✓		✓	6
4.แยกแยะปัญหา				✓						1
5.ตรวจสอบความเป็นไป ได้และผลกระทบของ ทางเลือก	✓		✓	✓		✓			✓	5
6.พัฒนาทางเลือก		✓		✓			✓	✓		4

7.ประเมินทางเลือก		✓		✓			✓			3
8.เลือกทางเลือกที่ดีที่สุด	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
9.ปฏิบัติตามการตัดสินใจ	✓	✓		✓	✓				✓	5
10.ประเมินผลการตัดสินใจ	✓	✓		✓				✓	✓	5

จากตาราง 11 พบว่า นักวิชาการได้ให้อธิบายถึงองค์ประกอบย่อยของกระบวนการตัดสินใจแล้วนำองค์ประกอบย่อยที่มีความถี่สูงสุดและมีปริมาณความถี่ห่างจากความถี่องค์ประกอบย่อยอื่นๆ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ที่สำคัญคือขั้นตอนที่ 1 ระบุนโยบาย ขั้นตอนที่ 2 หาทางเลือก ขั้นตอนที่ 3 เลือกทางเลือก ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติตามทางเลือก ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลทางเลือก

ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skills)

ในการวิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหา คำว่า “ความเข้าใจ” ในการสร้างปัญหา (Matlin.2002: 262 ;citing Greeno.1991) ได้อธิบายไว้ว่า ต้องเข้าใจ 3 อย่าง คือ 1) การเชื่อมโยงกัน (Coherence) 2) ความเหมือนกัน (Correspondence) เป็นการที่เหมือนกันระหว่าง สิ่งภายในและส่วนประกอบ 3) ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับภูมิหลัง (Relationship to background knowledge)

สิทธิมา สุทธิศักดิ์ (2549: 12) ได้อธิบายไว้ว่า การแก้ปัญหา หมายถึง เป็นรูปแบบของการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยความคิด โดยใช้ประสบการณ์เดิมที่ได้จากการเรียนรู้ จากการถูกอบรมสั่งสอน และจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง มาแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

อดิศักดิ์ สิงห์สีโว (2549: 51) ได้อธิบายไว้ว่า การแก้ปัญหา หมายถึง การค้นหาคำตอบของปัญหาโดยการใช้ความรู้ ทักษะและความเข้าใจที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ เพื่อให้ได้มาซึ่งทางออกของปัญหาและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

องค์การอนามัยโลก (WHO. 1997: 2) ได้อธิบายไว้ว่า ทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง ทักษะที่จะช่วยให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่ทำให้เกิดภาวะตึงเครียด ทางร่างกายหรือจิตใจของเขาได้

คัลฟ์ และคณะ (Couch; et al. 2000: 27)ได้อธิบายไว้ว่า การแก้ปัญหา หมายถึง การที่มีการตัดสินใจที่ดี และต้องเข้าใจปัญหาอย่างชัดเจน

แมทลิน (Matlin.2002:361) ได้อธิบายไว้ว่า การแก้ปัญหา หมายถึง กระบวนการที่ใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งทางออกของปัญหาในชีวิตประจำวัน

สกอตต์ (Scott.2002:2) ได้อธิบายไว้ว่า การแก้ปัญหา หมายถึง การตรวจสอบว่าทำไมคนบางคนหรือบางสิ่งบางอย่างไม่เป็นไปอย่างที่คาดหวังไว้

สวอนส์เบิร์กและสวอนส์เบิร์ก (Swansburg; & Swansburg. 2002: 263) ได้อธิบายไว้ว่า การแก้ปัญหาเป็นการตัดสินใจที่ระบุถึงปัญหา แต่การแก้ปัญหาก็จะเกี่ยวกับการตัดสินใจในหลายๆ ครั้ง
 รู และ ไบรล (Rue; & Byars. 2005: 65) ได้อธิบายไว้ว่า การแก้ปัญหา หมายถึง กระบวนการของแนวทางที่เหมาะสม หรือ การกระทำที่จำเป็นเพื่อแก้ไข้ปัญหา

จอห์น(John. 2551: 1) ได้อธิบายไว้ว่า การแก้ปัญหามีจุดประสงค์โดยมากคือ การหาทางออก การตอบคำถาม หรือการหาข้อสรุป

วาตานาเบะ (Watanabe.2010: 33) ได้อธิบายไว้ว่า การแก้ปัญหาไม่ใช่ความสามารถที่บางคนมีและบางคนไม่มี แต่เป็น “นิสัย” เมื่อพัฒนาทักษะที่เหมาะสม และปรับใช้ทัศนคติที่ถูกต้องแล้ว คนๆ นั้นก็จะสามารถแก้ปัญหาได้

ไอซาคเซน และคณะ (Isaksen; et al. 2011: 18-19) ได้อธิบายไว้ว่า การแก้ปัญหา หมายถึง วิธีการที่จะตอบคำถามที่พบหรือตอบสนองสถานการณ์ที่ท้าทาย นำเสนอโอกาสหรือความกังวล เป็นการปิดช่องว่างระหว่างสิ่งที่มีกับสิ่งที่ต้องการ การค้นหาคำตอบอยู่บนพื้นฐานของความเชี่ยวชาญและความรู้

กล่าวโดยสรุป ทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการด้านความคิด โดยใช้กระบวนการที่เหมาะสมในการหาทางออกของปัญหา และบรรลุผลตามที่ต้องการ

ขั้นตอนการแก้ปัญหา

องค์การอนามัยโลก ได้อธิบายไว้ว่า ขั้นตอนการแก้ปัญหามี 4 ขั้นตอน (WHO. 1997: 3) ดังนี้

1. ระบุปัญหา
2. หาทางเลือกในการปัญหา
3. ชั่งน้ำหนักข้อดี และข้อไม่ดี
4. เลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม

แมทลิน (Matlin.2002: 363-368) ได้อธิบายไว้ว่า ขั้นตอนการแก้ปัญหาประกอบด้วย 2 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 ให้ความสนใจกับข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Paying Attention to Important Information) หมายถึง เพื่อทำความเข้าใจกับปัญหา จะต้องตัดสินใจว่า ข้อมูลที่เกี่ยวข้องมากที่สุดเพื่อแก้ปัญหา เป็นกระบวนการทางการคิดอยู่บนพื้นฐานของกิจกรรมทางความคิด ประกอบด้วย ความตั้งใจ ความจำ และการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 ตัดสินใจเลือกทางเลือกแก้ปัญหา (Decide how to Represent the From) หมายถึงหาทางเลือกที่ดีที่สุดเพื่อแก้ปัญหา การแก้ปัญหาจำเป็นต้องมีข้อมูลที่จำเป็นในการแก้ปัญหา วิธีการที่แก้ปัญหาได้ดีที่สุด ประกอบด้วย

2.1 ใช้สัญลักษณ์ (Symbols)

2.2 การฝึกอบรม (Matrices)

2.3 ใช้แผนภาพ (Diagrams)

2.4 ใช้ภาพวาด (Visual Images)

สกอตต์ (Scott.2002: 169-173) ได้อธิบายไว้ว่า การแก้ปัญหามีขั้นตอนดังนี้

1. ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น (Recongizing the Problem)
2. อธิบายปัญหาที่เกิดขึ้น (Deseribing the Problem)
3. ระบุสาเหตุของปัญหา (Determining Causes of the Problem)
4. ตรวจสอบสาเหตุ (ทดลอง) และขจัดปัญหา (Verifying the Cause “Testing” and Eliminating the Problem)

นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงรูปแบบของการตัดสินใจ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบคือ 1) การแก้ปัญหาแบบนักสำรวจ (Explorer Style) หมายถึง การแสวงหารูปแบบใหม่ๆ ทำในสิ่งที่ยังไม่มี และสนใจสิ่งที่เป็นไปได้ ชอบความท้าทายใหม่ๆ อยู่ในสถานการณ์นั้นๆ และปรับปรุงแผนงานในขณะที่สถานการณ์ดีขึ้น 2) การแก้ปัญหาแบบนักพัฒนา (Developer Style) หมายถึง การนึกถึงองค์ประกอบพื้นฐาน การผสมผสาน หรือความคิดเห็นในงานหรือสถานการณ์และองค์กร สังเคราะห์ สนับสนุน กลั่นกรองปรับปรุงให้สมบูรณ์มากขึ้น ทำตามหน้าที่ ใช้เงื่อนไขในการสร้างผลลัพธ์ นอกจากนี้ยังพูดถึงการประเมินผลแบ่งออกเป็น การประเมินผลสำหรับการทำงานภายนอก (Externally Style) คือการประเมินผลกับคนอื่นในทุกกระบวนการ และการประเมินผลภายใน (Internal Style) คือการคิดและการทำงานคนเดียวก่อนที่จะแบ่งปันความคิดกับคนอื่น แนวทางในการตัดสินใจ ประกอบด้วย แนวทางการตัดสินใจเน้นคน (Person Style) โดยนึกถึงผลกระทบทางเลือกการตัดสินใจ โดยยึดความรู้สึกของคน สนับสนุนความเป็นหนึ่งเดียวและความสัมพันธ์เชิงบวก แนวทางการตัดสินใจ เน้นงาน (Task Focus) หมายถึง นึกถึงทางเลือกเป็นอันดับแรก และการตัดสินใจ ที่เป็นเหตุเป็นผล ชอบการตัดสินใจที่ไม่นึกถึงบุคคล และอยู่บนพื้นฐานของข้อสรุปที่มีเหตุผล

สวอนส์เบิร์กและสวอนส์เบิร์ก (Swansburg; &. Swansburg. 2002: 263-264) ได้อธิบายถึงกระบวนการแก้ปัญหา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมินและการวิเคราะห์ (Assess and Analyze)
2. การวางแผน (Plan)

3. การนำแผนไปปฏิบัติ (Implement)

4. การประเมินผล (Evaluate)

วาทานาเบะ (Watanabe. 2010: 33) ได้อธิบายไว้ว่า การแก้ปัญหาคือกระบวนการที่สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ขั้นตอนคือ

1. เข้าใจสถานการณ์
2. ระบุสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา
3. สร้างแผนการปฏิบัติที่มีประสิทธิผล
4. ลงมือทำและปรับเปลี่ยนแนวทางจนสามารถแก้ปัญหาได้

การแก้ปัญหาต้องรู้ก่อนว่ามีปัญหาเกิดขึ้น การระบุถึงต้นตอของปัญหาเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ต้องคิดหาวิธีการแก้ปัญหานั้นลงมือปฏิบัติจริงเพื่อแก้ปัญหา การแก้ปัญหาเป็นส่วนผสมระหว่าง การคิดกับการปฏิบัติ

ไอซาคเซน และคณะ (Isaksen; et al. 2011: 20) ได้อธิบายไว้ว่า มีหลายวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหาประกอบด้วย

1. ตรวจสอบจากเอกสาร ซึ่งมีวิธีการแก้ปัญหาและใช้วิธีการนั้นในการแก้ปัญหา
2. ใช้วิธีที่มีอยู่ก่อนหน้านี้ในการแก้ปัญหา
3. ใช้ที่ปรึกษา
4. มอบหมายงาน
5. ลงมือ ถ้ารู้ว่าจะต้องทำอะไรเพียงแต่คาดการณ์ล่วงหน้าและหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะเป็นปัญหา
6. ทำการวิจัย
7. ตั้งคณะกรรมการ
8. อ่านคู่มือ
9. ใช้กลไกที่มีอยู่

การใช้แนวคิดที่กล่าวมานี้อย่างมีประสิทธิภาพในหลายๆ สถานการณ์ อย่างไรก็ตามบางที่ ต้องการความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา

จากแนวคิดเหล่านี้ สามารถสรุปเป็นตารางสังเคราะห์ กระบวนการการแก้ปัญหาได้ดังตาราง 12

ตาราง 12 การสังเคราะห์กระบวนการการแก้ปัญหา

องค์ประกอบย่อย กระบวนการการแก้ปัญหา	WHO (1997)	Matlin.(2002)	Scott.(2002)	Swansburg ; &Swansburg (2002)	Watanabe. (2010)	Isaksen; et al. (2011)	รวม
1.ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น			✓		✓	✓	3
2.อธิบายปัญหาที่เกิดขึ้น			✓				1
3.ระบุปัญหา	✓		✓		✓		3
4.การประเมินและการวิเคราะห์				✓			1
5.ให้ความสนใจกับข้อมูลที่เกี่ยวข้อง		✓					1
6.พัฒนาทางเลือก	✓					✓	2
7.ประเมินทางเลือก	✓						1
8.การวางแผน				✓	✓	✓	3
9.เลือกทางเลือกที่เหมาะสม	✓	✓				✓	3

10.ตรวจสอบสาเหตุ และขจัดปัญหา			✓				1
11.การนำแผนไปปฏิบัติ				✓	✓	✓	3
12.การประเมินผล				✓			1

จากตาราง 12 พบว่า นักวิชาการได้ให้อธิบายถึงองค์ประกอบย่อยของกระบวนการการแก้ปัญหาแล้วนำองค์ประกอบย่อยที่มีความถี่สูงสุดและมีปริมาณความถี่ห่างจากความถี่องค์ประกอบย่อยอื่นๆ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ขั้นตอนที่ 1 ระบุปัญหาขั้นตอนที่ 2 กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา ขั้นตอนที่ 3 ตัดสินใจทางเลือกการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด และขั้นตอนที่ 4 ลงมือทำและประเมินผล

3.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต

ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต ปรากฏในงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ธมลวรรณ เหล่าวิทยานุรักษ์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางสังคม ทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย และพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของวัยรุ่น ในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาสิ่งแวดล้อมทางสังคมทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย และพฤติกรรมเสริมสร้างของวัยรุ่น 2) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยของวัยรุ่นที่ได้รับสิ่งแวดล้อมทางสังคมต่างกัน 3) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของวัยรุ่นที่ได้รับสิ่งแวดล้อมทางสังคมแตกต่างกันและ 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 โรงเรียนได้แก่ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามวัดสิ่งแวดล้อมทางสังคม แบบสอบถามวัดทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย และแบบวัดพฤติกรรมเสริมสร้างทางสังคม ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับสิ่งแวดล้อมทาง

สังคมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ.05 และทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นภาพร จันทวรรณ (2545: 42-44) ได้ศึกษาการกิจกรรมทักษะชีวิต เพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองในการป้องกันการติดยาบ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเวียงแก้ว จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อการศึกษาผลการใช้กิจกรรมทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองในการป้องกันการติดยาบ้า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 15 คน ที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต จำนวน 8 กิจกรรม เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนมีระดับคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองในด้านครอบครัว ด้านโรงเรียน และด้านเพื่อนก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 แต่มีระดับ การเห็นคุณค่าในตนเองต่อการป้องกันการติดยาบ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมธาวี อุดมธรรมมานภาพและคณะ (2545: 60) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาตนด้านความฉลาดทางอารมณ์ (ดี เก่ง สุข) ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิตด้วยโปรแกรมการฝึกทางจิตวิทยา ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนศึกษาที่เข้าร่วมการเรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาตนด้านความฉลาดทางอารมณ์ (ดี เก่ง สุข) ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิตด้วยโปรแกรมการฝึกทางจิตวิทยา มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมการเรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาตนด้านความฉลาดทางอารมณ์ (ดี เก่ง สุข) ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิตด้วยโปรแกรมการฝึกทางจิตวิทยาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้ง 9 ด้านได้แก่ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง การเห็นใจผู้อื่น ความรับผิดชอบ การรู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง การตัดสินใจและแก้ปัญหา การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต การมีความสงบทางใจ 2) หลังการฝึกนักศึกษาที่เข้าร่วมการเรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาตนด้านความฉลาดทางอารมณ์ (ดี เก่ง สุข) ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิตด้วยโปรแกรมการฝึกจิตวิทยา มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นกว่าก่อนการฝึกเรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาตนด้านความฉลาดทางอารมณ์ (ดี เก่ง สุข) ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิตด้วยโปรแกรมการฝึกทางจิตวิทยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 9 ด้านได้แก่ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง การเห็นในผู้อื่น ความรับผิดชอบ การรู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง การตัดสินใจและแก้ปัญหา การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต การมีความสงบทางใจ

บุษบา ญาณสมเด็จ (2546: 64-65) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของการใช้โปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อป้องกันการใช้ยาบ้า โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมสร้างเสริมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการใช้ยาเสพติดซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนหอพระ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 156 คนแบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 78 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ จำนวน 78 คน นักเรียนในกลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิต ตามแนวคิดขององค์รอนามัยโลก โดยมีการใช้กิจกรรมร่วมกับการเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วม การใช้สถานการณ์จำลอง การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปรายกลุ่มใหญ่ การอภิปรายกลุ่มย่อย การระดมสมอง ทั้งนี้เพื่อเปลี่ยนแปลงสัมพันธภาพและการสื่อสารในครอบครัว ความรู้เรื่องยาเสพติด และการเห็นคุณค่าในตนเอง ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนมีสัมพันธภาพและการสื่อสารในครอบครัว ความรู้เรื่องยาและสารเสพติด และการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นหลังได้รับการฝึกอบรม

ราณี วงศ์คำเดช (2549: 107-109) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตกับแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า 1) เมื่อเปรียบเทียบภายในกลุ่มพบว่า กลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตและพฤติกรรมดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติว่าการทดลองเกือบทุกด้าน มีเฉพาะทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาและการมีพฤติกรรมที่ส่งเสริมการดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่พบความแตกต่างทางสถิติ เมื่อนำคูที่แตกต่างกันมาทดสอบทางสถิติพบว่า ระหว่างก่อนและหลังการทดลองและระหว่างก่อนและระยะติดตามผล ส่วนใหญ่แตกต่างทางสถิติเกือบทุกด้าน แต่ระหว่างหลังทดลองและระยะติดตาม ไม่พบความแตกต่างทางสถิติในทุกๆ ด้าน 2) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มในระยะก่อนหลังและระยะติดตามผลพบว่าส่วนใหญ่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีเฉพาะองค์ประกอบด้านความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ที่ไม่พบความแตกต่างทางสถิติ แต่เมื่อดูผลกระทบของตัวแปรหลักด้านพฤติกรรมป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ของทั้งสองกลุ่มพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า สถานการณ์การดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชนช่วงปีใหม่ลดลงจนเห็นได้ชัด นักเรียนมีการปฏิเสธอย่างได้ผล หลีกเลี่ยงการดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น และแนะนำเพื่อน ครอบครัวไม่ให้ดื่มแอลกอฮอล์ ส่งผลต่อการลดอุบัติเหตุและการทะเลาะวิวาทในชุมชนได้ โดยเฉพาะผู้นำชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนและครอบครัวดูแลเอาใจใส่พฤติกรรมเด็กมากขึ้น

สมจิตร สุใจยา (2549: 128) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตแบบมีส่วนร่วม เรื่อง สุขอนามัยส่วนบุคคลเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะชีวิตแบบมีส่วนร่วม เรื่อง สุขอนามัยส่วนบุคคลเพื่อส่งเสริมพฤติกรรม สุขภาพของนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีพัฒนาการทางการเรียนเรื่องสุขอนามัยส่วนบุคคลด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติหลังใช้ชุดกิจกรรม

การเรียนรู้ทักษะชีวิตแบบมีส่วนร่วมสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตแบบมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .01

ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ (2550: 153-154) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ทดสอบสถานวัยหนุ่มกลาง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมี 4 องค์ประกอบคือ ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ ขั้นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความตระหนักในตน ขั้นการจัดประสบการณ์ใหม่ ขั้นการสร้างโครงสร้างความรู้ในตน ขั้นการทดลองปฏิบัติ และขั้นการประยุกต์ใช้

เจตนิพิฐ สมมาตย์ (2550: 113-115) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการสร้างเสริมทักษะชีวิตนวมกับกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม พบว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 8.11 กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ร้อยละ 7.23 ภายหลังการทดลอง เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างภายในกลุ่มพบว่า ในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แต่ในกลุ่มเปรียบเทียบไม่พบความแตกต่างทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มพบว่า ภายหลังการทดลองและระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 2) ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา พบว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 61.11 กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ร้อยละ 37.14 ภายหลังการทดลอง เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างภายในกลุ่มพบว่า ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แต่ในกลุ่มเปรียบเทียบไม่พบความแตกต่างทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มพบว่า ภายหลังการทดลองและระยะติดตามผลกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ทศพร สุวรรณภักษ์ (2550: 101-108) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ การตัดสินใจ และแก้ปัญหา และความตระหนักในตนเองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในด้านความคิดเห็นของนักเรียนพบว่า นักเรียนชอบการจัดกิจกรรม มี

ความรู้สึกที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อที่ใช้ประกอบการสอนเป็นสื่อที่อยู่ในชีวิตประจำวันทำให้เข้าใจได้ง่าย การประเมินผลโดยใช้แบบวัดและใบงานเหมาะสม ไม่ยากเกินวัยของนักเรียน นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนแสดงพฤติกรรมในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ดังนี้ 1) ขั้นประสบการณ์ นักเรียนสนใจในการตอบคำถามและนำเสนอประสบการณ์ของตนเอง 2) ขั้นการสะท้อนความคิด และอภิปรายนักเรียนให้ความสนใจและร่วมมืออภิปรายแสดงความคิดเห็น 3) ขั้นเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด นักเรียนระดมความคิดจนนำไปสู่ข้อสรุปได้และ 4) ขั้นการทดลองหรือประยุกต์แนวคิด นักเรียนให้ความสนใจในการทำใบงานและทำงานได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่

สกล วรเจริญศรี (2550: 193-200) ได้ศึกษาทักษะชีวิต และการสร้างโมเดลกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิตและสร้างโมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบเชิงยืนยันของทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบทักษะด้านสังคม องค์ประกอบด้านความคิด และองค์ประกอบทักษะด้านการเผชิญทางอารมณ์ โมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเริ่มต้น ขั้นดำเนินการ และขั้นยุติการฝึกอบรม

ดวงละพา กุดนอก (2551: 92-95) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนากิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียน ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาค่ายเยาวชนตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มี 3 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์เชิงรุก ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ดังนี้ 1) การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) การดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งในโรงเรียนและชุมชน 3) การอบรมและการศึกษาดูงาน 4) สร้างเครือข่ายแกนนำเยาวชนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต และ 5) การพัฒนานักเรียนครอบครัว โรงเรียน หมู่บ้านต้นแบบ เพื่อเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเอง ยุทธศาสตร์การพลิกฟื้น ประกอบด้วย 2 กิจกรรม ดังนี้ 1) พัฒนากิจกรรมค่ายเยาวชน 2) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมวันแม่และวันสำคัญต่างๆ ในกลุ่มเยาวชน และยุทธศาสตร์การป้องกันตัวประกอบด้วย 2 กิจกรรม ดังนี้ 1) ส่งเสริมแผนงานพัฒนาค่ายเยาวชน เข้าสู่แผนงานองค์การบริหารส่วนตำบลและ 2) พัฒนาการประเมินและสรุปผลการดำเนินงานให้เป็นรูปธรรม

ปณิชา จีรพรชัย (2552: 262-265) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมทักษะการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมทักษะการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาด้วยการดำเนินการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า ผลการพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมทักษะการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเองสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พบว่า 1) แผนการสอน

สร้างเสริมทักษะการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเองมีประสิทธิภาพ 2) แบบประเมินทักษะการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเองฉบับก่อนการทดลองค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9303 ฉบับหลักการทดลองค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8192 และค่าความเชื่อมั่นของความเป็นคู่ขนานเท่ากับ .638

3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้โปรแกรมสร้างเสริมทักษะการตัดสินใจ ในการดำเนินชีวิตด้วยตนเองของนักเรียนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9322 ประสิทธิภาพของโปรแกรมสร้างเสริมทักษะการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเองสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา คือ

1) ทักษะการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเองของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลังการใช้โปรแกรมสร้างเสริมทักษะการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเองครั้งที่ 1 อยู่ในระดับสูง

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความพึงพอใจต่อการใช้โปรแกรมสร้างเสริมทักษะการ

ตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลังการใช้โปรแกรมสร้างเสริมทักษะการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเองอยู่ในระดับมาก โปรแกรมสร้างเสริมทักษะการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้ เนื่องจาก

1) ทักษะการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเองของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลังการใช้โปรแกรมสร้างเสริมทักษะการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเองครั้งที่ 2 อยู่ในระดับสูง

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความพึงพอใจต่อการใช้โปรแกรมสร้างเสริมทักษะการ

ตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลังการใช้

โปรแกรมสร้างเสริมทักษะการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเองอยู่ในระดับมาก

ศุภรัตน์ อิมวัฒนกุล (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องผลของการประยุกต์ใช้โปรแกรมทักษะชีวิตร่วมกับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง (5A's) เพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ ในวัยรุ่นชุมชนแออัด ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อเปรียบเทียบภายในกลุ่มทดลองพบว่า หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการจัดการกับความเครียด และพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระยะติดตามผลมีเพียงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการป้องกันการสูบบุหรี่ที่สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนทัศนคติและทักษะการตัดสินใจ พบว่าหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคะแนนเฉลี่ย ด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกับก่อนการทดลองและไม่แตกต่างกับกลุ่มเปรียบเทียบ

ธนพร กิจสุทธิ (2553: 60) ได้วิจัยเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาทักษะความปลอดภัยในการดำรงชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อยจากการสอนโดยใช้บทเรียนวีดีทัศน์ร่วมกับการปฏิบัติจริงในสถานการณ์จำลอง ผลการวิจัยพบว่า ทักษะความปลอดภัย

ในการดำรงชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อย หลังการสอนโดยใช้บทเรียนวีดิทัศน์ ร่วมการปฏิบัติจริงในสถานการณ์จำลองอยู่ในระดับดีและสูงขึ้น

มณฑนา บรรพสุทธิ (2553: 9) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ 2) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และพัฒนาการของความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิตด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานของนักเรียนเพิ่มขึ้นในแต่ละแผนกิจกรรมแนะแนว โดยนักเรียนมีพัฒนาการอยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับที่ 1 คือ พิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหโดยกำหนดเกณฑ์ เพื่อประเมินแนวทางแก้ปัญหา และเสนอแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนาแผนปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำเป็นอันดับสุดท้าย 3) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทั้ง 3 ด้าน โดยนักเรียนเห็นด้วยมากเป็นอันดับที่ 1 คือ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ตามลำดับ

สิริพร จารุจารีต (2553: 84) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาทักษะการซื้อของในชีวิตประจำวันของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย จากการสอนโดยการใช้เครื่องคิดเลข ร่วมกับการกระตุ้นเตือนล่าช้าแบบคงที่ (CTD) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการซื้อของในชีวิตประจำวันของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อยอายุ 9-13 ปี หลังการสอนโดยการใช้เครื่องคิดเลขร่วมกับการกระตุ้นเตือนล่าช้าแบบคงที่อยู่ในระดับดี และสูงขึ้น

สุกิจ โพธิ์ศิริกุล (2553: 157-160) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา และเพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้การพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตและนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบด้านมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสาร องค์ประกอบทักษะด้านการตัดสินใจ และ องค์ประกอบด้านการเลือกดำเนินชีวิตและผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เฉลียว ผลพิกุล (2554: 84-88) ได้วิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีองค์ประกอบได้แก่ ความตระหนักในตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง การตัดสินใจและการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล การสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ในด้านความตระหนักในตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง การตัดสินใจและการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พัฒน์วี ธรรมรัตนพุกษ์ (2554: 115-122) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในการเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กสถานสงเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41-50 ปี นับถือศาสนาพุทธ สมรสอยู่ด้วยกัน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปฏิบัติหน้าที่แม่บ้าน ระหว่าง 16 -20 ปี เคยเข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กสถานสงเคราะห์ 1-5 ครั้ง พ่อบ้าน แม่บ้าน มีความรู้ในเรื่องความหมายของทักษะชีวิต องค์ประกอบของทักษะชีวิต และวิธีการเสริมสร้างทักษะชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง การปฏิบัติงานการควบคุมดูแลเด็กในเรื่องความเป็นอยู่ในเรื่องความเป็นอยู่ของเด็กให้เรียบร้อย การอยู่เฝ้าควบคุมดูแลเด็กในเวลา กลางคืน อยู่ในระดับมากที่สุด การควบคุมดูแลเด็กให้ปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันตามที่สถานสงเคราะห์ กำหนดไว้ การสังเกตพฤติกรรมเด็ก ตามคำแนะนำของแพทย์และนักสังคมสงเคราะห์ อยู่ในระดับมาก รวมทั้งพ่อบ้าน แม่บ้านต้องการที่จะพัฒนาตนเองในการดูแลเด็ก โดยต้องการให้สถานสงเคราะห์จัดศึกษาดูงานทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก เพื่อจะได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับกลับมาใช้ในการเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็ก ข้อเสนอแนะจากการศึกษาหน่วยงานส่วนกลางควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลและพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทบทวนการปฏิบัติงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดูแลและพัฒนาการเด็ก จัดศึกษาดูงานด้านเด็กขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ และจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาซึ่งกันและกันระหว่างเจ้าหน้าที่และเด็กเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน และควรเสริมแรงใจและขวัญกำลังใจแก่บุคลากร โดยการจัดสวัสดิการต่างๆ ให้ตรงตามความเหมาะสมและความจำเป็น มีการประเมินผลการปฏิบัติงานและการพิจารณาความดีความชอบ โดยเน้นหลักความยุติธรรมและความเสมอภาค รวมถึงการจัดสรรหรือบรรจุแต่งตั้งบุคลากรให้ตรงกับตำแหน่งความรู้ ความสามารถ ความถนัดของบุคลากร สถานที่และสภาพแวดล้อมในการดูแลเด็ก จะต้องมียุติวิธีพื้นที่ที่เหมาะสม ไม่แออัดกับจำนวนเด็ก มีสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยสำหรับเด็กในบ้านพักแต่ละหลังอย่างเพียงพอ

ประกอบ สุขบรรเทิง (2554: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับผลของการประยุกต์ทักษะชีวิต และการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขีรถจักรยานยนต์ของวัยรุ่น อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีทักษะชีวิต และการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขีรถจักรยานยนต์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า กลุ่มทดลองมีทักษะชีวิต และการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขีรถจักรยานยนต์สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐพงศ์ สิงห์สาร (2555: 119-122) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพจิตโดยประยุกต์ใช้ทักษะชีวิตร่วมกับกระบวนการกลุ่มในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มเปรียบเทียบมีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 18.31 คะแนน และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ระหว่าง กลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนนการตัดสินใจและการแก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 20.26 คะแนน

ดิฐภัทร บวรชัย (2555: 237-242) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเสริมการสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ทักษะชีวิตที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ การควบคุมตนเอง โดยหลักสูตรเสริมมี 3 ขั้นคือ ขั้นที่ 1 การนำหลักสูตรเสริมไปใช้ในโรงเรียน ขั้นที่ 2 การประเมินผลการใช้หลักสูตรเสริม ขั้นที่ 3 การประเมินความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรเสริม จากการตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมพบว่าในด้านระดับความรู้ ด้านเจตคติ ด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้หลักสูตรเสริม มีค่าเฉลี่ยสูง

ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว (2555: 173-174) ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิต โดยใช้การคิดเป็นฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ได้องค์ประกอบของทักษะชีวิต 5 ด้านเรียกว่า “Five Smarts” ได้แก่ 1) ความสามารถในการคิด (Thinking Smart : T-Smart) 2) ความสามารถในการตัดสินใจ (Decision Making and Problem Solving Smart : D-Smart) 3) ความสามารถในการสื่อสารและทักษะทางสังคม C-Smart (Communication and Social Smart : C-Smart) 4) ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และจัดการกับความเครียด (Emotional Control and Coping Stress Smart : E-Smart) 5) ความสามารถในการรู้จักและเข้าใจตนเอง (Self Smart :

S-Smart) และพบว่าคะแนนประเมินทักษะชีวิตของกลุ่มทดลองหลังการใช้หลักสูตรกับก่อนการใช้หลักสูตรที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มนลดา กล่อมแก้ว (2555: 123-124) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบวัดทักษะชีวิต 13 ด้าน ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ การตระหนักรู้ในตนเอง การเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม การสร้างสัมพันธภาพ การสื่อสาร การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การจัดการกับอารมณ์ การจัดการกับความเครียด และการแสวงหาความรู้

ศักดิ์นคร สีหอแก้ว (2557: 153-165) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการปฏิบัติพฤติกรรมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียน โดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียนพบว่า นักเรียนยังมีการปฏิบัติทักษะชีวิตระดับน้อยทุกทักษะ ได้แก่ ทักษะการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดและทักษะการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 2) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากแบบสำรวจครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า นักเรียนส่วนมากยังมีพฤติกรรมทักษะชีวิตที่ยังต้องพัฒนา มีการปฏิบัติพฤติกรรมทักษะชีวิตอยู่ในระดับน้อย ครูและนักเรียนมีความต้องการพัฒนาทักษะชีวิตทุกทักษะ ได้แก่ ทักษะการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ มักจะมองข้ามตนเอง ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง ทักษะการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง มักจะตัดสินใจตามพวกพ้องหรือไม่ก็เกิดจากการขอร้อง ขาดกระบวนการไตร่ตรอง ส่วนใหญ่จะแก้ปัญหาด้วยอารมณ์หรือกำลัง ไม่ยั้งคิดไม่มีเหตุผล ไม่นึกถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นภายหลังส่วนใหญ่ ไม่นำข้อมูลข่าวสารมาแก้ปัญหา กลับใช้ข้อมูลข่าวสารในทางเสื่อม ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด พบว่า นักเรียนส่วนมากจะมีความกังวลในเรื่องปัญหาครอบครัวมาเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ปัญหาส่วนตัว โดยเฉพาะปัญหาทางเพศและปัญหาความไม่พร้อมทางการเรียน ขาดการควบคุมอารมณ์ของตนเอง เป็นคนเอาแต่ใจตนเอง ส่วนมากแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ชอบทำตัวเป็นจุดเด่นของสังคมในทางที่เสื่อมเสีย ใช้วิธีฟอนคลายความเครียดด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และทักษะการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น พบว่า นักเรียนส่วนมากมีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพศตรงข้าม แต่กับเพศเดียวกันยังถือว่าน้อย การใช้ภาษาในการสื่อสารก็ยังเป็นภาษาที่ไม่ค่อยสุภาพเท่าที่ควร การวางตัวในสังคมยังไม่เหมาะสม การสื่อสารจะเลือกใช้เทคโนโลยีสื่อสารกันแล้วเก็บเป็นความลับ รู้เฉพาะวงการเดียวกัน การให้ความร่วมมือยังมีน้อย 3) รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะ

ชีวิต มีลักษณะเป็นแบบแผนจำลอง ที่เป็นเอกสาร ประกอบด้วย คำชี้แจง หลักการแนวคิดทฤษฎี โครงสร้างเนื้อหา มาตรฐาน/ตัวชี้วัด หน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล มีความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง มีคุณภาพด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมิน การทดลองใช้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า นักเรียนมีทักษะชีวิตหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนหลังการทดลองกับระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน

สวัสดี นاپองสี (2557: ก-ข) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีองค์ประกอบ 14 องค์ประกอบ โดยมีการขับเคลื่อนผ่านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 5 ชั้น ได้แก่ (1) สร้างแรงจูงใจในการเรียน (2) แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (3) ประสานพลังคิด (4) ผลิตผลงานนำเสนอ และ (5) สรุปประเมินสู่การประยุกต์ใช้ หลักสูตรมีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา โดยคะแนนการประเมินจากแบบวัดทักษะชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย เปรียบเทียบหลังการใช้หลักสูตรกับก่อนการใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียน ประเมินโดยครูผู้สอน มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

งานวิจัยในต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่นนั้น ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้

ซู (Sue. 1991: Online) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดทักษะชีวิต โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อสร้างเครื่องมือในการวัดทักษะชีวิตสำหรับกลุ่มประชากรปกติ โดยแบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication or Human Relation Skills) ทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา (Problem Solving/ Decision Making Skills) ทักษะด้านการพัฒนาเอกลักษณ์ (Identity Development or

Purpose in Life Skills) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนระดับปริญญาตรีที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี จำนวน 718 คน

เคย์ (Kay. 1998: Online) ได้ศึกษาการออกแบบหลักสูตรที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนมัธยม โดยกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่อาศัยอยู่ในเมือง โดยแบ่งเป็น 3 ระดับชั้นได้แก่ เกรด 10 เกรด 11 และเกรด 12 โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อออกแบบหลักสูตรที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กนักเรียน ประกอบด้วย ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการสร้างการตัดสินใจ ทักษะการติดต่อสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหา

อาลิซาเบธ (Elizabeth.2001: Online) ได้ศึกษาผลกระทบของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่น โดยโปรแกรมของการพัฒนาทักษะชีวิตประกอบด้วยดังนี้ ทักษะการตั้งเป้าหมาย ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการหาการสนับสนุนทางสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ การสอนให้วัยรุ่นรู้จักควบคุมตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเองเกี่ยวกับการตัดสินใจที่ดีในอนาคตซึ่งผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นมีทักษะชีวิตที่ดีขึ้นหลังจากการเข้ารับโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิต

เบนเดอร์ (Bender. 2002: Online) ได้สร้างโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านส่วนตัว และด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลกับผู้เรียน (เกรด 7 อายุ 12-16 ปี) โดยใช้รูปแบบของโปรแกรมการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวโดยมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pre-test Post-test Experiment Design) ซึ่งโปรแกรมทักษะชีวิตมีจำนวนครั้งในการทดลองทั้งหมด 12 ครั้ง และใช้เวลาครั้งละ 1.30 ชั่วโมง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะชีวิตเพิ่มขึ้นหลังเข้าร่วมการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กริฟฟินและบอทวิน (Griffin; & Botvin. 2003: Abstract) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการป้องกันในโรงเรียนกับวัยรุ่นกลุ่มเสี่ยงในการใช้ยาเสพติดในระยะต้นโดยการศึกษานี้ได้ใช้โปรแกรมการฝึกทักษะชีวิต (Life Skills Program Training) โดยมีโรงเรียนเป็นพื้นฐาน (School-Based) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในเมืองใน 29 โรงเรียนในนิวยอร์กที่มีผลการเรียนต่ำตลอดจนมีกลุ่มเพื่อนที่ใช้ยาเสพติด ผลจากการศึกษาพบว่า หลังจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้ารับการฝึกทักษะชีวิตจะมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับการใช้ยาเสพติด และได้มีการติดตามผลการทดลองในระยะยาว (1 ปี) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตที่เป็นกลุ่มเสี่ยง มีอัตราการใช้ยาเสพติดในระดับต่ำมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกทักษะชีวิต

สลิกเกอร์ และคนอื่นๆ (Slicker; et al. 2005: Online) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูของพ่อแม่ต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนปลายในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยมิสซิสซิปปี จำนวน 660 คน แบ่งเป็นเพศหญิง ร้อยละ 68.2 และเพศชายร้อยละ 22.7 มีค่าเฉลี่ยอายุ 17.9 ปี โดยการสำรวจ

การรับรู้ ในพฤติกรรมการเล่นของพ่อแม่และการรับรู้ของทักษะชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสารระหว่างบุคคล ด้านการตัดสินใจ ด้านการดูแลสุขภาพสุขภาพ และด้านการพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง ผลจากการศึกษาพบว่า การพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่นทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเล่นของพ่อแม่ในระดับสูง

ยูจิง (Yuging.2010: Online) วิจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ใหญ่ เรื่อง ขยะทางอิเล็กทรอนิกส์ : บทบาทของกรอบแนวคิดทางธรรมชาติวิทยาศาสตร์ และคุณธรรมของสังคม-วิทยาศาสตร์ ที่มีต่อการตัดสินใจ สังคมวิทยาศาสตร์ เริ่มมีความสำคัญในการศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมเป็นแนวทางในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ต่อชีวิตประจำวัน การวิจัยมีวัตถุประสงค์ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบแนวคิดทางธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ และการตัดสินใจ และคุณธรรมจริยธรรมของวิทยาศาสตร์สังคมต่อการตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า ทุกคนมีแรงจูงใจเพื่อช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมดังนั้นทักษะชีวิตเป็นความสามารถขั้นพื้นฐานของบุคคลในการปรับตัวและเลือกทางเดินชีวิตที่เหมาะสมเพื่อที่จะสามารถเผชิญปัญหาต่างๆที่อยู่รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยการถ่ายทอดประสบการณ์ด้วยการฝึกฝนอบรมทักษะชีวิตเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างความรู้เจตคติและค่านิยมเพื่อนำไปสู่ความสามารถที่แท้จริงเช่น “จะทำอะไรและทำอย่างไร” (What to do and how to do it) ทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่จะนำไปสู่หนทางแห่งการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีดังที่ปรารถนาตามขอบเขตหรือโอกาสที่จะทำได้ทั้งนี้การนำทักษะชีวิตไปใช้ยังต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมทางวัฒนธรรมและครอบครัวที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมสุขภาพทางกายและจิตใจด้วย

กัวดาลูป (Guadalupe. 2011: Online) ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำของโรงเรียนที่ใช้ข้อมูลเพื่อเป็นการขับเคลื่อนในการตัดสินใจเพื่อพัฒนาโรงเรียน การศึกษาแนวปฏิบัติโรงเรียนในกำกับของรัฐ 2 โรงเรียนที่แคลิฟอร์เนีย โดยมีวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยคือ เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานของโรงเรียนที่ใช้ข้อมูลในการขับเคลื่อนเพื่อการตัดสินใจของโรงเรียน 2 แห่งในกำกับของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบที่มากที่สุดที่ใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ คือ ผลที่ประสบความสำเร็จของนักเรียนอยู่ในระดับสูงและการพัฒนาการสอนของครูคือใช้วัฒนธรรมของโรงเรียน คือ ความไว้วางใจ สังเกต ห้องเรียนทุกวัน การพัฒนาทางวิชาชีพ และการสนับสนุนครู

แจ๊คกี้ (Jackie. 2011: Online) ได้ศึกษาวิจัยผลกระทบของกลุ่มต่อการแก้ปัญหา และความสามารถของตนเองในด้านการตัดสินใจ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการ ประเมินผลกระทบของกระบวนการกลุ่มที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถของตนต่อทักษะการตัดสินใจ และผลของการฝึกทักษะ การแก้ปัญหาต่อกระบวนการกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกได้รับการปรึกษาหารือแบบกลุ่มและการฝึกการแก้ปัญหา กลุ่มสองได้รับการปรึกษาจากกลุ่มด้านอาชีพ

เท่านั้น กลุ่มสามได้รับการสนับสนุนเท่านั้น ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการกลุ่มมีทัศนคติด้านบวก ในด้านการตัดสินใจ และความสามารถของตนเอง กลุ่มแรกมีความสามารถของตนเอง การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาอยู่ในระดับสูง ตามด้วย กลุ่มที่สอง และกลุ่มควบคุมไม่พบการเปลี่ยนแปลง กลุ่มที่ได้รับการอบรมทั้ง 2 กลุ่มมีความพึงพอใจ และเอื้ออาทรอยู่ในระดับที่สูง

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า งานวิจัยส่วนมากเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักสูตร และรูปแบบในการพัฒนาทักษะชีวิต ส่วนการพัฒนาทักษะชีวิตส่วนมากเป็นการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการป้องกันยาเสพติด และการตั้งครรรค์ และยังไม่พบกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนควรเป็นอย่างไร ด้วยว่าโรงเรียนเป็นสถาบันที่สำคัญในการพัฒนาคนให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ ในเป้าหมายวัตถุประสงค์และนโยบาย ดังนั้นการวิจัยฉบับนี้จึงมีความคิดที่จะตอบเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากุลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบเชิงปริมาณ และคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และพัฒนากุลยุทธ์ทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยการดำเนินการวิจัยทั้งหมดมี 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียน มี 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

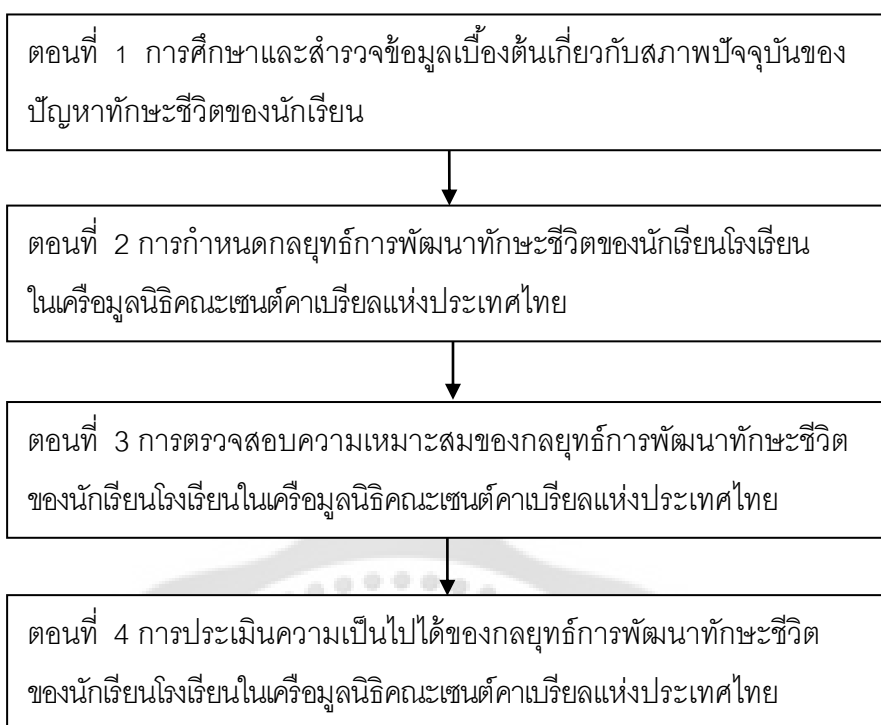
ชั้นที่ 2 สัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

ชั้นที่ 3 การสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและจากการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

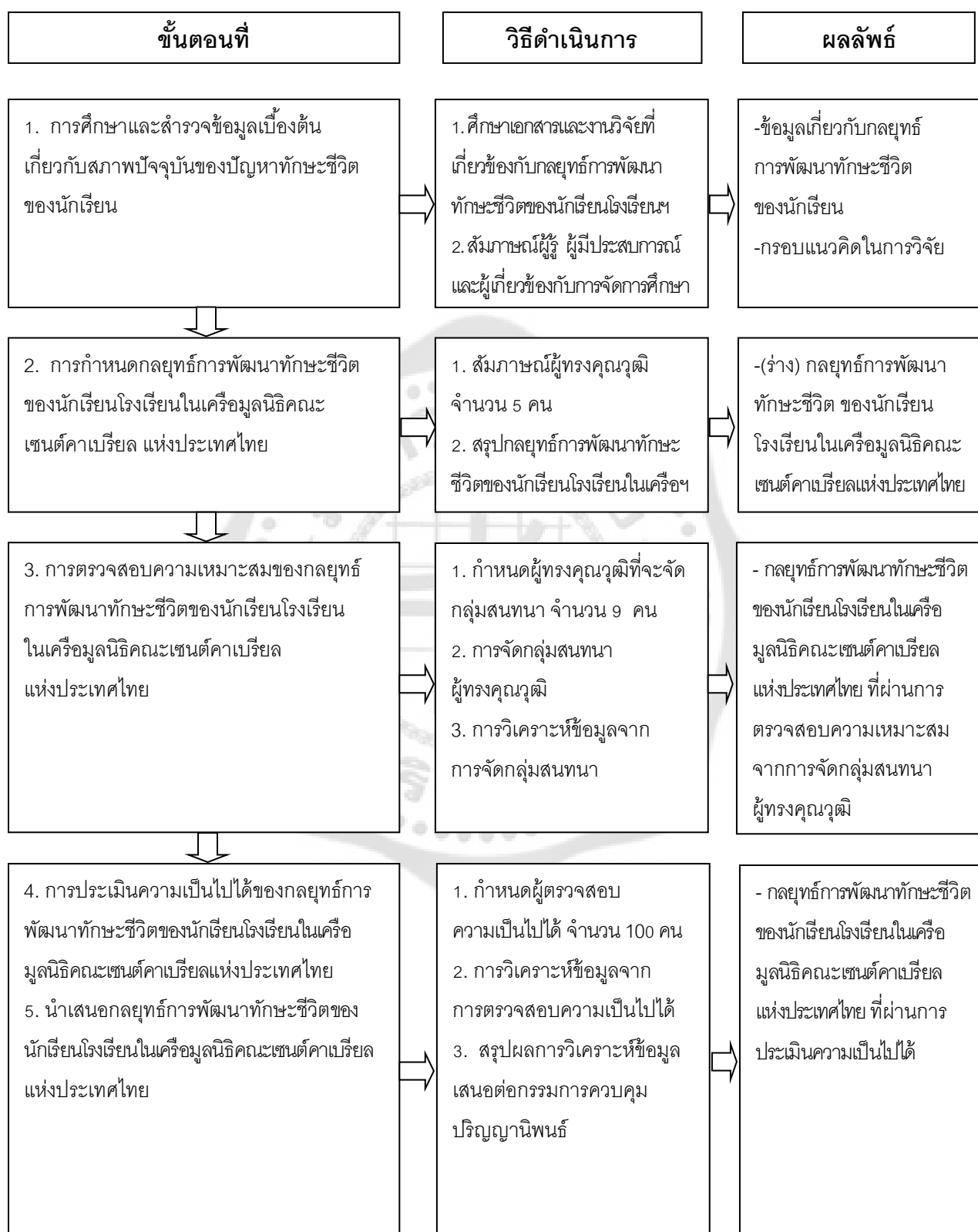
ตอนที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ตอนที่ 4 การประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ภาพประกอบ 14 ขั้นตอนในการวิจัย

ขั้นตอนทั้งหมด ผู้วิจัยนำมาสรุปเป็นภาพประกอบขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ภาพประกอบ 15 สรุปขั้นตอนในการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียน

การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยดำเนินการ 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ดังนี้

1.1 เอกสารเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา

1.2 มาตรฐานการศึกษา

1.3 แนวคิด หลักการและการจัดการศึกษา

1.4 งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ชั้นที่ 2 สัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

2.1 ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ คือ ผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ จำนวน 11 คน ประกอบด้วย

2.1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ที่จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิต ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญ ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ และผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญระยอง

2.1.2 ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ครูแนะแนวในโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน ได้แก่ ครูแนะแนวโรงเรียนอัสสัมชัญ ครูแนะแนวโรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ ครูแนะแนวโรงเรียนอัสสัมชัญระยอง

2.1.3 ผู้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาคาทอลิก จำนวน 3 คน ได้แก่ ประธานมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ประธานฝ่ายการศึกษามูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการโรงเรียนเซนต์คาเบรียล

2.1.4 หัวหน้าฝ่ายวิชาการที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนอัสสัมชัญระยอง

2.1.5 หัวหน้าฝ่ายกิจกรรมที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายกิจกรรมโรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เทปบันทึกเสียง การจดบันทึก การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิต และที่ได้กำหนดเป็นประเด็นคำถามจากผลการวิจัยตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพปัญหา ทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ตัวอย่างเช่น

2.2.1 ท่านคิดว่าทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาชั้นไหนสำคัญที่สุด
เรียงลำดับ 3 ข้อ/หรือปัญหาของทักษะชีวิตที่พบมากที่สุด 3 ข้อ

2.2.2 ท่านคิดว่าสภาพปัจจุบันของการพัฒนาทักษะชีวิตเป็นอย่างไร

2.2.3 ท่านคิดว่ามีปัญหาและอุปสรรคที่พบอะไรบ้าง

2.2.4 ท่านคิดว่าทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยเหล่านี้เป็นทักษะที่สำคัญ/เป็นทักษะที่ยังขาดซึ่งต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

2.2.5 ท่านคิดว่าทักษะข้อใดที่สำคัญ/เป็นทักษะที่ยังขาดซึ่งต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนที่สุด

2.2.6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทักษะชีวิตด้านอื่นๆ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสืบค้นและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ตามประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ และใช้วิธีการสรุป เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ขั้นที่ 3 การสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้เรียบเรียงสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการร่างกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ตอนที่ 2 การกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิ คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

การกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

1.1 ผู้วิจัยนำผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาและการสัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

1.2 ผู้วิจัยนำร่างแนวประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ที่ได้ เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร เพื่อปรับปรุงถ้อยคำ ภาษา ให้สื่อความหมายได้ชัดเจน แล้วดำเนินการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview)

1.3 ผู้วิจัยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติเป็นกรรมการบริหารมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยที่มีความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิต พัฒนาทักษะการคิด การพัฒนาเยาวชน พัฒนาด้านอารมณ์ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ประธานมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย รองประธานมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญ ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี และผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญนครราชสีมา เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

2. จัดทำร่างกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย กลยุทธ์ โครงการ/กิจกรรม เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด

เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ที่ได้กำหนดเป็นประเด็นคำถาม ดังนี้

1. ตามความคิดเห็นของท่าน กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยควรมีกลยุทธ์อะไรบ้าง
2. ท่านคิดว่า การเสริมสร้างความตระหนัก การเสริมสร้างการยอมรับและการพัฒนาพฤติกรรมมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตได้หรือไม่
3. นอกจากร่างกลยุทธ์ดังกล่าวแล้ว ท่านคิดว่ามีกลยุทธ์อื่นอีกหรือไม่ในการพัฒนาทักษะชีวิต
4. ท่านคิดว่า หากนำกลยุทธ์ไปใช้จะส่งผลกระทบต่อมูลนิธิด้านใดบ้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ตามประเด็นคำถามที่กำหนดไว้กับผู้ทรงคุณวุฒิของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และใช้เทคนิคในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
3. ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ที่รวบรวมได้มาพิจารณาจัดทำร่างกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ตอนที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

การตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. การกำหนดผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของแบบบี (Babbie. 2007: 304) โดยผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูล จำนวน 9 คน ผู้ร่วมสนทนากลุ่มประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนและการวางแผน ได้แก่ ตัวแทนผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาทักษะชีวิต จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวางแผน จำนวน 2 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ของแบบบี (Babbie. 2007: 184) ตามคุณสมบัติ ดังนี้

1. ผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยจำนวน 1 คน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนโยบาย และการวางแผน จำนวน 2 คน ซึ่งกำหนดคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก และ/หรือ มีความรู้ด้านการวางแผนมาไม่น้อยกว่า 5 ปี
3. ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน จำนวน 3 คน ซึ่งกำหนดคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี และ/หรือ มีความรู้ด้านการพัฒนาทักษะชีวิตมาไม่น้อยกว่า 5 ปี
4. ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ซึ่งกำหนดคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์ ประกอบด้วย กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ซึ่งตัวอย่างประเด็นการสนทนาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ท่านคิดว่ากลยุทธ์ที่สร้างขึ้นมามีความเหมาะสมเพียงใด
2. นอกจากกลยุทธ์ดังกล่าวแล้ว ท่านคิดว่ามีกลยุทธ์อื่นอีกหรือไม่ ที่พัฒนาทักษะชีวิต

ของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

3. การดำเนินการสนทนากลุ่ม

3.1 การสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

3.1.1 ผู้ดำเนินการสนทนา เป็นผู้ถามคำถามและเป็นผู้ดำเนินการสนทนา ในการสนทนาตลอดจนกำกับการสนทนาให้เป็นไปตามแนวทางของหัวข้อการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนละเอียดที่สุดภายในเวลาที่กำหนด

3.1.2 ผู้จัดบันทึกคำสนทนา เป็นผู้ที่จดบันทึกถ้อยคำสนทนา จะทำหน้าที่บันทึกทุกคำพูดรวมทั้งการจดกริยาท่าทางของสมาชิกผู้เข้าร่วมด้วย เนื่องจากการไม่พูดและการนั่งอยู่เฉยๆ อาจไม่ใช่การไม่มีความคิดเห็น แฉกๆ ท่าทาง ก็อาจจะแสดงความเห็นด้วยกับคำตอบได้ ผู้จัดบันทึกการสนทนานอกจากจะช่วยจดบันทึกการสนทนาแล้ว บางครั้งยังมีหน้าที่สะกิดเตือนหรือบอกผู้ดำเนินการสนทนาถามคำถามหรือข้ามคำถาม

3.1.3 เจ้าหน้าที่บริการทั่วไป เป็นผู้ที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

3.2 วิธีดำเนินการสนทนากลุ่ม มีดังนี้

3.2.1 จัดเตรียมข้อมูลเพื่อการสนทนากลุ่ม เพื่อวิพากษ์กลยุทธ์ ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญศึกษาล่วงหน้า

3.2.2 จัดประชุมการสนทนากลุ่ม โดยผู้ดำเนินรายการอำนวยความสะดวกและบริหารจัดการให้ผู้เชี่ยวชาญในการวิพากษ์และตรวจสอบกลยุทธ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลผลการตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการจัดเก็บข้อมูลเป็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความสมบูรณ์ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ดำเนินการดังนี้

4.1 ติดต่อประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิที่จะร่วมสนทนากลุ่มตามที่กำหนดไว้ โดยทำจดหมายเชิญ นัดหมายกำหนดเวลาและสถานที่ในการสนทนา

4.2 จัดสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการสนทนากลุ่ม ซึ่งได้แก่ แนวการสนทนากลุ่ม แบบจดบันทึกข้อมูลการสนทนา เทปบันทึกเสียง MP4 ไมโครโฟน เครื่องขยายเสียง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิจัยตอนที่ 2 และ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิต แล้วนำกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในเครื่องมือคุณลักษณะเชลล์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เข้าสู่กระบวนการตรวจสอบความเหมาะสม ตรวจสอบโดยการจัดกลุ่มสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในเครื่องมือคุณลักษณะเชลล์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้ร่วมกลุ่มสนทนาประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในเครื่องมือคุณลักษณะเชลล์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เพื่อร่วมกันพิจารณาความเหมาะสม แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ รวมถึงการปรับปรุงแก้ไขกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในเครื่องมือคุณลักษณะเชลล์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และข้อสรุปจากผลการตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในเครื่องมือคุณลักษณะเชลล์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม และเรียบเรียงกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในเครื่องมือคุณลักษณะเชลล์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ตามผลการตรวจสอบความเหมาะสม รวมถึงการพิจารณาข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในเครื่องมือคุณลักษณะเชลล์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ตอนที่ 4 การประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในเครื่องมือคุณลักษณะเชลล์คาเบรียล แห่งประเทศไทย

การประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครื่องมือคุณลักษณะเชลล์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. การกำหนดผู้ให้ข้อมูล

การตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครื่องมือคุณลักษณะเชลล์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยการสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนครู ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนนักเรียน และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จากโรงเรียนในเครื่องมือคุณลักษณะเชลล์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จำนวน 5 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนในเครื่องมือคุณลักษณะเชลล์คาเบรียลแห่งประเทศไทยที่ได้รับการจัดอันดับอยู่ใน 100 อันดับ มีคุณภาพที่ดีที่สุดในประเทศไทย ระยะเวลา 3 ปีติดต่อกัน ซึ่งจัดอันดับโดยกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ตัวแทนครู จำนวน

6 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 คน ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 100 คน รายละเอียดดังตาราง 13

ตาราง 13 รายชื่อโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อโรงเรียน	ผู้อำนวยการ	กรรมการสถานศึกษา	ครู	นักเรียน	ผู้ปกครอง	รวม
โรงเรียนอัสสัมชัญ	1	3	6	5	5	20
โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ	1	3	6	5	5	20
โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย	1	3	6	5	5	20
โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี	1	3	6	5	5	20
โรงเรียนเซนต์คาเบรียล	1	3	6	5	5	20
	5	15	30	25	25	100

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แบบตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมปริญญาพันธ์ ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพ วุฒิการศึกษา ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้มาตราตามแบบของลิเคอร์ท (Likert)

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยที่มีความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ดังตัวอย่าง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 2 ข้อ

1. สถานภาพ

- ☐ ผู้อำนวยการ ☐ คณะกรรมการสถานศึกษา
☐ ครู ☐ นักเรียน ☐ ผู้ปกครองนักเรียน

2. ระดับการศึกษา

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 แบบตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ข้อ	กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย	ระดับความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ขับเคลื่อน ระดับมูลนิธิ							
0	การเสริมสร้างความตระหนักเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน (0) กำหนดให้มโนนโยบายในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนของโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมูลนิธิที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะชีวิต						
	(00) สร้างความเชื่อมั่น แรงจูงใจและทัศนคติ ที่ดีต่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน ให้กับผู้บริหารและ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนา ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน						

โดยลักษณะของแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามประเมินระดับความคิดเห็นซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้มาตราตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) (Johnson; & Christensen. 2006: 175) โดยพิจารณาให้ค่าน้ำหนักโดยถือเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครื่องมือวินิจฉัยระดับความเครียดแห่งประเทศไทยที่มีความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครื่องมือวินิจฉัยระดับความเครียดแห่งประเทศไทย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครื่องมือวินิจฉัยระดับความเครียดแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังโรงเรียนที่กำหนดเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 20 คน รวมทั้งสิ้น 100 คน

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ ได้รับข้อมูลกลับมาจำนวน 100 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนแล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบตรวจสอบกลยุทธ์ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลตามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครื่องมือวินิจฉัยระดับความเครียดแห่งประเทศไทย วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังนี้

เกณฑ์การตรวจสอบกลยุทธ์ เพื่อยืนยันความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน แปลค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถาม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554: 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง ระดับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง ระดับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง ระดับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง ระดับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง ระดับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติน้อยที่สุด

4.3 คำถามปลายเปิด การให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม วิเคราะห์ข้อมูล
สรุปเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิ
คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
 2. กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
 3. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
 4. ผลการประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
- โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียน และวิธีการพัฒนาของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

จากการศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่า ปัญหาด้านทักษะชีวิตของนักเรียนที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการติดต่อสื่อสาร และจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคาทอลิก พบว่า ทักษะชีวิตที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนา ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจและทักษะการแก้ปัญหา สรุปได้ว่า ทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการพัฒนานักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิ คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา

วิธีการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคาทอลิก แสดงความคิดเห็นว่า ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม และวิธีการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ที่โรงเรียนควรดำเนินการ ควรนำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตให้กับนักเรียน การจัดทำหลักสูตรเสริม การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) และโครงการ/กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในด้านทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา

ปัญหาด้านทักษะชีวิตของนักเรียนที่จำเป็น ได้แก่

1. ทักษะการตัดสินใจ
2. ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม
3. ทักษะการแก้ปัญหา
4. ทักษะการติดต่อสื่อสาร

จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคาทอลิก พบว่า ทักษะชีวิตที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนา ได้แก่

1. ทักษะการตัดสินใจ
2. ทักษะการแก้ปัญหา

สรุปได้ว่า ทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการพัฒนานักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา

ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูที่ทะนุถนอมมากเกินไป สื่อ สารเสพติด เกมส์ ครอบครองความเข้าใจ และขาดการพัฒนา ที่เป็นระบบชัดเจน จำนวนนักเรียนมีมากเกินไป กิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ระบบการจัดการศึกษาของประเทศไทยไม่ชัดเจนในบริบทของการพัฒนาทักษะชีวิต ไม่มีความชัดเจนในการพัฒนา โดยเฉพาะการกำหนดไว้ในหลักสูตร

2. กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ประธานมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย รองประธานมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญ ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี และ ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญนครราชสีมา โดยมีประเด็นคำถาม 4 ข้อ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยควรมีกลยุทธ์อะไรบ้าง 2) การเสริมสร้างความตระหนัก การเสริมสร้างการยอมรับและการพัฒนาพฤติกรรมมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตได้หรือไม่ 3) มีกลยุทธ์อื่นอีกหรือไม่ในการพัฒนาทักษะชีวิต 4) หากนำกลยุทธ์ไปใช้จะส่งผลกระทบต่อมูลนิธิด้านใดบ้าง

ซึ่งจากผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

1. กลยุทธ์ในการพัฒนาทักษะของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ควรมุ่งเน้นการพัฒนาคนทั้งครบ ได้แก่ การพัฒนาทางกายภาพ ให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ การพัฒนาด้านอารมณ์ ให้มีอารมณ์ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี ไม่ฉุนเฉียวง่าย การพัฒนาทางด้านสติปัญญา ให้มีความเฉลียวฉลาด รอบรู้ และการพัฒนาทางด้านจิตใจ ให้เป็นคนดี ตามหลักธรรมคำสอนของศาสนา

2. ผู้บริหารต้องจัดให้ทั้งครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ได้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องให้การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

3. จัดกิจกรรมต่างๆ และให้นักเรียนมีส่วนร่วมทุกคน พร้อมให้เข้าชมรมตามถนัด/หมุนเวียน

4. ต้องทำอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

5. หากนำกลยุทธ์ไปใช้จะส่งผลดีต่อมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย อย่างแน่นอน เพราะมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ตั้งขึ้นเพื่อให้นักศึกษาแก่เยาวชนทุกสถาบันในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มุ่งเน้นการสอนให้นักเรียนทุกคนให้เป็นคนดีมีความรู้ มีคุณธรรม อยู่แล้ว หากนักเรียนทุกคนสามารถนำกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตไป

ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้แล้ว ก็เท่ากับว่ามูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยประสบความสำเร็จในพันธกิจของมูลนิธิเช่นกัน

6. ในการคำนึงถึงทักษะชีวิตที่จำเป็นจะเกิดผลผลิตด้านผู้เรียนจากโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีทักษะชีวิตที่หลากหลาย เชี่ยวชาญ นักเรียนจะสามารถช่วยตนเองได้ นำสังคมได้ ช่วยเหลือผู้อื่นได้ นักเรียนมีชื่อเสียง เป็นผู้ที่สังคมยอมรับ โรงเรียน และมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ก็จะมีชื่อเสียง ได้รับการยอมรับเป็นผู้นำในงานการให้การศึกษาแก่เยาวชนที่มีทั้งคุณธรรม ความรู้ความสามารถ และมีการพัฒนาทักษะชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้ในที่สุด เช่น ทักษะในการเป็นผู้นำ ทักษะในการเป็นผู้แสวงหาความรู้ ทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทัน ทักษะในการรักษาสุขภาพ ทักษะในการพูดในสังคม เป็นต้น

ต่อจากนั้นผู้วิจัยสรุปเป็นกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็นกลยุทธ์ 2 ระดับ คือ

1. ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

2. ระดับโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ซึ่งกลยุทธ์ในแต่ละระดับ ประกอบด้วยกลยุทธ์หลัก กลยุทธ์ขับเคลื่อน เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด โครงการ/กิจกรรม ดังนี้

กลยุทธ์หลักระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

กลยุทธ์หลักที่ 1 : การเสริมสร้างความตระหนัก เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาของนักเรียน มีดังนี้

1. พัฒนาและสร้างความตระหนักของการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาของนักเรียนต่อผู้บริหารที่ปรึกษาผู้อำนวยการ ครู และผู้ปกครอง ว่าเป็นสิ่งสำคัญ มีประโยชน์และมีคุณค่า

2. พัฒนาและสร้างความเชื่อมั่น ทศนคติที่ดีต่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาของนักเรียน เป็นสิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการจัดการกับตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้ อย่างมีความสุข

3. พัฒนาและสร้างแรงจูงใจในการสร้าง แนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาของนักเรียน

4. พัฒนาและสร้างความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน ด้วยกระบวนการเรียนรู้บูรณาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กลยุทธ์ขับเคลื่อน

1. กำหนดให้มีนโยบายในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนของโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมูลนิธิที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะชีวิต
2. จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมและอบรมผู้อำนวยการ ที่ปรึกษาผู้อำนวยการ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ถึงการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ
3. สร้างแรงจูงใจให้กับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนให้เป็นที่ประจักษ์ด้วยการมอบโล่และเกียรติบัตร
4. กำหนดให้คณะกรรมการฝ่ายการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เป็นคณะกรรมการในการกำกับ ดูแลและติดตาม
5. เสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการสนับสนุนงบประมาณให้กับโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน
6. จัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา กิจกรรมในการพัฒนา เกณฑ์การวัดและประเมินผล เพื่อให้โรงเรียนสามารถนำไปปฏิบัติ
7. กำหนดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาทักษะชีวิตต่อมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

กลยุทธ์หลักที่ 2 : การเสริมสร้างการยอมรับเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

1. พัฒนาและสร้างการยอมรับในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาให้กับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกและภายใน ด้านการสอน และการจัดทำโครงการ/ กิจกรรม
3. พัฒนาและสร้างการยอมรับโดยสร้างแรงจูงใจ สิ่งสำคัญเพื่อสร้างการยอมรับให้กับนักเรียน ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ผู้อำนวยการ ที่ปรึกษาผู้อำนวยการ ครู ทุกรูปแบบทุกช่องทาง

กลยุทธ์ขับเคลื่อน

1. กำหนดให้โรงเรียนออกแบบหลักสูตรการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะที่ดี และสามารถนำไปปฏิบัติ และให้มีการติดตามการประเมินผลของการนำหลักสูตรไปใช้
2. ส่งเสริมการสร้างการยอมรับของผู้อำนวยการ และที่ปรึกษาผู้อำนวยการ เพื่อสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

3. จัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน โดยการใช้รูปแบบการสื่อสาร ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
4. จัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสร้างเครือข่ายในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือแนวการจัดโครงการ/ กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา
6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาที่เป็นเลิศ โดยเชื่อมโยงกับสถาบันที่เป็นต้นแบบ

กลยุทธ์หลักที่ 3 : การพัฒนาพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

1. พัฒนาความสามารถในการปฏิบัติให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหานักเรียน
2. พัฒนาหลักสูตร กำหนดเนื้อหาที่สามารถสอดแทรกในหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหานักเรียน
3. พัฒนาความสามารถของครูในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหานักเรียน
4. พัฒนาความสามารถในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหานักเรียน
5. การจัดทำเอกสารประกอบการสอน คู่มือ แนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหานักเรียน

กลยุทธ์ขับเคลื่อน

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยการให้เข้าร่วมประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกเพื่อทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหานักเรียน
4. ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มีทักษะความรู้ความสามารถในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา
5. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

โครงการ/ กิจกรรม ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

1. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนพัฒนาความสามารถให้กับผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
2. โครงการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เพื่อสร้างความตระหนัก เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ของนักเรียน
3. โครงการระดมทุนในการสนับสนุนการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา
4. โครงการจัดทำ MOU กับหน่วยงานอื่นที่มีความสามารถในการพัฒนาทักษะชีวิต ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน
5. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการการออกแบบหลักสูตรการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาของนักเรียน

เป้าประสงค์ : นักเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยมีทักษะชีวิต ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น

ตัวชี้วัด : นักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยมีทักษะชีวิต ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้นร้อยละ 80 ต่อปี

กลยุทธ์หลักระดับโรงเรียน

กลยุทธ์หลักที่ 1 : การเสริมสร้างความตระหนักในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

1. พัฒนาและสร้างความตระหนักของการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการ แก้ปัญหาของนักเรียนเป็นสำคัญ มีประโยชน์ และมีคุณค่าให้กับบุคลากร ในโรงเรียน
2. เสริมสร้างความเชื่อมั่นของการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ของนักเรียน ในการจัดการกับตนเองและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น
3. สนับสนุนและเสริมสร้างแรงจูงใจในการสร้างต้นแบบในการพัฒนาทักษะชีวิตด้าน การตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนให้กับบุคลากร ในโรงเรียน
4. สนับสนุนและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาของนักเรียนให้กับบุคลากรในโรงเรียน

กลยุทธ์ขับเคลื่อน

1. จัดให้มีการวางแผนในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ของนักเรียนที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
2. เสริมสร้างความตระหนัก ความเชื่อมั่นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนมากขึ้น

3. เสริมสร้างแรงจูงใจในโรงเรียนให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนโดยการมอบรางวัลด้วยโล่และเกียรติบัตร
4. เสริมสร้างความกระตือรือร้นให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียน ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน
5. เสริมสร้างความตระหนัก ความเชื่อมั่นให้กับนักเรียนในโรงเรียนในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน
6. เสริมสร้างความตระหนัก ความเชื่อมั่นให้กับสมาคมผู้ปกครอง และผู้ปกครองในโรงเรียน ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน
7. ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียนในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

กลยุทธ์หลักที่ 2 : การเสริมสร้างการยอมรับ ในการพัฒนาทักษะชีวิต

1. พัฒนาและสร้างการยอมรับ ความเข้าใจในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
2. พัฒนาและสร้างการยอมรับ ความเข้าใจในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาให้กับสมาคมผู้ปกครอง และผู้ปกครอง
3. พัฒนาและสร้างการยอมรับ ความเข้าใจในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนให้นักเรียน
4. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ชุมชนเพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

กลยุทธ์ขับเคลื่อน

1. กำหนดให้โรงเรียนจัดทำแผนพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน
2. ส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหากับผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ชุมชน ท้องถิ่น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา
3. ส่งเสริมให้โรงเรียนสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหากับผู้ปกครองชุมชนใกล้เคียง
4. สร้างการยอมรับให้กับครู และนักเรียนเห็นความสำคัญเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

กลยุทธ์หลักที่ 3 : การพัฒนาพฤติกรรมในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

1. พัฒนาหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

2. พัฒนาความสามารถในกระบวนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาของนักเรียน

3. พัฒนาความสามารถในการสร้างงานวิชาการ การจัดหาเอกสารประกอบการเรียน หนังสือ ตำรา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

4. พัฒนาความสามารถในการสร้างโครงการ/กิจกรรมในการพัฒนาทักษะชีวิต ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

5. พัฒนาความสามารถในการสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองในการพัฒนาทักษะชีวิต ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

กลยุทธ์ขับเคลื่อน

1. เสริมสร้างความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร เอกสารประกอบการสอน หนังสือ ตำรา

2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนสร้างเครือข่ายกับผู้ทรงคุณวุฒิ จากภายนอกด้านการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

3. เสริมสร้างความสามารถในการออกแบบโครงการ/กิจกรรมเสริม นอกหลักสูตร ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

4. เสริมสร้างความสามารถในการสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองเพื่อร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผล

5. กำหนดให้โรงเรียนร่วมมือกับองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิต ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนในการพัฒนาครู และแกนนำนักเรียน

โครงการ /กิจกรรมระดับโรงเรียน

1. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาหลักสูตร เอกสารประกอบการสอน

2. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำตำรา หนังสือ เอกสารประกอบการสอน

3. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการออกแบบโครงการ/ กิจกรรม

4. การสร้างความสามารถในการสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองในโรงเรียน ชุมชน เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

5. โครงการฝึกทักษะให้นักเรียนในด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

6. โครงการระดมความคิดเห็นในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

เป้าประสงค์ : นักเรียนมีความสามารถในการด้านทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

ตัวชี้วัด : จำนวนนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

3. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

จากผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมการประชุมกลุ่มสนทนา โดยผู้วิจัยได้สรุปประเด็นสำคัญจากผลการประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง และแก้ไขกลยุทธ์เพิ่มเติมจนได้กลยุทธ์ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และมีความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ในทางปฏิบัติ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ในระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ควรตักนักเรียนและครูออกจากกลยุทธ์หลัก และกลยุทธ์ขับเคลื่อน
2. ในระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย กลยุทธ์หลักที่ 2 ควรเพิ่มสมาพันธ์สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย สมาพันธ์สมาคมศิษย์เก่าคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
3. ในระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย กลยุทธ์ที่ 1 กลยุทธ์ขับเคลื่อนข้อที่ 3 การสร้างแรงจูงใจโดยการมอบโล่และเกียรติบัตร ควรเป็นกลยุทธ์ระดับโรงเรียน และการมอบโล่และเกียรติบัตร ควรเป็นกิจกรรม
4. ในระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ควรเกี่ยวข้องในเชิงนโยบาย เป็นการสนับสนุน ส่งเสริม โดยเน้นผู้บริหารเป็นหลัก เพื่อให้โรงเรียนนำไปสู่การปฏิบัติจริง
5. ควรจัดลำดับความสำคัญตามพฤติกรรมที่ควรเกิดขึ้น และลดความซ้ำซ้อนของกลยุทธ์ขับเคลื่อน
6. ควรปรับปรุงภาษาให้กะทัดรัด
7. โครงการ ควรสรุปรวมให้ชัดเจน โครงการควรนำไปพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนได้อย่างแท้จริง
8. ตัวชี้วัด ตั้งเป้าประสงค์ไว้ที่ ร้อยละ 80 มากเกินไป
9. ในระดับโรงเรียน กลยุทธ์เน้นไปที่ระดับปฏิบัติ
10. กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิต ที่สำคัญควรประกอบด้วย 1) เครือข่าย/ชุมชน (ครอบครัว) 2) การพัฒนาบุคลากร (ครู ผู้บริหาร ผู้เกี่ยวข้อง) 3) การพัฒนาหลักสูตร 4) การใช้สื่อ/นวัตกรรม (เอกสาร คู่มือ ตำรา) 5) การสร้างความตระหนักรู้/การยอมรับ/จิตใจ (ผู้ที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนให้เกิดทักษะกับนักเรียน) 6) กิจกรรมที่นำไปสู่ทักษะ (Problem base learning, Project base learning)
11. ควรแยกให้ชัดเจนระหว่างกลยุทธ์หลักระดับมูลนิธิ และกลยุทธ์หลักระดับโรงเรียน

12. โครงการในระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ควรเน้นในเรื่องการมีส่วนร่วม และเน้นการสร้างความรู้ / การยอมรับ ในระดับนโยบาย
13. โครงการระดับโรงเรียน ควรเน้นการนำไปสู่การปฏิบัติ ในการนำไปพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
14. การสร้างแรงจูงใจ / เจตคติที่ดี สร้างความตระหนัก ควรเน้นการทำ Work Shop ผู้วิจัยได้ปรับปรุงกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1) ระดับมูลนิธิ มี 3 กลยุทธ์หลัก 10 กลยุทธ์ขับเคลื่อน 4 โครงการ/กิจกรรม

กลยุทธ์หลักที่ 1 : การเสริมสร้างความตระหนักเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนให้เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ที่ปรึกษาผู้อำนวยการ สมาพันธ์สมาคมผู้ปกครองและครู สมาพันธ์สมาคมศิษย์เก่าฯ ดังนี้

1. พัฒนาและสร้างความตระหนักของการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาของนักเรียน ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมีประโยชน์และมีคุณค่า
2. พัฒนาและสร้างความเชื่อมั่น ทศนคติที่ดีต่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน
3. พัฒนาและสร้างแรงจูงใจในการสร้าง แนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน
4. พัฒนาและสร้างความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน ด้วยกระบวนการเรียนรู้บูรณาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กลยุทธ์ขับเคลื่อน

1. กำหนดให้มีนโยบายในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหานักเรียนของโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมูลนิธิที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะชีวิต
2. สร้างความเชื่อมั่น แรงจูงใจและทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน ให้กับผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน
3. จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมและอบรมผู้อำนวยการ ที่ปรึกษาผู้อำนวยการ สมาพันธ์สมาคมผู้ปกครองและครู สมาพันธ์สมาคมศิษย์เก่าฯ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ถึงการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

4. กำหนดให้คณะกรรมการฝ่ายการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เป็นคณะกรรมการในการกำกับ ดูแลและติดตาม

กลยุทธ์หลักที่ 2 : การเสริมสร้างการยอมรับเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โดย การให้ความรู้ผู้อำนวยการ ที่ปรึกษาผู้อำนวยการ สมาพันธ์สมาคมผู้ปกครองและครูฯ สมาพันธ์ สมาคมศิษย์เก่าฯ ดังนี้

1. พัฒนาและสร้างการยอมรับในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ให้กับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกและภายใน ด้านการสอน และการจัดทำโครงการ/ กิจกรรม

กลยุทธ์ขับเคลื่อน

1. กำหนดให้โรงเรียนออกแบบหลักสูตรการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะที่ดี สามารถนำไปปฏิบัติ และให้มีการติดตามการประเมินผล ของการนำหลักสูตรไปใช้
2. ส่งเสริมการสร้างการยอมรับของผู้บริหาร ที่ปรึกษาผู้อำนวยการ สมาพันธ์ สมาคมผู้ปกครองและครูฯ และสมาพันธ์สมาคมศิษย์เก่าฯ เพื่อสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนา ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน
3. จัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสร้างเครือข่าย ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

กลยุทธ์หลักที่ 3 : การพัฒนาพฤติกรรมในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โดยการให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน ดังนี้

1. พัฒนาความสามารถในการปฏิบัติให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน
2. พัฒนาหลักสูตร กำหนดเนื้อหาที่สามารถสอดแทรกในหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

กลยุทธ์ขับเคลื่อน

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยการให้ เข้าร่วมประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีผู้ทรงคุณวุฒิ ภายนอกเพื่อทักษะชีวิต ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

โครงการ/กิจกรรม ระดับมูลนิธิ

1. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
2. โครงการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยการจัดประชุม
เชิงปฏิบัติการ แนวทางการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตให้กับนักเรียน

3. โครงการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ กับหน่วยงาน ภายนอกที่มีความสามารถในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

4. โครงการสร้างเครือข่ายผู้บริหารในการร่วมพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
ยกย่องเชิดชูผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

เป้าประสงค์ : นักเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยได้รับการพัฒนา ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น

ตัวชี้วัด : จำนวนนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยได้รับการ พัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา (เป็นค่าร้อยละ)

2) ระดับโรงเรียน มี 3 กลยุทธ์หลัก 12 กลยุทธ์ขับเคลื่อน 5 โครงการ/กิจกรรม

กลยุทธ์หลักที่ 1 : การเสริมสร้างความตระหนักเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ด้านการ ตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนให้เกิดกับครู บุคลากรในโรงเรียน และนักเรียน ดังนี้

1. พัฒนาและสร้างความตระหนักของการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการ แก้ปัญหาของนักเรียนเป็นสำคัญ มีประโยชน์ และมีคุณค่าให้กับบุคลากร ในโรงเรียน
2. เสริมสร้างความเชื่อมั่นของการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ของนักเรียน ในการจัดการกับตนเองและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น
3. สนับสนุนและเสริมสร้างแรงจูงใจในการสร้างต้นแบบในการพัฒนาทักษะชีวิตด้าน การตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนให้กับบุคลากรในโรงเรียน
4. สนับสนุนและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาของนักเรียนให้กับบุคลากรในโรงเรียน

กลยุทธ์ขับเคลื่อน

1. เสริมสร้างความตระหนัก ความเชื่อมั่นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ของการพัฒนาทักษะชีวิต ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนมากขึ้น
2. เสริมสร้างแรงจูงใจในโรงเรียนให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนา ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

3. เสริมสร้างความกระตือรือร้นให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียน ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

4. เสริมสร้างความตระหนัก ความเชื่อมั่นให้กับนักเรียนในโรงเรียนในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

กลยุทธ์หลักที่ 2 : การเสริมสร้างการยอมรับเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
โดยการให้ความรู้กับครู บุคลากรในโรงเรียน และนักเรียน ดังนี้

1. พัฒนาและสร้างการยอมรับเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน ให้กับ ครู บุคลากรในโรงเรียน และนักเรียน
2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ชุมชนเพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

กลยุทธ์ขับเคลื่อน

1. กำหนดให้โรงเรียนจัดทำแผนพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน
2. ส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหากับผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ชุมชน ท้องถิ่น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา
3. ส่งเสริมให้โรงเรียนสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหากับผู้ปกครอง ชุมชนใกล้เคียง
4. สร้างการยอมรับให้กับครู และนักเรียนเห็นความสำคัญเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

กลยุทธ์หลักที่ 3 : การพัฒนาพฤติกรรมในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โดยการให้เกิดกับครู บุคลากรในโรงเรียน และนักเรียน ดังนี้

1. พัฒนาหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน
2. พัฒนาความสามารถในกระบวนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน
3. พัฒนาความสามารถในการสร้างโครงการ/กิจกรรมในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

กลยุทธ์ขับเคลื่อน

1. เสริมสร้างความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร เอกสารประกอบการสอน หนังสือ ตำรา
2. พัฒนาความสามารถในกระบวนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน

3. เสริมสร้างความสามารถในการออกแบบโครงการ/กิจกรรมเสริมนอกหลักสูตร
ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาของนักเรียน
4. กำหนดให้โรงเรียนร่วมมือกับองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิต
ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนในการพัฒนาครู และแกนนำนักเรียน

โครงการ/กิจกรรม ระดับโรงเรียน

1. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของโรงเรียน
 2. โครงการขับเคลื่อนหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล
และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหา
 3. โครงการส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเรียนรู้จากปัญหา (PBL)
 4. โครงการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้าน
การตัดสินใจและการแก้ปัญหา
 5. โครงการประสานความคิด / ความร่วมมือสู่ความยั่งยืน
- เป้าประสงค์ :** นักเรียนในเครือข่ายนิคมชะงัดคาเบรียลแห่งประเทศไทยมีทักษะชีวิต
ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น
- ตัวชี้วัด :** นักเรียนโรงเรียนในเครือข่ายนิคมชะงัดคาเบรียลแห่งประเทศไทยมีทักษะชีวิต
ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา (เป็นค่าร้อยละ)
- สามารถนำเสนอเป็นภาพประกอบ ดังภาพประกอบ 16-17

ภาพประกอบ 16 กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิ
คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ระดับมูลนิธิ

ภาพประกอบ 17 กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิ
คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ระดับโรงเรียน

4. ผลการประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีรายละเอียดดังตาราง 14

ตาราง 14 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการประเมินความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพ		
ผู้อำนวยการ	5	5.00
คณะกรรมการสถานศึกษา	15	15.00
ครู	30	30.00
นักเรียน	25	25.00
ผู้ปกครองนักเรียน	25	25.00
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	25	25.00
ปริญญาตรี	42	42.00
ปริญญาโท	29	29.00
ปริญญาเอก	4	4.00
รวม	100	100.00

จากตาราง 14 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามการประเมินความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เป็นครู มากที่สุด จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมาคือ นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 รองลงมาเป็นปริญญาโท จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00

ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการ คณะกรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 100 คน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย รายละเอียด ดังตาราง 15

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ข้อ	กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียน ในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย	ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ขับเคลื่อน ระดับมูลนิธิ				
1	กำหนดให้มโนนโยบายในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหานักเรียนของโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมูลนิธิที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะชีวิต	4.11	0.65	มาก
2	สร้างความเชื่อมั่น แรงจูงใจและทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหานักเรียน ให้กับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหานักเรียน	4.07	0.67	มาก
3	จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมและอบรมผู้อำนวยการที่ปรึกษาผู้อำนวยการ สมาพันธ์สมาคมผู้ปกครองและครูฯ สมาพันธ์สมาคมศิษย์เก่าฯ ให้มีความรู้ ความเข้าใจถึงการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหานักเรียนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ	4.09	0.74	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียน ในเครื่องมือชนิดคะแนนระดับประเทศไทย	ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ขับเคลื่อน ระดับมูลนิธิ				
4	กำหนดให้คณะกรรมการฝ่ายการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทยเป็นคณะกรรมการในการกำกับ ดูแลและติดตาม	4.04	0.74	มาก
5	กำหนดให้โรงเรียนออกแบบหลักสูตรการพัฒนาทักษะชีวิตด้าน การตัดสินใจและการแก้ปัญหา เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความ เข้าใจ ทักษะที่ดี และสามารถนำไปปฏิบัติ และให้มีการ ติดตามการประเมินผลของการนำหลักสูตรไปใช้	4.09	0.68	มาก
6	ส่งเสริมการสร้างการยอมรับของผู้อำนวยการ ที่ปรึกษาผู้อำนวยการ สัมพันธ์สมาคมผู้ปกครองและครูฯ และสัมพันธ์สมาคมศิษย์เก่า ฯ เพื่อสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิต ด้านการ ตัดสินใจและการแก้ปัญหานักเรียน	3.98	0.72	มาก
7	จัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงาน ภายนอกเพื่อสร้างเครือข่ายในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการ ตัดสินใจและการแก้ปัญหา	3.71	0.78	มาก
8	ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษาโดยการให้เข้าร่วมประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา	3.91	0.77	มาก
9	ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	3.96	0.67	มาก
10	ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษามีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกเพื่อทักษะชีวิต ด้านการ ตัดสินใจและการแก้ปัญหานักเรียน	3.81	0.75	มาก
เฉลี่ย		3.98	0.48	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียน ในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย	ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
โครงการ/กิจกรรม ระดับมูลนิธิ				
11	โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต	3.99	0.67	มาก
12	โครงการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดย การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ แนวทางการจัดกิจกรรมทักษะชีวิต ให้กับนักเรียน	4.02	0.75	มาก
13	โครงการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนในเครือ มูลนิธิฯ กับหน่วยงานภายนอกที่มีความสามารถในการพัฒนา ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน	3.92	0.82	มาก
14	โครงการสร้างเครือข่ายผู้บริหารในการร่วมพัฒนาทักษะชีวิตของ นักเรียน ยกย่องเชิดชูผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนา ทักษะชีวิตของนักเรียน	3.93	0.74	มาก
เฉลี่ย		3.97	0.61	มาก
เฉลี่ยทั้งระดับ		3.97	0.48	มาก

จากตาราง 15 แสดงผลความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 100 คน โดยรวมมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.48) การพิจารณาความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ มีดังนี้

กลยุทธ์ขับเคลื่อน ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเฉพาะกลยุทธ์ขับเคลื่อน ระดับมูลนิธิ พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยกลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 1 กำหนดให้มโนนโยบายในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนของโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมูลนิธิฯ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะชีวิต ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.65) รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 5 กำหนดให้

โรงเรียนออกแบบหลักสูตรการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะที่ดี และสามารถนำไปปฏิบัติ และให้มีการติดตามประเมินผลของการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.68) และ ข้อที่ 3 จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมและอบรมผู้อำนวยการ ที่ปรึกษาผู้อำนวยการ สมาพันธ์สมาคมผู้ปกครองและครูฯ สมาพันธ์สมาคมศิษย์เก่าฯ ให้มีความรู้ ความเข้าใจถึงการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาของนักเรียนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.74) ตามลำดับ ส่วนกลยุทธ์ที่มีความเป็นไปได้น้อยสุด ได้แก่ ข้อที่ 13 จัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสร้างเครือข่ายในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.78)

พิจารณาโครงการ/กิจกรรม ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่าโดยรวมมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ/กิจกรรม พบว่า มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกโครงการ/กิจกรรม โดยโครงการ/กิจกรรม ที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 12 โครงการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาศูนย์สุขภาพจิตศึกษาโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ แนวทางการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตให้กับนักเรียน ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.75) รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 11 โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.67) และข้อที่ 14 โครงการสร้างเครือข่ายผู้บริหารในการร่วมพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ยกย่องเชิดชูผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.74) ตามลำดับ ส่วนโครงการ/กิจกรรม ที่มีความเป็นไปได้น้อยสุด ได้แก่ ข้อที่ 13 โครงการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ กับหน่วยงานภายนอกที่มีความสามารถในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาของนักเรียน ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.82)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของกลยุทธ์
การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
ระดับโรงเรียน

ข้อ	กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียน ในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย	ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ขับเคลื่อน ระดับโรงเรียน				
15	เสริมสร้างความตระหนัก ความเชื่อมั่นของครูและบุคลากร ทางการศึกษาในโรงเรียนของการพัฒนาทักษะชีวิต ด้านการ ตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนมากขึ้น	3.96	0.74	มาก
16	เสริมสร้างแรงจูงใจในโรงเรียนให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ของนักเรียนโดยการมอบรางวัลด้วยโล่และเกียรติบัตร	3.97	0.73	มาก
17	เสริมสร้างความกระตือรือร้นให้กับครู และบุคลากรในโรงเรียน ใน การพัฒนาทักษะชีวิต ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน	3.94	0.71	มาก
18	เสริมสร้างความตระหนัก ความเชื่อมั่นให้กับนักเรียนในโรงเรียน ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของ นักเรียน	3.91	0.70	มาก
19	กำหนดให้โรงเรียนจัดทำแผนพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาของนักเรียน	3.89	0.71	มาก
20	ส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหากับ ผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ชุมชน ท้องถิ่น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการ พัฒนา	3.78	0.73	มาก
21	ส่งเสริมให้โรงเรียนสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการพัฒนา ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหากับผู้ปกครอง ชุมชนใกล้เคียง	3.88	0.74	มาก
22	สร้างการยอมรับให้กับครู และนักเรียนเห็นความสำคัญเพื่อ พัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา	3.96	0.78	มาก
23	เสริมสร้างความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร เอกสาร ประกอบการสอน หนังสือ ตำรา	3.98	0.82	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียน ในเครื่องมือณิทัศน์เซนส์คาเบรียลแห่งประเทศไทย	ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
กลยุทธ์ขับเคลื่อน ระดับโรงเรียน				
24	พัฒนาความสามารถในกระบวนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน	3.98	0.71	มาก
25	เสริมสร้างความสามารถในการออกแบบโครงการ/กิจกรรมเสริม นอกหลักสูตรในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน	3.96	0.74	มาก
26	กำหนดให้โรงเรียนร่วมมือกับองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน ในการพัฒนาครู และแกนนำนักเรียน	3.87	0.66	มาก
เฉลี่ย		3.92	0.53	มาก
โครงการ/กิจกรรม ระดับโรงเรียน				
27	โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของโรงเรียน	3.94	0.63	มาก
28	โครงการขับเคลื่อนหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัด และประเมินผล และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา	4.05	0.67	มาก
29	โครงการส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเรียนรู้จากปัญหา (PBL)	3.88	0.69	มาก
30	โครงการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา	3.94	0.74	มาก
31	โครงการประสานความคิด / ความร่วมมือสู่ความยั่งยืน	3.94	0.74	มาก
เฉลี่ย		3.95	0.57	มาก
เฉลี่ยทั้งระดับ		3.93	0.51	มาก

จากตาราง 16 แสดงผลความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ระดับโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ คณะกรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 100 คน โดยรวมมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.51) การพิจารณาความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ มีดังนี้

กลยุทธ์ขับเคลื่อน ระดับโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเฉพาะกลยุทธ์ขับเคลื่อน ระดับโรงเรียน พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยกลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 24 พัฒนาความสามารถในกระบวนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.71) รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 23 เสริมสร้างความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร เอกสารประกอบการสอน หนังสือ ตำรา ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.82) และข้อที่ 16 เสริมสร้างแรงจูงใจในโรงเรียนให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนโดยการมอบรางวัลด้วยโล่และเกียรติบัตร ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.73) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติน้อยสุด ได้แก่ ข้อที่ 20 ส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหากับผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ชุมชน ท้องถิ่น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.73)

พิจารณาโครงการ/กิจกรรม ระดับโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ/กิจกรรม พบว่า มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกโครงการ/กิจกรรม โดยโครงการ/กิจกรรม ที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 28 โครงการขับเคลื่อนหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และข้อที่ 30 กิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.67) รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 31 โครงการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และ โครงการประสานความคิด / ความร่วมมือสู่ความยั่งยืน ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.74) ตามลำดับ ส่วนโครงการ / กิจกรรมที่มีความเป็นไปได้ น้อยสุด ได้แก่ ข้อที่ 29 โครงการส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเรียนรู้จากปัญหา (PBL) ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.67)

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นสำคัญจากข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

1. ทุกอย่างวางระบบ ออกแบบมาดีควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น
2. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในทุกๆ เรื่อง
3. ควรจัดรูปแบบการเรียนการสอนให้เป็นระบบ
4. ควรเพิ่มความปลอดภัยมากขึ้น
5. รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน
6. จัดให้มีกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะมากขึ้น
7. ทุกฝ่ายควรให้ความร่วมมือโดยเฉพาะผู้ปกครองและผู้บริหารควรเป็นแกนนำที่ดีในการขับเคลื่อน
8. จัดโครงการเกี่ยวกับการนำนักเรียนไปทำกิจกรรมนอกโรงเรียนให้มากขึ้น จะได้เรียนรู้ทักษะชีวิต การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
9. จัดทำเป้าประสงค์ และแผนพัฒนาเผยแพร่ทั้งทางรูปเล่มและอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมเสนอโปรแกรม/กิจกรรมต่างๆ เป็นรูปแบบตัวอย่างที่จะให้การดำเนินงานไปสู่เป้าประสงค์
10. จัดทำโครงการ “เพื่อนสอนเพื่อน” หรือ “รุ่นพี่ตัวรุ่นน้อง” อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเสริมสร้างความสำเร็จและเสียสละ
11. โครงการต่างๆ ควรมีการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ผลการดำเนินการที่แน่นอนและยั่งยืน
12. ควรส่งเสริมและมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับโรงเรียนให้มากขึ้น และควรมีการลงสู่ระดับโรงเรียนให้มากขึ้น
13. การจัดกิจกรรมค่ายโครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตควรทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตทุกระดับชั้น ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงจะส่งผลถึง “คนคุณภาพ” ของสังคมไปแข่งขันกับประชาคมในสังคมโลกได้
14. เสนอแนะให้โรงเรียนมีความตระหนักถึงความหมายและความสำคัญของการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน เพราะเมื่อโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนากลยุทธ์ การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนที่จะบังเกิดผลต่อนักเรียนในการเจริญชีวิตในอนาคต
15. ควรขยายโครงการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โดยให้โรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ เข้าร่วมโครงการอย่างจริงจัง เพราะจะสามารถจัดหาวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญได้สะดวก

16. นำแนวทางของการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมาดำเนินการให้ชัดเจน เพราะในแนวทางจะมีการกำหนดตัวชี้วัด และทักษะที่ควรพัฒนานักเรียนไว้แล้ว แต่นำมาจัดทำให้เกิดเป็นรูปธรรมให้ชัดเจน

17. โรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ผู้ปกครองมีอิทธิพลในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ให้นักเรียน จึงทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะในการแก้ปัญหา ความมั่นใจ และการเป็นผู้นำ

18. ระบุทักษะ กระบวนการ กลุ่มบุคคลที่เป็นแกนนำ การดำเนินการตามกลยุทธ์ การนำไปใช้ มีกระบวนการติดตามที่ชัดเจน

19. โครงการที่กล่าวมาโดยรวม “มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติมากที่สุด” แต่ต้องไม่มีการเพิ่มรายงานของบุคลากรในสถานศึกษานั้นๆ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย 2) เพื่อกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และ 3) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย การดำเนินการวิจัยมี 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การดำเนินการวิจัย ในขั้นตอนนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย ในขั้นตอนนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ตอนที่ 3 การดำเนินการวิจัย ในขั้นตอนนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ในส่วนของ การตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ตอนที่ 4 การดำเนินการวิจัย ในขั้นตอนนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ในส่วนของ การประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียน

จากการศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่า ปัญหาด้านทักษะชีวิตของนักเรียนที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการติดต่อสื่อสาร และจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคาทอลิก พบว่า ทักษะชีวิตที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนา ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา สรุปได้ว่า ทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการพัฒนานักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา

วิธีการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคาทอลิก แสดงความคิดเห็นว่า ควรนำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตให้กับนักเรียน โดยการจัดทำหลักสูตรเสริม การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) และโครงการ/กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในด้านทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา

2. กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

จากการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยผู้ทรงคุณวุฒิของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ได้เสนอกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ออกเป็น 2 ระดับ ประกอบด้วย

2.1 ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มี 3 กลยุทธ์หลัก 18 กลยุทธ์ขับเคลื่อน 5 โครงการ/กิจกรรม

2.2 ระดับโรงเรียน มี 3 กลยุทธ์หลัก 16 กลยุทธ์ขับเคลื่อน 6 โครงการ/กิจกรรม

โดยกลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ ประกอบด้วย การเสริมสร้างความตระหนักในการพัฒนาทักษะชีวิต การสร้างการยอมรับในการพัฒนาทักษะชีวิต และการพัฒนาพฤติกรรมสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

3. สรุปผลการตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

จากผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ตรวจสอบและ
ยืนยันความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล
แห่งประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1) กลยุทธ์หลัก ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย

(1) กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ ประกอบด้วย การเสริมสร้างความตระหนัก
ในการพัฒนาทักษะชีวิต การสร้างการยอมรับในการพัฒนาทักษะชีวิต และการพัฒนาพฤติกรรม
สู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

(2) กลยุทธ์ขับเคลื่อน 10 กลยุทธ์ และโครงการ/กิจกรรม 4 โครงการ

(3) เป้าหมาย : นักเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น

(4) ตัวชี้วัด : จำนวนนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล
แห่งประเทศไทยได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา (เป็นค่าร้อยละ)

2) กลยุทธ์หลัก ระดับโรงเรียน ประกอบด้วย

(1) กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ ประกอบด้วย การเสริมสร้างความตระหนัก
ในการพัฒนาทักษะชีวิต การสร้างการยอมรับในการพัฒนาทักษะชีวิต และการพัฒนาพฤติกรรม
สู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

(2) กลยุทธ์ขับเคลื่อน 12 กลยุทธ์ และโครงการ/กิจกรรม 5 โครงการ

(3) เป้าหมาย : นักเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
มีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น

(4) ตัวชี้วัด : นักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล
แห่งประเทศไทยมีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา (เป็นค่าร้อยละ)

4. ผลการประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

โดยการสอบถามผู้อำนวยการโรงเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ตัวแทนนักเรียน และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก
ทุกระดับ เมื่อจำแนกเป็นระดับ สรุปได้ดังนี้

4.1 กลยุทธ์ขับเคลื่อน ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีความเป็นไปได้
ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 1 กำหนดให้มโนบาย
ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนของโรงเรียนให้มีความสอดคล้อง
กับยุทธศาสตร์ของมูลนิธิที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะชีวิต รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 5 กำหนดให้
โรงเรียนออกแบบหลักสูตรการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา เพื่อให้ให้นักเรียนมี
ความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติที่ดี และสามารถนำไปปฏิบัติ และให้มีการติดตามการประเมินผลของ
การนำหลักสูตรไปใช้ และข้อที่ 3 จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมและอบรมผู้อำนวยการ
ที่ปรึกษาผู้อำนวยการ สมาพันธ์สมาคมผู้ปกครองและครูฯ สมาพันธ์สมาคมศิษย์เก่าฯ ให้มีความรู้
ความเข้าใจ ถึงการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาของนักเรียนเพื่อนำไปสู่
การปฏิบัติ ตามลำดับ

โครงการ/กิจกรรม ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่า
โดยรวมมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ / กิจกรรม
พบว่า มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกโครงการ / กิจกรรม เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย
3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 12 โครงการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยการ
ประชุมเชิงปฏิบัติการ แนวทางการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตให้กับนักเรียน รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 11
โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และข้อที่ 14
โครงการสร้างเครือข่ายผู้บริหารในการร่วมพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ยกย่องเชิดชูผู้บริหารที่ประสบ
ความสำเร็จ ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ตามลำดับ

4.2 กลยุทธ์ขับเคลื่อน ระดับโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
โดยรวมมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเฉพาะกลยุทธ์ขับเคลื่อน ระดับ
โรงเรียน พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่
ข้อที่ 24 พัฒนาความสามารถในกระบวนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและ
การแก้ปัญหาของนักเรียน รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 23 เสริมสร้างความสามารถในการพัฒนา
หลักสูตร เอกสารประกอบการสอน หนังสือ ตำรา และข้อที่ 16 เสริมสร้างแรงจูงใจในโรงเรียนให้กับครู

และบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยการมอบรางวัลด้วยโล่และเกียรติบัตรตามลำดับ

โครงการ/กิจกรรม ระดับโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ/กิจกรรม พบว่า มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกโครงการ/กิจกรรม เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 28 โครงการขับเคลื่อนหลักสูตร การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผล และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 30 โครงการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงาน ตามแผนพัฒนา ทักษะชีวิตของนักเรียนด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และ ข้อที่ 31 โครงการประสานความคิด / ความร่วมมือสู่ความยั่งยืน ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพปัญหาด้านทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล

แห่งประเทศไทย พบว่า ปัญหาด้านทักษะชีวิตที่จำเป็น ได้แก่ (1) ทักษะการตัดสินใจ และ (2) ทักษะ การแก้ปัญหา และวิธีการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนควรนำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาใช้ในการ พัฒนาทักษะชีวิตให้กับนักเรียน โดยการจัดทำหลักสูตรเสริม และโครงการ/กิจกรรมพัฒนาทักษะ ชีวิตในด้านทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา ทั้งนี้เนื่องมาจากมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย ได้กำหนดนโยบายที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2553 โดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ระยะ 6 ปี (2553-2558) โดยเน้นการพัฒนานุคคลให้มี คุณภาพระดับสากลตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรทาง การศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนานุคคลให้มีคุณภาพระดับมาตรฐานสากล อยู่ร่วมและรับใช้สังคมตามจิตตารมณ์ นักบุญหลุยส์ มารี กรีญอง เดอ มงฟอร์ต” และได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนด้านทักษะ ชีวิตในเป้าหมายที่ 1 คือ นักเรียนของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยมี คุณภาพระดับมาตรฐานสากล โดยมีเป้าหมายรอง ประกอบด้วย ความสามารถในการสื่อสารระดับ สากล ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี มีความเมตตา กรุณา (Compassion) มีจริยธรรม (Ethic) มี สมรรถนะ (Competent) ทั้งวิชาการ และวิชาชีพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคม (Engaged Citizens) และสิ่งแวดล้อม เรียนรู้ เข้าใจ ยอมรับใน ศาสนา วัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่าง เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และสิทธิของมนุษย์

(มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. 2552: 34-35) โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยจึงควรพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในด้านทักษะการตัดสินใจและทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศักดิ์นคร สีหอแก้ว (2557: 153-165) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการปฏิบัติพฤติกรรมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียน โดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียน พบว่า นักเรียนยังมีการปฏิบัติทักษะชีวิตระดับน้อยทุกทักษะ ได้แก่ ทักษะการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียดและทักษะการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น จากแบบสำรวจครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า นักเรียนส่วนมากยังมีพฤติกรรมทักษะชีวิตที่ยังต้องพัฒนา ในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง มักจะตัดสินใจตามพวกพ้องหรือไม่ก็เกิดจากการขอร้อง ขาดกระบวนการไตร่ตรอง ส่วนใหญ่จะแก้ปัญหาด้วยอารมณ์หรือกำลัง ไม่ยั้งคิด ไม่มีเหตุผล ไม่นึกถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นภายหลัง ส่วนใหญ่ ไม่นำข้อมูลข่าวสารมาแก้ปัญหา กลับใช้ข้อมูลข่าวสารในทางเลื่อม และสร้างกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมชาย เทพแสง (2554: 1) ที่กล่าวไว้ว่า กลยุทธ์เป็นทั้งการสร้าง และการพัฒนาวิถีปฏิบัติ เพื่อระดมและจัดสรรทรัพยากรให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ได้ถูกกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จึงควรพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหา โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิต

2. กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จากการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยผู้ทรงคุณวุฒิของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ได้เสนอกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มี 3 กลยุทธ์หลัก 18 กลยุทธ์ขับเคลื่อน 5 โครงการ/กิจกรรม 2) ระดับโรงเรียน มี 3 กลยุทธ์หลัก 16 กลยุทธ์ขับเคลื่อน 6 โครงการ/กิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ วีระ ฤกษ์เจริญและวาสนา ศรีไพโรจน์ (2554: 70-71) ที่ได้ให้ทัศนะว่ากลยุทธ์ทางการจัดการศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ กลยุทธ์ระดับองค์กร ได้แก่ การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร และกลยุทธ์ระดับแผนงาน ได้แก่ การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในภารกิจด้านการเรียนการสอน และจากการวิจัยแบ่งกลยุทธ์หลักออกเป็น 3 กลยุทธ์ ประกอบด้วย การเสริมสร้างความตระหนักในการพัฒนาทักษะชีวิต การสร้างการยอมรับในการพัฒนาทักษะชีวิต และการพัฒนาพฤติกรรมสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

สอดคล้องกับชูชัย สมितिไกร (2543: 59-61) ที่ได้สรุปเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่ามีจุดประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อปรับปรุงระดับความตระหนักรู้ในตนเอง (Self-awareness) ของแต่ละคน ความตระหนักรู้ในตนเอง คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองในองค์กร และปรัชญาที่ยึดถือการเข้าใจถึงทัศนคติที่ผู้อื่นมีต่อตนเอง และการเรียนรู้ว่าการกระทำของตนมีผลกระทบต่อผู้อื่น 2) เพื่อเพิ่มพูนทักษะการทำงาน (Job Skills) ของแต่ละบุคคล โดยอาจจะเป็นทักษะในด้านใดด้านหนึ่งก็ได้ เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ การดูแลรักษาความปลอดภัยในการทำงาน การปกครองบังคับบัญชาลูกน้อง 3) เพื่อเพิ่มพูนแรงจูงใจ (Motivation) ของแต่ละคน อันจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดผลดี แม้ว่าบุคคลหนึ่งๆ จะมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน แต่หากขาดแรงจูงใจในการทำงาน บุคคลนั้นก็จะมิได้ใช้ความรู้ความสามารถในการทำงานของตนเองอย่างเต็มที่ และผลงานก็ย่อมจะไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้น การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในความสำเร็จขององค์กร สำหรับ วีแลนและฮังเกอร์ (Wheelen; & Hunger. 2012: 65-59) ได้อธิบายการกำหนดกลยุทธ์ว่าเป็นการกำหนดแผนระยะยาวในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพที่มีต่อโอกาสและภัยคุกคาม ในแง่ของจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร รวมถึงการกำหนดภารกิจ กำหนดวัตถุประสงค์ พัฒนากลยุทธ์ และกำหนดนโยบาย และในเรื่องนี้ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2556: 1) ที่ได้ให้ทัศนะไว้ว่า การที่จะได้เปรียบในการแข่งขันด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรองค์กร และทรัพยากรทางกายภาพแล้ว องค์กรต้องมีกลยุทธ์ในการทำงาน หรือวิธีการทำงานที่แยบยล อีกทั้งต้องเลือกกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับตนเอง และสอดคล้องกับองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายขององค์กรที่ตั้งไว้ ดังนั้นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จึงจำเป็นต้องมี 2 ระดับ คือ ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และระดับโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีทั้งกลยุทธ์หลัก กลยุทธ์ขับเคลื่อน โครงการ / กิจกรรม ในการเสริมสร้างความตระหนักในการพัฒนาทักษะชีวิต การเสริมสร้างการยอมรับในการพัฒนาทักษะชีวิต และการพัฒนาพฤติกรรมสู่การปฏิบัติในการพัฒนาทักษะชีวิต

3. การตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จากผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผลการพิจารณากลยุทธ์ 2 ระดับ ตามโครงสร้างการพัฒนากลยุทธ์ โดยรวมมีความเหมาะสมทุกระดับ สอดคล้องกับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่ง

ประเทศไทย (2552: 22-23) ที่ได้อธิบายไว้ว่า โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ก่อตั้งโดยมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ดำเนินงานโดยภราดาคณะเซนต์คาเบรียล เป็นคณะนักบวชในพระศาสนจักรโรมันคาทอลิก ปัจจุบันภราดาคณะเซนต์คาเบรียลภายใต้การบริหารงานของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีสถาบันการศึกษาตั้งอยู่ในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 โรงเรียน โครงสร้างการบริหารการศึกษามีประธานมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เป็นผู้บริหารสูงสุดร่วมกับ คณะกรรมการบริหารมูลนิธิ มีหน้าที่กำหนดนโยบายในการบริหาร คณะเซนต์คาเบรียลในทุกด้าน เป็นผู้บังคับบัญชาสถาบันในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ซึ่งการบริหารมีรูปแบบการบริหารโดยยึดการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management) ให้เป็นไปตามนโยบายของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย กำกับและ ติดตามผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารสูงสุด ซึ่งเป็นภราดา (นักบวช) โดยได้รับการแต่งตั้งจากประธานมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และมีคณะกรรมการที่ปรึกษาผู้อำนวยการเป็นผู้ร่วมบริหาร ซึ่งเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยให้ฆราวาส มีบทบาท ร่วมกับผู้ผู้อำนวยการ ซึ่งจากปริมาณงานในโรงเรียนมีมากขึ้น จำนวนภราดาที่มีจำนวนลดน้อยลง โรงเรียนแต่ละแห่งดำเนินตามนโยบายของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการ เป็นผู้บริหารสูงสุด มีอิสระในการทำงาน ด้านงานวิชาการ งานปกครอง งานกิจกรรม งานบริหารทั่วไป ทำให้โรงเรียนมีการพัฒนาแตกต่างกันไปตามบริบทและพฤติกรรมในการบริหารงานของผู้ผู้อำนวยการ แต่ละโรงเรียน ส่งผลให้มีกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับมูลนิธิ และระดับโรงเรียน ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการตรวจสอบ ความเหมาะสมของกลยุทธ์ฯ ทั้ง 2 ระดับ ดังนี้

3.1 กลยุทธ์ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ ประกอบด้วย การเสริมสร้างความตระหนักในการพัฒนาทักษะชีวิต การสร้าง การยอมรับในการพัฒนาทักษะชีวิต และการพัฒนาพฤติกรรมสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต กลยุทธ์ขับเคลื่อน 10 กลยุทธ์ และโครงการ/กิจกรรม 4 โครงการ

จากการตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยรวมมีความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของชำนาญ เหล่ารักผล (2553: 315-316) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การจัดการความรู้สำหรับโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะ

เซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการความรู้สำหรับโรงเรียนในเครือมูลนิธิ
 คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา ด้วยวิธีวิจัยแบบผสมผสาน
 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ภาพรวมสภาพปัจจุบันของการจัดการความรู้อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติมาก
 คือด้านการแสวงหาความรู้ สภาพปัจจัยที่เกี่ยวข้องและเอื้อต่อการจัดการความรู้ ที่มีการดำเนินงาน
 มากที่สุดคือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านภาวะผู้นำ ยุทธศาสตร์การจัดการความรู้สำหรับ
 โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ และ
 สอดคล้องกับงานวิจัยของศักดิ์ดา สกนธวัฒน์ (2555: 228-231) ได้ทำการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การ
 บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เพื่อเสริมสร้างการพัฒนา
 สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภาวะ
 คุกคาม และพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
 เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียน
 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับดังนี้ 1) ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ 2) ด้าน
 การประเมินผล และ 3) ด้านการวางแผน สำหรับการบริหารโรงเรียนทุกด้านของการปลูกฝังการเรียนรู้
 เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมและเครือข่ายสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการนำแผน
 ไปปฏิบัติของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงการนำแผนไปปฏิบัติและการประเมินผลของการพัฒนา
 คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนในภาพรวมและรายด้าน
 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับดังนี้ 1) ด้านการประเมินผล 2) ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ และ
 3) ด้านการวางแผน ทุกองค์ประกอบของทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นการมีส่วนร่วมและเครือข่าย
 ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก สภาพการบริหารโรงเรียนที่เป็นจุดแข็งและโอกาสคือการบริหารโรงเรียน
 ทุกด้านของการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีสภาพเป็นจุดแข็งและภาวะคุกคาม คือ การวางแผน
 ของการปลูกฝังการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการวางแผนและการนำแผนไปปฏิบัติของการอนุรักษ์
 สิ่งแวดล้อม นอกเหนือจากนี้มีสภาพเป็นจุดอ่อนและภาวะคุกคามยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนที่มี
 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์หลัก ดังนี้ 1) ปฏิรูปการวางแผน
 เพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน 2) ยกกระตือรือร้นการกำกับติดตามและประเมินผล เพื่อการพัฒนา
 สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน 3) ปรับกระบวนการนำแผนไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
 และ 12 ยุทธศาสตร์ 55 วิธีดำเนินการ และ 41 เป้าหมายความสำเร็จ

นอกจากนี้ในส่วนของการพัฒนาทักษะชีวิตระดับองค์กร ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ
 สมจิตร สุใจยา (2549: 128) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตแบบมีส่วนร่วม
 เรื่อง สุขอนามัยส่วนบุคคลเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัด
 พะเยา ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะชีวิตแบบมีส่วนร่วม เรื่องสุขอนามัยส่วนบุคคล

เพื่อส่งเสริมพฤติกรรม สุขภาพของนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีพัฒนาการทางการเรียน เรื่องสุขอนามัยส่วนบุคคลด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติหลังใช้ชุดกิจกรรม การเรียนรู้ทักษะชีวิต แบบมีส่วนร่วมสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตแบบมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลียว ผลพิกุล (2554: 84-88) ได้วิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้ การเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีองค์ประกอบได้แก่ ความตระหนักในตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง การตัดสินใจและการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล การสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ในด้านความตระหนักในตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง การตัดสินใจและการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของดิฐภัทร บวรชัย (2555: 237-242) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ทักษะชีวิตที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ การควบคุมตนเอง โดยหลักสูตรเสริมมี 3 ขั้นคือ ขั้นที่ 1 การนำหลักสูตรเสริมไปใช้ในโรงเรียน ขั้นที่ 2 การประเมินผลการใช้หลักสูตรเสริม ขั้นที่ 3 การประเมินความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรเสริม จากการตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมพบว่าในด้านระดับความรู้ ด้านเจตคติ ด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้หลักสูตรเสริม มีค่าเฉลี่ยสูง

3.2 กลยุทธ์ระดับโรงเรียนในเครื่องมือคุณลักษณะเชนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ประกอบด้วย กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ ประกอบด้วย การเสริมสร้างความตระหนักในการพัฒนาทักษะชีวิต การสร้างการยอมรับในการพัฒนาทักษะชีวิต และการพัฒนาพฤติกรรมสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต กลยุทธ์ขับเคลื่อน 12 กลยุทธ์ และโครงการ/กิจกรรม 5 โครงการ จากการตรวจสอบกลยุทธ์ เพื่อยืนยันความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครื่องมือคุณลักษณะเชนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ระดับโรงเรียน ของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครื่องมือคุณลักษณะเชนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยรวมมีความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของนภาพร จันทวรรณ (2545: 42-44) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมทักษะชีวิต เพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองในการป้องกันการติดยาบ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเวียงแก้ว จังหวัดเชียงราย ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนมีระดับคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองในด้านครอบครัว ด้านโรงเรียน และด้านเพื่อนก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองต่อการป้องกันการติดยาบ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของบุษบา ญาณสมเด็จ (2546: 64-65) ได้ศึกษา

ประสิทธิผลของการใช้โปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อป้องกันการใช้ยาบ้า ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนมีสัมพันธภาพและการสื่อสารในครอบครัว ความรู้เรื่องยาและสารเสพติด และการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นหลังได้รับการฝึกอบรม สอดคล้องกับงานวิจัยของเลซ (Leigh. 2010: Online) ศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มความรู้และความสามารถสำหรับงานเพื่อการมีส่วนร่วม การใช้ CD-ROM เป็นกลยุทธ์สำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบผลกระทบของโปรแกรม การใช้ CD-ROM เพื่อพัฒนาตนเองในการเพิ่มความรู้ และทักษะของนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ พบว่าหลังจากใช้ กลยุทธ์ในการสร้างความรู้ นักเรียนมีผลการตอบคำถามและคะแนนสูงขึ้น นักเรียนบางคนมีความสามารถในการวางแผนเพิ่มขึ้น

4. ผลการประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียน

ในเครื่องมือชนิดคะแนนระดับคาบเรียนแห่งประเทศไทย โดยการสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนครู ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนนักเรียน และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากทุกระดับ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ ทั้ง 2 ระดับ ดังนี้

4.1 กลยุทธ์ขับเคลื่อน ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 1 กำหนดให้มโนบายในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียนของโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมูลนิธิที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะชีวิต รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 5 กำหนดให้โรงเรียนออกแบบหลักสูตรการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติที่ดี และสามารถนำไปปฏิบัติ และให้มีการติดตามการประเมินผลของการนำหลักสูตรไปใช้ และข้อที่ 3 จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมและอบรมผู้อำนวยการที่ปรึกษาผู้อำนวยการ สมาพันธ์สมาคมผู้ปกครองและครูฯ สมาพันธ์สมาคมศิษย์เก่าฯ ให้มีความรู้ความเข้าใจ ถึงการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาของนักเรียนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ตามลำดับ โครงการ/กิจกรรม ระดับมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ / กิจกรรม พบว่า มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกโครงการ / กิจกรรม เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 12 โครงการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ แนวทางการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตให้กับนักเรียน รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 11 โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และข้อที่ 14 โครงการสร้างเครือข่ายผู้บริหารในการร่วมพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ยกย่องเชิดชูผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนโยบายด้านการพัฒนา

ทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีเป้าหมายและส่งเสริมการจัดการศึกษาแก่นักเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นสำคัญแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการพัฒนาและผลักดันให้เกิดการพัฒนา แต่มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ไม่ได้กำหนดวิธีการ หลักสูตร แนวการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างจริงจัง สอดคล้องกับ วิศิษฐ์ ศรีวัชรรัตน์ (ม.ป.ป.: 7) ที่ได้อธิบายไว้ว่า ค่านิยมและความห่วงใย ที่ปรากฏอยู่ในพระวรสาร ต้องมีปรากฏอย่างเด่นชัดในวิสัยทัศน์และพันธกิจ และให้การรับรู้ และมีปรากฏอยู่ทั่วไปในโครงสร้าง หลักสูตร และกระบวนการทำงาน นโยบายของสถานศึกษาคาทอลิก และยังสอดคล้องกับพัฒน์วี ธรรมรัตน์พุกษ์ (2554: 115-122) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในการเสริมสร้างทักษะชีวิต เด็กสถานสงเคราะห์ พบว่า พ่อบ้าน แม่บ้านต้องการที่จะพัฒนาตนเองในการดูแลเด็ก โดยต้องการให้สถานสงเคราะห์จัดศึกษาดูงานทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก เพื่อจะได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับกลับมาใช้ในการเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็ก ข้อเสนอแนะจากการศึกษา หน่วยงานส่วนกลางควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลและพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทบทวนการปฏิบัติงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดูแลและพัฒนาการเด็ก จัดศึกษาดูงานด้านเด็กขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ และจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาซึ่งกันและกันระหว่างเจ้าหน้าที่และเด็กเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน และควรเสริมแรงจูงใจและขวัญกำลังใจแก่บุคลากร โดยการจัดสวัสดิการต่างๆ ให้ตรงตามความเหมาะสมและความจำเป็น มีการประเมินผลการปฏิบัติงานและการพิจารณาความดีความชอบ โดยเน้นหลัก ความยุติธรรมและความเสมอภาค รวมถึงการจัดสรรหรือบรรจุแต่งตั้งบุคลากรให้ตรงกับตำแหน่งความรู้ ความสามารถ ความถนัดของบุคลากร

4.2 กลยุทธ์ขับเคลื่อน ระดับโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยรวมมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเฉพาะกลยุทธ์ขับเคลื่อน ระดับโรงเรียน พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 24 พัฒนาความสามารถในกระบวนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 23 เสริมสร้างความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร เอกสารประกอบการสอน หนังสือ ตำรา และข้อที่ 16 เสริมสร้างแรงจูงใจในโรงเรียนให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยการมอบรางวัลด้วยโล่และเกียรติบัตร ตามลำดับ โครงการ/กิจกรรม ระดับโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ/กิจกรรม พบว่า มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกโครงการ/กิจกรรม เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 28 โครงการขับเคลื่อน

หลักสูตร การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 30 โครงการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงาน ตามแผนพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และ ข้อที่ 31 โครงการประสานความคิด / ความร่วมมือสู่ความยั่งยืน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนานักเรียนจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับ 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายกิจกรรมซึ่งฝ่ายวิชาการเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดบริการด้านหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนงานห้องสมุด และงานวัดและประเมินผล เน้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ ทางด้านพุทธิพิสัย ทักษะนิสัยและจิตพิสัยกล่าวโดยสรุป ฝ่ายวิชาการมีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆ ทางด้านวิชาการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียน นอกจากนี้ ยังมีฝ่ายปกครอง และฝ่ายกิจกรรมเกี่ยวข้องกับนักเรียนในมุกกว้าง เป็นกิจกรรมต่างๆ นอกห้องเรียน เป็นงานที่มุ่งจะช่วยสร้างคุณสมบัติหลายประการที่มุ่งหวังให้เกิดแก่นักเรียน ประกอบด้วย ด้านการมีวินัย ในตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต เชื่อมมั่นในตนเอง มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อยู่ร่วมกับคนอื่น ซึ่งเกี่ยวกับนักเรียนในกิจกรรมต่างๆ นอกห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์. 2538: 5)

แต่จากผลการปฏิบัติงานในด้านการพัฒนานักเรียน แต่ละโรงเรียนมีแนวการพัฒนาแตกต่างกัน ตามบริบทของแต่ละโรงเรียน ดังนั้นการพัฒนางานด้านกิจการนักเรียนจึงมีความแตกต่างกันออกไป บางโรงเรียนปฏิบัติกันจนเป็นประเพณี ไม่ได้มีการวัดและประเมินผลอย่างจริงจัง โดยการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พิจารณาจากมาตราประมาณค่าคะแนน (Rating Scale) จากหัวข้อประเมิน โดยใช้ครูเป็นผู้ประเมิน จึงทำให้การวัดและประเมินผลมีความแตกต่างกันด้วย เป็นความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนครู ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนนักเรียน และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนที่จะพัฒนาทักษะชีวิตโดยใช้กลยุทธ์ขับเคลื่อน ระดับโรงเรียนดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547:10-11) ได้อธิบายว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียน จะต้องจัดเป็นกระบวนการที่หลากหลายต่อเนื่องเหมาะสมกับระดับความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน เน้นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจตั้งแต่การวางแผน การฝึกปฏิบัติ การตรวจสอบ และประเมินผลให้ครอบคลุมกิจกรรมสุขภาพ ทั้งด้านป้องกันส่งเสริมและดำรงสุขภาพ โดยจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) สถานศึกษาต้องจัดทำหลักสูตร และกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน 2) จัดกิจกรรม ให้นักเรียนหมั่นฝึกฝน และเอาใจใส่ดูแลสถานภาพตนเอง และความแข็งแรงของร่างกาย เข้าร่วมกิจกรรม พลศึกษา นันทนาการและกิจกรรมอื่นๆ ที่ต้องฝึกฝนตนเองตามกฎกติการะเบียบและหลักการ 3) สนับสนุนให้เกิดการแข่งขันและการทำงานเป็นทีม

4) ฝึกให้เกิดการยอมรับว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และยอมรับผลทั้งด้านบวกและด้านลบที่เกิดจากพฤติกรรมของตนเองและส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น

ผลการวิจัยในส่วนของการพัฒนาความสามารถในกระบวนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 23 เสริมสร้างความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร เอกสารประกอบการสอน หนังสือ ตำรา และข้อที่ 16 เสริมสร้างแรงจูงใจในโรงเรียนให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยการมอบรางวัลด้วยโล่และเกียรติบัตร ซึ่งสอดคล้องกับมิเกล กาไรซาเบล (2539: 15) ที่ได้สรุปไว้ว่าครูของโรงเรียนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุด ในกระบวนการพัฒนาหล่อหลอมนักเรียน และนักเรียนพึงได้รับการอบรมให้เป็นสมาชิกที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และสามารถเอาชนะการมองแต่ผลประโยชน์ส่วนตนในทุกรูปแบบ สอดคล้องกับยุพา เวียงมกล อัดโดตร (2554: 214-215) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนพบว่า กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนควรประกอบด้วย การเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และเปลี่ยนกระบวนการทัศน์หลักสูตรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และสอดคล้องกับอ้อมอารี สุวรรศรี (2553: 208-210) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจครูโรงเรียนเอกชนพบว่า กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจครูโรงเรียนเอกชนประกอบด้วย กลยุทธ์ด้านการขจัดเงื่อนไขที่ทำให้พลังอำนาจครูต่ำ ได้แก่ กลยุทธ์การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ กลยุทธ์การสร้างความสำเร็จในวิชาชีพครู กลยุทธ์การสร้างจิตสำนึกความเป็นเจ้าของ และกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมให้ครูได้รับรู้สมรรถนะการทำงานได้แก่ กลยุทธ์การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม กลยุทธ์การสร้างเวทีศักยภาพครู และกลยุทธ์การสร้างขวัญกำลังใจ และยังสอดคล้องกับอารีรัสมิ วัฒนทองผิว (2553: 119-120) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์การบริหารความขัดแย้งสำหรับสถานศึกษาของรัฐ พบว่า กลยุทธ์การบริหารความขัดแย้งสำหรับสถานศึกษาของรัฐที่พัฒนาขึ้น ควรมีกลยุทธ์เสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานและสร้างขวัญกำลังใจ

ในส่วนของการจัดโครงการ/กิจกรรมในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ผลการวิจัยได้สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงละพา กุดนอก (2551: 92-95) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนากิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียน ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาเยาวชนตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มี 3 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์เชิงรุก ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ดังนี้ 1) การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) การดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งในโรงเรียนและชุมชน 3) การอบรมและการศึกษาดูงาน 4) สร้างเครือข่ายแกนนำเยาวชนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต และ 5) การพัฒนานักเรียนครอบครัวโรงเรียน หมู่บ้านต้นแบบ เพื่อเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเอง ยุทธศาสตร์การพลิกฟื้น

ประกอบด้วย 2 กิจกรรม ดังนี้ 1) พัฒนากิจกรรมค่ายเยาวชน 2) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมวันแม่และวันสำคัญต่างๆ ในกลุ่มเยาวชน และยุทธศาสตร์การป้องกันตัว ประกอบด้วย 2 กิจกรรม ดังนี้

1) ส่งเสริมแผนงานพัฒนาเยาวชน เข้าสู่แผนงานองค์การบริหารส่วนตำบล และ 2) พัฒนาการประเมินและสรุปผลการดำเนินงานให้เป็นรูปธรรม และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพงศ์ สิงห์สาร (2555: 119-122) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพจิตโดยประยุกต์ใช้ทักษะชีวิตร่วมกับกระบวนการกลุ่มในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มเปรียบเทียบมีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 18.31 คะแนน และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑนา บรรพสุทธิ (2553: ง) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยควรสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญที่เกิดจากการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน และสามารถนำกลยุทธ์ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในโรงเรียน
2. ฝ่ายการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยควรพัฒนาผู้อำนวยการโรงเรียน ในฐานะผู้นำสูงสุดของโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะชีวิต
3. ผู้อำนวยการโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะชีวิต โดยกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน และนำกลยุทธ์ไปใช้พัฒนาครู นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด
4. งานหลักสูตร ควรทบทวนการออกแบบหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบัน ประกอบด้วย การจัดทำจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม การประเมินผล รวมทั้งปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเน้นการพัฒนาทักษะชีวิต

5. งานการเรียนการสอน ควรพัฒนาครูให้มีทักษะการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา (BBL) การเตรียมสื่อการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้มากกว่าการสอน การจัดทำแผนการเรียนรู้ดังกล่าว เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดด้านทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา ได้อย่างมีสติ สมเหตุสมผล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดอื่น อาทิเช่น สังกัดกรุงเทพมหานครและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ควรนำกลยุทธ์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปทดลองใช้กับโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เพื่อพิจารณาผลที่เกิดขึ้นว่ากลยุทธ์หลัก และกลยุทธ์ขับเคลื่อน ช่วยทำให้ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น
3. ควรมีการวิจัยหลักสูตรการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาทักษะชีวิตให้กับนักเรียน
4. ควรมีการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา
5. ควรมีการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ ทองกำแหง. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ. (2543). แนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ทักษะชีวิต เพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นปีที่ 10-12). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2541). คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์ (ปรับปรุงครั้งที่ 2). พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- _____. (2543ก). คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2543ข). คู่มือการจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็กด้อยโอกาส. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2547). การทบทวนสถานการณ์ เรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นและการเสริมสร้างทักษะชีวิตและการให้การศึกษา. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2554). แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. (2550). รายงานประจำปี พ.ศ. 2554-2555. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชมงคลธัญบุรี.
- ปทุมธานี: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษากระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2550). รายงานประจำปีการศึกษา 2555. (1 มิถุนายน 2555 – 31 มีนาคม 2556). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษากระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- เคน วาตานาเบะ. (2010). เลิกขมวดคิ้วซะ! เพราะคุณคืออัจฉริยะนักแก้ปัญหา. แปลโดย พรเลิศ อรุณ และวิโรจน์ ภัทรที่ปกร. กรุงเทพฯ: วีเลิร์น.

- คณาจารย์สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. (2556).
 หลักการจัดการและองค์กร. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- จอห์น. (2551). แปลจาก *Decision Making & Problem Solving Strategies*. โดย
 รัชนี เอนกพีระศักดิ์. (2551). กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊คส์.
- เจตนิพิฐ สมมาตย์. (2550). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการสร้างเสริมทักษะชีวิตร่วมกับกระบวนการ
 เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
 โรงเรียนแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ส.ม. (สุขศึกษาและการส่งเสริม
 สุขภาพ). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- เฉลียว ผลพิกุล. (2554). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิต
 เพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ในเขตอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัด
 พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชัย สมितिไกร. (2543). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์การธุรกิจในประเทศไทย :การเปรียบเทียบ
 ระหว่างองค์การที่มีผลการดำเนินงานดีและไม่ดี. *มนุษยศาสตร์สาร*. 1 (1): 54-67.
- ชำนาญ เหล่ารักผล. (2553). การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการความรู้สำหรับโรงเรียนในเครือมูลนิธิ
 คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (บริหารการศึกษา).
 กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐยา สันตรการผล. (2550). การตัดสินใจทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท. แปลจาก
 ไรวี, อัดัม เจ.
- ณัฐพงศ์ สิงห์สาธ. (2555). ผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพจิตโดยประยุกต์ใช้ทักษะชีวิตร่วมกับ
 กระบวนการกลุ่มในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี.
 วิทยานิพนธ์. ส.ม. (สุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์. (2552). การจัดการเชิงกลยุทธ์ : ฉบับปรับปรุงใหม่. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ดวงละพา กุดนอก. (2551). ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต
 ของนักเรียน ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ยุทธศาสตร์
 การพัฒนา). สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ถ่ายเอกสาร.
- ดิฐภัทร บวรชัย. (2555). การพัฒนาหลักสูตรเสริมการสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับ
 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.
 (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ทัศพร สุวรรณปักข์. (2550). การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (วิจัยและประเมินผล การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ทิตนา แหมมณี. (2545). รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนพร กิจสุทธิ. (2553). ศึกษาทักษะความปลอดภัยในการดำรงชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อย จากการสอนโดยใช้บทเรียนวีดิทัศน์ร่วมกับ ปฏิบัติจริงในสถานการณ์จำลอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธมลวรรณ เหล่าวิทยานุกษ์. (2545). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางสังคมทักษะชีวิต ด้านจิตพิสัยและพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- นพวรรณ วงศ์วิชัยวัฒน์. (2547). การพัฒนาทักษะชีวิตในการปฏิบัติตนให้รอดพ้นจากปัญหาทางสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นพวรรณ บุญธรรม. (2553). กลยุทธ์การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นภาพร จันทวรรณ. (2545). การใช้กิจกรรมทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองในการป้องกันการ ติดยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านเวียงแก้ว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. (2545). การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุษบา ญาณสมเด็จเจ้า. (2546). ประสิทธิภาพการใช้โปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเข้ายาบ้า ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหอพระ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

- ปณิศา จีระพรชัย. (2553). การพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมทักษะการตัดสินใจ ในการดำเนินชีวิตด้วยตนเองสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประกอบ สุขบรรเทิง. (2554). ผลของการประยุกต์ทักษะชีวิต และการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขีรถจักรยานยนต์ของวัยรุ่นอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ส.ม. (การจัดการระบบสุขภาพ).มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ประเสริฐ ดันสกุล และคนอื่นๆ. (2538). ยุทธศาสตร์ทักษะชีวิต เพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพเยาวชน. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่องยุทธศาสตร์ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบน ณ โรงแรมเอเชีย. ถ่ายเอกสาร.
- ปาณิสรา หมวดเอียด. (2553). การวิเคราะห์อภิमानเกี่ยวกับโปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพติด. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ. (2550). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนนอกโรงเรียนทัศนสถานวัยหนุ่มกลาง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว. (2555). การพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตโดยใช้การคิดเป็นฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรศรี ฉิมแก้ว. (2552). ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเป็นมืออาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ เกษรแพทย์. (2543). การวางแผนกลยุทธ์สำหรับจัดการศึกษา.กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- พัชรินทร์ ศิริสุข. (2553). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พัฒน์วดี ธรรมรัตนพฤกษ์. (2554). การพัฒนาบุคลากรในการเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กสถานสงเคราะห์. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- มณฑนา บรรพสุทธิ. (2553). *การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- มนลดา กล่อมแก้ว. (2552). *การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มิเกล คาไรซาบาล. (2539). *การศึกษาคาทอลิกสู่สหัสวรรษที่สาม*. กรุงเทพฯ: อัสสัมชัญ.
- มัทนรา ธรรมบุศย์. (2552). *กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและปฐมวัย*. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2555, จาก <http://intraserver.nures.cmu.ac.th>.
- มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. (2537). *คู่มือการบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- _____. (2543). *งานอภิบาลในโรงเรียน และลักษณะเฉพาะของการศึกษาเซนต์คาเบรียล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- _____. (2550). *มาตรฐานการศึกษามูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- _____. (2553). *แผนยุทธศาสตร์มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยระยะ 6 ปี (พ.ศ. 2553-2558)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย. (2558). *สถานการณ์เยาวชนประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2558, จาก <http://www.compassionth.com/%E0%B8%AA%E0%B8%96%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B9%8C%E0%B9%80%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2/>
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศิลปศาสตร์. (2553). *เอกสารการสอนชุดวิชา ทักษะชีวิต*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.
- เมธาวี อุดมธรรมานุภาพ, ภัคดี ปรีวรรณ, นราพร เล็กสุขุม. (2545). *ผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาตนด้านความฉลาดทางอารมณ์ (ดี เก่ง สุข) ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต ด้วยโปรแกรมการฝึกทางจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ยังยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์. (2538). *การสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติด. ในรายงานการประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทางการนำยุทธศาสตร์ทักษะชีวิตมาใช้ในการป้องกันยาเสพติด*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ส.ปส.

- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. (2540). การสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการใช้สารเสพติด. การประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทางการนำยุทธศาสตร์ทักษะชีวิตมาใช้ในการป้องกันสารเสพติด. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ป.ป.ส.
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์, สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์. (2551). ทักษะชีวิต. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุขศูนย์ส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น โรงพยาบาลรามารามาศี.
- ยุพา เวียงมกล อัดโคตร. (2554). กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ราณี วงศ์คำเดช. (2549). การเสริมสร้างทักษะชีวิตกับแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ส.ม. (สุศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- โรงเรียนเซนต์คาเบรียล. (2555). การประเมินตนเองของโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ประจำปีการศึกษา 2554. กรุงเทพฯ: โรงเรียนเซนต์คาเบรียล.
- โรงเรียนเซนต์หลุยส์ฉะเชิงเทรา. (2551). อนุสรณ์ 60 ปี โรงเรียนเซนต์หลุยส์ฉะเชิงเทรา. ฉะเชิงเทรา: ชันปรินติ้ง.
- _____. (2555). รายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนเซนต์หลุยส์ฉะเชิงเทรา ประจำปีการศึกษา 2554. ฉะเชิงเทรา: โรงเรียนเซนต์หลุยส์ฉะเชิงเทรา.
- โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ. (2554). ธรรมนูญโรงเรียน ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๕๘) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2556, จาก <http://110.164.189.153/plan/?name=readnews&file=readnews&id=3>
- โรงเรียนเทพศิรินทร์. (ม.ป.พ.). ยุทธศาสตร์โรงเรียนเทพศิรินทร์. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.debsirin.ac.th/about-us/yuthasat.php>
- โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย. (2555). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2556, จาก http://eoffice.montfort.ac.th/book_file/0045941351231360.pdf.
- โรงเรียนมงฟอร์ตแผนกประถม. (2555). การประเมินตนเองของโรงเรียนมงฟอร์ตแผนกประถม ประจำปีการศึกษา 2554. เชียงใหม่: โรงเรียนมงฟอร์ตแผนกประถม.
- โรงเรียนมงฟอร์ตแผนกมัธยม. (2555). การประเมินตนเองของโรงเรียนมงฟอร์ตแผนกมัธยม ประจำปีการศึกษา 2554. เชียงใหม่: โรงเรียนมงฟอร์ตแผนกมัธยม.

- โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม). (2553). แผนยุทธศาสตร์
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม). สืบค้นเมื่อ
31 ธันวาคม 2556, จาก http://satitprasarnmit.ac.th/photo_pdf_new2/2072006.xls
- โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา. (2555). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนสาธิต
“พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2556, จาก
http://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CCoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.st.buu.ac.th%2Findex.php%3Foption%3Dcom_docman%26task%3Ddoc_download%26gid%3D11%26Itemid%3D67&ei=1cjdUoSKBqiyiQfmqoDwDQ&usg=AFQjCNHh-4R2PQj2CbBKWe00ye2m67zzlA&bvm=bv.58187178,d.dGl
- โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี. (2555). การประเมินตนเองของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี
ประจำปีการศึกษา 2554. กรุงเทพฯ: โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี.
- โรงเรียนอัสสัมชัญ. (2555). การประเมินตนเองของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกมัธยม
ประจำปีการศึกษา 2554. กรุงเทพฯ: โรงเรียนอัสสัมชัญ.
- โรงเรียนอัสสัมชัญ. (2555). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญ. สืบค้นเมื่อ
31 ธันวาคม 2556, จาก
http://www.assumption.ac.th/contents/aboutac/School_Development_Plan_2012-2016.pdf
- โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. (2555). การประเมินตนเองของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม.
ประจำปีการศึกษา 2554. กรุงเทพฯ: โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม.
- โรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการ. (2555). การประเมินตนเองของโรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการ
ประจำปีการศึกษา 2554. กรุงเทพฯ: โรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการ.
- โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง. (2555). การประเมินตนเองของโรงเรียนอัสสัมชัญระยอง
ประจำปีการศึกษา 2554. ระยอง: โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง.
- โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง. (2555). การประเมินตนเองของโรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง
ประจำปีการศึกษา 2554. ลำปาง: โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง.
- โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา. (2555). การประเมินตนเองของโรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา
ประจำปีการศึกษา 2554. ชลบุรี: โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา.
- โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ. (2555). การประเมินตนเองของโรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ
ประจำปีการศึกษา 2554. สมุทรปราการ: โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ.

- โรงเรียนอัสสัมชัญอุบลราชธานี. (2555). การประเมินตนเองของโรงเรียนอัสสัมชัญอุบลราชธานี ประจำปีการศึกษา 2554. อุบลราชธานี: โรงเรียนอัสสัมชัญอุบลราชธานี.
- ลูกซ์, ริชาร์ด. (2551). กลยุทธ์การสร้างและการนำไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ลือชัย แก้วสุข. (2554). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนของสถานประกอบการ.วิทยานิพนธ์ ค.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.
- ฤทัยวรรณ หาญกล้า. (2554). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.วิทยานิพนธ์ ค.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.
- วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี. (2546). หลักการสอนการพัฒนาทักษะชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยากร เชียงกุล. (2553). ปฏิรูปประเทศไทย เล่ม 2 การศึกษา-พัฒนาผู้นำ.กรุงเทพฯ: บ้านพระอาทิตย์.
- วิศิษฐ์ ศรีวัชรรัตน์. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบการสัมมนา: คุณภาพครู ปัจจัยหลักของคุณภาพการศึกษา คุณภาพผู้บริหาร ปัจจัยหลักของคุณภาพครู และคุณภาพการศึกษา; พัฒนา ทันสมัย กล่อมเกลာ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.
- วีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย. (2554). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารความขัดแย้งในนโยบาย กระจายอำนาจ การจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศักดิ์นคร สีหอแก้ว. (2557). รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ป.ด. (การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภรัตน์ อิมวัฒนากุล. (2552). ผลของการประยุกต์ใช้โปรแกรมทักษะชีวิตร่วมกับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง (5A'S) เพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ในวัยรุ่น ชุมชนแออัด.วิทยานิพนธ์ วท.ม. (พยาบาลสาธารณสุข). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สกล วรเจริญศรี. (2550). การศึกษาทักษะชีวิต และการสร้างโมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการศึกษา).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. (2546). บริบททางการบริหารการศึกษา.นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สพฐ. สะกิดสังคมช่วยดูแลปัญหาเด็ก. (2558, 13 สิงหาคม). เดลินิวส์. หน้า 24.

- สมจิตร สุไฉยา. (2549). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตแบบมีส่วนร่วม เรื่องอนามัยส่วนบุคคลเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพะเยา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมชาย เทพแสง. (2554). กลยุทธ์ของผู้นำการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมณะกระทรวงการศึกษาคาทอลิก. (2531). มิติด้านศาสนาของการศึกษาในโรงเรียนคาทอลิก แนวทางเพื่อการพิจารณาใคร่ครวญ และการฟื้นฟูขึ้นใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อัสสัมชัญ
- สมยศ นาวิการ. (2545). การบริหาร. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สมพิศ ใช้เอ็ง. (2554). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่สูงภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สวัสดิ์ นาปองสี. (2557). การพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (หลักสูตรและการเรียนการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สิทธิมา สุทธิศักดิ์. (2549). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 1. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิริพร จารุจารีต. (2553). การศึกษาทักษะการซื้อของในชีวิตประจำวันของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อยจากการสอนโดยการใช้เครื่องคิดเลขร่วมกับการกระตุ้นเตือนล่าช้าแบบคงที่ (CTD). ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2545). รายงานผลการดำเนินโครงการนำร่องระดับชาติเรื่องการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่อง: รูปแบบที่คัดสรร. กรุงเทพฯ: เอสทีเคเปเปอร์ แอนฟอรั่ม.
- _____. (2542). การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ ทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุวดี อุปปีนใจ. (2553). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่สูงภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- สุกิจ โพธิ์ศิริกุล. (2553). การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. (การบริหารการศึกษา).
ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- สุมิตร สุวรรณ. (2554). การกำหนดยุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ: เพชรเกษมพรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2537). เอกสารการสอนวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหาร
การศึกษา หน่วยที่ 7. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2555). เอกสารประกอบการบรรยายทางวิชาการวิชาเอกการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2553). บริหารอย่างรวมเกียรติบริหารอย่างผม.ชลบุรี: เอ็มเอ็น คอมพิวเตอร์เซฟ จำกัด.
- _____. (2556). กลยุทธ์/ยุทธศาสตร์. (เอกสารประกอบการสอน). นครราชสีมา: ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักควบคุมโรคติดต่อเขต 8. (2541). ทักษะชีวิตกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม. นครสวรรค์: เอกสาร
ประกอบสำหรับการจัดหลักสูตรการอบรมทักษะชีวิตศูนย์สุขภาพจิตสำนักควบคุมโรคติดต่อ
เขต 8.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). การพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2553). สรุปสาระสำคัญของ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2554). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก
รอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนอัสสัมชัญระยอง. ม.ป.ท.
- _____. (2555). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558)
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา. ม.ป.ท.
- _____. (2555). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558)
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนเซนต์หลุยส์ฉะเชิงเทรา. ม.ป.ท.
- _____. (2547). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545.
กรุงเทพฯ: พรินทรวรรณกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). รายงาน “การสังเคราะห์รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้
ของครูต้นแบบ” (ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542).รูปแบบการจัด
กระบวนการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และพลศึกษา. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิต.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559)*.

กรุงเทพฯ: พรินทวนกราฟฟิค.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *การเสริมสร้าง “ทักษะชีวิต” ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพ*

ผู้เรียนระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

สมาคมพระคริสตธรรมไทย. (2005). *พระคริสตธรรมคัมภีร์*. กรุงเทพฯ: Sixteenth Printing.

อ้อมอารี สุวรรณศรี. (2553). *การพัฒนากลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจครูโรงเรียนเอกชน*. วิทยานิพนธ์

ค.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อดิศักดิ์ สิงห์สีโว. (2549). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ปริมาณสัมพันธ์ที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (วิทยาศาสตร์ศึกษา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อภิชัย วรสิทธิ์จวร. (2553). *ผ่าวิกฤตปัญหาชีวิตวัยรุ่นไทยปี 53*. หนังสือพิมพ์บางกอกทูเดย์.

อาทิพย์ สอนสุจิตรา. (2552). *การพัฒนาระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานสำหรับครูสังกัดโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (บริหารการศึกษา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อารีร์สมิ์ วัฒนทองผิว. (2553). *การพัฒนากลยุทธ์การบริหารความขัดแย้งสำหรับสถานศึกษาของรัฐ*.

วิทยานิพนธ์ ค.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ถ่ายเอกสาร.

อุษณีย์ ลลิตนสาน. (2551). *การวิจัยและพัฒนาแบบฝึกทักษะการตัดสินใจที่มีต่อประสิทธิภาพ*

การบริหารเวลา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : การประยุกต์ใช้ทฤษฎีและเกม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เอกสาร.

เอื้อบุญ ที่พึ่ง. (2553). *ยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวปรัชญาของ*

เศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

Babbie, Earl. (2007). *The Practice of Social Research*. 11th ed. Belmont: Thomson Wadsworth.

Banduca, Albert. (1977). *Social Learning Theory*. Englewood. Cliffs. New Jersey: Prentice Hall.

- Bender, Cornelia Johanna Getruisda. (2002). *A Life Skills Programmer for Learners in the Senior Phase: A Social Work Perspective*. Retrieved June 1, 2012, from www.eric.ed.gov/.
- Brown, Warren. B.; & Moberg, Dennis J. (1980). *Organization Theory and Management : A Macro Approach*. New York : John Wiley and Sons.
- Campbell, Linda; & Campbell, Bruce. (1999). *Multiple Intelligences and Student Achievement: Success Stories from Schools*. Alexandria: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Couch, Sue; Felstehausen, Ginny; & Hallman, Patsy. (2000). *Skills for Life*. New York: McGraw-Hill.
- Daft, Richard. (2004). *Organization Theory and Design*. Ohio. Thomson / South-Westesn.
- David, F.R. (2009). *Strategic Management : Concepts and Cases*. 12th ed. Upper Saddle River. New Jersey: Pearson Education.
- Dess, G.G.; Lumpkin, G.T.; & Eisner, A.B. (2007). *Strategic Management : Text and Cases*. New York: McGraw-Hill.
- Eccles , J. (1999). *The Development of Children Ages. 6 to 14*. The Future of Children.
- Elizabeth, Taylor T. (2001). *The Impact of the Going for the Goal Program on Life Skill Development in Adolescence*. New Breenswick: University of New Breenswick. Retrieved June 1, 2012, from www.eric.ed.gov/.
- Ford, Donald J. (1999). *Bottom – line Training*. Houston, Texas: Gulf Publishing Company.
- Gardner, Howard. (1993). *Multiple Intelligences: The Theory in Practice*. New York: The Perscus Books Group.
- Greenleaf, Robert. (2002). *The Servant Leadership: A Journey onto the Nature of Legitimate Power And Greatness*. 25th ed. New Jersey: Paulist Press.
- Greenwood, G.E. and Parkay, F.W. (1989). *Case Studies for Teacher Decision-Making*. New York: Random House.
- Hal, Mooz. (2012). *Make up Your Mind: a Decision Making Guide to Thinking Clearly and Choosing Wisely*. New Jersey: The United States of America.
- Hansen, W.; Nangle, S.; & Kathryn, M. (1998). *Enhancing the Effectiveness of Social Skills Interventions with Adolescents*. Education and Treatment of Children.

- Isaksen, Scott G., Dorval, K Brian, Treffinger, Donald J. (2011). *Solving A Framework for Innovation and Change*. 3rd ed. United States of America: SAGE.
- Jackie, Nguyen H. (2011). Impact of Group Intervention on Problem-Solving and Self-Efficacy in Case Decision-Making. *Dissertations. Dreeseel University*. Retrieved June 25, 2012, from www.eric.ed.gov/.
- Jessor, Richard; Donovan, EJ; & Costa, France M. (1991). *Beyond Adolescence Problem Behavior and Young Adult Development*. New York: Cambridge University Press.
- Jill, Delconte. (2011). *Grade Retention: An Exploration of the Pedagogical Experiences and Attitudes of Elementary Principals that Influence Decisions to Retain Students in a Grade*. *Dissertations. Seton Hall University*.
- Johnson, Burke; & Christensen, Larry. (2006). *Educational Research : Quantitative, Qualitative, and Mixed Approaches*. 2nd ed. Boston: Pearson.
- Joyce, B.; & Weil, M. (2004). *Models of Teaching*. Boston: Peasson / Allyn and Bacon.
- Judith, ASciple. (2010). *Shaping Perception of Delaware Technical & Community College Through Comprehensive Brand Marketing Strategy*. *Dissertation. University of Delaware*. Retrieved June 1, 2012, from www.eric.ed.gov/.
- Kay, Gregg K. (1998). *American Expedition: A Curriculum Designed to Facilitate Life Skills Development Among High School Students*. The Union Institute. Retrieved June 1, 2012, from www.eric.ed.gov/.
- Keeves, J.P. (1997). *Educational Research. Methodology and Measuriment: An International Handbook*. New York: Pergamon.
- Laub, J.A. (2004). *Organizational Leadership Assessment (OLA) Model*. Defining Servant Leadership and the Healthy Organization. Retrieved June 1, 2012, from www.eric.ed.gov/.
- Leigh, Path Angela. (2010). *Increasing the Knowledge and Competencies Needed for Active Participation in Transition Planning: Use of the CD-Rom Version of the Self-advocacy Strategy with Students with Emotional and Behavioral Disorders*. *Dissertations. State University of New York at Buffalo* Retrieved June 1, 2012, from www.eric.ed.gov/.

- Lynn, Vineyard. (2010). *Collaborative Inquiry: A Strategy for Assessing Response to Instruction and Intervention for English Learner Students*. Dissertation. University of California, Los Angeles. Retrieved June 1, 2012, from www.eric.ed.gov/.
- Mangrulkar, Leena; Whitman, Chery V; & Posner, Marc. (2001). *Life Skills Approach to Child and Adolescence Health Human Development*. Washington DC: Education Development Center, Iric.
- Matlin, Margaret W. (2002). *Cognition*. 5th ed. Forth Worth: Harcourt College Publishers.
- Melinda, Contreras. (1981). *A Study of the Effectiveness of A Structured Life Skills Program in Facilitation Appropriate Classroom Behavior*. New Jersey: Rutgers the State University of New Jersey. Retrieved June 1, 2012, from www.eric.ed.gov/.
- Miller, Darcy. (1988). *Enhancing Adolescent Competence : Strategies for Classroom Management*. Washington : An International Thomson Publishing Company.
- Mintzberg, Henry; & Quinn, James Brian. (1996). *THE Strategy Process: Concepts, Contexts, Cases*. 3rd ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Mulligan, Eileen. (2004). *Life Coaching : Change Your Life in 7 Days*. London: Piathus Books Ltd.
- Nelson-Jones, Richard. (1997). *Life skills Helping: A Textbook of Practical Counseling and Helping Skills*. 3rd ed. Sydney: Holt;Rinehart and Winston.
- Pearson , J.C.;&Nelson , P.E. (1997). *An Introduction to Human Communication Understanding & Sharing*. The United States of America: McGraw-Hill.
- Robbins, Stephen P.;&Coulter, Mary. (2009). *Management*. 9th ed. United states of America: Prentice Hall.
- Rue, Leslie W.; & Byars, Lloyd L. (2005). *Management : Skills and Application*. 11th ed. New York: McGraw-Hill.
- Scott, Richard. (2002). *Decision Making and Information Systems Management*. Kuala Lumpur: Golden books Centre.
- Simpson, Guadalupe H. (2011). *School Leader's Use of Data-Driver Decision-Making for School Improvement: A Study of Promising Practices in two California Charter Schools*. Dissertation. University of Southern California. Retrieved June 25, 2012, from www.eric.ed.gov/.

- Slicker, Ellen K; et al. (2005). *The Relationship of Parenting Style to Older Adolescent Life Skills Development in the United States*. Retrieved June 1, 2012, from www.eric.ed.gov/.
- Steimer, E. (1998). *Methodology of Theory Construction*. Sydney: Educology Research Associates.
- Sue, Blum C. (1991). *Measurement of Life Skills*. University of Montana. Retrieved June 1, 2012, from www.eric.ed.gov/.
- Swansburg, Russell C.; & Swansburg, Richard J. (2002). *Introduction to Management and Leadership for Nurse Managers*. 3rd ed. Sudbury, Mass: Jones and Bartlett Publishers.
- Szilgagvi, Janka; Zarazinski, Jill. (2012). *Teaching Strategies: Self-Created Children's Literatures as a Teaching Strategy: Voices from the College and the Elementary Classroom*. Retrieved June 1, 2012, from <http://www.freepatentsonline.com/article/Childhood-Education/286114018.html>
- Thomson, Arthur. R; & Strickland, A.J. (1995). *Strategic Management Concept and Cases*. 8th ed. New York: Business.
- UNICEF. (2001). "What is the Life Skills Approach?" *Explore Ideas Articles, Opinions. And Research about Teaching and Learning*. Retrieved. August 2, 2011. from <http://www.unicef.org/Lifeskills/htm>.
- Wheelen, T.L.; & Hunger, J.D. (2012). *Strategic Management and Business Policy*. 13th ed. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson.
- Willer, D. (1986). *Scientific Sociology: Theory and Method*. New Jersey: Prentice-Hall.
- World Health Organization. (1994). *Life Skills Education for Children and Adolescents in schools*. Geneva: World Health Organization.
- _____. (1997). *Life Skills Education for Children and Adolescents in schools*. Geneva: World Health Organization.
- Yu, Yuzing. (2010). *Adults' s Decision-Making about the Electronic Waste Issue: The Role of the Nature of Science Conceptualizations and Moral Concerns in Socid-Scientific Decision- Making*. Dissertations. United States. Columbia University. Retrieved June 25, 2012, from www.eric.ed.gov/.

Zimmerson, Daniele C. (2010). *Project Based Learning for Life Skill Building in 12th Grade Social Studies Classrooms : A Case Study Dissertations*. Dominican University of California. Retrieved June 1, 2012, from www.eric.ed.gov/.

Zipora, Shechtman; Merav, Levy; & Judy, Leichtentritt. (2005). Impact of Life Skills Training on Teacher's Perceived Environment and Self-Efficacy. *Journal of Education Research*. 98(3): 54-144. Retrieved August 2, 2011 from http://www.vnweb.hwwilsonweb.com/hww/results/results_singel_fulltext.html

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล
แห่งประเทศไทย

1. ภารดา สุรสิทธิ์ สุขชัย	ประธานมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
2. ภารดา ดร.บัญชา แสงหิรัญ	รองประธานมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
3. ภารดา ดร.เดชาชัย ศรีพิจารณา	ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญ
4. ภารดา ดร.วิรุทธ บุญพราหมณ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี
5. ภารดา ดร.มณฑล ประทุมราช	ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญนครราชสีมา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดกลุ่มสนทนา

เพื่อตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียน

ในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนโยบาย และการวางแผน ประกอบด้วย

1. อาจารย์ ดร.จตุพล ยงศรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โพธิพันธ์ พานิช

ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ประกอบด้วย

1. อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี
2. นายธเนศ ตั้งเจริญมั่นคง
3. พ.ต.ท. ดร.ดิฐภัทร บวรชัย

ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษา ประกอบด้วย

1. เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์
2. อาจารย์ ดร.สมบุญ บวรศิริรักษ์
3. อาจารย์ ดร.คณิต สุขรัตน์

ผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ภราวดา ดร.วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์

ที่ ศธ 0519.12/๒ 4 4๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/๕ มิถุนายน 2557

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อมูลการวิจัย

เรียน ภาควิชา สุนทรีย สุนทรีย ประธานมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

เนื่องด้วย นายสมพร คงวิมล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” โดยมี อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ ราชบัณฑิต และ อาจารย์ ดร.สรศักดิ์ ฉัตรกมลทัศน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ เพื่อให้การทำปริญญานิพนธ์เป็นไปอย่างมีคุณภาพ นิสิตขออนุญาตสัมภาษณ์ท่านในเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ นายสมพร คงวิมล ได้เข้าสัมภาษณ์ เพื่อเป็นข้อมูลการวิจัยดังกล่าว และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 08-8632-5450

ที่ ศธ 0519.12/ ๖๔๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/๗ มิถุนายน 2557

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อมูลการวิจัย

เรียน ภารดา ดร.บัญชา แสงหิรัญ รองประธานมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

เนื่องด้วย นายสมพร คงวิมล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” โดยมี อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ ราชบัณฑิต และ อาจารย์ ดร.สรภักดิ์สรณ์ ฉัตรกมลทัศน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ เพื่อให้การทำปริญญานิพนธ์เป็นไปอย่างมีคุณภาพ นิสิตขออนุญาตสัมภาษณ์ท่านในเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ นายสมพร คงวิมล ได้เข้าสัมภาษณ์ เพื่อเป็นข้อมูลการวิจัยดังกล่าว และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 08-8632-5450

ที่ ศธ 0519.12/๓ 44 3

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

10 มิถุนายน 2557

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อมูลการวิจัย

เรียน ภารดา ดร.เดชาชัย ศรีพิจารณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญ

เนื่องด้วย นายสมพร คงวิมล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” โดยมี อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ราชบัณฑิต และ อาจารย์ ดร.สรภักดิ์สรณ์ ฉัตรกมลทัศน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ เพื่อให้การทำปริญญานิพนธ์เป็นไปอย่างมีคุณภาพ นิสิตขออนุญาตสัมภาษณ์ท่านในเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ นายสมพร คงวิมล ได้เข้าสัมภาษณ์ เพื่อเป็นข้อมูลการวิจัยดังกล่าว และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 08-8632-5450

ที่ ศธ 0519.12/245.1

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

1๒ มิถุนายน 2557

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อมูลการวิจัย

เรียน ภารดา ดร.มณฑล ประทุมราช ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญนครราชสีมา

เนื่องด้วย นายสมพร คงวิมล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” โดยมี อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ราชบัณฑิต และ อาจารย์ ดร.สรภักดิ์สรณ์ ฉัตรกมลทัศน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ เพื่อให้การทำปริญญานิพนธ์เป็นไปอย่างมีคุณภาพ นิสิตขออนุญาตสัมภาษณ์ท่านในเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ นายสมพร คงวิมล ได้เข้าสัมภาษณ์ เพื่อเป็นข้อมูลการวิจัยดังกล่าว และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 08-8632-5450

ที่ ศธ 0519.12/๒๔๔๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/๗ มิถุนายน 2557

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อมูลการวิจัย

เรียน การดา ดร.วีรยุทธ บุญพรหมณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี

เนื่องด้วย นายสมพร คงวิมล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” โดยมี อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ราชบัณฑิต และ อาจารย์ ดร.สรภักดิ์สรณ์ ฉัตรกมลทัศน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ เพื่อให้การทำปริญญานิพนธ์เป็นไปอย่างมีคุณภาพ นิสิตขออนุญาตสัมภาษณ์ท่านในเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ นายสมพร คงวิมล ได้เข้าสัมภาษณ์ เพื่อเป็นข้อมูลการวิจัยดังกล่าว และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 08-8632-5450

ที่ ศธ 0519.12/

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

มกราคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

เรียน นายธนศ ตั้งเจริญมั่นคง

เนื่องด้วย นายสมพร คงวิมล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตการพัฒนาของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” โดยมี อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง และอาจารย์ ดร.สรภักดิ์สรณ์ ฉัตรกมลทัศน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตการพัฒนาของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2558 เวลา 09.00 - 12.00 น. ณ ห้องประชุม ศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 088-632-5450

ที่ ศธ 0519.12/ 0773

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

เรียน ดร.คณิต สุขรัตน์

เนื่องด้วย นายสมพร คงวิมล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตการพัฒนานักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” โดยมี อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง และอาจารย์ ดร.สรศักดิ์ ธีตรกมลทัศน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตการพัฒนานักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2558 เวลา 09.00 - 12.00 น. ณ ห้องประชุม ศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 088-632-5450

ที่ ศธ 0519.12/ ๕ ๖ ๗ ๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญ ลำปาง

เนื่องด้วย นายสมพร คงวิมล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตการพัฒนานักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” โดยมี อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง และอาจารย์ ดร.สรศักดิ์ นัทรกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตการพัฒนานักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2558 เวลา 09.00 - 12.00 น. ณ ห้องประชุม ศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 088-632-5450

ที่ ศธ 0519.12/ 0776

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

เรียน พ.ต.ท. ดร.ดิฐภัทร บวรชัย

เนื่องด้วย นายสมพร คงวิมล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตการพัฒนานักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” โดยมี อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง และอาจารย์ ดร.สรศักดิ์ ฉัตรกมลทัศน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตการพัฒนานักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2558 เวลา 09.00 - 12.00 น. ณ ห้องประชุม ศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 088-632-5450

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 0519.12/ ๐๖๖๖ วันที่ 3๐ มกราคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

เรียน อาจารย์ ดร.สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์

เนื่องด้วย นายสมพร คงวิมล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตการพัฒนานักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” โดยมี อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง และอาจารย์ ดร.สรภัสสรณ์ ฉัตรกมลทัศน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตการพัฒนานักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2558 เวลา 09.00 - 12.00 น. ณ ห้องประชุม ศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 088-632-5450

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 0519.12/ 0116 วันที่ 30 มกราคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

เรียน เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์

เนื่องด้วย นายสมพร คงวิมล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตการพัฒนานักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” โดยมี อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง และอาจารย์ ดร.สรภักดิ์ ธีตรกมลทัศน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตการพัฒนานักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2558 เวลา 09.00 - 12.00 น. ณ ห้องประชุม ศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 088-632-5450

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 0519.12/ ๐๑๗๔ วันที่ 3๕ มกราคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

เรียน อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี

เนื่องด้วย นายสมพร คงวิมล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตการพัฒนานักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” โดยมี อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง และอาจารย์ ดร.สรภักดิ์ อัครกมลทัศน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตการพัฒนานักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2558 เวลา 09.00 - 12.00 น. ณ ห้องประชุม ศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 088-632-5450

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 0519.12/ ๕๔๖๕ วันที่ ๒๐ มกราคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

เรียน อาจารย์ ดร.จตุพล ยงศรี

เนื่องด้วย นายสมพร คงวิมล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตการพัฒนานักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” โดยมี อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง และอาจารย์ ดร.สรภักดิ์ ธีตรกมลทัศน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตการพัฒนานักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย” ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2558 เวลา 09.00 - 12.00 น. ณ ห้องประชุม ศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 088-632-5450

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายสมพร คงวิมล
วันเดือนปีเกิด	27 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2507
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 8 หมู่ 3 ตำบล คลองนครเนื่องเขต อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	หัวหน้าสำนักงานฝ่ายการศึกษา มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย 2 ซอยแสงเงิน (ทองหล่อ 25) แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2526	มัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2531	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาปรัชญา จากวิทยาลัยแสงธรรม จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2534	ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2542	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ จากมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2558	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ